

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

## Chambre des Représentants

25 MAART 1953.

25 MARS 1953.

### WETSONTWERP

betreffende het ouderdomspensioen.

### VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE ARBEID  
EN  
DE SOCIALE VOORZORG (1), UITGEBRACHT  
DOOR DE HEER DE PAEPE.

### INHOUD.

|                                                                                          | Bladz. |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| I. — Titel .....                                                                         | 2      |
| II. — Oorsprong van het ontwerp .....                                                    | 2      |
| III. — Principen die aan de basis liggen van het ontwerp ...                             | 3      |
| 1) Het toepassingsgebied strekt zich uit tot alle arbeiders .....                        | 3      |
| 2) Vereenvoudiging in de samenstellende delen van het pensioen .....                     | 3      |
| 3) Het pensioen wordt berekend in functie van de beroepsloopbaan en de bezoldiging ..... | 3      |
| 4) Het pensioenbedrag zal automatisch aangepast worden aan de levensduur .....           | 4      |
| 5) De leeftijdsgrens wordt verminderd voor sommige categorieën .....                     | 4      |
| 6) Aan de weduwen worden hogere voordelen toegekend .....                                | 4      |
| IV. — Financiële aspecten van het pensioenvraagstuk .....                                | 6      |
| 1) Inleiding .....                                                                       | 6      |
| 2) Financiering van het huidige stelsel .....                                            | 7      |
| 3) Financiering van het nieuwe stelsel .....                                             | 10     |
| 4) Vragen die betrekking hebben op de financiering .....                                 | 17     |
| 5) Financiële gevolgen van sommige voorstellen .....                                     | 18     |
| V. — Omvorming en vereenvoudiging der administratie .....                                | 20     |
| VI. — Bespreking der artikelen .....                                                     | 22     |
| VII. — Tekst voorgesteld door de Commissie .....                                         | 75     |

Zie :

240 (1951-1952) : Wetsontwerp.  
320, 335, 364, 379, 385, 445, 464, 512 en 560 (1951-1952), 93 en 106 : Amendementen.

(1) Samenstelling van de Commissie : de heren Heyman, voorzitter; Bertrand, De Paepe, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren De Saeger, Humblet, Kofferschläger, Peeters (Lode), Scheere, Verbaanderd, Vergels, Verhamme, Willot. — Dedoyard, De Keuleneir, Delattre, Dieudonné, Mevr. Fontaine-Borguet, de heren Leburton, Major, Spinoy, Van Acker (Achille). — D'haeseleer, Van der Schueren.

### PROJET DE LOI

sur les pensions de vieillesse.

### RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION  
DU TRAVAIL  
ET DE LA PREVOYANCE SOCIALE (1)  
PAR M. DE PAEPE.

### SOMMAIRE.

|                                                                                                | Page |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| I. — Titre .....                                                                               | 2    |
| II. — Origine du projet .....                                                                  | 2    |
| III. — Principes fondamentaux du projet .....                                                  | 3    |
| 1) Son champ d'application s'étend à tous les travailleurs .....                               | 3    |
| 2) Simplification des éléments constitutifs de la pension .....                                | 3    |
| 3) Calcul de la pension en fonction de la carrière professionnelle et de la rémunération ..... | 3    |
| 4) Adaptation automatique du taux de la pension au coût de la vie .....                        | 4    |
| 5) Abaissement de la limite d'âge pour certaines catégories .....                              | 4    |
| 6) Extension des avantages accordés aux veuves .....                                           | 4    |
| IV. — Aspects financiers du problème des pensions .....                                        | 6    |
| 1) Introduction .....                                                                          | 6    |
| 2) Financement du régime actuel .....                                                          | 7    |
| 3) Financement du régime nouveau .....                                                         | 10   |
| 4) Questions relatives au financement .....                                                    | 17   |
| 5) Incidence financière de certaines propositions .....                                        | 18   |
| V. — Réforme et simplification administratives .....                                           | 20   |
| VI. — Examen des articles .....                                                                | 22   |
| VII. — Texte proposé par la Commission .....                                                   | 75   |

Voir :

240 (1951-1952) : Projet de loi.  
320, 335, 364, 379, 385, 445, 464, 512 et 560 (1951-1952), 93 et 106 : Amendements.

(1) Composition de la Commission : MM. Heyman, président; Bertrand, De Paepe, M<sup>me</sup> De Riemaecker-Legot, MM. De Saeger, Humblet, Kofferschläger, Peeters (Lode), Scheere, Verbaanderd, Vergels, Verhamme, Willot. — Dedoyard, De Keuleneir, Delattre, Dieudonné, M<sup>me</sup> Fontaine-Borguet, MM. Leburton, Major, Spinoy, Van Acker (Achille). — D'haeseleer, Van der Schueren.

## I. — TITEL.

De titel die voor dit ontwerp gekozen werd is te breed. Er zullen in de eerstkomende maanden verscheidene « Wetsontwerpen betreffende het ouderdomspensioen » besproken worden. Daarenboven is er niet alleen sprake van ouderdomspensioen, doch waarborgt het ontwerp ook de rechten der weduwen.

Uw Commissie is van mening dat het domein van het ontwerp beter moet afgebakend worden en wijzigd de titel als volgt: *Wetsontwerp betreffende de arbeiderspensioenen*.

## II. — OORSPRONG VAN HET ONTWERP.

De wetgeving inzake ouderdomspensioenen onderging, in tegenstrijd met wat vaak gedacht wordt, geen grondige veranderingen, door de toepassing van de wetgeving betreffende de maatschappelijke zekerheid.

Wij lezen inderdaad in de « Voordracht aan de Regent » van de besluitwet van 28 December 1944: « Deze besluitwet laat op enkele bijzonderheden na, de bestaande wetten inzake ouderdomspensioenen onveranderd. Er wordt slechts een pensioenaanvulling voorzien. »

Daarenboven lezen we verder:

« Voor de aanvulling van het ouderdomspensioen in het bijzonder, zal het bij de besluitwet voorziene verdelingsstelsel toelaten, zonder risico de uitgaven te bekostigen voor een periode van enige jaren; zo het voorlopige stelsel verlengd werd, ware dit niet meer het geval. Maar dit stelsel zou maximum slechts twee of drie jaar moeten duren, om de administratie toe te laten een definitief voorstel te bestuderen — door de wetgever aan te nemen — waarin dan op behoorlijke wijze verenigd zullen worden, het kapitalisatie- en het omslagsstelsel, die blijken tot een blijvend evenwicht te leiden. »

Bij besluit van de Regent dd. 4 Juni 1945 werd een commissie opgericht belast met de studie van de hervorming van het pensioenstelsel voor de arbeiders en bedienden.

Na drie jaar werking zag de heer Troclet, toen minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, zich verplicht, in de Kamers te verklaren, dat de Commissie haar werkzaamheden beëindigd had met een proces-verbaal, waarin werd vastgesteld dat geen overeenkomst werd bereikt.

Ondertussen werden echter belangrijke wijzigingen gebracht aan de bestaande wetgeving, n. l. door de wet van 28 Augustus 1946, de wet van 30 December 1950 en deze van 13 Juli 1951.

Deze wijzigingen waren in feite slechts aanpassingen van de bedragen, en van sommige toekenningsvoorwaarden van voordelen; zij hadden geen betrekking op de principen die aan de basis liggen der huidige wetgeving.

Een principiële hervorming is noodzakelijk geworden. Het nieuwe pensioenstelsel moet « aan de arbeiders duidelijk omschreven rechten waarborgen en op gezonde juridische en financiële gronden steunen, derwijze dat elke arbeider zijn huidige en toekomstige rechten zou kennen » (1).

De Commissie is eenparig van mening dat het pensioen niet kan beschouwd worden als een bijstand, doch dat het moet aanvaard worden als zijnde een sociaal recht voortvloeiend uit de arbeid.

## I. — INTITULÉ.

L'intitulé du présent projet a une portée trop large. Dans les prochains mois, plusieurs « projets de loi relatifs à la pension de vieillesse » viendront en discussion. En outre, il n'est pas uniquement question de pension de vieillesse, puisque le projet garantit également les droits des veuves.

Votre Commission, estimant que la matière du projet devait être mieux délimitée, a modifié l'intitulé comme suit: « *Projet de loi relatif aux pensions des ouvriers* ».

## II. — ORIGINE DU PROJET.

Contrairement à ce que l'on pense souvent, la législation sur les pensions de vieillesse n'a guère subi de changements profonds du fait de l'application de la législation relative à la sécurité sociale.

Nous lisons en effet dans le « Rapport au Régent » de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944: « Le présent arrêté-loi, sauf dans certains détails, laisse intactes les lois existantes en matière de pension de vieillesse. Il se contente de prévoir un complément de pension. »

Et nous lisons plus loin:

« Pour les compléments de pension de vieillesse en particulier, le système de répartition envisagé dans l'arrêté-loi permettra sans aléa de couvrir les dépenses assumées pour une période de quelques années. Si le régime provisoire devait se prolonger, ce ne serait plus le cas. Mais il suffirait qu'il durât deux ou trois ans au maximum pour permettre à l'administration d'étudier et au législateur d'adopter un projet définitif qui combinerait de façon convenable les systèmes de capitalisation et de répartition qui semblent devoir concourir à un équilibre stable ».

Par arrêté du Régent du 4 juin 1945, une commission fut créée pour étudier la réforme du régime des pensions des ouvriers et des employés.

Après 3 ans de fonctionnement, M. Troclet, ministre du Travail et de la Prévoyance Sociale de l'époque, se vit contraint de déclarer devant les Chambres que la Commission avait terminé ses travaux par un procès-verbal de carence.

Entretiens cependant, des modifications importantes furent apportées à la législation en vigueur, par la loi du 28 août 1946, par celle du 30 décembre 1950 et par celle du 13 juillet 1951 notamment.

Ces modifications n'étaient en fait que des réajustements de taux et de certaines conditions d'octroi des avantages; elles ne touchaient pas aux principes fondamentaux de la législation actuelle.

Une réforme de principe est devenue indispensable. Le nouveau régime de pensions doit « garantir aux travailleurs des droits clairement précisés et reposer sur des bases juridiques et financières saines, de telle sorte que chaque travailleur puisse connaître ses droits actuels et futurs » (1).

La Commission est unanimement d'accord que la pension ne peut pas être considérée comme un secours, mais qu'elle constitue un droit social découlant du travail.

(1) Zie Memorie van Toelichting van het ontwerp, blz. 3.

(1) Voir Exposé des Motifs du projet, p. 3.

### III. — PRINCIEPEN DIE AAN DE BASIS LIGGEN VAN HET ONTWERP.

#### 1) Het toepassingsgebied strekt zich uit tot alle arbeiders.

Bij de bespreking van het eerste artikel worden over het toepassingsgebied nadere bijzonderheden verstrekt.

Wij beperken ons hier tot de vaststelling dat dit ontwerp eveneens toepasselijk is op de arbeiders in persoonlijke dienst (huispersoneel) van de werkgever.

#### 2) Vereenvoudiging in de samenstellende delen van het pensioen.

A. — Een wegens ouderdom gepensioneerde arbeider maakt op dit ogenblik aanspraak op volgende voordelen :

1) *De ouderdomsrente* : deze spruit voort uit het gekapitaliseerde gedeelte der gestorte bijdragen.

2) *De Rijksbijdrage* : is een premie ten laste van de Staat waarvan het bedrag in verhouding staat tot de rente en die, samen met deze laatste, wordt uitbetaald.

3) *De ouderdomsrentetoeslag* : Omdat de twee hogergenoemde bedragen onvoldoende waren om in het levensonderhoud der gepensioneerden te voorzien, althans tijdens de overgangperiode, wordt een ouderdomsrentetoeslag toegekend, ten laste van de Staat.

Het bedrag ervan staat in omgekeerde verhouding tot dit van de ouderdomsrente.

Met ingang van 1 Januari 1951 werd een bijslag gelijk aan de toeslag verleend.

4) *Het aanvullend ouderdomspensioen* : is het gedeelte van het pensioen ten laste van de Maatschappelijke Zekerheid.

Het bedrag is afhankelijk van het geboortjaar. Het werd bij Koninklijk besluit van 17 Januari 1953 onlangs gewijzigd.

B. — De weduwe van een overleden arbeider kan aanspraak maken op de volgende voordelen :

- 1) De weduwenrente;
- 2) De Rijksbijdrage;
- 3) De weduwenrentetoeslag en de bijslag gelijk aan deze toeslag;
- 4) Het aanvullend overlevingspensioen.

*Voorgestelde vereenvoudiging* : In de toekomst zal het pensioen slechts uit één element bestaan, n. l. het ouderdomspensioen of het weduwenpensioen.

#### 3) Het pensioen wordt berekend in functie van de beroepsloopbaan en der bezoldiging.

Het huidig stelsel heeft een uitgesproken forfaitair karakter :

1) Het recht op de ouderdomsrentetoeslag en op het aanvullend ouderdomspensioen wordt vastgesteld rekening houdend met de beroepsloopbaan van de arbeider tijdens de 15 jaar die zijn 65<sup>ste</sup> verjaardag onmiddellijk voorafgaan.

2) Wie de gestelde voorwaarden slechts gedeeltelijk

### III. — PRINCIPES FONDAMENTAUX DU PROJET.

#### 1) Le champ d'application s'étend à tous les ouvriers.

Lors de l'examen du premier article, de plus amples détails seront fournis au sujet du champ d'application du projet.

Nous nous bornons ici à constater que le présent projet sera également applicable aux travailleurs au service personnel de l'employeur (gens de maison).

#### 2) Simplification des éléments constitutifs de la pension.

A. — Un travailleur, pensionné de vieillesse, peut actuellement prétendre aux avantages suivants :

1) *La rente de vieillesse* : celle-ci découle de la capitalisation d'une partie des cotisations versées.

2) *La contribution de l'Etat* : il s'agit d'une prime à charge de l'Etat, dont le montant est proportionné à la rente, et liquidée en même temps que celle-ci.

3) *La majoration de rente de vieillesse* : Les deux taux ci-dessus étant insuffisants pour assurer la subsistance des pensionnés, du moins au cours de la période transitoire, une majoration de rente de vieillesse est octroyée à charge de l'Etat.

Le taux est fixé en raison inverse de celui de la rente de vieillesse.

Depuis le 1<sup>er</sup> janvier 1951 un complément égal à la majoration a été accordé.

4) *Le complément de pension de vieillesse* : il s'agit de la part de la pension à charge de la Sécurité sociale.

Le taux est fixé en fonction de l'année de naissance. Il a été modifié récemment par l'arrêté royal du 17 janvier 1953.

B. — La veuve d'un travailleur décédé peut prétendre aux avantages suivants :

- 1) Rente de veuve;
- 2) Contribution de l'Etat;
- 3) Majoration de la rente de veuve et complément égal à cette majoration;
- 4) Complément de la pension de survie.

*Simplification préconisée* : A l'avenir, la pension ne comportera qu'un seul élément : la pension de vieillesse ou la pension de veuve.

#### 3) Calcul de la pension en fonction de la carrière professionnelle ainsi que de la rémunération.

Le régime actuel a un caractère nettement forfaitaire :

1) Le droit à la majoration de rente de vieillesse et au complément de pension de vieillesse est déterminé, en tenant compte de la carrière professionnelle de l'ouvrier pendant les 15 années précédant immédiatement son 65<sup>e</sup> anniversaire.

2) Celui qui ne remplit que partiellement les conditions

vervult kan geen aanspraak maken op een gedeelte van het pensioen.

3) De bedragen van de ouderdomsrentetoeslag en van het aanvullend ouderdomspensioen zijn forfaitair en staan niet rechtstreeks in verhouding tot het loon.

Het ouderdomspensioen dient te beantwoorden aan de levensstandaard waartoe de arbeider door zijn werk gekomen is.

Het pensioen dient « geïndividualiseerd » te worden.

Daarom zal in het nieuwe stelsel voor elke arbeider afzonderlijk rekening gehouden worden :

- 1) met de duur van zijn beroepsloopbaan;
- 2) met de gedurende deze beroepsloopbaan verdiende lonen.

De maximumduur van de beroepsloopbaan waarmede rekening zal gehouden worden is vastgesteld op 45 jaar voor de mannen en 40 jaar voor de vrouwen. Voor elk jaar wordt  $\frac{1}{45}$  of  $\frac{1}{40}$  van het totaal pensioenbedrag toegekend.

Indien, tijdens de duur van de beroepsloopbaan, het algemeen gemiddelde der lonen schommelingen ondergaat, onafhankelijk van de persoonlijke inspanning van de arbeider (b.v.b. in geval van stijging of daling van het indexcijfer) worden deze lonen voor elke arbeider aan deze schommelingen aangepast.

#### 4) Het pensioenbedrag zal automatisch aangepast worden aan de levensduurte.

Teneinde te voorkomen dat de wetgever zou moeten tussenkomen, telkens er door een wijziging in de levensduurte, aanpassingen moeten geschieden, wordt deze aanpassing voorzien door de wet en zal ze ambtshalve plaats vinden. De modaliteiten van deze aanpassingen zullen bij Koninklijk besluit vastgelegd worden.

#### 5) De leeftijdsgrens wordt verminderd voor sommige categorieën.

De normale ouderdom om op pensioen te gaan, wordt vastgesteld op 65 jaar voor de mannen en 60 jaar voor de vrouwen.

Nochtans wordt voor de arbeiders, tewerkgesteld in ongezonde bedrijven, de oppensioenstelling voorzien vanaf 60 jaar voor de mannen, en 55 jaar voor de vrouwen.

Daarenboven wordt voor elke arbeider de mogelijkheid opengesteld vervroegd pensioen te genieten tot maximum 5 jaar vóór de hierboven voorziene leeftijdsgrens. In dit geval wordt echter een vermindering toegepast van 7 % voor elk jaar vervroegde oppensioenstelling. Deze vermindering wordt niet toegepast voor de gepensioneerden uit de ongezonde bedrijven.

#### 6) Aan de weduwe worden hogere voordelen toegekend.

Het weduwenpensioen vangt aan op zestigjarige ouderdom; nochtans kan de weduwe, mits het vervullen van zekere voorwaarden, vanaf het overlijden van de man, aanspraak maken op :

- ofwel op de weduwentoeleage,
- ofwel op de aanpassingsvergoeding.

De wezentoelagen die in de vroegere wetgeving voorzien waren, werden in dit ontwerp niet overgenomen.

Een lid der Commissie heeft voorgesteld dat, bij de her-

d'octroi ne peut pas prétendre à une partie de la pension.

3) Les montants de la majoration de rente de vieillesse et du complément de pension de vieillesse sont forfaitaires et ne sont pas directement proportionnels à la rémunération.

La pension de vieillesse doit correspondre au standing de vie auquel l'ouvrier est parvenu par son travail.

Il y a lieu d'« individualiser » la pension.

C'est pourquoi, dans le nouveau régime, il sera tenu compte, pour chaque ouvrier en particulier :

- 1) de la durée de sa carrière professionnelle;
- 2) des rémunérations touchées au cours de cette carrière professionnelle.

La durée maximum de la carrière professionnelle dont il sera tenu compte est fixée à 45 ans pour les hommes et à 40 ans pour les femmes. Pour chaque année, il est attribué  $\frac{1}{45}$  ou  $\frac{1}{40}$  du montant total de la pension.

Si la moyenne générale des salaires a subi, au cours de la carrière, des fluctuations indépendantes de l'effort personnel du travailleur (par exemple, en cas de hausse ou de baisse de l'index), ces salaires sont adaptés à ces fluctuations pour chaque travailleur.

#### 4) Adaptation automatique du taux de la pension au coût de la vie.

Afin d'éviter que le législateur soit obligé d'intervenir chaque fois que des réajustements doivent avoir lieu par suite d'une modification du coût de la vie, le réajustement est prévu par la loi et il se fera d'office. Les modalités de ces réajustements seront déterminées par arrêté royal.

#### 5) Abaissement de la limite d'âge pour certaines catégories.

L'âge normal de la pension est fixé à 65 ans pour les hommes et à 60 ans pour les femmes.

Toutefois, pour les travailleurs occupés dans des entreprises insalubres, la mise à la retraite est prévue à partir de 60 ans pour les hommes et de 55 ans pour les femmes.

En outre, tout travailleur pourra bénéficier de la pension anticipée 5 ans au maximum avant la limite d'âge prévue ci-dessus. En ce cas, il est toutefois appliqué une réduction de 7 % par année d'anticipation de la pension. Cette réduction n'est pas appliquée pour les pensionnés des établissements insalubres.

#### 6) Extension des avantages accordés aux veuves.

La pension de veuve prend cours à l'âge de soixante ans; toutefois, la veuve qui remplit certaines conditions peut prétendre, à partir du décès du mari :

- soit à l'allocation de veuve,
- soit à l'indemnité d'adaptation.

Les allocations d'orphelins prévues par la législation antérieure n'ont pas été reprises dans le présent projet.

Un membre de la Commission suggère qu'à l'occasion

vorming van een of andere sector der maatschappelijke zekerheid, deze sector niet alleen de last zou dragen der hoofvergoeding, doch ook de toeslagen voor het gezin zou overnemen.

Op dit ogenblik stelt men in de 3 betrokken sectoren der maatschappelijke zekerheid volgende verschijnselen vast :

- 1) Sector werkloosheid : betaalt de hoofvergoeding en de verhoging wegens gezinslast;
- 2) Sector ziekte en invaliditeit : betaalt de hoofvergoeding en legt de uitbetaling der verhoging wegens gezinslast ten laste van de sector kindertoelagen;
- 3) Sector ouderdoms- en overlevingspensioen : zelfde toestand als voor de ziekteverzekering.

In het verleden had de wetgever inzake ouderdomspensioen steeds een dubbel doel :

- 1) een ouderdomspensioen waarborgen aan de verzekerde;
- 2) in geval van vroegtijdig overlijden aan de naastbestaanden van de overledene (echtgenote en kinderen) een overlevingspensioen en wezentoelagen uitbetalen.

Bij de besluitwetten van 21 en 22 Augustus 1946 werd in het regiem van de kindertoelagen voor loonarbeiders een nieuwigheid ingevoerd; deze besluitwetten voorzien n. l. dat, ten laste van de sector « kindertoelagen » aan de kinderen van overleden arbeiders verhoogde vergoedingen, of m. a. w. wezenvergoedingen werden toegekend.

Een zeker aantal commissieleden zijn van mening dat van de hervorming van de pensioenwetgeving moet gebruik gemaakt worden om terug te keren naar het vroeger regiem, n. l. dat de sector « ouderdomspensioenen » volledig zou beantwoorden aan zijn doel : de arbeider verzekeren tegen :

- 1) ouderdom : ouderdomspensioen;
- 2) vroegtijdige dood : weduwnpensioen aan de weduwe en wezenvergoedingen aan de kinderen.

De leden van de Commissie, die deze stelling verdedigen, sluiten zich aan bij de zienswijze van de heer Leen, adjunct-rijkscommissaris voor de Hervorming der Maatschappelijke Zekerheid, die in het verslag, uitgegeven door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, zijn opvatting als volgt beschrijft (1) :

« Elke tak van de sociale verzekering zou moeten beantwoorden aan de opdracht die aan de sociale verzekering is gesteld, n.l. het verlenen van behoorlijke bestaansmiddelen aan de verzekerde en « aan zijn gezin ». Wij stellen diensvolgens voor dat, evenals dat thans het geval is op het gebied der werkloosheid, de last van de kinderbijslag in het algemeen zou worden overgelaten aan de tak die de hoofuitkering verstrekt (kinderbijslag bij ziekte, invaliditeit, ongeval, of werkloosheid, respectievelijk ten laste van de ziekteverzekering, de invaliditeitsverzekering, de ongevalverzekering of de werkloosheidsverzekering; kinderbijslag voor wezen ten laste van de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood). Zulks zou moeten toelaten het stelsel van de kinderbijslag merklijk te vereenvoudigen, tevens in het voordeel van de kinderbijslag uitvallen en het familiaal karakter van elke tak der sociale verzekering beklemtonen. »

(1) Zie « Verslag over de hervorming van de Maatschappelijke Zekerheid » uitgegeven door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, blz. 110.

de la réforme de l'un ou l'autre secteur de la sécurité sociale, on mette à la charge de ce secteur non seulement l'allocation principale, mais également les majorations familiales.

Actuellement, nous constatons, dans les 3 secteurs intéressés de la sécurité sociale, les phénomènes suivants :

- 1) Secteur chômage : paie l'allocation principale et la majoration pour charges de famille;
- 2) Secteur maladie-invalidité : paie l'allocation principale et charge le secteur allocations familiales du paiement de la majoration pour charges de famille;
- 3) Secteur pensions de vieillesse et de survie : situation identique à celle de l'assurance maladie.

Dans le passé, le législateur a toujours poursuivi un double but en matière de pensions de vieillesse :

- 1) garantir une pension de vieillesse à l'assuré;
- 2) en cas de décès prématuré, payer aux proches du défunt (veuve et enfants) une pension de survie et des allocations d'orphelins.

Les arrêtés-lois des 21 et 22 août 1946 ont introduit une innovation dans le régime des allocations familiales aux travailleurs salariés. Ils prévoient notamment, à charge du secteur « Allocations familiales », l'octroi d'allocations majorées en faveur des enfants de travailleurs décédés; en d'autres termes, ils organisent l'octroi d'allocations d'orphelins.

Quelques membres de la Commission estiment qu'à l'occasion de la réforme de la législation sur les pensions, il faudrait en revenir au régime antérieur et notamment faire en sorte que le secteur « Pensions de vieillesse » réponde entièrement à son but : assurer le travailleur en vue :

- 1) de la vieillesse : pension de vieillesse;
- 2) du décès prématuré : pension de veuve pour la veuve et allocations d'orphelins pour les enfants.

Les membres de la Commission qui soutiennent cette thèse se rallient à l'opinion de M. Leen, commissaire de l'Etat adjoint à la réforme de la Sécurité sociale, qui dans son rapport édité par le Ministère du Travail et de la Prévoyance sociale, développe son opinion comme suit (1) :

« Chaque branche des assurances sociales devrait répondre à la mission qui est celle de l'assurance sociale, à savoir procurer des moyens d'existence convenables à l'assuré et « à sa famille ». C'est pourquoi nous proposons que, comme c'est le cas actuellement dans le domaine du chômage, la charge des allocations familiales soit supportée par la branche d'assurance sociale qui assure les prestations principales (les allocations familiales en cas de maladie, d'invalidité, d'accident ou de chômage, seraient respectivement à charge de l'assurance maladie, de l'assurance invalidité, de l'assurance accident et de l'assurance chômage; les allocations aux orphelins seraient à charge de l'assurance contre la vieillesse et le décès prématuré). Ceci aurait l'avantage de simplifier notamment le régime des allocations familiales, permettrait en même temps d'améliorer les prestations pour les familles et mettrait l'accent sur le caractère familial de chaque branche des assurances sociales. »

(1) Cf. « Rapport sur la Réforme de la Sécurité sociale » édité par le Ministère du Travail et de la Prévoyance sociale, p. 106.

De Regering aanvaardt het principe van deze stelling, op voorwaarde dat aan deze wijziging geen nieuwe financiële lasten verbonden zijn :

Zulks kan geregeld worden op volgende wijze :

In toepassing van artikel 49 der wet van 27 Maart 1951, tot wijziging van de wetgeving betreffende de kindertoelagen voor de loonarbeiders, is de Staat gehouden het tekort in deze sector ten laste te nemen.

Dit tekort wordt voor het jaar 1952 geschat op 570 miljoen frank, terwijl de lasten der wezenvergoeding (voor de bedienden inbegrepen) voor het jaar 1952 geraamd wordt op 480 miljoen frank.

Indien de sector der ouderdomspensioenen de wezentoe-lagen ten laste neemt : zullen de uitgaven van de sector kindertoelagen dalen, en zullen dus, in dezelfde mate, de staatstoelagen verminderen.

Besluit : om de wezentoe-lagen te kunnen ten laste leggen van de sector pensioenen, verhoogt de Staat zijn toelage aan deze sector en vermindert deze met hetzelfde bedrag in de sector kindertoelagen.

Op deze kwestie wordt teruggekomen bij het onderzoek der artikelen.

#### IV. — FINANCIËLE ASPECTEN VAN HET PENSIOENVRAAGSTUK.

##### 1) Inleiding.

In de algemene toelichting bij de Begroting van Ont-vangsten en Uitgaven voor het dienstjaar 1952 heeft de Regering de aandacht van het Parlement als volgt geves-tigd op het belangrijk vraagstuk dat gesteld wordt, door de bestendige aangroei van de pensioenlasten :

« Als gevolg van het op zich zelf verheugend feit van de verlenging van de gemiddelde levensduur alsmede van de daling van het geboortecijfer, zullen de in aantal da-lende actieve lagen van de bevolking welhaast een aan-zienlijk vermeerderde pensioenlast te schragen hebben.

» De bevolkingsstatistieken wezen immers uit dat op 1.000 inwoners van het Koninkrijk het aantal personen ouder dan 65 jaar, van 63 in 1900 gestegen is tot 76 in 1930, 107 in 1947 en 110 in 1949.

» Deze vaststellingen werden bevestigd door de sterfte-cijfertabellen die toelaten vast te stellen dat voor de periode 1928-1932 de gemiddelde levensduur 50 jaar beliep voor een man, en 60 jaar voor een vrouw, dan wanneer voor de periode 1946-1949 de gemiddelde leeftijd 62 jaar be-draagt voor een man en 67 jaar voor een vrouw.

» Het is te verwachten dat deze ontwikkeling ten goede, welke te danken is aan de merkwaaardige vooruitgang van de geneeskunde en van de preventieve hygiëne, zal voort-duren.

» Indien deze stand van zaken ons moet verheugen, dan mogen we toch niet blind zijn voor de gevolgen welke deze ontwikkeling in zake de financiering der pensioenen meesleept. Deze laatsten worden aan een immer stijgend aantal genothebbenden toegekend en zullen binnen een afzienbaar aantal jaren een bijna ondraaglijke last bete-kenen voor de inkomsten van die lagen van de bevolking, die nog tot arbeiden in staat zijn. »

Twee essentiële elementen beïnvloeden de uitgaven voor de pensioenen :

- 1) De aangroei van het getal gepensionneerden;
- 2) De stijging van de gemiddelde levensduur.

Le Gouvernement admet le principe de cette thèse, à condition que cette modification n'entraîne aucune charge financière nouvelle.

Il est possible de résoudre le problème comme suit :

En application de l'article 49 de la loi du 27 mars 1951 modifiant la législation relative aux allocations familiales des travailleurs, l'Etat est tenu de prendre à sa charge le déficit de ce secteur.

Pour l'année 1952, le déficit est évalué à 570 millions de francs, tandis que les charges des allocations d'orphelins (les orphelins des employés inclus) sont estimées à 480 millions de francs pour l'année 1952.

Si le secteur des pensions de vieillesse prend à sa charge les allocations d'orphelins, les dépenses du secteur allo-cations familiales diminueront, réduisant dans la même mesure les subsides de l'Etat.

Conclusion : pour que le secteur pensions puisse prendre en charge les allocations d'orphelins, l'Etat majore son subside à ce secteur et il diminue d'un montant équivalent son subside au secteur Allocations familiales.

On reviendra sur cette question à l'occasion de l'examen des articles.

#### IV. — ASPECTS FINANCIERS DU PROBLEME DES PENSIONS.

##### 1) Introduction.

Dans l'exposé général du Budget des Recettes et des Dépenses pour l'exercice 1952, le Gouvernement a attiré en ces termes l'attention du Parlement sur l'importance du problème que pose l'accroissement constant des charges de pensions :

« Par suite de l'effet, heureux en soi, de l'allongement de la durée moyenne de vie et du fléchissement de la natalité, les couches actives de la population, en voie de diminution, devront bientôt supporter une charge considé-rablement accrue de pensions.

» Les statistiques démographiques établissent, en effet, que, pour 1.000 habitants du Royaume, le nombre de per-sonnes âgées de 65 ans et plus est passé de 63 en 1900 à 76 en 1930, à 107 en 1947 et à 110 en 1949.

» Ces constatations sont confirmées par les tables de mortalité d'où il résulte que pour la période 1928-1932, la durée moyenne de vie était de 56 ans pour un homme et de 60 ans pour une femme alors que pour la période 1946-1949, la longévité moyenne a atteint 62 ans pour un homme et 67 ans pour une femme.

» Cette évolution due aux progrès remarquables de la médecine et de l'hygiène préventive se poursuivra sans doute, du moins peut-on l'espérer.

» S'il faut se réjouir de cet état de choses, on ne peut toutefois fermer les yeux sur les conséquences que cette évolution entraîne au point de vue du financement des pen-sions. Celles-ci toujours servies à un plus grand nombre de bénéficiaires et pendant un plus grand nombre d'années finiront par peser d'un poids insupportable sur les revenus des couches de la population encore en âge de travailler. »

Deux éléments essentiels influencent les dépenses de pensions :

- 1) L'accroissement du nombre des pensionnés;
- 2) L'allongement de la durée moyenne de vie.

De totale last der begroting voor alle pensioenen ten laste van de Staat bedraagt voor 1952 : 10.395.169.300 fr.

Aan deze som zouden we nog kunnen toevoegen de uitgaven te financieren door de maatschappelijke zekerheid, ten voordele van de arbeiders- en de bediendenpensioenen, en die voor het jaar 1952 ongeveer 3.853 miljoen frank belopen.

Het past, in het belang van de gepensioneerden, de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen.

Zonder afbreuk te willen doen aan het principe dat er toe strekt aan de maatschappelijke verzekerde, een behoorlijk bestaan te waarborgen, wanneer hij wegens ouderdom niet meer in staat is, in zijn levensonderhoud te voorzien, of in geval van vroegtijdig overlijden van het gezinshoofd, aan zijn naastbestaanden, hebben de wetgevende en de uitvoerende macht de plicht, in de eerste plaats, de stabiliteit van onze munt te waarborgen en te waken over de vastheid van de prijzen.

Elke waardevermindering van onze munt, elke devaluatie, is nadelig voor de mensen met een vast inkomen, daar deze nominale bedragen steeds met grote vertraging en zeer dikwijls in geringer verhouding aangepast worden.

Een gezonde financiële politiek, die de stabiliteit op monetair gebied verzekert, is de beste waarborg voor het lot der gepensioneerden.

## 2) Financiering van het huidige stelsel.

Uw Commissie hecht het grootste belang aan de financiële aspecten van het probleem.

Teneinde het nieuwe voorgestelde stelsel beter te belichten, achten we het gepast, enkele technische gegevens te verstrekken over de financiering van het huidige stelsel.

A. — *De ouderdoms- en weduwenrenten* worden gevestigd op de basis van de individuele kapitalisatie door stortingen die aan de verzekeringsinstelling worden gedaan.

B. — *De Rijksbijdrage.* — Het bedrag van bedoelde bijdrage wordt jaarlijks vermeld in de Begroting voor Pensioenen. In de begroting voor 1952 wordt te dien einde een krediet van 118 miljoen frank uitgetrokken (art. 105-5).

C. — *De ouderdoms- en weduwenrentetoeslagen en de wezentoeslagen.*

Onderstaande gegevens beogen de toeslagen en toelagen, die aan de arbeiders, bedienden en vrij verzekerden en aan hun weduwen worden toegekend.

De oprichting, in 1939 (Koninklijk besluit n° 16, van 22 Juli 1939), van het Dotatiefonds tot financiering van de oorlogspensioenen, de ouderdoms- en weduwenrentetoeslagen en de wezentoeslagen, had ten doel de last van de ouderdoms- en weduwenrentetoeslagen en van de wezentoeslagen over een tijdperk van 35 jaar te verspreiden.

Het Dotatiefonds beschikt te dien einde over een vaste annuïteit van 388 miljoen ten laste van de Staat, nodig voor het aflossen, binnen 35 jaar, van een kapitaal ten bedrage van de waarde, op 1 Januari 1939, van de twee derden van het vermoedelijk bedrag der toeslagen en toelagen, zoals dit bedrag bij de oprichting van het Fonds kon worden bepaald.

Bovendien beschikt het over een jaarlijkse dotatie, ten laste van de Staat, gelijk aan een derde van het vermoedelijk jaarlijks bedrag van bovenbedoelde toeslagen en toelagen.

Het Fonds is gehouden, door middel van leningen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, het verschil te finan-

La charge globale du budget, pour toutes les pensions à charge de l'Etat, s'élève pour 1952 à 10.395.169.300 frs.

Nous pourrions ajouter à cette somme les dépenses à financer par la Sécurité sociale pour les pensions d'ouvriers et d'employés, qui pour l'année 1952, s'élèvent à environ 3.853 millions de francs.

Dans l'intérêt des pensionnés, il faudra se montrer très circonspect.

Sans vouloir porter atteinte au principe qui vise à assurer une existence décente à l'assuré social que son âge a rendu incapable de subvenir à ses propres besoins, ainsi qu'aux proches, en cas de décès prématuré du chef de famille, le pouvoir législatif et le pouvoir exécutif ont le devoir de garantir en tout premier lieu la stabilité de notre monnaie et de veiller à la stabilité des prix.

Toute dépréciation de notre monnaie, toute dévaluation, est préjudiciable aux gens à revenu fixe, les taux nominaux n'étant péréqués qu'avec de longs retards et très souvent dans une plus faible mesure.

Une saine politique financière, qui assure la stabilité monétaire, voilà la meilleure garantie du sort des pensionnés.

## 2) Financement du régime actuel.

Votre Commission attache une importance primordiale aux aspects financiers du problème.

Afin de mieux mettre en lumière le nouveau régime proposé, nous croyons opportun de fournir quelques précisions techniques au sujet du financement du régime actuel :

A. — *Les rentes de vieillesse et de veuve* sont constituées sur la base de la capitalisation individuelle par les versements effectués à l'organisme d'assurance.

B. — *La contribution de l'Etat.* — Le montant de cette contribution est porté annuellement au Budget des Pensions. Le budget de 1952 ouvre à cet effet un crédit de 118 millions de francs (art. 105-5).

C. — *Les majorations de rente de vieillesse et de veuve et les allocations d'orphelins.*

Ce qui suit se rapporte aux majorations et allocations accordées aux ouvriers, employés et assurés libres et à leurs veuves.

La création en 1939 (arrêté royal n° 16 du 22 juillet 1939) du Fonds de Dotation pour les pensions de guerre, les majorations de rentes de vieillesse et de veuve et des allocations d'orphelins avait pour objet d'étaler sur une période de 35 années la charge des majorations de rente de vieillesse et de veuve et des allocations d'orphelins.

Le Fonds de Dotation dispose à cette fin d'une annuité constante de 388 millions à charge de l'Etat, en vue d'amortir en 35 ans un capital égal à la valeur au 1<sup>er</sup> janvier 1939 des 2/3 du montant probable des majorations et allocations tel qu'il a pu être déterminé lors de la création du Fonds.

Il dispose en outre d'une dotation annuelle à charge de l'Etat égale au tiers du montant annuel probable des majorations et allocations visées ci-dessus.

Le Fonds est tenu de financer au moyen d'emprunts auprès de la Caisse générale d'Epargne et de Retraite la

cieren tussen het vermoedelijk jaarlijks bedrag der uitgaven en het bedrag der tot zijn beschikking gestelde kredieten.

Het verschil tussen de werkelijke uitgaven en de vermoedelijke uitgaven, ontstaan ter oorzaak van een wijziging in de wetgeving of wegens het verlenen van supplementen ingevolge de levensduurte, moest bestreden worden door middel van een aanvullende jaarlijkse dotatie ten laste van de Staat.

Bij de wet van 30 December 1950, waaruit een vermeerdering der lasten voortvloeit, wordt een nieuw financieringsplan ingevoerd.

Er werd overgegaan tot een nieuwe raming van de waarde, op 1 Januari 1951, van de gezamenlijke vermoedelijke lasten van het Rijk, en er werd vastgesteld dat, om het financieel stelsel in evenwicht te brengen, een vaste annuïteit nodig was van 1.200 miljoen frank gedurende 33 jaar, t.t.z. van 1951 tot 1983.

Het Dotatiefonds blijft belast met de financiering van de uitgaven, voortvloeiend uit de huidige wetgeving op grondslag van het bedrag der bij de wet van 14 Juli 1930 bepaalde voordelen, terwijl de Nationale Kas voor de Rente-toeslagen tot opdracht heeft de uitgaven te financieren, die voortvloeien uit de diverse toeslagen, aan de rechthebbenden verleend buiten het basisbedrag der hun toegekende voordelen.

De voor het Dotatiefonds vereiste kredieten worden afgenomen van de vaste annuïteit van 1.200 miljoen frank, en de Nationale Kas voor Ouderdomsrentetoeslagen beschikt over het overschot.

Tijdens een periode van 14 jaar zal de Kas moeten overgaan tot leningen, om zich de nodige sommen tot bestrijding van de jaarlijkse uitgaven aan te schaffen.

Zij zal eveneens de nodige sommen moeten ontfangen om de dienst der interesten en der aflossing van de leningen te verzekeren. Tijdens het tweede gedeelte van de periode van 33 jaar, zullen haar ontvangsten haar toelaten de toestand geleidelijk aan te zuiveren.

De Algemene Spaar- en Lijfrentekas is verplicht aan de door de Kas uitgeschreven leningen deel te nemen, tot beloop van de 2/3 van de stortingen, gedaan door de vrijwillig verzekerden van het verzekeringsjaar 1950-1951 af, en tegen de rentevoet die voor de leningen aan het Dotatiefonds wordt toegepast.

De bovenstaande beschouwingen komen in budgetair opzicht neer op wat volgt :

Begroting van pensioenen voor het dienstjaar 1952.  
(Wet van 8 April 1952.)

|                                                                                                       | Bedrag der<br>uitgetrokken<br>kredieten<br>(in duizenden<br>frank) | Artikelen<br>van de bij<br>de begroting<br>gevoegde<br>tabel |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| 1) Dotatiefonds.                                                                                      |                                                                    |                                                              |
| a) Toelage tot voldoening<br>aan art. 3. B. van het<br>Koninklijk besluit n° 16<br>van 22 Juli 1939 : |                                                                    |                                                              |
| 1) Jaarlijkse dotatie (1/3<br>van de werkelijke<br>uitgaven, grondslag<br>1939) ... ..                | 193.333,4                                                          |                                                              |
| 2) Vaste annuïteit... ..                                                                              | 388.000,—                                                          |                                                              |
|                                                                                                       | <hr/>                                                              |                                                              |
|                                                                                                       | 581.333,4                                                          | Art. 105,1                                                   |

différence entre le montant annuel probable des dépenses et le montant des crédits mis à sa disposition.

La différence entre les dépenses réelles et les dépenses probables résultant soit d'une modification de la législation, soit de suppléments accordés par suite de la hausse du coût de la vie devait être couverte par une dotation complémentaire annuelle à charge de l'Etat.

La loi du 30 décembre 1950 qui entraîne une augmentation des charges, a instauré un nouveau plan de financement.

Il a été procédé à une nouvelle évaluation du montant au 1<sup>er</sup> janvier 1951 de l'ensemble des charges probables de l'Etat et il a été constaté que pour équilibrer le système financier une annuité constante de 1.200 millions de francs devait être prévue pendant 33 années, soit de 1951 à 1983.

Le Fonds de Dotation reste chargé du financement des dépenses résultant de la législation actuelle sur la base du montant des avantages prévus par la loi du 14 juillet 1930, tandis que la Caisse nationale des majorations est chargée du financement des dépenses découlant des divers suppléments alloués aux bénéficiaires en plus du taux de base des avantages qui leur sont accordés.

Les crédits nécessaires au Fonds de Dotation sont prélevés sur l'annuité constante de 1.200 millions de francs et la Caisse Nationale des Majorations des rentes de vieillesse dispose de l'excédent.

Pendant une période de 14 années la Caisse devra recourir à l'emprunt pour se procurer les sommes nécessaires au financement des dépenses annuelles.

Elle devra emprunter également les sommes nécessaires pour assurer le service des intérêts et de l'amortissement des emprunts. Pendant la seconde moitié de la période de 33 ans ses recettes lui permettront d'apurer progressivement la situation.

La Caisse générale d'Épargne et de Retraite est tenue de participer aux emprunts émis par la Caisse Nationale à concurrence des 2/3 des versements effectués par les assurés libres à partir de l'année d'assurance 1950-1951 et au taux d'intérêt pratiqué pour les emprunts au Fonds de Dotation.

Les considérations qui précèdent se traduisent budgétairement comme suit :

Budget des pensions pour l'exercice 1952.  
(Loi du 8 avril 1952)

|                                                                                                  | Montant<br>des crédits<br>ouverts<br>(en milliers<br>de francs) | Articles<br>du tableau<br>annexé au<br>budget |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 1) Fonds de dotation.                                                                            |                                                                 |                                               |
| a) Allocation en exécution<br>de l'art. 3. B. de l'arrêté<br>royal n° 16 du 22 juillet<br>1939 : |                                                                 |                                               |
| 1) Dotation annuelle<br>(1/3 des dépenses<br>réelles, base 1939)...                              | 193.333,4                                                       | Art                                           |
| 2) Annuité constante ...                                                                         | 388.000,—                                                       |                                               |
|                                                                                                  | <hr/>                                                           |                                               |
|                                                                                                  | 581.333,4                                                       | Art. 105,1                                    |

|                                                                                                                                                                                               | Bedrag der<br>uitgetrokken<br>kredieten<br>(in duizenden<br>frank) | Artikelen<br>van de bij<br>de begroting<br>gevoegde<br>tabel |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| b) Toelage tot bestrijding van de bijkomende uitgaven, voortvloeiend uit de wijzigingen aan de wetgeving, niet inbegrepen die, waarbij toeslagen worden verleend ...                          | 120.000,—                                                          | Art. 105,2                                                   |
| 2) <i>Nationale Kas voor de ouderdomsrente- en weduwenrentetoeslagen en de wezen-toelagen.</i>                                                                                                |                                                                    |                                                              |
| Toelage verleend tot toekenning van toeslagen (het verschil tussen de vaste annuïteit van 1.200.000 frank, krachtens de wet van 30-12-1950, en het bedrag der toeslagen aan het Dotatiefonds) | 498.667                                                            | Art. 105,3                                                   |

Het verschil tussen het bedrag der werkelijke uitgaven, die in 1952 moesten gedaan worden en het totaal der verleende kredieten (1.200 miljoen frank) moet bestreden worden door de bij artikel 61, § 2, B, der samengeoorden wetten voorziene lening.

#### Uitgaven voor de sector arbeiders — Dienstjaar 1952.

De uitgaven zijn de volgende :

|                                                                                                                                                                                                 | In miljoenen<br>frank. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| 1) gewezen arbeiders die het voordeel genieten van de ouderdomsrentetoeslag, zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen, en van het aanvullend ouderdomspensioen :                            |                        |
| a) ouderdomsrentetoeslag ... ..                                                                                                                                                                 | 343,5                  |
| b) toeslag 100 t. h. ... ..                                                                                                                                                                     | 342,0                  |
| 2) weduwen van arbeiders van 65 jaar en meer, die het voordeel genieten van de ouderdomsrentetoeslag, zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen, en van het aanvullend overlevingspensioen : |                        |
| a) ouderdomsrentetoeslag ... ..                                                                                                                                                                 | 83,5                   |
| b) supplement 100 t. h. ... ..                                                                                                                                                                  | 83,1                   |
| 3) Weduwen, die de weduwenrentetoeslag en het aanvullend overlevingspensioen genieten :                                                                                                         |                        |
| a) weduwenrentetoeslag ... ..                                                                                                                                                                   | 20,2                   |
| b) supplement ... ..                                                                                                                                                                            | 20,2                   |

Er bestaat geen speciale statistiek voor de gewezen arbeiders, die slechts de ouderdomsrentetoeslag genieten, noch voor de weduwen, die slechts de weduwenrentetoeslag ontvangen. Zij zijn begrepen in de statistiek betreffende de vrij verzekerden en de weduwen van vrij verzekerden.

D. — *Aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen.*

Met het oog op de uitkering der aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen, beschikt de Nationale Kas :

|                                                                                                                                                                                                        | Montant<br>des crédits<br>ouverts<br>(en milliers<br>de francs) | Articles<br>du tableau<br>annexé au<br>budget |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| b) Allocation pour couvrir les dépenses supplémentaires résultant des modifications de la législation, non compris celles accordant des suppléments ...                                                | 120.000,—                                                       | Art. 105,2                                    |
| 2) <i>Caisse Nationale des majorations de rentes de vieillesse et de veuve et des allocations d'orphelins.</i>                                                                                         |                                                                 |                                               |
| Allocation accordée en vue de l'octroi des suppléments (la différence entre 1.200.000 millions de fr. — annuité constante, loi du 30-12-50 — et le montant des allocations au Fonds de Dotation ... .. | 498.667                                                         | Art. 105,3                                    |

La différence entre le montant des dépenses réelles à faire en 1952 et l'ensemble des crédits alloués (1.200 millions de francs) doit être couvert par l'emprunt prévu par l'article 61, § 2, B, des lois coordonnées.

#### Dépenses pour le secteur ouvriers — Exercice 1952.

Les dépenses sont les suivantes :

|                                                                                                                                                                       | En millions<br>de francs |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| 1) Anciens ouvriers bénéficiaires de la majoration de rente de vieillesse sans enquête sur les ressources et du complément de pension de vieillesse :                 |                          |
| a) majoration de rente de vieillesse ... ..                                                                                                                           | 343,5                    |
| b) supplément 100 p. c. ... ..                                                                                                                                        | 342,0                    |
| 2) Veuves d'ouvriers de 65 ans et plus, bénéficiaires de la majoration de rente de vieillesse sans enquête sur les ressources et du complément de pension de survie : |                          |
| a) majoration de rente de vieillesse ... ..                                                                                                                           | 83,5                     |
| b) supplément 100 p. c. ... ..                                                                                                                                        | 83,1                     |
| 3) Veuves bénéficiaires de la majoration de rente de veuve et du complément de pension de survie :                                                                    |                          |
| a) majoration de rente de veuve ... ..                                                                                                                                | 20,2                     |
| b) supplément ... ..                                                                                                                                                  | 20,2                     |

Il n'y a pas de statistique spéciale pour les anciens ouvriers qui ne bénéficient que de la majoration de rente de vieillesse et pour les veuves qui ne bénéficient que de la majoration de rente de veuve. Ils sont compris dans la statistique des assurés libres et des veuves d'assurés libres.

D. — *Les compléments de pension de vieillesse et de survie.*

En vue du paiement des compléments de pensions de vieillesse et de survie, la Caisse Nationale dispose :

1) over het gedeelte van de globale bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid, dat bestemd is voor de uitbetaling van de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen;

2) over een toelage van de Schatkist met het oog op de uitgaven, voortvloeiend uit de toepassing van het eerste artikel van het Besluit van de Regent dd. 23 April 1949 tot opnemng van de compensatievergoedingen in het bedrag der aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen.

De Staat neemt dus de last op zich van het gedeelte der aanvullende pensioenen, dat de compensatievergoedingen vervangt.

Voor het dienstjaar 1952 belooft deze toelage 471 miljoen frank (Begroting van Pensioenen voor het dienstjaar 1952, art. 105, 4);

3) de Nationale Kas mag, om haar uitgaven te financieren, leningen uitschrijven en tevens leningen aangaan bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas (art. 61, § 2, B. der samengeordende wetten, gewijzigd bij de wet van 30 December 1950).

De financiële toestand van de sector : « arbeiders » ziet er voor het jaar 1952 als volgt uit : (in miljoenen frank) :

#### A. — Ontvangsten.

|                                                   |         |
|---------------------------------------------------|---------|
| Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid. fr. | 3.280,2 |
| Toelage van de Schatkist ... ..                   | 471     |

|               |             |
|---------------|-------------|
| Totaal ... .. | fr. 3.751,2 |
|---------------|-------------|

#### B. — Uitgaven.

|                                                 |           |
|-------------------------------------------------|-----------|
| Maatschappelijke uitgaven... ..                 | fr. 3.810 |
| Administratieve uitgaven en betalingskosten ... | 20,8      |

|               |             |
|---------------|-------------|
| Totaal ... .. | fr. 3.830,8 |
|---------------|-------------|

Voor het jaar 1952 werd een tekort van ongeveer 79,6 miljoen frank vastgesteld.

### 3) Financiering van het nieuwe stelsel.

De ontvangen bijdragen worden in hun geheel gestort bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, die belast wordt met de uitbetalingen. Voor de berekening van het toe te kennen pensioenbedrag, wordt voor elk arbeider rekening gehouden met de duur der beroepsloopbaan en met zijn loon.

De vaststelling van eenieders bedrag geschiedt op grond van deze beide factoren.

Het ontwerp voorziet een verhoging der bijdragen en der Staatstussenkomst. Op dit ogenblik stort elke werknemer 7 % op het gedeelte van het loon dat 5.000 frank per maand niet overtreft. De helft van deze bijdrage wordt van het loon afgehouden, de andere helft is ten laste van de werkgever (1).

Het nieuwe ontwerp wordt gefinancierd met volgende inkomsten :

1) Het loonplafond wordt afgeschaft, zodat de bijdrageberekening zal geschieden op de totaliteit der bezoldiging.

(1) Deze verhoging werd reeds ingevoerd sedert 1 Januari 1953 door de wet van 30 December 1952.

1) de la part de la cotisation globale de sécurité sociale destinée au paiement des compléments de pension de vieillesse et de survie;

2) d'une subvention du Trésor pour les dépenses résultant de l'application de l'article premier de l'arrêté du Régent du 23 avril 1949 portant intégration des allocations compensatoires dans le montant des compléments de pension de vieillesse et de survie.

L'Etat supporte donc le coût de la fraction des compléments de pension tenant lieu d'allocation compensatoire.

Pour l'exercice 1952, cette subvention s'élève à 471 millions de francs (Budget des pensions pour l'exercice 1952, art. 105, 4);

3) la Caisse Nationale peut émettre des emprunts et contracter également des emprunts auprès de la Caisse générale d'Epargne et de Retraite, en vue de financer ses dépenses (art. 61, § 2, B. des lois coordonnées modifiées par la loi du 30 décembre 1950).

La situation financière du secteur « ouvrier » se présente pour l'année 1952, comme suit : (en millions de francs)

#### A. — Recettes.

|                                        |             |
|----------------------------------------|-------------|
| Cotisations de sécurité sociale ... .. | fr. 3.280,2 |
| Subvention du Trésor ... ..            | 471         |

|              |             |
|--------------|-------------|
| Total ... .. | fr. 3.751,2 |
|--------------|-------------|

#### B. — Dépenses.

|                                                     |           |
|-----------------------------------------------------|-----------|
| Dépenses sociales ... ..                            | fr. 3.810 |
| Dépenses d'Administration et frais de paiement. ... | 20,8      |

|              |             |
|--------------|-------------|
| Total ... .. | fr. 3.830,8 |
|--------------|-------------|

Un déficit de 79,6 millions de francs a été constaté pour l'année 1952.

### 3) Financement du nouveau régime.

Les cotisations perçues sont versées globalement à la Caisse Générale d'Epargne et de Retraite, qui est chargée des paiements. En ce qui concerne le calcul du montant de la pension à accorder, il est tenu compte pour chaque ouvrier, de la durée de sa carrière professionnelle et de son salaire.

La détermination du montant dû à chacun se fait sur la base de ces deux facteurs.

Le projet prévoit une majoration des cotisations et de l'intervention de l'Etat. Actuellement, chaque employeur verse 7 p. c. sur la partie du salaire n'excédant pas 5.000 fr. par mois. La moitié de cette cotisation est retenue sur le salaire, l'autre moitié est à charge de l'employeur (1).

Le nouveau projet sera financé au moyen des ressources suivantes :

1) Le plafond des salaires sera supprimé, de sorte que le calcul de la cotisation se fera sur la rémunération totale;

(1) Cette augmentation est entrée en vigueur le 1<sup>er</sup> janvier 1953 en vertu de la loi du 30 décembre 1952.

2) De bijdrage wordt vastgesteld als volgt :

- 7,5 % vanaf 1 Januari 1953;
- 8 % vanaf 1 Januari 1954;
- 8,5 % vanaf 1 Januari 1955;
- 9 % vanaf 1 Januari 1956.

3) Een jaarlijkse toelage van 1.200 miljoen frank, die vanaf 1 Januari die volgt op de datum van het inwerking-treden van deze wet, en dit gedurende 20 jaar, elk jaar met 40 miljoen frank verhoogd wordt.

Bij deze Staatstoelage moeten daarenboven 480 miljoen gevoegd worden, tot uitbetaling van de wezenvergoedin-gen, en die in mindering komt van de toelage aan de sector kindertoeslagen.

Met betrekking tot de vaststelling van de ontvangsten lezen we in de Memorie van Toelichting :

« Op grond van actuariële berekeningen, welke rekening houden met het verouderen van de bevolking is de Regering van mening dat de inkomsten voortvloeiend enerzijds uit de bijdragen van de werknemers en hun werkgevers en anderzijds uit de progressieve tegemoetkoming van de Staat, het financieel evenwicht van het stelsel mogelijk zullen maken. »

De heer Minister, hierover ondervraagd, heeft aan de Commissie onderstaande inlichtingen verschaft.

**Nota betreffende het plan tot financiering van het ontwerp betreffende de arbeidspensioenen.**

Deze nota bevat een beknopt overzicht der methodes, gebruikt met het oog op de raming der ontvangsten en uitgaven, die uit het aanvaarden van het Regeringsont-werp, inzake arbeidspensioenen zouden voortvloeien. Zij is hoofdzakelijk onderverdeeld in drie delen, bevattende respectievelijk het onderzoek der waarschijnlijke ontvang-sten, der waarschijnlijke lasten en der waarschijnlijke evo-lutie van het reservefonds, nodig voor het evenwicht der verrichtingen.

Men dient te onderstrepen dat, sinds het bedrag der bijdragen eenvormig is in de tijd vanaf een zekere periode, het opeenstapelen van de excedenten der ontvangsten op de uitgaven, gedurende de beginperiode moet dienen om een reservefonds aan te leggen, waarvan het totaal der interesten de jaarlijkse tekorten van de latere periode ver-goedt. Ten andere, deze waarschijnlijke tekorten zijn de resultante van twee determinerende factoren, te weten : de jaarlijkse aangroei der verzekerde voordelen, per gene-ratie rechthebbenden, en de aangroei van het aantal recht-hebbenden, onder meer te wijten aan het feit dat de bevol-king een hogere leeftijd bereikt. Uit dit feit vloeit de voortdurende toename der lasten in de tijd voort tot een periode van betrekkelijke stabilisatie, waarvan de verval-dag in een zekere mate in functie staat tot de familiale politiek, in 't werk gesteld om de invloed uitgeoefend door de factor « toeneming in ouderdom » zoveel mogelijk tegen te houden.

*I. — Ontvangsten.*

Op 31 December 1950, beliep het totaal bedrag der bezoldigingen, onderworpen aan afhoudingen inzake maat-schappelijke zekerheid, voor wat de arbeiders in het alge-meen betreft, (niet inbegrepen de mijnwerkers en ermede gelijkgestelden) (zie het 6<sup>e</sup> jaarlijks verslag van de R.M.Z., blz. 98 en 99) :

Mannen : 42,417 milliard frank;  
Vrouwen : 7,121 milliard frank;

2) La cotisation est fixée comme suit :

- 7,5 % à dater du 1<sup>er</sup> janvier 1953;
- 8 % à dater du 1<sup>er</sup> janvier 1954;
- 8,5 % à dater du 1<sup>er</sup> janvier 1955;
- 9 % à dater du 1<sup>er</sup> janvier 1956.

3) Une subvention annuelle de 1.200 millions de francs, qui, à dater du 1<sup>er</sup> janvier suivant la date de l'entrée en vigueur de la loi et ce durant 20 ans, sera majorée chaque année de 40 millions de francs.

A cette subvention de l'Etat, il convient d'ajouter en outre 480 millions de francs destinés au paiement des allocations d'orphelins et venant en déduction de la subvention au secteur des allocations familiales.

Nous lisons dans l'Exposé des Motifs, au sujet de la fixation des recettes :

« D'après les calculs actuariels tenant compte du vieillissement de la population, le Gouvernement estime que les ressources fournies d'une part au moyen des cotisations des travailleurs et de leurs employeurs, d'autre part, au moyen de la subvention progressive de l'Etat, permettront d'assurer l'équilibre financier du système. »

Interrogé à ce sujet, M. le Ministre a fourni, à la Com-mission, les renseignements suivants :

**Note relative au plan de financement du projet de pensions des ouvriers.**

La présente note comporte un exposé succinct des métho-des utilisées en vue de l'évaluation des recettes et des dépenses qui résulteraient de l'adoption du projet gouverne-mental en matière de pensions des ouvriers. Elle est sub-divisée en trois parties comportant respectivement l'exa-men des recettes probables, des charges probables et l'évo-lution probable du fonds de réserve nécessaire à l'équi-libre des opérations.

Il importe de souligner que, le taux des cotisations étant uniforme dans le temps à partir d'une certaine époque, l'accumulation des excédents des recettes sur les dépenses, au cours de la période initiale, doit servir à constituer un fonds de réserve dont le produit des intérêts compense les déficits annuels de la période ultérieure. D'ailleurs, ces déficits probables sont le résultat de deux facteurs déterminants, à savoir : l'accroissement annuel des avantages assurés, par génération de bénéficiaires, et l'ac-croissement du nombre des bénéficiaires, en raison notam-ment du vieillissement de la population. De ce fait résulte la progression continue des charges dans le temps jusqu'à une époque de stabilisation relative dont l'échéance est fonc-tion, dans une certaine mesure, de la politique familiale mise en œuvre pour enrayer autant que possible l'influence exer-cée par le facteur « vieillissement ».

*I. — Les Recettes.*

Au 31 décembre 1950, le montant global des rémunéra-tions soumises à la retenue de la Sécurité sociale, en ce qui concerne les ouvriers en général (non compris les ouvriers mineurs et assimilés) , s'établissait comme suit (voir le 6<sup>me</sup> Rapport annuel de l'O. N. S. S., pp. 98 et 99) :

Hommes : 42,417 milliards de francs;  
Femmes : 7,121 milliards de francs;

terwijl het overeenkomstig effectief der actieve onderworpenen respectievelijk steeg tot :

*Mannen* : 985.528.

*Vrouwen* : 309.206.

Het totaal bedrag der lonen beliep dus op deze datum 49,538 milliard frank.

Men kan aanvaarden dat dit totaal der lonen van 1950 tot 1953 een verhoging zal ondergaan hebben van 14 t. h. op zulkdanige wijze dat het overeenkomstig totaal der lonen, vanaf 1953 in aanmerking te nemen, 56,47 milliard frank zou bedragen.

Door dit totaal der lonen op een constant niveau van 56,5 milliard frank te behouden, voert men vanaf 1953 een dubbele factor van zekerheid in.

In de eerste plaats maakt men abstractie van de waarschijnlijke aangroei, alhoewel zeer langzaam, van het effectief der onderworpenen.

In de tweede plaats, verwaarloost men de fictieve lonen, overeenkomstig de door de verzekeringsorganismen der maatschappelijke zekerheid gedane afhoudingen op de vergoedingen van elke aard.

Alhoewel de bedragen dezer afhoudingen in het wetsontwerp niet bepaald zijn, maar het voorwerp van een uitvoeringsbesluit moeten uitmaken, is het mogelijk de maximum-coëfficiënt van zekerheid, aldus ingevoerd, te schatten.

Inderdaad, uit de door de R. M. Z. verzamelde statistieken blijkt dat de gemiddelden der door de onderworpenen effectief gepresteerde arbeidsdagen in 1950 respectievelijk bedroegen :

$$\frac{258.055.000}{985.528} = 262 \text{ voor de mannen, en}$$

$$\frac{71.915.000}{309.206} = 233 \text{ voor de vrouwen.}$$

De percentages van verlies aan werkdagen zullen dus zijn :

$$\frac{300 - 262}{262} = 0,14 \text{ voor de mannen, en}$$

$$\frac{300 - 233}{233} = 0,29 \text{ voor de vrouwen.}$$

Van de andere kant waren de gemiddelde jaarlijkse lonen voor het dienstjaar 1950 :

43.040 fr. en 23.030 fr.  
respectievelijk voor de mannen en de vrouwen.

Zo men dus aanneemt dat de vergoedingen inzake maatschappelijke zekerheid 60 t.h. bedragen der aan afhoudingen onderworpen bezoldigingen, ziet men dat het bijkomend totaal der overeenkomstige fictieve lonen zal zijn :

$42.417 \times 1,14 \times 0,60 \times 0,14 = 4,06$  milliard frank voor de mannen, en

$7.121 \times 1,14 \times 0,60 \times 0,29 = 1,41$  milliard frank voor de vrouwen, hetzij in totaal : 5,47 milliard frank.

tandis que les effectifs correspondants des assujettis actifs s'élevaient respectivement à :

*Hommes* : 985.528;

*Femmes* : 309.206.

La masse totale des salaires s'élevait donc à cette date à 49,538 milliards de francs.

On peut admettre que cette masse des salaires aura subi, de 1950 à 1953, un accroissement de l'ordre de 14 p. c., de telle manière que la masse correspondante des salaires à prendre en considération à partir de 1953 serait de l'ordre de 56,47 milliards de francs.

En maintenant cette masse des salaires à un niveau constant de 56,5 milliards de francs, à partir de 1953, on introduit un double facteur de sécurité.

En premier lieu, on fait abstraction de l'accroissement probable, quoique très lent, de l'effectif des assujettis.

En second lieu, on néglige les salaires fictifs correspondant aux retenus opérées sur les indemnités de toute nature servies par les organismes d'assurance de la sécurité sociale.

Bien que les taux de ces retenues ne soient pas fixés dans le projet de loi, mais doivent faire l'objet d'un arrêté d'exécution, il est possible d'évaluer le coefficient de sécurité maximum introduit de ce chef.

En effet, il résulte des statistiques recueillies par l'O. N. S. S. que les moyennes des journées de travail effectivement prestées par les assujettis s'élevaient respectivement, en 1950, à :

$$\frac{258.055.000}{985.528} = 262 \text{ pour les hommes, et}$$

$$\frac{71.915.000}{309.206} = 233 \text{ pour les femmes.}$$

Les pourcentages de perte de journées de travail seront donc :

$$\frac{300 - 262}{262} = 0,14 \text{ pour les hommes, et}$$

$$\frac{300 - 233}{233} = 0,29 \text{ pour les femmes.}$$

D'autre part, les salaires moyens annuels s'établissent, pour l'exercice 1950, à :

43.040 francs et 23.030 francs,  
respectivement pour les hommes et pour les femmes.

En admettant donc que les indemnités de sécurité sociale sont de l'ordre de 60 p. c. des rémunérations soumises à retenue, on voit que la masse supplémentaire des salaires fictifs correspondants sera de :

$42.417 \times 1,14 \times 0,60 \times 0,14 = 4,06$  milliards de francs pour les hommes, et de :

$7.121 \times 1,14 \times 0,60 \times 0,29 = 1,41$  milliard de francs pour les femmes, soit au total : 5,47 milliards de francs.

Bij verwaarlozing van deze bron van bijdrage, beschikt men dus over een zekerheidscoëfficiënt van 10 t. h. maximum.

Tenslotte zou de globale jaarlijkse ontvangst der bijdragen 4.238 miljoen frank bedragen voor het dienstjaar 1953 en 5.085 miljoen vanaf het dienstjaar 1956.

## II. — De lasten.

De raming der waarschijnlijke lasten vereist een voorlopig onderzoek van het gemiddelde der lonen, die voor het berekenen der verzekeringsvoordelen, der gemiddelde uitgaven per groep gerechtigden en van de waarschijnlijke evolutie van hun effectieven in aanmerking te nemen zijn.

### 1) Gemiddelde lonen.

Uit de voorgaande cijfers blijkt dat de gemiddelde globale werkelijke en fictieve lonen, die voor het berekenen van het pensioen in aanmerking te nemen zijn, er dusdanig uitzien :

$$43.040 \times 1,14 \times \frac{300}{262} = 56.180 \text{ fr. voor de mannen, en}$$

$$23.030 \times 1,14 \times \frac{300}{233} = 33.800 \text{ fr. voor de vrouwen, ongeveer.}$$

Wat de arbeiders betreft, heeft men eindelijk het cijfer 57.000 frank behouden; voor wat de arbeidsters betreft, heeft men als jaarlijks gemiddelde het cijfer 37.500 frank genomen, waarvan de verhouding tot het overeenkomstige gemiddelde der arbeiders 66 t. h. is.

Wanneer men op die wijze tewerk gaat, houdt men rekening met het feit dat de arbeidsters, op ouderdom gekomen om van het pensioen te genieten, gedurende de overgangperiode ten minste van een loon van een loopbaan zullen genoten hebben die hoger is dan het gemiddelde loon van het totaal der onderworpenen vastgesteld op een gegeven tijdstip.

### 2) Gemiddelde uitgaven per categorie gerechtigden.

Deze voordelen worden als volgt samengevat :

*Gehuwde mannen* : ouderdomspensioen veranderend naar een gemiddelde van 26.000 frank tot  $0,60 \times 57.000 = 34.200$  frank.

*Alleenstaande mannen* : ouderdomspensioen veranderend naar een gemiddelde van 17.300 frank tot  $0,45 \times 57.000 = 25.650$  frank.

*Alleenstaande vrouwen* : ouderdomspensioen veranderend naar een gemiddelde van 17.300 frank tot  $0,45 \times 37.500 = 16.875$  frank (in dit geval heeft men het eenvormig cijfer 17.300 frank aanvaard).

*Gehuwde vrouwen, echtgenoten van loontrekkenden* : ouderdomspensioen verschillend van 0 tot 16.875 frank.

*Weduwen* : ouderdomspensioen gelijk aan 50 t. h. van het ouderdomspensioen van de echtgenoot, hetzij 30 t. h. van het gemiddeld loon der loopbaan van deze laatste.

*Weduwen* : tijdelijke toeslag gelijk aan 25 t. h. van het gemiddelde loon der loopbaan van de overleden echtgenoot.

En éliminant cette source de cotisation, on dispose donc d'un coefficient de sécurité de 10 p. c. maximum.

Ainsi donc, en définitive, la recette globale annuelle des cotisations s'établirait à 4.238 millions de francs pour l'exercice 1953 et 5.085 millions de francs à partir de l'exercice 1956.

## II. — Les charges.

L'évaluation des charges probables nécessite l'examen préalable des salaires moyens à prendre en considération pour le calcul des avantages assurés, de la dépense moyenne par groupe de bénéficiaires et de l'évolution probable de leurs effectifs.

### 1) Salaires moyens.

Il résulte des chiffres précédents que les salaires moyens globaux, réels et fictifs, à prendre en considération pour le calcul de la pension, sont donc de :

$$43.040 \times 1,14 \times \frac{300}{262} = 56.180 \text{ francs pour les hommes,}$$

$$\text{et } 23.030 \times 1,14 \times \frac{300}{233} = 33.800 \text{ francs environ pour les femmes.}$$

En ce qui concerne les ouvriers, on a retenu finalement le chiffre de 57.000 francs; pour les ouvrières, on a pris comme moyenne annuelle le chiffre de 37.500 francs, dont le rapport avec la moyenne correspondante des ouvriers est de 66 p. c.

En opérant de la sorte on tient compte du fait que les ouvrières en âge de bénéficier de la pension auront touché, pendant la période transitoire tout au moins, un salaire de carrière supérieur au salaire moyen de la masse totale des assujetties, établie à une époque donnée.

### 2) Dépenses moyennes par catégories de bénéficiaires.

Ces avantages se résument comme suit :

*Hommes mariés* : pension de vieillesse variant en moyenne de 26.000 francs à  $0,60 \times 57.000 = 34.200$  francs;

*Hommes isolés* : pension de vieillesse variant en moyenne de 17.300 francs à  $0,45 \times 57.000 = 25.650$  francs;

*Femmes isolées* : pension de vieillesse variant en moyenne de 17.300 francs à  $0,45 \times 37.500 = 16.875$  francs. (dans ce cas on a adopté le chiffre uniforme de 17.300 francs);

*Femmes mariées, épouses de salariés* : pension de vieillesse variant de 0 à 16.875 francs;

*Veuves* : pension de vieillesse égale à 50 p. c. de la pension de vieillesse du conjoint, soit 30 p. c. du salaire moyen de carrière de ce dernier;

*Veuves* : allocation temporaire égale à 25 p. c. du salaire moyen de carrière du conjoint décédé.

Voor wat de lasten betreft, dient men evenwel van deze veranderlijke bedragen de verminderde rente af te trekken, verkregen door de gekapitaliseerde storting, uit hoofde van de huidige wetgeving gedaan; inderdaad, de financiering dezer renten is gewaarborgd door de overeenkomstige mathematische reserves geconstitueerd bij de Lijf-rentekas.

Dienvolgens ziet de tabel der gemiddelde voordelen ten laste van het nieuw stelsel voor de periode 1953-1998 er als volgt uit :

Au point de vue des charges, il convient toutefois de déduire de ces montants variables la rente réduite acquise par les versements capitalisés effectués sous l'empire de la législation actuelle; en effet, le financement de ces rentes est garanti par les réserves mathématiques correspondantes constituées à la Caisse de Retraite.

En conséquence, le tableau des avantages moyens à charge du nouveau régime se présente comme suit pour la période 1953-1998

| Jaar<br>—<br>Année | Mannen<br>—<br>Hommes                |                       |                             | Vrouwen met volledige loopbaan<br>—<br>Femmes à carrière complète |                        |                              | Vrouwen met onvolledige loopbaan<br>—<br>Femmes à carrière incomplète | Weduwen<br>—<br>Veuves                                      |                                                                                                           |
|--------------------|--------------------------------------|-----------------------|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                    | Ouderdom in 1953<br>—<br>Age en 1953 | Gehuwd<br>—<br>Mariés | Alleenstaand<br>—<br>Isolés | Ouderdom in 1953<br>—<br>Age en 1953                              | Gehuwd<br>—<br>Mariées | Alleenstaand<br>—<br>Isolées |                                                                       | gepensionneerden (+ 60 jaar)<br>—<br>pensionnées (+ 60 ans) | gerechtigde op tijdelijke toeslag (— 60 jaar)<br>—<br>bénéficiaires de l'allocation temporaire (— 60 ans) |
| 1953 ... ..        | 65                                   | 24.909                | 16.209                      | 60                                                                | 12.023                 | 16.323                       | —                                                                     | 12.454                                                      | 14.250                                                                                                    |
| 1958 ... ..        | 60                                   | 25.648                | 16.965                      | 55                                                                | 12.211                 | 16.080                       | 1.125                                                                 | 12.824                                                      | »                                                                                                         |
| 1963 ... ..        | 55                                   | 26.377                | 17.710                      | 50                                                                | 12.352                 | 15.791                       | 3.000                                                                 | 13.188                                                      | »                                                                                                         |
| 1968 ... ..        | 50                                   | 27.101                | 18.451                      | 45                                                                | 12.433                 | 15.441                       | 4.875                                                                 | 13.551                                                      | »                                                                                                         |
| 1973 ... ..        | 45                                   | 27.830                | 19.195                      | 40                                                                | 12.492                 | 15.070                       | 6.750                                                                 | 13.915                                                      | »                                                                                                         |
| 1978 ... ..        | 40                                   | 28.627                | 20.011                      | 35                                                                | 12.748                 | 14.895                       | 8.625                                                                 | 14.314                                                      | »                                                                                                         |
| 1983 ... ..        | 35                                   | 29.580                | 20.980                      | 30                                                                | 13.355                 | 15.052                       | 10.500                                                                | 14.790                                                      | »                                                                                                         |
| 1988 ... ..        | 30                                   | 30.824                | 22.241                      | 25                                                                | 14.038                 | 15.324                       | 12.375                                                                | 15.412                                                      | »                                                                                                         |
| 1993 ... ..        | 25                                   | 32.080                | 23.541                      | 20                                                                | 15.224                 | 16.080                       | 14.250                                                                | 16.040                                                      | »                                                                                                         |
| 1998 ... ..        | 20                                   | 33.480                | 24.930                      | 15                                                                | 16.875                 | 17.300                       | 16.125                                                                | 16.740                                                      | »                                                                                                         |

### 3) Evolutie van het effectief gerechtigden.

Vooreerst dient men op te merken dat op 1 Januari 1952 het aantal gerechtigden op een aanvullend ouderdomspensioen, voor wat de arbeiders betreft, bedroeg :

|                                            |         |
|--------------------------------------------|---------|
| Gehuwde en feitelijk gescheiden mannen ... | 85.679  |
| Ongehuwde mannen en ermee gelijkgestelden. | 53.370  |
| <hr/>                                      |         |
| Totaal der mannen ... ..                   | 139.049 |
| Vrouwen ... ..                             | 20.362  |

Indien men de verhouding dezer gerechtigden tot het aantal onderworpenen (al dan niet actief) beschouwt, bekomt men voor de mannen bijvoorbeeld een cijfer dat 14 t. h. benadert. Welnu, het overeenkomstig percentage van de mannelijke bevolking van het koninkrijk, dat uit de telling van 1947 voortvloeit is 14,11 t. h.

### 3) Evolution de l'effectif des bénéficiaires.

Il convient tout d'abord de noter qu'au 1<sup>er</sup> janvier 1952, le nombre des bénéficiaires d'un complément de pension de vieillesse s'établissait comme suit, en ce qui concerne les ouvriers :

|                                             |         |
|---------------------------------------------|---------|
| Hommes mariés et hommes séparés de fait ... | 85.679  |
| Hommes célibataires et assimilés ... ..     | 53.370  |
| <hr/>                                       |         |
| Total des hommes ... ..                     | 139.049 |
| Femmes ... ..                               | 20.362  |

Si l'on considère le rapport de ces bénéficiaires à l'effectif des assujettis (actifs ou non) on obtient, par exemple pour les hommes, un chiffre voisin de 14 p. c. Or, le pourcentage correspondant de la population masculine du Royaume, qui résulte du recensement de 1947, est de 14,11 p. c.

Inderdaad, op 31 December 1947 telde men 409.522 mannen van ten minste 65 jaar en 2.901.779 mannen van 16 tot minder dan 65 jaar. Voor 1950, bedraagt het overeenkomstig percentage 14,77.

De kwestie is te weten hoe dit percentage gedurende de overgangperiode bijvoorbeeld zou moeten veranderen.

De ondervinding der 50 laatste jaren toont aan dat deze verhouding het er op aanlegt op een betrekkelijk vlugge wijze aan te groeien. Dat duidt de onderhavige tabel aan die betrekking heeft op de algemene bevolking van het Koninkrijk (mannen en vrouwen) en die de proportionele verdeling der effectieven naargelang zekere klassen van ouderdom weergeeft.

En effet, au 31 décembre 1947, on comptait 409.522 hommes âgés d'au moins 65 ans et 2.901.779 hommes âgés de 16 à moins de 65 ans. Pour 1950, le pourcentage correspondant est de 14,77.

La question se pose de savoir comment ce pourcentage devrait évoluer pendant la période transitoire par exemple.

L'expérience des 50 dernières années montre que ce rapport tend à croître d'une manière relativement rapide. C'est ce qu'indique le tableau ci-après relatif à la population générale du Royaume (hommes et femmes) et qui reproduit la répartition proportionnelle des effectifs d'après certaines classes d'âges.

| Klassen van ouderdom             | 1900  | 1910  | 1920  | 1930  | 1947  | Classes d'âges      |
|----------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|---------------------|
| 0 tot 19 jaar inbegrepen ... ..  | 41,34 | 39,80 | 34,81 | 31,—  | 28,22 | 0 à 19 ans inclus.  |
| 20 tot 39 jaar inbegrepen ... .. | 30,79 | 31,21 | 32,12 | 33,16 | 28,87 | 20 à 39 ans inclus. |
| 40 tot 59 jaar inbegrepen ... .. | 18,39 | 19,57 | 22,84 | 24,04 | 27,27 | 40 à 59 ans inclus. |
| 60 jaar en meer ... ..           | 9,48  | 9,42  | 10,23 | 11,80 | 15,64 | 60 ans et plus.     |
| Totaal ... ..                    | 100,— | 100,— | 100,— | 100,— | 100,— | Total.              |

Zo stelt men structuurwijzigingen per ouderdom van de Belgische bevolking sinds 1900 vast, waarvan de factoren essentieel zijn de verhoging van de gemiddelde duur van de menselijke leeftijd, de vermindering der geboorten en de inwijking.

Wij hebben alle redenen om te geloven dat het toenemen in ouderdom der bevolking — zelfs in de veronderstelling van een vermeerdering van geboorten — zijn stijgende lijn gedurende de volgende 20 tot 30 jaar zal behouden en dit omwille van de vooruitgang der geneeskunde en der hygiëne en de verbetering der levensvoorwaarden.

Om in onze tijd de intensiteit dezer evolutie na te gaan kan men de percentages overeenkomstig twee data van de volkstelling met elkaar vergelijken. Aldus bekomt men voor wat de mannen van tenminste 65 jaar betreft, bijvoorbeeld :

10,12 t. h. in 1930

en 14,11 t. h. in 1947.

Het bedrag van verhoging is thans 7,5 t. h. per periode van vijf jaar.

Door zich op dergelijke beschouwingen te steunen en door de alzo bekomen cijfers der belanghebbenden te vergelijken met deze die voortvloeien uit de toepassing der overlijdensstabellen op de effectieven der onderworpenen heeft men de hieronder volgende tabel opgesteld.

Daarenboven werd een bijzondere aandacht besteed aan het geval der loontrekkenden met onvolledige loopbaan die thans de vereiste voorwaarden om het aanvullend ouderdomspensioen niet vervullen, maar die een ouderdomspensioen zullen kunnen bekomen dat in verhouding is tot hun loopbaan; steekproeven door de Dienst der Statistiek van het Bestuur der Ouderdomspensioenen gedaan laten toe deze belanghebbenden naar hun burgerlijke staat in te delen en de toekomstige overeenkomstige lasten te bepalen.

On constate ainsi des modifications de structure par âge de la population belge depuis 1900, dont les facteurs sont essentiellement la prolongation de la durée moyenne de la vie humaine, la diminution des naissances et l'immigration.

Il y a tout lieu de croire que le vieillissement de la population — même dans l'hypothèse d'une natalité accrue — poursuivra sa marche ascendante au cours des 20 à 30 prochaines années, en raison du progrès de la médecine, de l'hygiène et de l'amélioration des conditions de vie.

Pour mesurer l'intensité de cette évolution à notre époque, on peut comparer les pourcentages correspondants à deux dates du recensement de la population. C'est ainsi qu'en ce qui concerne les hommes de 65 ans au moins, on obtient par exemple :

10,12 p. c. en 1930

et 14,11 p. c. en 1947.

Actuellement, le taux d'accroissement est donc de 7,5 p. c. par période quinquennale.

C'est en se basant sur des considérations semblables et en confrontant les chiffres de bénéficiaires ainsi obtenus à ceux qui résultent de l'application des tables de mortalité aux effectifs des assujettis qu'a été dressé le tableau ci-après.

En outre, une attention particulière a été consacrée au cas des salariés à carrière incomplète qui, à l'heure actuelle, ne remplissent pas les conditions requises pour l'obtention du complément de pension de vieillesse mais qui obtiendront une pension de vieillesse proportionnée à la durée de leur carrière; des sondages effectués par le Service de statistique de la Direction des pensions de vieillesse ont permis de ventiler ces bénéficiaires d'après l'état civil et d'établir les charges futures correspondantes.

| Jaar<br>Année | Mannen<br>Hommes |                        | Vrouwen met volledige loopbaan<br>Femmes à carrière complète |                         | Vrouwen met onvolledige loopbaan<br>Femmes à carrière incomplète | Gepensionneerde weduwen<br>Veuves pensionnées | Weduwen gerechtigd op een tijdelijke toeslag<br>Veuves bénéficiaires de l'allocation temporaire |
|---------------|------------------|------------------------|--------------------------------------------------------------|-------------------------|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | Gehuwd<br>Mariés | Alleenstaand<br>Isolés | Gehuwd<br>Mariées                                            | Alleenstaand<br>Isolées |                                                                  |                                               |                                                                                                 |
| 1953          | 87.000           | 54.000                 | 2.898                                                        | 26.525                  | —                                                                | 108.290                                       | 2.081                                                                                           |
| 1958          | 89.613           | 58.919                 | 3.014                                                        | 27.591                  | 14.062                                                           | 103.162                                       | 10.940                                                                                          |
| 1963          | 92.668           | 63.738                 | 3.131                                                        | 28.657                  | 26.921                                                           | 111.535                                       | 17.351                                                                                          |
| 1968          | 96.506           | 68.379                 | 3.247                                                        | 29.722                  | 37.037                                                           | 120.157                                       | 21.567                                                                                          |
| 1973          | 101.308          | 72.801                 | 3.364                                                        | 30.788                  | 43.001                                                           | 129.135                                       | 24.093                                                                                          |
| 1978          | 106.714          | 77.086                 | 3.480                                                        | 31.854                  | 48.331                                                           | 138.497                                       | 25.530                                                                                          |
| 1983          | 112.520          | 81.250                 | 3.597                                                        | 32.920                  | 51.134                                                           | 148.204                                       | 26.140                                                                                          |
| 1988          | 115.423          | 83.017                 | 3.655                                                        | 33.453                  | 51.961                                                           | 153.100                                       | 26.354                                                                                          |
| 1993          | 116.875          | 84.425                 | 3.684                                                        | 33.719                  | 52.375                                                           | 155.600                                       | 26.360                                                                                          |
| 1998          | 116.875          | 84.425                 | 3.684                                                        | 33.719                  | 52.375                                                           | 155.600                                       | 26.360                                                                                          |

Rekening gehouden met de hierboven uiteengezette elementen, ziet het bedrag der totale lasten, naar de categorie van belanghebbenden ingedeeld, er als volgt uit (in miljoenen frank).

Compte tenu des éléments développés ci-dessus, le montant des charges totales d'après la catégorie des bénéficiaires se présente comme suit (en millions de francs) :

| Jaar<br>Année | Mannen<br>Hommes | Vrouwen<br>Femmes                             |                                                   | Weduwen<br>Veuves              |                                                                                 | Totale last<br>(inbegrepen de beheerskosten)<br>Charge totale<br>(y compris les frais d'administration) |
|---------------|------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               |                  | met volledige loopbaan<br>à carrière complète | met onvolledige loopbaan<br>à carrière incomplète | gepensionneerde<br>pensionnées | gerechtigd op de tijdelijke toeslag<br>bénéficiaires de l'allocation temporaire |                                                                                                         |
| 1953          | 3.104            | 475                                           | —                                                 | 1.343                          | 30                                                                              | 5.152                                                                                                   |
| 1958          | 3.249            | 491                                           | 16                                                | 1.285                          | 156                                                                             | 5.397                                                                                                   |
| 1963          | 3.447            | 504                                           | 59                                                | 1.411                          | 247                                                                             | 5.868                                                                                                   |
| 1968          | 3.711            | 515                                           | 124                                               | 1.552                          | 307                                                                             | 6.409                                                                                                   |
| 1973          | 4.024            | 524                                           | 203                                               | 1.708                          | 343                                                                             | 7.002                                                                                                   |
| 1978          | 4.372            | 535                                           | 291                                               | 1.879                          | 364                                                                             | 7.641                                                                                                   |
| 1983          | 4.754            | 546                                           | 381                                               | 2.058                          | 372                                                                             | 8.311                                                                                                   |
| 1988          | 5.053            | 554                                           | 484                                               | 2.192                          | 376                                                                             | 8.859                                                                                                   |
| 1993          | 5.338            | 563                                           | 587                                               | 2.307                          | 376                                                                             | 9.371                                                                                                   |
| 1998          | 5.581            | 580                                           | 685                                               | 2.394                          | 376                                                                             | 9.816                                                                                                   |

Samenvattend concretiseert zich de waarschijnlijke evolutie der verrichtingen als volgt (in miljoenen frank) :

En résumé, l'évolution probable des opérations se concrétise de la manière suivante (en millions de francs) :

| Jaar<br>Année | Lasten<br>Charges | Bijdragen<br>(Totaal der lonen :<br>56,5 M)<br>Cotisations<br>(Masse des salaires :<br>56,5 M) | Staatstoelage<br>Subvention<br>de l'Etat | (2) + (3) | Jaarlijkse<br>excedenten<br>Excédents<br>annuels<br>(4) — (1) | Reservefonds<br>(Bedrag der<br>capitalisatie :<br>4 %)<br>Fonds de réserve<br>(Taux de<br>capitalisation :<br>4 %) |
|---------------|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | (1)               | (2)                                                                                            | (3)                                      | (4)       | (5)                                                           | (6)                                                                                                                |
| 1953          | 5.152             | 7,5<br>4.238                                                                                   | 1.200                                    | 5.438     | + 286                                                         | 292                                                                                                                |
| 1954          | 5.213             | 8,—<br>4.520                                                                                   | 1.240                                    | 5.760     | + 547                                                         | 862                                                                                                                |
| 1955          | 5.275             | 8,5<br>4.803                                                                                   | 1.280                                    | 6.083     | + 808                                                         | 1.720                                                                                                              |
| 1956          | 5.315             | 9,—<br>5.085                                                                                   | 1.320                                    | 6.405     | + 1.090                                                       | 2.901                                                                                                              |
| 1957          | 5.356             | »<br>5.085                                                                                     | 1.360                                    | 6.445     | + 1.089                                                       | 4.128                                                                                                              |
| 1958          | 5.397             | »<br>»                                                                                         | 1.400                                    | 6.485     | + 1.088                                                       | 5.403                                                                                                              |
| 1963          | 5.868             | »<br>»                                                                                         | 1.600                                    | 6.685     | + 817                                                         | 11.667                                                                                                             |
| 1968          | 6.409             | »<br>»                                                                                         | 1.800                                    | 6.885     | + 476                                                         | 17.564                                                                                                             |
| 1973          | 7.002             | »<br>»                                                                                         | 2.000                                    | 7.085     | + 83                                                          | 22.722                                                                                                             |
| 1978          | 7.641             | »<br>»                                                                                         | »                                        | »         | — 556                                                         | 26.064                                                                                                             |
| 1983          | 8.311             | »<br>»                                                                                         | »                                        | »         | — 1.226                                                       | 26.360                                                                                                             |
| 1988          | 8.859             | »<br>»                                                                                         | »                                        | »         | — 1.774                                                       | 23.474                                                                                                             |
| 1993          | 9.371             | »<br>»                                                                                         | »                                        | »         | — 2.286                                                       | 17.004                                                                                                             |
| 1998          | 9.816             | »<br>»                                                                                         | »                                        | »         | — 2.731                                                       | 6.476                                                                                                              |

#### 4) Vragen die betrekking hebben op de financiering.

Een lid vestigt de aandacht op het wetsvoorstel n° 108 — 1948-1949 (Wetsvoorstel De Paepe cs) waarvan de financiering op volgende principes gesteund is :

1) Er wordt op de persoonlijke rekening van de belanghebbende een zulkdanig gedeelte der bijdrage geboekt, dat het de vestiging toelaat, volgens de beginselen van de individuele capitalisatie, van een normaal pensioen, na een normale loopbaan.

De schuldvordering wordt, wat dit deel van de bijdrage betreft, formeel en geheel erkend, in deze zin dat hem dadelijk absolute rechten worden toegekend.

2) Het overige gedeelte der bijdrage, alsmede de Staatstoelage wordt gestort aan de solidariteit, en aangewend tot verzekering van de aanpassing der pensioenen aan de levensduur, tot betaling van een tijdelijke weduwenrente, en van een jaarlijkse haardvergoeding aan de gehuwden.

3) Voor de onmiddellijke uitbetaling van de huidige pensioenen, zouden de nodige gelden geleend worden aan de opbrengst der bijdragen, gestort op de persoonlijke rekening, m. a. w. zou het omslagstelsel worden toegepast.

De indieners van dit voorstel waren van mening, dat het behoud van deze beginselen aan het systeem een financiële stabiliteit verleent, rechtvaardigheid jegens de verzekerde en klaarheid in de boekhouding.

Sommige Commissieleden wensden te weten om welke

#### 4) Questions relatives au financement.

Un membre de la Commission attire l'attention sur la proposition de loi n° 108 — 1948-1949 (proposition de loi De Paepe et consorts) dont le financement est basé sur les principes suivants :

1) On enregistre au compte personnel de l'intéressé une part de cotisation permettant l'établissement, suivant le principe de la capitalisation individuelle, d'une pension normale après une carrière normale.

La créance est, en ce qui concerne cette part de cotisation, reconnue formellement et entièrement, en ce sens que des droits absolus lui sont reconnus immédiatement.

2) La part restante de la cotisation, de même que le subside de l'Etat, sont versés à la solidarité et utilisés en vue d'assurer l'adaptation des pensions au coût de la vie, en vue du paiement de la rente temporaire de veuve ainsi que de l'allocation annuelle de foyer aux personnes mariées.

3) Les fonds nécessaires au paiement immédiat des pensions actuelles seraient prélevés sur le produit des cotisations versées au compte personnel : c'est-à-dire que le système de répartition serait appliqué.

Les auteurs de cette proposition estimaient que le maintien de ces principes procurerait au système une stabilité financière, à l'assuré un traitement équitable et à la comptabilité de la clarté.

Certains membres de la Commission désirent connaître

redenen de heer Minister gemeend heeft zich bij dit voorstel niet te kunnen aansluiten.

De heer Minister antwoordt dat een dergelijk voorstel alleen houdbaar is in een zuiver kapitalisatiesysteem. Waar het daarvan afwijkt, bv. om revalorisatie der renten bij gebeurlijke muntontwaardingen, verzwaart het te zeer de lasten van de Staat.

Het ontwerp daarentegen verzoent de twee systemen; de lasten van alle bijdragenden gaan progressief en zijn thans draaglijk.

Het ontwerp waarborgt :

- 1) het recht op een pensioen (art. 3);
- 2) het pensioen mag niet lager zijn dan een bedrag der rente, berekend op een bijdrage van 5,5 % der bruto- en fictieve bezoldigingen (art. 14).

In verband met de wijziging aan de bijdragen heeft een lid volgende vragen gesteld :

- 1) Welk is de plaats van het huidig ontwerp in het kader der maatschappelijke zekerheid ?
- 2) Welke zal de totale last der bijdrage zijn in het geheel der maatschappelijke zekerheid ?
- 3) Zal voor alle sectoren de loongrens afgeschaft worden ?
- 4) Zal voor alle sectoren een enkele Rijksdienst opgericht worden ?

Antwoord :

1) Het ontwerp verwezenlijkt in feite bijna volkomen hetgeen de heren Rijkscommissarissen voor de studie van de Hervorming van de maatschappelijke zekerheid, in hun verslagen op het gebied der pensioenen voor de arbeiders voorstellen. De grote principes, nl. pensioen volgens arbeidsloopbaan, in verhouding tot verdiende loon en aanpassing aan de levensduurte, werden er in opgenomen.

2) De totale bijdrage zal voor pensioen 9 t. h. bedragen der bruto-bezoldiging. De totale last der bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid, kan nog niet vastgesteld worden.

3) en 4) Deze vragen hebben betrekking op andere sectoren der Maatschappelijke Zekerheid en moeten hier niet behandeld worden.

#### 5) Financiële gevolgen van sommige voorstellen.

1) *Pensioen op 60 jaar* : Er wordt wel eens beweerd dat een der meest radicale middelen, die zouden kunnen bijdragen tot de opslorping der werkloosheid, de oppensioenstelling is van alle arbeiders op 60-jarige ouderdom. Een amendement werd in die zin ingediend.

*Gevolgen van dit voorstel.*

a) *Aantal tewerkgestelde arbeiders tussen 60 en 65 jaar.*

Men kan het aantal tewerkgestelde personen tussen 60 en 65 jaar als volgt schatten :

|                   |        |
|-------------------|--------|
| Arbeiders...      | 61.000 |
| Arbeidsters ...   | 8.000  |
| Huispersoneel ... | 8.000  |
|                   | <hr/>  |
|                   | 77.000 |

Het ontwerp voorziet de oppensioenstelling, op 60-jarige ouderdom, van volgende categorieën :

les raisons pour lesquelles M. le Ministre n'a pas cru pouvoir se rallier à cette proposition.

M. le Ministre répond qu'une pareille proposition n'est possible que dans un système de capitalisation pur. Où elle s'en écarte, par exemple en prévoyant une revalorisation des rentes en cas de dépréciation monétaire, elle aggrave trop lourdement les charges de l'Etat.

Le projet, au contraire, concilie les deux systèmes; les charges de tous les cotisants augmentent progressivement et sont actuellement supportables.

Le projet garantit :

- 1) le droit à une pension (art. 3);
- 2) la pension ne peut être inférieure au montant de la rente calculée sur une cotisation de 5,5 p. c. des rémunérations brutes et fictives (art. 14).

Au sujet de la modification des cotisations, un membre pose les questions suivantes :

- 1) Quelle place occupe le présent projet dans le cadre de la Sécurité sociale ?
- 2) Quelle sera la charge totale de la cotisation dans l'ensemble de la Sécurité sociale ?
- 3) Le plafond des salaires sera-t-il supprimé dans tous les secteurs ?
- 4) Ne sera-t-il créé qu'un seul Office national commun à tous les secteurs ?

Réponse :

1) Le projet réalise en fait presque intégralement ce que proposaient, dans leurs rapports, MM. les Commissaires de l'Etat à l'Etude de la Réforme de la Sécurité sociale. Les grands principes, notamment la pension en fonction de la carrière professionnelle, proportionnée au salaire touché et adaptée au coût de la vie, y sont incorporés.

2) La cotisation totale atteindra, pour la pension, 9 p. c. de la rémunération brute. La charge totale de la cotisation de sécurité sociale ne peut encore être établie.

3) et 4) Ces questions concernent d'autres secteurs de la sécurité sociale et ne sont donc pas à examiner ici.

#### 5) Incidence financière de certaines propositions.

1) *Pension à 60 ans* : On prétend quelquefois qu'un des moyens les plus radicaux de nature à contribuer à la résorption du chômage, consisterait en la mise à la retraite de tous les travailleurs à l'âge de 60 ans.

Un amendement a été déposé dans ce sens.

*Conséquences de cette proposition.*

a) *Nombre de travailleurs occupés, âgés de 60 à 65 ans :*

Le nombre de personnes occupées, âgées de 60 à 65 ans, est évalué comme suit :

|                           |        |
|---------------------------|--------|
| Travailleurs (hommes)...  | 61.000 |
| Travailleurs (femmes) ... | 8.000  |
| Gens de maison ...        | 8.000  |
|                           | <hr/>  |
|                           | 77.000 |

Le projet prévoit la mise à la retraite à l'âge de 60 ans, des catégories suivantes :

|                                                                                                                                                  |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| — arbeidsters ... ..                                                                                                                             | ± 15.000 |
| — arbeiders werkzaam in de ongezonde bedrijven : Er zijn geen cijfers gekend. Wij menen niet te overdrijven wanneer we hun aantal ramen op... .. | 1.000    |
|                                                                                                                                                  | ± 16.000 |

In theorie zou dus, door de oppensioenstelling op 60-jarige ouderdom, het aantal werklozen verminderen met :

$$77.000 - 16.000 = 61.000.$$

Wij zeggen : in theorie, omdat wij er van overtuigd zijn dat een zeer groot deel der tewerkgestelde arbeiders hun loon verkiezen, boven een pensioen van ongeveer 26.000 fr. voor man en vrouw.

Wij mogen niet uit het oog verliezen dat nooit in het verleden, noch door het huidige ontwerp, de arbeiders verplicht worden hun werk stop te zetten. Zij moeten slechts hun beroepsactiviteit staken, indien ze hun pensioen wensen te genieten.

Zien ze echter van dit voordeel af, dan bestaat geen enkele wettelijke bepaling, die hun kan beletten om verder te werken.

b) Aantal werkloze arbeiders tussen 60 en 65 jaar :

|                                   |        |
|-----------------------------------|--------|
| — Volledig werkloze mannen ... .. | 13.140 |
| — Volledig werkloze vrouwen... .. | 3.010  |

In de veronderstelling dat van de mannelijke werklozen er 3/4 gehuwd en 1/4 alleenstaande zijn en in de veronderstelling dat hun pensioen zou bedragen :

- gehuwden : 26.000,
- alleenstaande : 17.300.

dan zou de oppensioenstelling van deze mannelijke werklozen kosten : 313 miljoen.

Wij vermoeden dat iets minder dan dit bedrag, thans aan werklozensteun wordt uitbetaald, aangezien het jaarlijks bedrag (per categorie) dat een werkloze, gehuwd zonder kinderen, in geval van volledige werkloosheid, en op voorwaarde dat de echtgenote aan de haard blijft, kan genieten :

27.456 frank voor de gemeenten van 1<sup>ste</sup> categorie;  
24.960 frank voor de gemeenten van 2<sup>de</sup> categorie;  
22.464 frank voor de gemeenten van 3<sup>de</sup> categorie.

2) Bedrag van het pensioen 75 % in plaats van 60 % van het loon : het ontwerp voorziet een pensioen van 60 % van het gemiddeld loon. Er werd een amendement ingediend dat er toe strekt het bedrag te bepalen op 75 %.

Teneinde de financiële weerslag te kennen van beide bovengenoemde voorstellen werden volgende vragen gesteld :

a) Welke bijdrage zou moeten gestort worden om een pensioen van 75 % van het loon te verzekeren op 65 jarige ouderdom ?

Antwoord : ongeveer 12 % van het loon.

b) Welke bijdrage zou moeten gestort worden om een pensioen van 60 % van het loon te verzekeren op 60 jarige ouderdom ?

Antwoord : ongeveer 14 % van het loon.

|                                                                                                                                                      |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| — travailleuses ... ..                                                                                                                               | ± 15.000 |
| — travailleurs occupés dans les entreprises insalubres. Les chiffres ne sont pas connus. Nous croyons ne pas exagérer en évaluant ce nombre à ... .. | 1.000    |
|                                                                                                                                                      | ± 16.000 |

En théorie, la mise à la retraite à l'âge de 60 ans aurait donc pour effet de réduire le nombre des chômeurs de :

$$77.000 - 16.000 = 61.000.$$

Nous disons : en théorie, car nous sommes persuadés qu'en très grande partie, les travailleurs occupés préfèrent leur salaire à une pension de 26.000 francs environ pour deux personnes.

Ne perdons pas de vue que jamais dans le passé, ni par le présent projet, les travailleurs sont obligés de cesser leur travail. Ils ne doivent cesser que leur activité professionnelle s'ils désirent bénéficier de leur pension.

Mais s'ils renoncent à ce bénéfice, il n'existe aucune disposition légale qui puisse les empêcher de continuer à travailler.

b) Nombre de travailleurs chômeurs âgés de 60 à 65 ans :

|                                    |        |
|------------------------------------|--------|
| — Chômeurs complets, hommes ... .. | 13.140 |
| — Chômeurs complets, femmes... ..  | 3.010  |

En supposant que, parmi les chômeurs masculins, 3/4 sont mariés et 1/4 vivent seuls, et en supposant que leur pension s'élève :

- pour les mariés, à 26.000 francs,
- pour ceux vivant seuls, à 17.300 francs.

la mise à la retraite de ces chômeurs masculins coûterait 313 millions.

Nous croyons savoir que l'on paye actuellement un peu moins sous forme d'allocations de chômage, étant donné que le montant annuel (par catégorie) que reçoit un chômeur complet, marié sans enfants, dont l'épouse reste au foyer s'élève à :

27.456 francs dans les communes de 1<sup>re</sup> catégorie;  
24.960 francs dans les communes de 2<sup>me</sup> catégorie;  
22.464 francs dans les communes de 3<sup>me</sup> catégorie.

2) Pension s'élevant à 75 % au lieu de 60 % du salaire : Le projet prévoit une pension de 60 % du salaire moyen. Un amendement a été proposé en vue de fixer le montant à 75 %.

Afin de connaître l'incidence financière des deux propositions ci-dessus, les questions suivantes ont été posées :

a) Quelle cotisation faudrait-il verser afin d'assurer à 65 ans une pension de 75 % du salaire ?

Réponse : environ 12 % du salaire.

b) Quelle cotisation faudrait-il verser afin d'assurer une pension de 60 % de la rémunération à l'âge de 60 ans ?

Réponse : environ 14 % du salaire.

c) Welke bijdrage zou moeten gestort worden om een pensioen van 75 % van het loon te verzekeren op 60 jarige ouderdom?

Antwoord : ongeveer 17 %.

## V. — OMVORMING EN VEREENVOUDIGING DER ADMINISTRATIE.

Het ontwerp voorziet een ganse hervorming der administratie en de afschaffing van verscheidene openbare diensten. Daar de tekst van het ontwerp ons geen duidelijke voorstelling geeft van de werking der administratie wenst de Commissie meer preciese gegevens te ontvangen over deze nieuwe dienst.

Er wordt een organisme opgericht onder Staatswaarborg, dat als openbare dienst zal fungeren onder de benaming : Rijksdienst voor arbeiderspensioenen.

We lezen daaromtrent in de Memorie van Toelichting :

« Deze Rijksdienst slorpt de Nationale Kas voor de ouderdomsrente- en weduwenrentetoeslagen en de wezen-toelagen op, alsmede het Fonds voor Weduwen en Wezen; hij neemt hun bevoegdheden over, hun actief en hun passief en volgt hen op in hun rechten en verplichtingen. »

De Nationale Kas heeft o. m. tot opdracht te betalen :

« a) Voor rekening van het Rijk, de ouderdoms- en weduwenrentetoeslagen, de wezen-toelagen, alsook de bijlagen op deze toeslagen en toelagen;

» b) Voor eigen rekening, de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen, toegekend aan de werknemers, en aan de weduwen van de werknemers beoogd bij dit ontwerp. »

De Rijksdienst zou echter niet rechtstreeks met de uitbetaling belast worden. Het ontwerp voorziet immers dat de Algemene Spaar- en Lijfrentekas deze opdracht zal vervullen « namens en voor rekening van de Rijksdienst, diens financiële en technische verrichtingen te doen, inzonderheid de betaling van de uitkeringen volgens de door de Koning te bepalen modaliteiten en voorwaarden ».

De samenwerking tussen de Rijksdienst en de Algemene Spaar- en Lijfrentekas moet in een overeenkomst vastgelegd worden.

Hun wederzijdse bevoegdheid zal gesteund zijn op volgende grondslagen :

De Rijksdienst neemt de rol over van verzekeringsorganisme. In die hoedanigheid wordt hij gecrediteerd voor de pensioenbijdrage (werklieden) door de R. M. Z. overgemaakt, en wordt hij gedebiteerd voor de uitgaven voortvloeiend uit de toepassing van deze wet.

Hij bepaalt de rechten der pensioenaanvragers, neemt de beslissing inzake het toekennen van het pensioen.

Het past echter de mogelijkheid te onderzoeken deze zending door de Rijksdienst te laten toevertrouwen aan de huidige dienst voor ouderdomspensioenen van het departement.

De Algemene Spaar- en Lijfrentekas is gelast, in naam en voor rekening van de Rijksdienst, zijn financiële en technische verrichtingen uit te voeren.

*Financiële* : t. t. z. dat een rekening-courant met interest in de boeken der Lijfrentekas op naam van de Rijksdienst

c) Quelle cotisation faudrait-il verser afin d'assurer une pension de 75 % du salaire dès l'âge de 60 ans ?

Réponse : environ 17 %.

## V. — REFORME ET SIMPLIFICATION DE L'ADMINISTRATION.

Le projet prévoit une réforme d'ensemble de l'administration et la suppression de divers services publics. Le texte du projet ne donnant pas une idée très claire du fonctionnement de l'administration, votre Commission aimerait recevoir de plus amples précisions au sujet de cet office nouveau.

Il est créé un organisme placé sous la garantie de l'Etat, et qui fonctionnera comme un service public sous la dénomination « Office national des pensions de vieillesse ».

Nous lisons à ce sujet dans l'exposé des motifs :

« Cet Office absorbe la Caisse nationale des majorations de rentes de vieillesse et de veuve et des allocations d'orphelins ainsi que le Fonds des veuves et des orphelins; il recueille leurs attributions, leur actif et leur passif, et succède à leurs droits et obligations. »

La Caisse nationale a pour mission de payer notamment :

« a) pour le compte de l'Etat, les majorations de rente de vieillesse et de veuve et les allocations d'orphelins ainsi que les suppléments à ces majorations et allocations;

» b) pour son compte propre, les compléments de pension de vieillesse et de survie accordés aux travailleurs et aux veuves des travailleurs visés par le projet de loi. »

L'Office national ne serait toutefois pas directement chargé des paiements. Le projet prévoit en effet que la Caisse générale d'Epargne et de Retraite aura pour mission « d'effectuer, au nom et pour compte de l'Office, les opérations financières et techniques de celui-ci et notamment le paiement des prestations selon les modalités et les conditions que le Roi déterminera ».

La coopération entre l'Office National et la Caisse générale d'Epargne et de Retraite doit être consacrée par une convention.

Leurs compétences respectives reposeront sur les bases suivantes :

L'Office National se charge du rôle d'organisme d'assurance. En cette qualité, il est porté à son crédit la cotisation-pension (ouvriers) transmise par l'O. N. S. S., et à son débit les dépenses résultant de l'application de la présente loi.

Il établit les droits des demandeurs de pension et prend toute décision relative à l'octroi de celle-ci.

Il convient cependant d'examiner la possibilité de faire confier cette tâche par l'Office National au service actuel des pensions de vieillesse du département.

La Caisse générale d'Epargne et de Retraite est chargée, au nom et pour compte de l'Office National, de faire les opérations financières et techniques de celui-ci.

*Financières* : c'est-à-dire qu'un compte courant portant intérêt est ouvert dans les livres de la Caisse de Retraite

wordt geopend. Deze is gehouden er zijn fondsen te deponeren.

Deze rekening-courant wordt gespijsd door de bijdrage komend van de R. M. Z., de toelagen van de Staat en de interesten van de rekening; anderzijds dient hij tot betaling der bij de wet voorziene voordelen en der administratiekosten. De Lijfrentekas belast zich met het plaatsen der beschikbare gelden.

*Technische* t. t. z. de Lijfrentekas houdt de individuele rekeningen, neemt nota van de verdiende lonen en de duur der beroepsloopbaan, en berekent de renten.

Wanneer een aanvraag om bepaalde voordelen bij de Rijksdienst wordt ingediend, maakt de Lijfrentekas al de in haar bezit zijnde gegevens over; de Rijksdienst stelt de rechten van de aanvrager vast en maakt bevel tot betaling over aan de Lijfrentekas, die dan de toegekende voordelen aan de gerechtigde uitkeert.

*Op welke wijze kan het toezicht op de pensioenstortingen uitgeoefend worden?*

In de huidige toestand worden de pensioenstortingen, op de individuele rekeningen te boeken, (25 fr. per maand) omgezet in lijfrentezegels, geplakt op pensioenkaarten die jaarlijks aan de Lijfrentekas worden overgemaakt. Die sommen worden afgetrokken van de bijdragen, die driemaandelijks bij de R. M. Z. worden gestort.

Men vergewist zich niet van de overeenstemming tussen de bijdragen die in mindering gebracht worden bij de R. M. Z. en deze die effectief omgezet worden in Lijfrentezegels.

Met de toepassing van het ontwerp zal de toestand aanzienlijk verbeteren. Inderdaad, de storting door middel van zegels zal afgeschaft worden, en de volledige pensienbijdrage zal aan de R. M. Z. worden overgemaakt, samen met de andere sociale bijdragen. De werkgever zal voor de R. M. Z. een dubbel opmaken van het nominatief borderel, gelijkvormig aan dit hetwelk nu reeds voor het betaald verlof wordt opgemaakt, en de R. M. Z. zal, zoals nu, de controle der werkgevers verzekeren: het binnenkomen der borderellen en der overeenstemmende sommen.

Na deze controle zal de R. M. Z. de borderellen en de desbetreffende sommen aan de Lijfrentekas overmaken; deze zal de sommen inschrijven op het krediet van de rekening-courant, die in haar boeken zal geopend zijn, met naam van de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen en zal de lonen van de arbeidsperiode voorkomende op de nominatieve borderellen van de R. M. Z. boeken op de individuele rekeningen der arbeiders.

Er zal dus in de toekomst volledige overeenstemming bestaan tussen de stortingen verricht door de werkgevers bij de R. M. Z. en het bedrag der lonen, ingeschreven op de individuele rekeningen der arbeiders.

Het zal zich natuurlijk nog kunnen voordoen dat de werkgever een onjuiste aangifte doet met de bezoldiging van een arbeider niet te vermelden of met deze te verminderen. Het ontwerp voorziet echter jaarlijkse zending van een uittreksel uit de rekening. Dit rekeninguittreksel zal aan de loontrekkende toelaten zich te vergewissen of zijn werkgever de stortingen die door de sociale wetgeving zijn opgelegd, degelijk verricht heeft. Het bedrog zal dienvolgens slechts mogelijk zijn indien de werknemer medeplichtig is. Door het feit echter dat al de sociale vergoedingen evenredig zullen worden aan de lonen die bij de R. M. Z. worden aangegeven, zullen er allengs minder arbeiders gevonden worden, die de integrale betaling van de sociale bijdrage niet zullen opeisen.

au nom de l'Office National. Celui-ci est tenu d'y déposer ses fonds.

Ce compte courant est alimenté par la cotisation de l'O. N. S. S., par la subvention de l'Etat et par les intérêts du compte; d'autre part, il sert à payer les avantages prévus par la loi ainsi que les frais d'administration. La Caisse de Retraite se charge du placement des fonds disponibles.

*Techniques*: c'est-à-dire que la Caisse de Retraite assure la tenue des comptes individuels, prend note des rémunérations reçues ainsi que de la durée de la carrière professionnelle, et qu'elle calcule les rentes.

Lorsqu'une demande est introduite auprès de l'Office National en vue de l'obtention d'avantages déterminés, la Caisse de Retraite transmet toutes les données qu'elle possède; l'Office National établit les droits du demandeur et transmet l'ordonnance de paiement à la Caisse de Retraite qui alors paye les avantages reconnus au bénéficiaire.

*De quelle façon peut s'exercer le contrôle des versements en vue de la pension?*

Dans la situation actuelle, les versements pour la pension, à consigner aux comptes individuels (25 francs par mois), sont transformés en timbres de retraite, apposés sur des cartes de retraite transmises annuellement à la Caisse de Retraite. Ces sommes sont déduites des montants qui sont versés trimestriellement à l'O. N. S. S.

On ne s'assure pas de la concordance entre les montants qui sont déduits à l'O. N. S. S. et ceux qui sont effectivement transformés en timbres de retraite.

Grâce à l'application du projet, la situation s'améliorera notablement. En effet, le versement au moyen de timbres sera supprimé et la cotisation pour la pension sera transférée intégralement, en même temps que les autres cotisations sociales. L'employeur établira, à l'usage de l'O. N. S. S., un duplicata du bordereau nominatif, semblable à celui qui est actuellement déjà établi pour les congés payés, et l'O. N. S. S. assurera, comme actuellement, le contrôle des employeurs: la rentrée des bordereaux ainsi que des sommes correspondantes.

Après ce contrôle, l'O. N. S. S. transmettra les bordereaux ainsi que les sommes y afférentes à la Caisse de Retraite; celle-ci inscrira les sommes au crédit des comptes-courants ouverts dans ses livres, au nom de l'Office National des Pensions pour ouvriers, et elle consignera les rémunérations et les périodes de travail figurant sur les bordereaux nominatifs de l'O. N. S. S. aux comptes individuels des ouvriers.

Il y aura donc à l'avenir une concordance parfaite entre les versements effectués par les employeurs à l'O. N. S. S. et le montant des salaires inscrit aux comptes individuels des ouvriers.

Certes, il arrivera encore que l'employeur fasse une déclaration inexacte en ne mentionnant pas la rémunération d'un ouvrier ou en la diminuant. Le projet prévoit toutefois l'envoi annuel d'un extrait de compte. Cet extrait de compte permettra à l'ouvrier de s'assurer si son employeur a réellement opéré les versements imposés par la législation sociale. La fraude ne sera dès lors possible qu'avec la complicité du travailleur. Le fait toutefois que toutes les allocations sociales seront proportionnées aux salaires déclarés à l'O. N. S. S., aura pour effet de réduire le nombre des ouvriers ne réclamant pas le paiement de l'intégralité de la cotisation sociale.

## VI. — BESPREKING DER ARTIKELN.

## Eerste artikel.

Dit artikel, verenigd met artikel 2, antwoordt op de vraag: Wie valt onder toepassing van dit ontwerp?

1. — De samengeordende wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood bepalen, in beginsel, dat aan die *verplichte verzekering* onderworpen zijn, alle loontrekkende arbeiders, behalve die welke vallen onder bijzondere wetten tot inrichting van een pensioenstelsel (mijnwerkers, bedienden, zeevarende onder Belgische vlag), alsmede de loontrekkenden in dienst van de Staat, de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen, de instellingen van openbaar nut, wanneer zij het voordeel genieten van een pensioenstelsel ingericht door de wet of door een statuut, waarbij voordelen worden verleend die ten minste gelijkwaardig zijn met die welke voorzien zijn door de samengeordende wetten.

Vallen o. m. buiten de *verplichte verzekering*, de loontrekkenden die werkzaam zijn in de volgende openbare instellingen of instellingen van openbaar nut:

- 1) Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen;
- 2) Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, voor het bediendenpersoneel alleen;
- 3) Nationale Bank van België;
- 4) Gemeentekrediet van België;
- 5) Algemene Spaar- en Lijfrentekas;
- 6) « Chemins de fer du Nord », te Parijs, voor het personeel werkzaam in dienst van de sectie « Nord Belge », te Luik;
- 7) « Société Mutuelle des administrations publiques », te Luik;
- 8) Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, te Brussel;
- 9) « Société Anonyme du Canal et des Installations maritimes de Bruxelles », te Brussel;
- 10) Brusselse Intercommunales voor Gas en Electriciteit, te St-Joost-ten-Noode (Brusselse Gasmaatschappij);
- 11) De Intercommunale Maatschappij « Antwerpen Waterwerken Maatschappij », te Antwerpen;
- 12) Intercommunale Watermaatschappij, 48, Troonstraat, te Brussel.
- 13) « Fabrique Nationale d'Armes de guerre », te Herstal;
- 14) « Chemin de fer de Chimay »;
- 15) Proefbank voor vuurwapens, te Luik.

2. — De besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders is van toepassing op alle in *dienstverband staande* arbeiders, met uitzondering van:

de mijnwerkers,  
de zeelieden ter koopvaardij  
en het personeel van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.

De wet heeft een stelsel van maatschappelijke zekerheid ingericht voor de eerste twee categorieën arbeiders die buiten het algemeen regime vallen (mijnwerkers en zeelieden).

## VI. — EXAMEN DES ARTICLES.

## Article premier.

Cet article combiné avec l'article 2, fournit la réponse à la question: Qui tombe sous l'application du présent projet?

1. — Les lois coordonnées relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré prévoient en principe que sont soumis à cette *assurance obligatoire* tous les travailleurs salariés à l'exception de ceux qui sont soumis à des lois particulières organisant un régime de pension (ouvriers mineurs, employés, marins naviguant sous pavillon belge) ainsi que les salariés au service de l'Etat, des provinces, des communes, des établissements publics, des établissements d'utilité publique, lorsqu'ils bénéficient d'un régime de pension organisé par la loi ou par un statut accordant des avantages au moins équivalents à ceux prévus par les lois coordonnées.

Sont notamment soustraits à l'*assurance obligatoire*, les salariés occupés par les établissements publics ou d'utilité publique ci-après:

- 1) Société Nationale des Chemins de fer Belges;
- 2) Société Nationale des Chemins de fer Vicinaux, pour le personnel « employés » seulement;
- 3) Banque Nationale de Belgique;
- 4) Crédit Communal de Belgique;
- 5) Caisse Générale d'Epargne et de Retraite;
- 6) Chemin de Fer du Nord à Paris pour le personnel au service de la section « Nord Belge » à Liège;
- 7) Société Mutuelle des Administrations Publiques, à Liège;
- 8) Société Nationale de Crédit à l'Industrie, à Bruxelles;
- 9) Société Anonyme du Canal et des Installations Maritimes de Bruxelles, à Bruxelles;
- 10) Intercommunales Bruxelloises du Gaz et de l'Electricité, à St-Josse-ten-Noode (Société Bruxelloise du Gaz);
- 11) La Société Intercommunale « Antwerpen Waterwerken Maatschappij », à Anvers;
- 12) Compagnie Intercommunale des Eaux, 48, rue du Trône, à Bruxelles;
- 13) Fabrique Nationale d'Armes de guerre, à Herstal;
- 14) Chemins de Fer de Chimay;
- 15) Banc d'épreuves des armes à feu, Liège.

2. — L'arrêté-loi du 28 décembre 1944 relatif à la sécurité sociale des travailleurs est applicable à tous les travailleurs liés par un *contrat de louage de services*, à l'exclusion:

des ouvriers mineurs,  
des marins de la marine marchande,  
et du personnel de la Société Nationale des Chemins de fer Belges.

La loi a organisé un régime de sécurité sociale pour les deux premières catégories de travailleurs exclues du régime général (ouvriers mineurs et marins).

Zij heeft niets bepaald ten voordele van het personeel der Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, omdat dit personeel, krachtens een statuut, reeds het voordeel genoot van een werkelijk stelsel van maatschappelijke zekerheid.

Dezelfde uitzondering, steeds alleen ten voordele van het vastbenoemd personeel van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, is voorzien in de wetgeving betreffende het jaarlijks verlof van de loonarbeiders. Hetzelfde gold voor de huishoudelijke wederuitrusting.

Dat bijzonder regime voor het vast personeel van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen wordt door verschillende wetgevingen bekrachtigd, en het is dan ook niet mogelijk het ter zijde te laten in de wetgeving waarover wij het thans hebben.

Op te merken valt, dat de arbeiders die werkzaam zijn in de onder het n<sup>o</sup> 1 opgesomde instellingen, vallen onder de besluitwet van 28 December 1944, met één enkele uitzondering, namelijk die welke vallen onder het statuut van het personeel van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.

Van de globale bijdrage, gestort bij de Rijksdienst voor de Maatschappelijke Zekerheid, mogen de betrokken inrichtingen het gedeelte van de « pensioenbijdrage » aftrekken, dat bestemd is voor de verzekering (25 frank per maand voor de arbeiders), en dit aanwenden om hun bijzondere pensioenkas te stijven.

De door deze inrichtingen te werk gestelde arbeiders, evenals hun weduwen, genieten de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen.

De inrichtingen in kwestie hebben diensgevolge hun pensioenstatuut moeten aanpassen.

3. — Het wetsontwerp betreffende het ouderdomspensioen heeft de inrichting ten doel van één der sectoren van de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Het moet derhalve de grondbeginselen van de besluitwet van 28 December 1944 eerbiedigen en, in de sector waarop het betrekking heeft, streven naar de eenmaking van het pensioenstelsel.

Het mocht dus niet tornen aan de toestand, die het « statutair » personeel van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen bij de besluitwet van 28 December 1944 verworven had, door dit personeel tot aansluiting te verplichten, noch aan de toestand van het personeel der openbare instellingen en der instellingen van openbaar nut, door te bepalen dat dit personeel niet verplicht is aangesloten, terwijl het toch sedert 1945 aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen is en de uitkeringen — ouderdom en vroegtijdige dood — ontvangt, waarvan de financiering geschiedt door middel van een gedeelte der bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid, dat voor het pensioenstelsel bestemd is.

Het moest de grondslag zelf van de onderwerping aan de maatschappelijke zekerheid eerbiedigen, te weten het bestaan van een dienstverhuuringscontract (arbeidsovereenkomst) en daarbij aan de Koning de macht verlenen het genot van het pensioenstelsel uit te breiden tot arbeiders, die niet door een dergelijk contract gebonden zijn en tot die, van wie niet met zekerheid kan worden bepaald dat zij door een arbeidscontract gebonden zijn.

Gezien het wetsontwerp strekt tot eenmaking van het ouderdoms- en overlevingspensioen, was het normaal in dezelfde zin te handelen voor het personeel der openbare instellingen en dit personeel zonder enige beperking te onderwerpen aan het wettelijk pensioenstelsel. Bedoelde instellingen moeten dan zelf hun pensioenstatuut wijzigen, ten einde in de toekomst pensioenen te verlenen tot aanvulling van die welke bij de wet worden toegekend, zoals

Elle n'a rien prévu en faveur du personnel de la Société Nationale des Chemins de fer Belges, ce personnel bénéficiant déjà d'un véritable régime de sécurité sociale, en vertu d'un statut.

La même exception, toujours en faveur du seul personnel définitif de la Société Nationale des Chemins de fer Belges est prévue dans la législation relative aux vacances annuelles des travailleurs salariés. Il en est de même en ce qui concerne le réquipement ménager.

Ce régime spécial pour les agents définitifs de la Société Nationale des Chemins de fer Belges étant consacré par diverses législations, il n'est pas possible d'en faire abstraction dans la législation qui nous occupe.

Il est à noter que les travailleurs occupés par les établissements publics énumérés au 1, sont soumis à l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 à la seule exception de ceux qui sont soumis au statut du personnel de la Société Nationale des Chemins de fer Belges.

De la cotisation globale versée à l'Office National de Sécurité Sociale, les établissements intéressés sont autorisés à déduire la part de la cotisation « pension » affectée à l'assurance (25 francs par mois pour les ouvriers) et à l'utiliser pour l'alimentation de leur caisse particulière de pensions.

Les travailleurs occupés par ces établissements ainsi que leurs veuves bénéficient des compléments de pension de vieillesse et de survie.

Les établissements en question ont dû, de ce fait, adapter leur statut de pensions.

3. — Le projet de loi sur les pensions de vieillesse vise à organiser un des secteurs de la sécurité sociale des travailleurs.

Il doit donc respecter les principes fondamentaux de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 et s'efforcer dans le secteur qui lui est propre d'unifier le régime des pensions.

Il ne pouvait donc pas remettre en cause la situation acquise au personnel « statutaire » de la Société Nationale des Chemins de fer Belges par l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 en prévoyant l'assujettissement obligatoire de ce personnel, ni celle du personnel des établissements publics et d'utilité publique, en prévoyant leur non-assujettissement, alors que, depuis 1945, ce personnel est soumis à la sécurité sociale et bénéficie des prestations — vieillesse et décès prématuré — dont le financement est assuré au moyen d'une partie de la cotisation de sécurité sociale affectée au régime des pensions.

Il devait respecter la base même de l'assujettissement à la sécurité sociale, à savoir l'existence d'un contrat de louage de services (contrat de louage de travail) tout en permettant au Roi d'étendre le bénéfice du régime des pensions aux ouvriers qui ne seraient pas liés par un tel contrat et à ceux dont on ne peut déterminer avec certitude s'ils sont engagés dans les liens d'un contrat de louage de travail.

Etant donné que le projet de loi tend à l'unification de la pension de vieillesse et de survie, il était normal d'agir dans le même sens pour le personnel des établissements publics et de le soumettre sans aucune restriction au régime de pensions *légal*. Il appartiendra à ces établissements de modifier leur statut de pension afin d'assurer à l'avenir des pensions complémentaires à celles accordées par la loi, comme c'est le cas dans beaucoup d'autres entreprises

gedaan wordt in vele andere private ondernemingen, die steeds verplicht onderworpen zijn geweest, zowel aan de verplichte verzekering als aan de maatschappelijke zekerheid.

4. — Op wie zal het nieuwe pensioenregime van toepassing zijn?

A. — *Aard van het contract.*

De wet is van toepassing op ieder werknemer gebonden door een *arbeidsovereenkomst*.

Het toepassingsgebied van de wet is dus dat van de besluitwet van 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, met dit verschil dat de wet op de pensioenen, zodra zij in werking treedt, toepasselijk zal zijn op sommige categorieën arbeiders die, op die datum, nog niet *werkelijk* onder de maatschappelijke zekerheid vallen.

Dat geldt o. m. voor het huispersoneel.

Wat dit personeel betreft, heeft de ondervinding van het verleden de heer Minister er toe aangezet, een amendement voor te stellen. Het valt dikwijls voor dat op de rekening van een verzekerde storting worden gebracht, die als verplicht verzekerde werden gedaan, uit hoofde van een huishoudelijke bedrijvigheid in het gezin van een zeer nauwe bloed- of aanverwant.

In haast alle gevallen, hebben de banden tussen die personen niets gemeens met een arbeidsovereenkomst. Het geldt hier een fictief contract, zonder meer. Een dergelijke handelwijze is des te voordeliger, daar het huispersoneel nog niet onderworpen is aan het regime van de maatschappelijke zekerheid. In het amendement wordt aangestipt dat er vermoeden bestaat dat er geen dienstbodencontract werd gesloten tussen bloed- of aanverwanten, tot en met de derde graad.

B. — *Plaats van uitvoering van het contract.*

In het wetsontwerp wordt, in beginsel, geen rekening gehouden met de nationaliteit en met de woonplaats van de arbeider of van zijn werkgever. Indien de arbeid in België uitgevoerd wordt, is de wet van toepassing.

5. — *Uitbreiding van het aantal rechthebbenden.*

In verband met het recht dat aan de Koning wordt toegekend om het toepassingsgebied van de wet uit te breiden, moeten verschillende kwesties onderzocht worden.

Wij wijzen, in de eerste plaats er op, dat de bevoegdheid die aan de Koning wordt toegekend een beperkte betekenis heeft: het ingevoerde stelsel mag niet worden uitgebreid tot de krachtens artikel 2 uitgesloten arbeiders.

a) *Amendementen van de heren Geldof en Verbaanderd* (St. n<sup>o</sup>s 364 en 379 — 1951-1952):

Die amendementen hebben voor doel de vaste personeelsleden, verbonden aan de algemene diensten van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen ( $\pm$  300 bedienden) buiten het toepassingsgebied der wet te laten vallen, opdat deze op een bestendige wijze zouden genieten van een speciaal statuut.

De Heer Minister antwoordt dat deze amendementen niet op hun plaats zijn bij artikel één.

De personeelsleden van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen zijn gebonden door een arbeidsovereenkomst. Hun eventuele uitsluiting, niet van de uitzondering van overdracht van bevoegdheid die aan de Koning wordt

privées qui depuis toujours ont été soumises obligatoirement tant à l'assurance obligatoire qu'à la sécurité sociale.

4. — A qui le nouveau régime de pensions sera-t-il applicable?

A. — *Nature du contrat.*

La loi s'applique à tout travailleur engagé dans les liens d'un *contrat de louage de travail*.

Le champ d'application de la loi est donc celui de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 relatif à la sécurité sociale des travailleurs, avec cette différence que la loi sur les pensions sera applicable, dès sa mise en vigueur, à certaines catégories de travailleurs qui, à cette date, ne seront pas encore soumises *effectivement* à la sécurité sociale.

Tel est notamment le cas des gens de maison.

En ce qui concerne ce personnel, les leçons du passé ont incité M. le Ministre à présenter un amendement. Il arrive souvent de voir inscrits au compte d'un assuré des versements effectués au titre d'assuré obligatoire du chef d'une activité domestique au sein du ménage d'un très proche parent ou allié.

Dans la quasi-totalité de ces cas, les liens unissant ces personnes n'ont rien d'un contrat de louage de travail. Il s'agit d'un contrat fictif sans plus. L'opération est d'autant plus avantageuse que les gens de maison ne sont pas encore assujettis au régime de la sécurité sociale. L'amendement prévoit qu'il y a présomption qu'il n'a pas été conclu un contrat de service domestique entre parents ou alliés, jusqu'au troisième degré inclusivement.

B. — *Lieu d'exécution du contrat.*

Le projet de loi fait, en principe, abstraction de la nationalité et du domicile du travailleur ou de son employeur. Si le travail s'effectue en Belgique la loi sera applicable.

5. — *Extension du nombre des bénéficiaires.*

Au sujet de la faculté conférée au Roi d'étendre le champ d'application de la loi, diverses questions sont à examiner.

Soulignons d'abord que la faculté accordée au Roi a une portée limitée: le régime instauré ne peut être étendu aux travailleurs exclus en vertu de l'article 2.

a) *Amendements de MM. Geldof et Verbaanderd* (Doc. n<sup>o</sup>s 364 et 379 — 1951-1952):

Ces amendements ont pour objet d'exclure de l'application de la loi les agents définitifs occupés par les services généraux de la Société Nationale des Chemins de Fer Vicinaux ( $\pm$  300 employés) afin qu'ils puissent bénéficier d'une manière permanente d'un statut spécial.

M. le Ministre répond que ces amendements ne concernent pas l'article premier.

Les agents de la Société Nationale des Chemins de Fer Vicinaux sont engagés dans les liens d'un contrat de louage de travail. Leur exclusion éventuelle, non de l'exception de la délégation de pouvoir donnée au Roi, mais bien du régime

verleend, doch wel van het door deze wet ingerichte pensioenregime, moet voorzien worden in artikel 2.

Die amendementen zijn zelfs overbodig :

1) Indien het amendement niet wordt aangenomen, vallen de personeelsleden van die Maatschappij onder de wet, vermits zij gebonden zijn door een arbeidscontract;

2) Wordt het amendement wel aangenomen, dan komt er geen enkele verandering in de toestand. Inderdaad, het dient tot niets, het recht van de Koning om het toepassingsgebied van de wet uit te breiden tot die personeelsleden te beperken, vermits deze van rechtswege onder de wet vallen. De Koning kan geen gebruik maken van de overdracht van bevoegdheid die hem wordt toegekend, vermits de aard van het contract van dit personeel duidelijk is vastgesteld.

*Besluit :* Deze amendementen zijn zeker niet op hun plaats bij het eerste artikel. Indien men wil dat het personeel van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen van het voordeel van deze wet wordt uitgesloten, dan moet die uitzondering voorzien worden bij artikel 2.

b) *Amendement van de heer De Paepe* (Stuk n° 335 — 1951-1952).

Het doel van dit amendement is, in de wetgeving een bepaling in te schakelen, waarin op uitdrukkelijke wijze bepaald wordt, dat de grens- en seizoenarbeiders onder toepassing dezer wet vallen, terwijl de huidige tekst deze mogelijkheid aan de Koning overlaat.

Toen bedoeld vraagstuk aangeroerd werd in de Commissie antwoordde de heer Minister dat de Koning het voordeel van de wet onmiddellijk vanaf de inwerkingtreding van de wet zal uitbreiden tot bewuste categorie van begunstigden om elke onderbreking te vermijden maar rekening houdend met de voordelen die voortvloeien uit de verschillende pensioenregelingen in de naburige landen, is het onmogelijk de toestand van bedoelde begunstigden te regelen anders dan bij Koninklijk besluit.

Bovendien werd uiteengezet dat bedoelde categorie arbeiders niet de enige is waartoe het genot van de wet bij Koninklijk besluit moet worden uitgebreid.

Rekening houdend met bovenstaande verklaring wordt het amendement ingetrokken.

De Heer Minister, ondervraagd over de bijdragen die aan deze categorieën loontrekkenden zullen gevraagd worden, en over de wijze van inning van deze bijdragen, verklaart dit te zullen regelen bij Koninklijk besluit. Dit punt is echter nog niet voldoende bestudeerd, om in dit verband nauwkeurige gegevens te verstrekken.

c) *Amendement van de heer D'Haeseleer* (Stuk n° 385 — 1951-1952) :

Heeft voor doel de wet toepasselijk te maken op de gewezen werknemers. Daar echter het toepassingsgebied zich tot al dezen uitstrekt is het amendement overbodig, en wordt het ingetrokken.

d) *Andere bemerkingen en vragen :*

De wet is slechts toepasselijk, wanneer het werk in België wordt uitgeoefend. De Commissie neemt nota van het feit dat aan de Koning de mogelijkheid gegeven wordt, de voordelen van deze wetgeving tot de arbeiders die hun verblijfplaats in België hebben maar in het buitenland zijn tewerkgesteld voor rekening van een in België gevestigde werkgever.

de pensions organisé par la présente loi, doit être prévue à l'article 2.

Ces amendements sont même sans objet :

1) Si l'amendement n'est pas adopté, les agents de cette société sont soumis à la loi, étant engagés dans les liens d'un contrat de louage de travail;

2) Si l'amendement est adopté, rien n'est changé à la situation. En effet, il ne sert à rien de limiter le pouvoir du Roi d'étendre l'application de la loi à ces agents puisque ceux-ci sont assujettis de plein droit à la loi. Le Roi ne peut user de la délégation de pouvoir qui lui est accordée, puisque la nature du contrat de ce personnel est clairement établie.

*Conclusion :* Ces amendements ne sont certainement pas à leur place à l'article premier. Si l'on veut que le personnel de la Société Nationale des Chemins de Fer Vicinaux soit exclu du bénéfice de la présente loi, c'est à l'article 2 que cette exception doit être prévue.

b) *Amendement de M. De Paepe* (Document n° 335 — 1951-1952).

Cet amendement tend à insérer dans la législation une disposition stipulant explicitement que les travailleurs frontaliers et saisonniers sont soumis à l'application de la présente loi, alors que le texte actuel confère cette faculté au Roi.

Lorsque cette question fut abordée par la Commission M. le Ministre a répondu que le Roi étendra le bénéfice de la loi à cette catégorie de bénéficiaires, dès l'entrée en vigueur de la loi, si l'on veut éviter toute solution de continuité; mais compte tenu des avantages découlant des divers régimes de pensions existant dans les pays voisins, il est impossible de régler la situation de ces bénéficiaires autrement que par arrêté royal.

En outre, il a été signalé que ce n'est pas la seule catégorie de travailleurs à qui le bénéfice de la loi devra être étendu par arrêté royal.

Après cette déclaration, l'amendement est retiré.

Interrogé au sujet des cotisations qui seront réclamées de cette catégorie de salariés et au sujet du mode de perception desdites cotisations, M. le Ministre déclare que ces questions seront réglées par arrêté royal. L'étude n'en est pas encore suffisamment avancée, pour donner des indications précises à ce sujet.

c) *Amendement de M. D'Haeseleer* (Document n° 375 — 1951-1952).

Il a pour objet de rendre la loi applicable aux anciens travailleurs. Mais comme le projet s'applique également à ceux-ci, l'amendement est sans objet et il est retiré.

d) *Autres observations et questions :*

La loi ne s'applique que lorsque le travail a été fourni en Belgique. La Commission prend acte du fait que la faculté est laissée au Roi d'étendre le bénéfice de la législation des ouvriers domiciliés en Belgique et occupés à l'étranger pour le compte d'un employeur établi en Belgique.

*Toestand der koloniale bedienden, onderworpen aan de decreten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood der werknemers, samengeordend bij Koninklijk besluit van 25 Januari 1952.*

Onder dit pensioenstelsel vallen de werknemers, niet-landers van Congo of de naburige koloniën, werkzaam in Belgisch-Congo of in Ruanda-Urundi (artikel 2 van het decreet).

Op te merken valt, dat de term « bedienden » in deze wettekst slaat op al de werknemers die tewerk gesteld zijn in uitvoering van een arbeidsovereenkomst; zelfs zo zij ten opzichte van de Belgische wetten onder de arbeiders worden gerangschikt.

Daar het werk niet in België wordt uitgevoerd, zijn deze werknemers niet aan de wet onderworpen.

Bovenbedoelde decreten hebben trouwens een volstrekt territoriaal toepassingsgebied, en zij schrijven de verplichte verzekering voor, om het even welke de duur van de tewerkstelling is.

Aangezien echter een overeenkomst in zake maatschappelijke zekerheid tussen België en Congo niet denkbaar is, dient de toestand van de werknemers, die achtereenvolgens of beurtelings in België en in Belgisch-Congo werkzaam zijn, geregeld te worden in het raam van deze wet, opdat zij een gewaarborgd pensioen zouden kunnen bekomen, waarbij rekening gehouden wordt met de diensten, zowel in België als in Belgisch-Congo geleverd.

Amendementen worden te dien einde voorgesteld bij de artikelen 17, 22, 29 en 34.

*Welk zal de toestand zijn van de werklozen, tewerkgesteld door de gemeentebesturen?*

De Koning zal het voordeel van de wet tot bedoelde arbeiders uitbreiden.

In practisch opzicht zal dergelijke uitbreiding geen aanleiding geven tot moeilijkheden.

*In artikel 6 van het ministerieel besluit van 6 Mei 1949 tot inrichting van de tewerkstelling der werklozen door de openbare besturen en instellingen is het volgende bepaald :*

« De aangeworven werklozen worden tewerk gesteld » onder het toezicht, de leiding en het gezag van de provincie, de gemeenten en de openbare instellingen, die » alle verplichtingen en verantwoordelijkheden, welke op » de werkgevers rusten, opnemen.

» Op verzoek van deze overheden en instellingen mag » het Voorlopig Steunfonds voor onvrijwillige werklozen » in hun plaats en voor hun rekening, de lonen en de » sociale lasten betalen. »

Voor deze categorie « arbeiders » doet zich geen enkele moeilijkheid voor. Zij zijn onderworpen aan de maatschappelijke zekerheid en op hun persoonlijke rekening zal het verdiende loon en de bijdragen worden ingeschreven.

Een lid vraagt of de mijnwerkers, die krachtens hun speciaal pensioenstelsel geen volledig mijnwerkerspensioen genieten, eventueel van de voordelen van deze wet kunnen genieten, waarop geantwoord wordt dat zulks inderdaad mogelijk is en wel in verhouding tot het aantal jaren arbeidsprestaties in andere nijverheden.

## Art. 2.

1. — De amendementen van de heren Geldof en Verbaanderd, die, zoals uitgelegd werd in het commentaar bij

*Situation des employés coloniaux soumis aux décrets relatifs à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré des employés, coordonnés par arrêté royal du 25 janvier 1952.*

Ce régime de pensions est applicable aux travailleurs, non-indigènes du Congo ou des colonies voisines, occupés au Congo Belge ou au Ruanda-Urundi (article 2 du décret).

A noter que le terme « employés » dans cette législation vise tous les travailleurs occupés en exécution d'un contrat de louage de travail, même si au regard des lois belges, ces travailleurs sont rangés parmi les ouvriers.

Le travail ne s'effectuant pas en Belgique, ces travailleurs ne sont pas soumis à la loi.

Les décrets susmentionnés ont d'ailleurs un champ d'application territorial absolu et ils imposent l'assurance obligatoire quelle que soit la durée de l'occupation.

Toutefois, une convention de sécurité sociale ne se concevant pas entre la Belgique et le Congo, la situation des travailleurs occupés successivement ou alternativement en Belgique ou au Congo Belge doit être réglée dans le cadre de la présente loi pour leur permettre d'obtenir la pension garantie compte tenu des services prestés tant en Belgique qu'au Congo Belge.

Des amendements ont été introduits à cette fin aux articles 17, 22, 29 et 34.

*Quelle sera la situation des chômeurs mis au travail par les administrations communales?*

Le Roi étendra à ces ouvriers le bénéfice de la loi.

Au point de vue pratique, cette extension ne donnera pas lieu à des difficultés.

*L'article 6 de l'arrêté ministériel du 6 mai 1949 concernant la mise au travail des chômeurs par les pouvoirs et établissements publics stipule :*

« Les travailleurs embauchés sont occupés sous la surveillance, la direction et l'autorité des pouvoirs et établissements publics qui assument toutes les obligations et responsabilités incombant aux employeurs.

» A la demande de ces autorités et établissements, l'Office National du Placement et du Chômage peut effectuer » en lieu et place de ceux-ci et pour leur compte, le paiement » des salaires et des charges sociales. »

Pour cette catégorie de « travailleurs », aucune difficulté ne se présente. Ils seront assujettis à la sécurité sociale et verront donc porter à leur compte les rémunérations promises et les cotisations.

Un membre demande si les ouvriers mineurs, qui ne bénéficient point d'une pension complète en vertu de leur régime spécial de pensions, pourront éventuellement bénéficier des avantages de la présente loi; la réponse est que cela est en effet possible au prorata du nombre d'années de travail fourni dans d'autres industries.

## Art. 2.

1. — Les amendements de MM. Geldof et Verbaanderd qui, ainsi qu'il est dit dans le commentaire de l'article 1<sup>er</sup>,

artikel 1. moesten besproken worden bij artikel 2, werden verworpen met 11 stemmen tegen 4 en 1 onthouding.

2. — *Amendement van de heer Delattre* (Stuk n° 445, 1951-1952) : Indien dit amendement aangenomen wordt zou er kunnen verwarring gesticht worden.

De tekst van artikel 2 is duidelijk : de wet is niet van toepassing op de werknemers die vallen onder de wetgeving op de pensioenen voor de bedienden, de mijnwerkers, enz.

Dit is inderdaad het geval zolang de betrokkene uitsluitend bediende of mijnwerker is. Wordt hij echter arbeider, of verlaat hij de mijn om in een andere onderneming te gaan werken, dan is de wet onmiddellijk op hem toepasselijk, en wordt, als hij de leeftijdsgrens heeft bereikt, zijn pensioen berekend overeenkomstig artikel 13 en, in voorkomend geval, overeenkomstig artikel 22. Voor de berekening van het weduwenpensioen wordt artikel 29 toegepast.

Hetzelfde principe zou in de andere pensioenstelsels eveneens moeten ingeschakeld worden.

Het amendement wordt verworpen met 6 tegen 3 stemmen en 3 onthoudingen.

3. — Zoals bij de bespreking van het eerste artikel gezegd werd, zou de uitsluiting van het Rijkspersoneel, enz., niet bij het laatste lid van het eerste artikel maar wel bij artikel 2, moeten voorzien worden.

De tekst van het ontwerp kan echter niet zonder meer worden overgenomen, want :

a) hij beoogt noch het personeel van de aan de provinciën en aan de gemeenten ondergeschikte instellingen, noch het personeel van de verenigingen van gemeenten;

b) het woord « personeel » zou aanleiding kunnen geven tot verwarring, want er zijn personen, die in Staatsdienst werkzaam zijn zonder onder de toepassing van het statuut van het Rijkspersoneel te vallen.

Het aldus gewijzigd artikel wordt met eenparigheid van stemmen aangenomen.

### Art. 3.

1) Dit artikel geeft aan de Koning de bevoegdheid de toekenningsvoorwaarden vast te stellen van een pensioen, uit hoofde van haar man, aan de feitelijk of van tafel en bed gescheiden echtgenote.

De Commissie heeft de tekst van het ontwerp gewijzigd, ten einde hem klaarder te maken. Zij heeft het noodzakelijk geacht, onder bepaalde voorwaarden de toekenning van een pensioen te voorzien, uit hoofde van haar man, aan de uit de echt gescheiden vrouw.

De problemen die zich in dit verband stellen worden onderzocht bij het onderzoek van het amendement van de heer D'Haeseleer dat er toe strekt in het ontwerp een artikel 22bis in te lassen (Stuk n° 385, 1951-1952).

2) Welke zal de toestand zijn van twee echtgenoten die overeenkomstig deze wet ten persoonlijke titel recht hebben op een ouderdomspensioen ?

De arbeider heeft, welke ook zijn geslacht en zijn burgerlijke staat wezen, recht op een pensioen dat berekend wordt volgens het aantal jaren van de loopbaan na de inwerkingtreding van de wet en volgens het jaarlijks gemiddelde van zijn lonen.

Het bedrag van het pensioen wordt echter berekend op een hoger gedeelte van het jaarlijks gemiddelde der lonen, indien de arbeider zijn echtgenote ten laste heeft.

Anderzijds, wegens de noodzaak om een overgang voor te behouden tussen de huidige toestand en die welke zal bestaan wanneer de nieuwe wet volledige uitwerking zal

devaient être examinés à l'article 2, ont été rejetés par 11 voix contre 4 et 1 abstention.

2. — *Amendement de M. Delattre* (Document n° 445, 1951-1952) : Si cet amendement était adopté, il pourrait en résulter de la confusion.

Le texte de l'article 2 est clair : la loi n'est pas applicable aux travailleurs qui sont déjà soumis à la législation relative aux pensions des employés, des ouvriers mineurs, etc.

En effet, il en est ainsi aussi longtemps que l'intéressé est occupé exclusivement soit comme employé, soit comme mineur. Mais s'il devient ouvrier ou s'il quitte la mine afin d'aller travailler dans une autre entreprise, la loi lui est immédiatement applicable et, lorsqu'il atteindra la limite d'âge, sa pension sera calculée conformément à l'article 13 et, le cas échéant, conformément à l'article 22. Pour le calcul de la pension, il est fait application de l'article 29.

Le même principe devrait être également intégré aux autres systèmes de pensions.

L'amendement a été rejeté par 6 voix contre 3 et 3 abstentions.

3. — Comme il a été dit à l'occasion de l'examen de l'article premier, l'exclusion des agents de l'Etat, etc., n'a pas été prévue, non pas au dernier alinéa de l'article premier, mais à l'article 2.

Le texte du projet ne peut, toutefois, être repris simplement, car :

a) il ne vise ni le personnel des établissements subordonnés aux provinces et aux communes, ni celui des associations de communes;

b) le terme « agent » pourrait prêter à confusion, car il est des personnes qui sont occupées au service de l'Etat mais qui ne sont pas soumises au statut des agents de l'Etat.

Ainsi modifié, l'article est approuvé à l'unanimité.

### Art. 3.

1) Cet article donne au Roi le pouvoir de déterminer les modalités d'octroi d'une pension, du chef de son mari, à l'épouse séparée de fait ou séparée de corps.

La Commission a modifié le texte du projet en vue de le rendre plus clair. Elle a cru nécessaire de prévoir, dans certaines conditions, l'octroi à la femme divorcée d'une pension du chef de son mari.

Les problèmes qui se posent à ce sujet sont examinés à l'occasion de l'examen de l'amendement de M. D'Haeseleer tendant à introduire dans le projet un article 22bis (Document n° 385, 1951-1952).

2) Quelle sera la situation des deux conjoints qui ont droit, à titre personnel, à une pension de vieillesse, en application de cette loi ?

L'ouvrier, quel que soit son sexe et son état civil, a droit à une pension calculée en fonction du nombre d'années de carrière postérieures à l'entrée en vigueur de la loi et de la moyenne annuelle de ses salaires.

Le taux de la pension est toutefois calculé sur un montant plus élevé que la moyenne annuelle des salaires si le travailleur a son épouse à charge.

D'autre part, étant donné la nécessité de maintenir une transition entre la situation actuelle et celle qui existera lorsque la nouvelle loi sortira ses pleins effets, des restric-

hebben, blijven beperkingen bestaan betreffende het bedrag van het gewaarborgd pensioen dat door beide echtgenoten zou kunnen geëist worden. Thans kan alleen de man aanspraak maken op het « gezinspensioen »; in de toekomst zal ieder van de echtgenoten aanspraak kunnen maken op de helft van het basisbedrag van het gezinspensioen dat gewaarborgd wordt aan een arbeider, wiens echtgenote ten laste is.

Wegens de vermeerdering van de lasten en de mogelijkheden van misbruiken, kan de Regering er niet aan denken een ouderdomspensioen van hetzelfde bedrag als dat vastgesteld voor de alleenlevende arbeiders te verzekeren aan ieder van de echtgenoten, die de vereiste voorwaarden vervullen om het gewaarborgd pensioen te bekomen.

*De volgende gevallen kunnen zich voordoen :*

*I. — De beroepsloopbaan van beide echtgenoten valt vóór de inwerkingtreding van de wet.*

Toepassing van artikel 20, lid 2, van het ontwerp.  
Zij hebben ieder recht op de helft van het gewaarborgd gezinspensioen (13.000 frank voor ieder).

*II. — De beroepsloopbaan van beide echtgenoten valt volledig na de inwerkingtreding van de wet.*

Man en vrouw kunnen, ieder van zijn kant, aanspraak maken op het ouderdomspensioen. Hun pensioen zal berekend worden op grond van artikel 13, in die zin dat het jaarlijks gemiddelde der respectievelijke bezoldigingen in aanmerking komt naar rato van 45 t. h.

Er zullen bijzondere bepalingen moeten genomen worden opdat het totaal van beide pensioenen ten minste gelijk zou zijn aan het « gezinspensioen », dat de man zou bekomen hebben indien zijn vrouw ten laste was.

*III. — Overgangperiode.*

*Onderstelling :* Beide echtgenoten vervullen de voorwaarden bedoeld in artikel 17, § 1.

De man is vier jaar lang onderworpen geweest aan de wet, met een gemiddelde bezoldiging van 60.000 frank.

De vrouw viel vier jaar lang onder toepassing van de wet, met een gemiddelde bezoldiging van 40.000 frank.

*Berekening van hun pensioen :*

*a) Man :*

- 1) Gewaarborgd minimum-pensioen ... .. 13.000 frank
- 2) Vermeerdering vastgesteld bij artikel 21, 2°, zegge :

$$\frac{4 ( 45 \times 60.000 ) - 13.000}{45 ( 100 )} = 1.244 \text{ frank}$$

Totaal pensioen 14.244 frank

*b) Vrouw :*

- 1) Gewaarborgd minimum-pensioen ... .. 13.000 frank
- 2) Vermeerdering vastgesteld bij artikel 21, 2°, zegge :

$$\frac{4 ( 45 \times 40.000 ) - 13.000}{40 ( 100 )} = 500 \text{ frank}$$

Totaal pensioen 13.500 frank

Het gezin bekomt dus een pensioen van 14.244 frank + 13.500 frank = 27.744 frank.

tions subsistent en ce qui concerne le taux de la pension garantie qui pourrait être revendiquée par les deux conjoints. Actuellement, le mari seul peut prétendre à la pension « de ménage »; à l'avenir chacun des conjoints pourra prétendre à la moitié du taux de base de la pension de ménage, garantie à un ouvrier, dont l'épouse est à charge.

Etant donné l'augmentation des charges et les possibilités d'abus, le gouvernement ne peut songer à garantir une pension de vieillesse du même montant que celui fixé pour les travailleurs isolés à chacun des conjoints remplissant les conditions requises pour obtenir la pension garantie.

*Les cas suivants peuvent se présenter :*

*I. — La carrière professionnelle des deux conjoints se situe avant l'entrée en vigueur de la loi.*

Application de l'article 20, alinéa 2, du projet.  
Ils ont droit chacun à la moitié de la pension de ménage garantie (13.000 francs à chacun).

*II. — La carrière professionnelle des deux conjoints se situe entièrement après l'entrée en vigueur de la loi.*

Mari et femme pourront chacun de leur côté prétendre à la pension de vieillesse. Ils verront leur pension calculée sur la base de l'article 13, en ce sens que la moyenne annuelle des rémunérations respectives interviendra à raison de 45 p. c.

Des dispositions particulières ont été prises pour que le total des deux pensions soit au moins égal à la « pension de ménage » que le mari aurait obtenue s'il avait son épouse à charge.

*III. — Période transitoire.*

*Hypothèse :* Les deux conjoints remplissent les conditions prévues à l'article 17, § 1.

Le mari a quatre années d'assujettissement à la loi avec une rémunération moyenne de 60.000 francs.

La femme a quatre années d'assujettissement avec une rémunération moyenne de 40.000 francs.

*Calcul de leur pension :*

*a) Mari :*

- 1) Pension minimum garantie ... .. 13.000 francs
- 2) Augmentation prévue à l'article 21, 2°, soit :

$$\frac{4 ( 45 \times 60.000 ) - 13.000}{45 ( 100 )} = 1.244 \text{ francs}$$

Pension totale 14.244 francs

*b) Femme :*

- 1) Pension minimum garantie ... .. 13.000 francs
- 2) Augmentation prévue à l'article 21, 2°, soit :

$$\frac{4 ( 45 \times 40.000 ) - 13.000}{40 ( 100 )} = 500 \text{ francs}$$

Pension totale 13.500 francs

Le ménage obtient donc une pension de 14.244 francs + 13.500 francs = 27.744 francs.

Indien de man alleen aanspraak had kunnen maken op een pensioen, dan zou hij als gezinspensioen bekomen hebben :

$$26.000 + 4 \left( \frac{60 \times 60.000}{45 (100)} - 26.000 \right) = 26.888 \text{ frank.}$$

*1<sup>ste</sup> amendement van de heer De Paepe* (Stuk n° 335 — 1951-1952) : dit wordt ingetrokken.

*2<sup>de</sup> amendement van de heer De Paepe* : Dit amendement heeft voor doel het recht op wezenvergoeding ten voordele van de kinderen van vroegtijdig overleden arbeiders, in deze wet in te schakelen.

Voor het commentaar bij dit amendement verwijzen we naar het gedeelte van het verslag, dat handelt over de algemene bespreking, en naar artikel 41bis.

Dit amendement werd goedgekeurd met 10 tegen 6 stemmen.

De Commissie heeft het woord « wederaanpassingsvergoeding » gewijzigd in « aanpassingsvergoeding ».

Het aldus gewijzigd artikel 3 werd goedgekeurd met 10 tegen 6 stemmen.

#### Art. 4.

Uwe Commissie verstaat onder « perioden van inactiviteit » slechts die perioden, tijdens de welke de arbeider de hoedanigheid van loontrekkende niet verloren heeft.

Bij het bruto-loon moet rekening gehouden worden met de voordelen in natura, waarvan de waarde bij Koninklijk besluit zal vastgesteld worden. Tevens is het noodzakelijk speciale maatregelen te treffen, voor de met fooien bezoldigde arbeiders.

Met het oog op het vaststellen van de fictieve bezoldiging werden 2 amendementen ingediend.

*Amendement De Paepe — Amendement Glineur* (Stukken n°s 335 en 445 — 1951-1952) :

Naar de opvatting van de Regering moet het ouderdomspensioen berekend worden in functie van de bruto-lonen door de werknemer verdiend, en van de fictieve lonen die betrekking hebben op de perioden van inactiviteit, die de Koning bepaalt.

Het ligt niet in haar bedoeling het fictief loon dat betrekking heeft op de perioden van inactiviteit, te bepalen in functie van de door elke werknemer gewonnen bezoldiging, zoals in het amendement Glineur wordt gezegd en zoals het amendement De Paepe doet veronderstellen, maar zij wenst er toe gemachtigd te zijn het bedrag der bezoldiging te bepalen, nu eens in functie van het loon, dan weer forfaitair, hetzij voor alle werknemers of per categorie werknemers, daarbij tevens rekening houdend met de aard van het opgelopen risico, dat de perioden van inactiviteit tot gevolg heeft gehad.

In geval van ziekte worden de primaire vergoedingen wegens ongeschiktheid en de invaliditeitsvergoedingen berekend volgens de loonklasse.

Bij een arbeidsongeval worden de vergoedingen en toelagen berekend in functie van het gemiddeld dagelijks loon.

In geval van onvrijwillige werkloosheid wordt de werklozensteun berekend in functie van referentielonen, waarvan het bedrag door de Minister wordt bepaald, met inachtneming van de leeftijd, het geslacht en de qualificatie.

Ten einde alle verwarring en administratieve verwickelingen te vermijden, is het nodig zich te houden aan de

Si le mari seul avait pu prétendre à la pension, il aurait obtenu comme pension de ménage :

$$26.000 + 4 \left( \frac{60 \times 60.000}{45 (100)} - 26.000 \right) = 26.888 \text{ francs.}$$

*1<sup>er</sup> amendement de M. De Paepe* (Document n° 335 — 1951-1952) : est retiré.

*2<sup>me</sup> amendement de M. De Paepe* : Cet amendement tend à insérer dans la loi le droit aux allocations d'orphelins en faveur des enfants des travailleurs décédés prématurément.

En ce qui concerne le commentaire de cet amendement, nous nous référons aux considérations générales du présent rapport ainsi qu'à l'article 41bis.

Cet amendement a été approuvé par 10 voix contre 6.

La Commission a substitué à l'expression « indemnité de réadaptation » celle de « indemnité d'adaptation ».

L'article 3 ainsi modifié a été approuvé par 10 voix contre 6.

#### Art. 4.

Votre Commission n'entend par « périodes d'inactivité » que les périodes, au cours desquelles le travailleur n'a pas perdu la qualité de salarié.

Pour la rémunération brute, il y a lieu de tenir compte des avantages en nature dont la valeur sera déterminée par arrêté royal. Il est indispensable également de prendre des dispositions particulières en faveur des travailleurs rémunérés au moyen de pourboires.

Deux amendements ont été présentés en vue de fixer la rémunération fictive.

*Amendement De Paepe — Amendement Glineur* (Documents n°s 335 et 445 — 1951-1952) :

Dans la pensée du Gouvernement, la pension de vieillesse doit être calculée en fonction des rémunérations brutes proméritées par le travailleur et des rémunérations fictives afférentes aux périodes d'inactivité, que le Roi détermine.

Il n'entre pas dans ses intentions de déterminer la rémunération fictive afférente aux périodes d'inactivité en fonction de la rémunération proméritée par chaque travailleur, ce que l'amendement Glineur dit et ce que l'amendement De Paepe laisse sous-entendre, mais il désire être autorisé à déterminer le montant de la rémunération tantôt en fonction du salaire, tantôt d'une manière forfaitaire soit pour tous les travailleurs, soit par catégorie de travailleurs et en tenant compte aussi de la nature du risque couru qui a entraîné les périodes d'inactivité.

En cas de maladie, les indemnités d'incapacité primaire et les indemnités d'invalidité sont calculées d'après la classe de salaire.

En cas d'accident du travail, les indemnités et allocations sont calculées en fonction du salaire quotidien moyen.

En cas de chômage involontaire, les allocations de chômage sont calculées en fonction de salaires de référence dont le montant est déterminé par le Ministre, compte tenu de l'âge, du sexe, de la qualification.

En vue d'éviter toute confusion et des complications administratives, il est nécessaire de respecter les salaires qui ser-

lonen die ten grondslag liggen aan de berekening der diverse sociale toelagen, want het zou niet opgaan voor het pensioenstelsel een geïndividualiseerde bijdrage te innen, die berekend is op een ander referentieloon.

*Amendement van de heer Demets* (Stuk n° 385 — 1951-1952) : heeft tot doel het fictief loon te bepalen voor de grens- en seizoenarbeiders.

De Heer Minister vraagt, om de redenen aangehaald in het commentaar bij artikel 1, dit amendement te verwerpen. Hij verklaart zich nochtans bereid om in het Koninklijk besluit, dat zal uitgevaardigd worden voor de grens- en seizoenarbeiders die bezoldiging in aanmerking te nemen, welke in de Paritaire Commissie vastgesteld wordt voor een arbeider met dezelfde beroepsqualificatie, en in België werkzaam.

In die voorwaarden wordt het amendement met algemene stemmen verworpen.

#### Art. 5.

1. — Het woord « wederaanpassingsvergoeding » wordt vervangen door « aanpassingsvergoeding ».

2. — Het amendement van de heer Demets is het gevolg van de voorgestelde wijzigingen aan artikel 4. Om dezelfde reden wordt het verworpen.

3. — Uit het artikel 5 blijkt dat, voor de vaststelling van het bedrag der weduwentoeelage en der aanpassingsvergoeding, slechts rekening gehouden wordt met het gemiddeld loon en niet met de duur van de beroepsloopbaan.

4. — Volgende vraag wordt gesteld :

Behoort tot 2° van artikel 3, het lid : « Deze bezoldigingen worden aangepast in functie van de schommelingen van het algemeen gemiddelde der bezoldigingen, volgens modaliteiten die de Koning bepaalt ? »

M. a. w. worden de lonen eveneens aangepast voor de berekening van de weduwentoeelage en van de aanpassingsvergoeding ?

Het antwoord luidt bevestigend. De verwarring vloeit voort uit een gebrek aan overeenstemming van de Nederlandse en van de Franse tekst van artikel 4.

De volzin die begint met de woorden « Ces rémunérations... » is een bestanddeel van het 2°, terwijl de volzin « Deze bezoldigingen... » een afzonderlijk lid uitmaakt.

De Nederlandse tekst werd in die zin gewijzigd.

#### Art. 6.

Dit artikel gaf aanleiding tot een grondige bespreking. Voorafgaandelijk werd de vraag gesteld wat onder : « levensduurte » verstaan wordt ? Het enige officiële instrument dat de schommelingen der levensduurte weergeeft, is het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Er wordt voorgesteld het woord « levensduurte » door « indexcijfer der kleinhandelsprijzen » te vervangen.

De heer Minister verklaart zich akkoord met de voorgestelde gedachte, hij verzocht echter de Commissie de algemene tekst te behouden. Op dit ogenblik is er geen andere mogelijkheid dan het indexcijfer als basis te nemen, het woord « levensduurte » is echter meer algemeen en laat toe, voor zo ver deze in de toekomst ontdekt worden, andere vergelijkingen als grondslag te nemen.

De Commissie sluit zich bij deze zienswijze aan.

Een lid vraagt of door de toepassing van dit artikel het financieel evenwicht niet in gevaar gebracht wordt, en

vent de base au calcul des diverses allocations sociales car il n'est pas admissible de percevoir pour le régime de pension une cotisation individualisée qui serait calculée sur un autre salaire de référence.

*Amendement de M. Demets* (Doc. n° 385 — 1951-1952) : tend à fixer la rémunération fictive pour les ouvriers frontaliers et saisonniers.

M. le Ministre demande, pour les raisons citées dans le commentaire de l'article premier, le rejet de cet amendement. Il se dit, pourtant, disposé à prendre en considération, dans l'arrêté royal qui sera pris pour les ouvriers frontaliers et saisonniers, la rémunération fixée à la commission paritaire pour les travailleurs de même qualification professionnelle, occupés en Belgique.

Dans ces conditions, l'amendement est rejeté à l'unanimité des voix.

#### Art. 5.

1. — Les mots « l'indemnité de réadaptation » sont remplacés par les mots « l'indemnité d'adaptation ».

2. — L'amendement de M. Demets fait suite aux modifications proposées à l'article 4. Il est rejeté pour le même motif.

3. — A la lecture de l'article 5, il apparaît que pour établir le montant de l'allocation de veuve et de l'indemnité d'adaptation, il est tenu compte uniquement de la rémunération moyenne et non de la durée de la carrière professionnelle.

4. — La question suivante est posée à propos du texte néerlandais de la phrase : « Ces rémunérations sont adaptées en fonction des fluctuations de la moyenne générale des rémunérations selon des modalités que le Roi détermine ».

Cet alinéa appartient-il au 2° de l'article 4 ?

En d'autres termes, les salaires sont-ils également adaptés pour le calcul de l'allocation de veuve et de l'indemnité d'adaptation ?

La réponse est affirmative. La confusion provient d'une discordance entre le texte néerlandais et le texte français de l'article 4.

La phrase commençant par les mots « Ces rémunérations » fait partie intégrante du 2°, alors que dans le texte néerlandais « Deze bezoldigingen... etc... » constitue un alinéa séparé.

Le texte néerlandais a été modifié en conséquence.

#### Art. 6.

Cet article a donné lieu à une discussion approfondie. Tout d'abord il a été demandé ce que l'on entend par « coût de la vie » ? Le seul instrument officiel qui reflète les fluctuations du coût de la vie, c'est l'indice des prix de détail. Il est proposé de remplacer les mots « coût de la vie » par les mots « indice des prix de détail ».

M. le Ministre se rallie à la suggestion tout en invitant la Commission à maintenir le texte général. En ce moment, il n'y a pas d'autre base possible que le chiffre-index; l'expression « coût de la vie » étant plus générale, elle permet de prendre d'autres comparaisons comme base, s'il s'en présentait à l'avenir.

La commission se rallie à cette façon de voir.

Un commissaire demande si l'application de cet article ne compromet pas l'équilibre financier et propose de

stelt voor: « volgens de schommelingen van de levensduurte », te vervangen door: « volgens de financiële mogelijkheden, vastgesteld in artikel 42 ».

De Commissie kan deze zienswijze niet delen om volgende redenen:

1) Het is billijk en rechtvaardig dat de inkomsten van de gepensioneerden aan de schommelingen van de levensduurte worden aangepast. Deze maatregel werd steeds gevolgd wat de lonen betreft.

2) Het gevaar is veeleer denkbeeldig. Het kan hoogstens bestaan voor wat de Staatstoelage betreft, want als de levensduurte stijgt of daalt, stijgen of dalen ambtshalve de lonen en daar de bijdrage voor de Maatschappelijke Zekerheid in percentage op het loon berekend wordt, stijgen of dalen naar dezelfde verhouding, de inkomsten van de Rijksdienst voor arbeidspensioenen.

De Commissie verzoekt echter met aandrang de Regering geen maatregelen te treffen, die het financieel evenwicht in gevaar zouden brengen.

Op grond van bovenstaande overwegingen werden de voorgestelde amendementen verworpen met 7 stemmen tegen 5 en 1 onthouding:

1) Een amendement van de heer Hicquet (Stuk n° 320 — 1951-1952) dat ertoe strekt de bedragen van het gewaarborgd pensioen te koppelen aan index 400, en de modaliteiten vast te stellen van de aanpassingen van deze bedragen aan de schommelingen van de index.

2) Een amendement van de heer D'Haeseleer (Stuk n° 385 — 1951-1952) dat ertoe strekt het bedrag der pensioenen aan te passen aan de schommelingen van het algemeen gemiddelde der lonen.

Een amendement van de heer Glineur (St. n° 445 — 1951-1952) dat de jaarlijkse aanpassing der pensioenen voorziet aan de schommelingen van het algemeen gemiddelde der lonen werd met eenparigheid van stemmen verworpen.

De Commissie is de mening toegedaan dat dit amendement nutteloos en zelfs gevaarlijk kan zijn voor de gepensioneerden.

*Nutteloos*: wanneer zich in de loop van het jaar geen noemenswaardige schommelingen hebben voorgedaan.

*Schadelijk*: wanneer in de loop van eenzelfde jaar de schommelingen zo groot zijn, dat niet éénmaal maar tweemaal wijzigingen aan het pensioenbedrag moeten gebracht worden.

Om die redenen werd het amendement met eenparigheid van stemmen verworpen.

#### Art. 7.

Dit artikel heeft voor doel, de nodige elementen te verzamelen, die nuttig zijn, om het pensioenbedrag te kunnen vaststellen, nl. de duur der beroepsloopbaan, het loon en de gestorte bijdragen.

Om de werknemer in de mogelijkheid te stellen controle uit te oefenen omtrent de juistheid der door zijn werkgever ingezonden gegevens, wordt aan eerstgenoemde, elk jaar een uittreksel gestuurd zijner rekening.

De Commissie drukt de wens uit:

1) dat de inlichtingen op dit uittreksel vermeld, zouden betrekking hebben op het kalenderjaar en niet op het verzekeringsjaar, zoals dit vroeger het geval was. Dit zal de controle door de arbeiders vergemakkelijken;

remplacer l'expression « suivant les fluctuations du coût de la vie » par « suivant les possibilités financières, déterminées à l'article 42 ».

La Commission ne partage pas cette façon de voir pour les motifs suivants:

1) Il est équitable et juste que les ressources des pensionnés soient adaptées au coût de la vie. Cette mesure a toujours été appliquée en ce qui concerne les salaires.

2) Le danger est plutôt illusoire. Il ne peut, tout au plus, exister qu'en ce qui concerne le subsidie de l'Etat, parce que, lorsque le coût de la vie augmente ou diminue, les salaires augmentent ou diminuent d'office et, étant donné que la cotisation de la Sécurité sociale est calculée en pourcentage du salaire, les revenus de l'Office National des Pensions d'ouvriers augmentent ou diminuent dans la même proportion.

La Commission invite toutefois avec instance le Gouvernement à ne prendre aucune mesure qui soit de nature à compromettre l'équilibre financier.

Suite aux considérations ci-dessus, les amendements ont été rejetés par 7 voix contre 5 et 1 abstention:

1) Un amendement de M. Hicquet (Doc. n° 320 — 1951-1952) tendant à rattacher les montants de la pension garantie à l'index 400, et déterminant les modalités de l'adaptation de ces montants aux fluctuations de l'index.

2) Un amendement de M. D'Haeseleer (Doc. n° 385 — 1951-1952) tendant à adapter le montant des pensions aux fluctuations de la moyenne générale des rémunérations.

Un amendement de M. Glineur (Doc. n° 445 — 1951-1952) qui prévoit l'adaptation annuelle des pensions aux fluctuations de la moyenne générale des rémunérations a été rejeté à l'unanimité.

La Commission estime que cet amendement peut-être inutile, voire préjudiciable aux pensionnés.

*Inutile*: lorsqu'aucune fluctuation notoire n'est intervenue au cours de l'année;

*Préjudiciable*: lorsqu'au cours d'une même année les fluctuations sont tellement importantes que des modifications doivent être apportées au taux de la pension, non pas une fois, mais deux fois.

Pour ces motifs, l'amendement a été rejeté à l'unanimité des voix.

#### Art. 7.

Cet article a pour objet de rassembler les éléments utiles pour la fixation du taux de la pension, notamment la durée de la carrière professionnelle, la rémunération et les cotisations versées.

Afin de permettre au travailleur d'exercer un contrôle sur l'exactitude des renseignements fournis par son employeur, il lui est envoyé chaque année un extrait de son compte.

La Commission émet le vœu:

1) que les renseignements qui figureront à cet extrait se rapportent à l'année civile et non à l'année d'assurance, comme dans le passé. Le contrôle par les travailleurs en sera facilité;

2) dat dit uittreksel zonder al te grote vertraging zou toegezonden worden;

3) dat het, op een eenvoudige en aanschouwelijke wijze opgesteld, al de nuttige gegevens zou bevatten die de arbeider nodig heeft om het toezicht uit te oefenen en zijn rechten te kennen.

*Amendement van de heer Heyman (Stuk n° 385 — 1951-1952) :* Dit amendement heeft voor doel in de tekst op te nemen wat uitvoerig in de memorie van toelichting beschreven werd.

Volgens deze toelichting wordt de Algemene Spaar- en Lijfrentekas gelast, namens en voor rekening van de Rijksdienst, diens financiële en technische verrichtingen te doen. Men moet wachten tot aan de lezing van artikel 50 om dit in de wettekst terug te vinden. Het ontwerp wint aan klaarheid, indien in artikel 7 reeds wordt bepaald dat de individuele rekening van de werknemer door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas wordt bijgehouden.

Dit amendement wordt aangenomen met algemene stemmen.

#### Art. 8.

Al de bij de wet voorziene uitkeringen worden toegekend zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen. Als enige voorwaarde wordt gesteld dat de gerechtigde geen beroepsbedrijvigheid uitoefent.

*Amendement van de heer Verbaanderd (Stuk n° 379 — 1951-1952) :* De heer Verbaanderd bedoelt in het bijzonder de arbeiders die, buiten hun hoofdbedrijvigheid, een stukje grond bebouwen waarvan de opbrengst uitsluitend bestemd is voor verbruik door hun gezin.

Voor de Commissie heeft de afgevaardigde van het Departement het vraagstuk in zijn waar daglicht gesteld, en de aandacht gevestigd op de mogelijkheden tot misbruiken.

Daarop stemde de heer Verbaanderd er in toe zijn amendement in te trekken, op voorwaarde dat het begrip gelegenheidswerk nader zou omschreven worden in het verslag.

Het beginsel van de verplichting voor de gepensioneerde om iedere beroepsbedrijvigheid stop te zetten mag niet meer in het gedrang gebracht worden.

Onder beroepsbedrijvigheid moet worden verstaan, zowel de bedrijvigheid in dienst van een werkgever als de uitoefening van een mandaat van beheerder of commissaris van een vennootschap, de uitoefening van een ambachts-, handels- of nijverheidsbedrijvigheid of een activiteit als zelfstandig arbeider.

Die beginselen, die reeds in de huidige wetgeving voorkomen, moeten gehandhaafd worden.

Sommige leden zouden wensen dat de gepensioneerden er toe zouden gemachtigd worden een beroepsbedrijvigheid uit te oefenen die hun maximum  $x$  frank per maand zou opbrengen.

Aan die voorstellen kan geen gevolg worden gegeven :

1) het zou een bron van misbruiken zijn;

2) het zou sommige werkgevers er toe aanzetten gepensioneerden aan te werven om hen tegen een beperkt loon te doen werken.

Alleen een toevallig werk van beperkte duur zou kunnen aanvaard worden.

In de huidige stand van de wetgeving, sluit de verbintenis om iedere beroepsbedrijvigheid stop te zetten niet het recht uit om nu en dan, en mits voorafgaande verklaring losse werkjes uit te voeren voor rekening en ten huize van particulieren, noch om mede te werken aan de oogst, voor

2) que cet extrait soit transmis sans trop de retard;

3) qu'il soit établi de manière simple et suggestive et qu'il contienne tous les éléments dont le travailleur a besoin pour exercer son contrôle et connaître ses droits.

*Amendement de M. Heyman (Doc. n° 385 — 1951-1952) :* Cet amendement a pour objet de reprendre dans le texte ce qui figure en détail dans l'exposé des motifs.

Aux termes de cet exposé des motifs, la Caisse générale d'Épargne et de Retraite est chargée d'effectuer, au nom et pour compte de l'Office national, les opérations financières et techniques de celui-ci. Ce n'est qu'à l'article 50 qu'on retrouve ces dispositions dans le texte de loi. Le projet gagnerait en clarté s'il était dit dès l'article 7 que le compte individuel du travailleur est tenu à la Caisse générale d'Épargne et de Retraite.

Cet amendement est approuvé à l'unanimité des voix.

#### Art. 8.

Toutes les prestations prévues par la loi sont accordées sans enquête sur les ressources. La seule condition est que le bénéficiaire n'exerce aucune activité professionnelle.

*Amendement de M. Verbaanderd (Doc. n° 379 — 1951-1952) :* M. Verbaanderd vise plus spécialement les travailleurs qui en dehors de leur activité principale, cultivent un coin de terre dont les produits sont affectés exclusivement à la consommation de leur famille.

Devant la Commission, le délégué du département a examiné le problème sous tous ses aspects et signalé les possibilités d'abus.

Après quoi M. Verbaanderd s'est déclaré d'accord pour retirer son amendement à condition que la notion de travail occasionnel soit précisée dans le rapport.

Le principe de l'obligation pour le pensionné de cesser toute activité professionnelle ne peut plus être remis en question.

Par activité professionnelle il y a lieu d'entendre aussi bien l'activité au service d'un employeur, que l'exercice d'un mandat d'administrateur ou de commissaire de société, l'exercice d'une activité artisanale, commerciale ou industrielle ou l'établissement comme travailleur indépendant.

Ces principes, déjà inscrits dans la législation actuelle, doivent être maintenus.

Certains membres voudraient voir autoriser les pensionnés à exercer une activité professionnelle leur rapportant  $x$  francs par mois.

Il ne peut être donné suite à ces suggestions :

1) ce serait une source d'abus;

2) elle inciterait certains employeurs à engager des pensionnés à salaire réduit.

Seul un travail occasionnel, limité dans sa durée, pourrait être toléré.

Dans l'état actuel de la législation, l'engagement de cesser toute activité professionnelle n'exclut pas le droit d'exécuter, par intermittence et moyennant déclaration préalable, de menus travaux pour le compte et au domicile de particuliers, ni de collaborer aux travaux de la moisson, pour au-

zover de duur van de bedrijvigheid, in het ene zowel als in het andere geval, niet meer bedraagt dan :

- a) een onafgebroken tijdperk van zes werkdagen ten dienste van eenzelfde persoon;
- b) in de loop van eenzelfde kalenderkwartaal, een totaal van achttien werkdagen ten dienste van één of meer personen.

Wat meer bepaaldelijk de door de heer Verbaanderd bedoelde landbouwbedrijven betreft spreekt het vanzelf dat het bebouwen van een perceel grond geen beroepsbedrijvigheid uitmaakt wanneer de producten uitsluitend bestemd zijn tot het verbruik van het gezin van de uitbater.

De heer Minister verklaart dat het moeilijk is hieromtrent preciese gegevens te verstrekken; immers de opbrengst van een landbouwbedrijf is verschillend van de ene streek tot de andere. Deze interpretatie zal in brede zin worden toegepast.

In die voorwaarden wordt het amendement ingetrokken.

#### Art. 9.

Dit artikel legt de Koning de verplichting op de pensioenbedragen van vreemdelingen behorende tot een land waarmee België geen wederkerigheidsverdrag heeft afgesloten, te verminderen.

Door een amendement stelt de heer Demets voor, dit artikel weg te laten (St. n° 385 — 1951-1952).

De Commissie neemt dit amendement niet aan doch vervangt de woorden « worden verminderd » door « kunnen verminderd worden », omdat de mogelijkheid moet opengelet worden, voor de Regering, met het buitenland te onderhandelen (St n° 385 — 1951-1952).

Een amendement van de heer Heyman dat ertoe strekt de woorden : « maatschappelijke zekerheid » te vervangen door : « ouderdomspensioen en pensioen bij vroegtijdig overlijden » wordt aangenomen; echter mits behoud van de door de Regering voorgestelde tekst.

#### Art. 10.

Dit artikel legt de verplichting op, aan de pensioengerechtigde, in België, in Belgisch-Congo of in de gebieden Ruanda-Urundi te verblijven, om aanspraak te kunnen maken op de voordelen van deze wet, met uitzondering van een verblijf in die landen, waarmee België een overeenkomst heeft afgesloten.

Volgende overeenkomsten zijn op dat ogenblik van kracht :

##### 1. — *Frankrijk* : Worden in Frankrijk uitbetaald :

- a) het Belgisch aandeel in het gemengd pensioen;
- b) de verhoging van de ouderdomsrente zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen;
- c) de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen;
- d) de verhoging van de weduwenrente aan de weduwen die gerechtigd zijn op het aanvullend overlevingspensioen of die op dit voordeel zullen gerechtigd zijn op de leeftijd van 55 jaar.

Algemene overeenkomst tussen België en Frankrijk betreffende de maatschappelijke zekerheid van 17 Januari 1948 (Wet van 2 Juni 1949).

##### 2. — *Groothertogdom Luxemburg* = Frankrijk.

Algemene Overeenkomst tussen België en het Groot-

tant, dans l'un comme dans l'autre cas, que la durée de l'occupation ne dépasse pas :

- a) une période ininterrompue de six jours ouvrables au service d'une même personne;
- b) au cours d'un même trimestre civil, un total de dix-huit jours ouvrables au service d'une ou de plusieurs personnes.

En ce qui concerne plus spécialement les entreprises agricoles visées par M. Verbaanderd, il va de soi que l'exploitation d'un coin de terre ne constitue pas une activité professionnelle quand les produits sont affectés exclusivement à la consommation de la famille de l'exploitant.

M. le Ministre déclare qu'il est difficile de fournir des indications précises à cet égard; en effet, la production des exploitations agricoles diffère de l'une à l'autre d'après la région. Cette interprétation sera appliquée dans un sens large.

Dans ces conditions l'amendement est retiré.

#### Art. 9.

Cet article impose au Roi l'obligation de réduire le taux de la pension des ressortissants d'un pays avec lequel la Belgique n'a pas conclu d'accord de réciprocité.

Par voie d'amendement, M. Demets propose de supprimer cet article (Doc. n° 385 — 1951-1952).

La Commission n'approuve pas l'amendement, mais elle remplace le mot « sont » par les mots « peuvent être », afin de laisser ouverte au Gouvernement la possibilité de négocier avec l'étranger (Doc. n° 315 — 1951-1952).

Un amendement de M. Heyman tendant à remplacer les mots « de sécurité sociale » par les mots « en matière de pensions de vieillesse et de pension en cas de décès prématuré », est approuvé; le texte proposé par le Gouvernement est toutefois maintenu.

#### Art. 10.

Cet article oblige le bénéficiaire de la pension à résider en Belgique, au Congo Belge ou dans les territoires du Ruanda-Urundi afin de pouvoir prétendre aux avantages prévus par la loi, sauf s'il réside dans l'un des pays avec lesquels la Belgique a conclu une convention.

Les conventions suivantes sont actuellement en vigueur :

##### 1. — *France* : Sont payés en France :

- a) la part belge de la pension mixte;
- b) la majoration de rente de vieillesse, sans enquête sur les ressources;
- c) les compléments de pension de vieillesse et de survie;
- d) la majoration de rente de veuve aux veuves qui bénéficient du complément de pension de survie, ou qui auront droit à cet avantage à l'âge de 55 ans.

Convention générale entre la Belgique et la France sur la Sécurité sociale du 17 janvier 1948 (Loi du 2 juin 1949).

##### 2. — *Grand-Duché de Luxembourg* = France.

Convention générale entre la Belgique et le Grand-

hertogdom Luxemburg betreffende de maatschappelijke zekerheid, in dato 3 December 1949 (Wet van 23 Maart 1951).

### 3. — Nederland.

Alleen het Belgisch aandeel in de *gemengde pensioenen* wordt in Nederland uitbetaald.

Verdrag tussen België en Nederland betreffende de toepassing der wederzijdse wetgeving op het punt der sociale verzekering, ondertekend de 29 Augustus 1947, te 's Gravenhage (Wet van 2 Juni 1949).

### 4. — Italië = Nederland.

Overeenkomst betreffende de Sociale Verzekeringen tussen België en Italië, ondertekend op 30 April 1948, te Brussel.

5. — De personen van Belgische nationaliteit die beroep deden op een tweezijdige overeenkomst om hun rechten in het buitenland te behouden, bewaren deze rechten in alle landen die het Verdrag te Brussel medeondertekend hebben.

Verdrag tot uitbreiding en coördinatie van de toepassing van de wetgeving in zake sociale zekerheid op de onderdanen van de landen welke partij zijn bij het Verdrag van Brussel, ondertekend te Parijs op 7 November 1949 (Wet van 14 Juli 1951).

De Commissie heeft het amendement van de heer Heyman aanvaard, onder hetzelfde voorbehoud als bij artikel 9.

### Art. 11.

Het amendement van de heer Heyman (St. n° 385 — 1951-1952) wordt aangenomen.

### Art. 12.

Dit artikel stelt de normale ouderdom van ingentreding van het ouderdomspensioen vast. Het bepaalt tevens dat de aanvrager vervroegd pensioen kan genieten doch het wordt in dit geval verminderd met 7 % per jaar vervroeging. Deze vermindering is levenslang. Het vervroegt tevens met 5 jaar de oppensioenstelling der arbeiders die een ongezond beroep uitoefenen.

2 vaststellingen worden gedaan :

1) In tegenstelling met de huidige wetgeving bekomen de vrouwen het pensioen op 60 jarige ouderdom. In die voorwaarde wordt het amendement De Paepe (St. n° 335 — 1951-1952) ingetrokken.

2) De vermindering met 5 jaar van de ouderdom van ingentreding, is niet toepasselijk voor een bedrijf, doch wel per beroep.

In het Koninklijk besluit dat de uitvoering van deze maatregel zal verzekeren, zal o.m. en in hoofdzaak moeten bepaald worden :

a) de beroepen die hiervoor in aanmerking komen, met dien verstande dat ook zware arbeid als ongezond kan worden beschouwd;

b) de duur van uitoefening van dit beroep.

Het is wenselijk hiervoor de paritaire commissies te raadplegen.

Aan deze categorie begunstigden, wordt bij vervroegde oppensioenstelling het maximumbedrag, waarop ze kunnen aanspraak maken, toegepast. Om die reden wijzigt de com-

Duché de Luxembourg sur la Sécurité sociale du 3 décembre 1949 (Loi du 23 mars 1951).

### 3. — Pays-Bas.

Seule la partie belge des *pensions mixtes* est payée aux Pays-Bas.

Convention entre la Belgique et les Pays-Bas relative à l'application de la législation des deux pays en ce qui concerne les assurances sociales, signée le 29 août 1947 à La Haye (Loi du 2 juin 1949).

### 4. — Italie = Pays-Bas.

Convention sur les assurances sociales entre la Belgique et l'Italie, signée le 20 avril 1948 à Bruxelles.

5. — Les personnes de nationalité belge ayant invoqué une convention bilatérale pour conserver leurs droits à l'étranger, les conservent dans tous les pays signataires du traité de Bruxelles.

Convention tendant à étendre et à coordonner l'application des législations de sécurité sociale aux ressortissants des parties contractantes du traité de Bruxelles, signé le 7 novembre 1949 (Loi du 14 juillet 1951).

La Commission a approuvé l'amendement de M. Heyman, avec les mêmes réserves qu'à l'article 9.

### Art. 11.

L'amendement de M. Heyman (Doc. n° 385 — 1951-1952) est adopté.

### Art. 12.

Cet article fixe l'âge normal de l'entrée en jouissance de la pension de vieillesse. Il stipule également que le requérant peut bénéficier d'une pension anticipée, mais que, dans ce cas, elle est réduite de 7 % par année d'anticipation. Cette réduction est à vie. En outre, la date de la mise à la retraite est réduite de 5 ans pour les travailleurs exerçant un métier insalubre.

Deux constatations s'imposent :

1) Contrairement à la législation actuelle, les femmes obtiennent la pension à l'âge de 60 ans. Dans ces conditions, l'amendement de M. De Paepe (Doc. n° 335 — 1951-1952) est retiré.

2) La réduction de 5 ans de l'âge de l'entrée en jouissance ne s'applique pas par entreprise, mais par profession.

Un arrêté royal, qui assurera l'exécution de cette mesure, déterminera notamment et en ordre principal :

a) les professions entrant en ligne de compte pour l'application, étant entendu que le travail lourd peut également être considéré comme insalubre;

b) la durée de l'exercice de cette profession.

A cet égard, il est souhaitable de prendre l'avis des commissions paritaires.

Cette catégorie de bénéficiaires obtient, en cas de mise à la retraite anticipée, le taux maximum auquel ils peuvent prétendre. Dès lors, la Commission a modifié comme suit

missie het derde lid als volgt : de woorden « vorig lid » worden vervangen door : « eerste lid ».

*Amendement van de heer Hicquet (St. n° 320 — 1951-1952) :*

Voor de arbeiders die geen ongezonder beroep hebben uitgeoefend en die wensen vanaf hun 60 jaar voor de mannen, of vanaf hun 55 jaar voor de vrouwen, op pensioen te gaan wordt per jaar vervroeging en levenslang een vermindering toegepast van 7 %.

Het amendement stelt voor 7 % te wijzigen in 3 %.

Het is onmogelijk de financiële weerslag van dit amendement te berekenen, omdat men op voorhand het aantal begunstigten niet kent, die van deze maatregel wensen te genieten.

Er kan echter verondersteld worden dat dit amendement zware financiële lasten zou veroorzaken, waardoor ongetwijfeld de economie van het ontwerp in gevaar wordt gebracht.

Het amendement werd verworpen met 9 stemmen tegen 6 en 2 onthoudingen.

*Amendement van de heer Glineur (St. n° 445 — 1951-1952) :* heeft tot doel voor alle arbeiders het pensioen toe te kennen op 60 jaar voor de mannen en op 55 jaar voor de vrouwen. Omdat zulks, om financiële redenen, onverwezenlijkbaar is, wordt het amendement met eenparigheid van stemmen verworpen.

*1<sup>ste</sup> amendement van de heer Verbaanderd (St. n° 379 — 1951-1952) :* Door dit amendement zou het mogelijk zijn het pensioen te genieten na 45 dienstjaren voor een man en na 40 dienstjaren voor een vrouw, onverschillig de ouderdom van de aanvrager, en zonder enige vermindering toe te passen.

Sommige leden zijn van oordeel dat het aanvaarden van dit amendement, de ongeschoolde arbeiders, die vanaf 14 of 15-jarige ouderdom beginnen te werken zou bevoordelen ten overstaan van de geschoolde, die verscheidene jaren beroepsonderwijs hebben gevolgd.

Dit amendement zou eveneens de uitgaven doen stijgen. Het wordt ingetrokken.

*2<sup>e</sup> Amendement van de heer Verbaanderd :* stelt voor de vermindering van 7 % waarvan hierboven sprake, slechts toe te passen tot 65 of tot 60 jaar, naargelang de aanvrager een man of een vrouw is, en vanaf dit ogenblik het pensioen zonder vermindering toe te kennen.

Om de financiële weerslag van dit amendement wordt het ingetrokken.

#### Art. 13.

Dit artikel bepaalt dat, voor de berekening van het pensioen 2 elementen in aanmerking komen :

- de duur der loopbaan;
- het jaarlijks gemiddelde der bezoldiging.

1) *de duur der beroepsloopbaan :* de maximumduur wordt vastgesteld op 45 jaar voor de man en 40 jaar voor de vrouw. Voor de arbeiders, die geen volledige loopbaan hebben, zal ieder jaar van die loopbaan in aanmerking genomen worden naar rato van 1/45<sup>e</sup> of 1/40<sup>e</sup>.

De optelling vangt aan vanaf de 1<sup>e</sup> Januari van het jaar volgend op het in werking treden van deze wet.

De volgende vragen werden gesteld :

1) Zal een gedeelte van het jaar eveneens bij de eindrekening in aanmerking genomen worden ?

le 3<sup>e</sup> alinéa : les mots « à l'alinéa précédent » sont remplacés par les mots « au premier alinéa ».

*Amendement de M. Hicquet (Doc. n° 320 — 1951-1952) :*

Les travailleurs n'exerçant pas de métier insalubre qui désirent prendre leur pension dès l'âge de 60 ans pour les hommes et de 55 ans pour les femmes, se verront appliquer, par année d'anticipation et à vie, une réduction de 7 %.

L'amendement propose de remplacer 7 % par 3 %.

Il est impossible de calculer l'incidence financière de cet amendement, puisque l'on ne connaît pas d'avance le nombre de ceux qui désirent bénéficier de cette mesure.

Cependant, il est permis de supposer que cet amendement entraînerait des charges financières considérables, ce qui ne manquerait pas de compromettre l'économie du projet.

Cet amendement est rejeté par 9 voix contre 6 et 2 abstentions.

*L'amendement de M. Glineur (Doc. n° 445 — 1951-1952)* tend à accorder, à tous les travailleurs, la pension à l'âge de 60 ans pour les hommes et de 55 ans pour les femmes. Ceci étant irréalisable, pour des raisons financières, l'amendement est rejeté à l'unanimité.

*1<sup>er</sup> amendement de M. Verbaanderd (document n° 379 — 1951-1952) :* cet amendement permettrait de bénéficier de la pension après 45 années de service pour les hommes et après 40 années de service pour les femmes, quel que soit l'âge du requérant, et sans application d'aucune réduction.

Certains membres estiment que le vote de cet amendement avantagerait les travailleurs non qualifiés, qui commencent à travailler dès l'âge de 14 ou 15 ans, par rapport aux qualifiés, qui ont suivi des cours professionnels pendant plusieurs années.

Cet amendement, impliquant également une augmentation des dépenses, est retiré.

*2<sup>e</sup> Amendement de M. Verbaanderd :* celui-ci propose de n'appliquer la réduction dont il est question ci-dessus que jusqu'à l'âge de 65 ou 60 ans, selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme et d'accorder la pension sans réduction à partir de ce moment.

En raison de l'incidence financière de l'amendement, celui-ci est retiré.

#### Art. 13.

Cet article prévoit que deux éléments sont pris en considération pour le calcul de la pension :

- la durée de la carrière;
- la moyenne annuelle des rémunérations.

1) *la durée de la carrière :* la durée maximum est fixée à 45 ans pour l'homme et à 40 ans pour la femme. Pour les travailleurs n'ayant pas de carrière complète, chaque année de carrière interviendra à raison de 1/45<sup>e</sup> ou de 1/40<sup>e</sup>.

La totalisation commence à partir du 1<sup>er</sup> janvier de l'année qui suit l'entrée en vigueur de la présente loi.

Les questions suivantes ont été posées :

1) Prendra-t-on également en considération une fraction de l'année, lors du calcul final ?

2) Hoe zal de berekening geschieden voor de arbeiders die tijdens een gedeelte van hun beroepsloopbaan, gedurende  $x$  maanden per jaar als arbeider tewerk gesteld zijn, en gedurende het overige gedeelte van het jaar voor eigen rekening hebben gewerkt?

3) Waar ligt de grens tussen loon- en niet-loontrekende?

Antwoord: Ieder kalenderjaar tijdens het welk de werknemer tewerkgesteld zal zijn geweest overeenkomstig artikel I of de uitvoeringsbesluiten ervan zal voor de berekening van het pensioen in aanmerking genomen worden naar rata van  $1/45$  of  $1/40$  welke ook de duur van de tewerkstelling weze tijdens het kalenderjaar.

De opeenvolgende periodes van tewerkstelling dienen dus niet samengeteld om het aantal jaren van de beroepsloopbaan te berekenen.

Er dient anderzijds opgemerkt dat het jaarlijks gemiddeld der lonen beïnvloed zal worden door de duur van de tewerkstelling.

Indien de werknemer tijdens hetzelfde jaar onderworpen is geweest aan een ander pensioenstelsel dan zal hij bij dat ander stelsel het gedeelte pensioen moeten vinden dat op die tewerkstelling betrekking heeft.

De Commissie is van oordeel dat deze overwegingen in de tekst moeten opgenomen worden.

De tekst van artikel 13 werd in die zin geamendeerd.

2) *Het jaarlijks gemiddelde der lonen*: het pensioen zal 60 % van het gemiddelde jaarlijkse loon bedragen voor de gehuwde mannen die hun echtgenote ten laste hebben en 45 % voor de andere gerechtigden.

Het ontwerp is de middelweg tussen de individualistische en de solidaristische opvatting van het huisgezin.

In de huidige stand van de wetgeving kan de man die alleen een beroepsloopbaan heeft gehad als arbeider aanspraak maken op een gezinspensioen indien hij zijn echtgenote ten laste heeft.

Indien zijn echtgenote de verbintenis niet onderschrijft iedere beroepsactiviteit te staken, kan de man op de voornaamste voordelen van het pensioen (rentetoeslag en aanvullend pensioen) geen aanspraak maken.

Anderzijds, indien beide echtgenoten een beroepsloopbaan als arbeider hebben gehad, zal alleen de man op bovenvermelde voordelen aanspraak kunnen maken.

Indien de vrouw alleen een loopbaan als arbeidster heeft gehad, kan zij deze voordelen slechts kunnen bekomen op voorwaarde dat haar man eveneens de verbintenis onderschrijft iedere beroepsactiviteit te staken.

Wat voorafgaat is in het nieuw stelsel volledig gewijzigd.

De algemene regel is de volgende:

Ieder arbeider, man of vrouw, zal op een pensioen kunnen aanspraak maken naar rata van  $x/45^e$  of  $x/40^e$  van 45 % van het verdiende loon.

Indien de werknemer nochtans zijn echtgenote ten laste heeft zal zijn loon naar rata van 60 % in aanmerking genomen worden.

Hieruit volgt:

1) dat de gehuwde werknemer die zijn echtgenote niet ten laste heeft aanspraak zal kunnen maken op een pensioen berekend naar rata van 45 % van zijn gemiddeld jaarlijks loon;

2) dat de vrouw waarvan de man nog een beroepsactiviteit uitoefent op haar persoonlijk pensioen (45 %) aanspraak zal kunnen maken;

3) indien de twee echtgenoten een beroepsloopbaan als arbeider hebben gehad, zullen zij, ieder van zijn kant op hun persoonlijk pensioen (45 %) aanspraak kunnen maken.

2) Comment se fera le calcul pour les travailleurs ayant été occupés  $x$  mois par an comme ouvrier pendant une partie de leur carrière et qui ont travaillé le reste de l'année pour leur propre compte?

3) Où se situe la limite entre un salarié et un non salarié?

Réponse: Chaque année civile au cours de laquelle le travailleur aura exercé une activité professionnelle conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution entrera en ligne de compte pour le calcul de la pension à raison de  $1/45^e$  ou de  $1/40^e$ , quelle que soit la durée de l'occupation au cours de l'année civile.

Il n'y a donc pas lieu d'additionner les périodes successives d'occupation pour calculer le nombre d'années de carrière.

Il faut noter en outre que la moyenne annuelle des rémunérations sera influencée par la durée de l'occupation.

Si le travailleur a été au cours de la même année assujéti à un autre régime de pensions, il devra trouver dans cet autre régime la fraction de pension afférente à cette occupation.

La commission estime que ces considérations doivent être concrétisées dans le texte.

Le texte de l'article 13 a été amendé dans ce sens.

2) *La rémunération annuelle moyenne*: la pension atteindra 60 % de la rémunération moyenne pour les hommes mariés ayant leur épouse à charge, et 45 % pour les autres bénéficiaires.

Le projet tient un juste milieu entre la conception individualiste et la conception solidariste du ménage.

Dans l'état actuel de la législation si le mari seul a eu une carrière comme ouvrier il pourra prétendre à une pension de ménage s'il a son épouse à charge.

Si son épouse ne souscrit pas l'engagement de cesser toute activité professionnelle le mari ne peut prétendre aux avantages principaux de la pension (majoration de rente et complément de pension).

D'autre part si les deux conjoints ont eu une carrière professionnelle comme ouvrier le mari seul pourra prétendre aux avantages susvisés.

Si la femme seule a eu une carrière comme ouvrière elle ne peut obtenir ces avantages qu'à la condition que son mari souscrive également l'engagement de cesser toute activité professionnelle.

Ce qui précède est complètement changé dans le nouveau régime.

La règle générale est la suivante: chaque ouvrier, homme ou femme, pourra prétendre à une pension à raison de  $x/45^e$  ou de  $x/40^e$  de 45 % de la rémunération proméritée.

Toutefois si le travailleur a son épouse à charge sa rémunération interviendra à raison de 60 %.

Il s'ensuit que:

1) le travailleur marié qui n'a pas son épouse à charge pourra prétendre à une pension calculée à raison de 45 % de sa rémunération annuelle moyenne;

2) la femme dont le mari exerce encore une activité professionnelle pourra prétendre à sa pension personnelle (45 %);

3) si les deux conjoints ont eu une carrière professionnelle comme ouvrier, ils pourront chacun de leur côté, prétendre à leur pension (45 %).

In de Commissie werd de volgende vraag gesteld :  
Wanneer is de echtgenote van de werknemer te zijnen laste ?

De Commissie is van oordeel dat er geen sprake van kan zijn over te gaan tot een onderzoek omtrent de bestaansmiddelen om uit te maken of de echtgenote al dan niet ten laste is.

De echtgenote is niet ten laste wanneer zij een beroepsactiviteit, andere dan gelegenheidswerk, uitoefent.

De Commissie is van oordeel dat dit eveneens het geval is :

1) indien de echtgenote gerechtigd is op een voordeel dat in de plaats komt van het loon (werklozensteun, vergoedingen wegens primaire werkonbekwaamheid of wegens invaliditeit, enz.);

2) indien de echtgenote gerechtigd is op een pensioen of op ieder andere als pensioen geldende uitkering, hetzij krachtens het in het ontwerp ingericht stelsel, hetzij krachtens een der pensioenstelsels bedoeld in artikel 2 of krachtens het pensioenstelsel der koloniale werknemers.

De Commissie heeft artikel 13 in die zin gewijzigd.

Daar de toepassing van bovenvermelde regel voor gevolg kan hebben dat het gecumuleerd bedrag van het pensioen van de man en van de voordelen waarop de vrouw zou gerechtigd zijn, lager is dan het pensioen dat de man zou bekomen hebben indien hij zijn echtgenote had ten laste gehad, is het nodig aan het huisgezin een waarborg te geven.

Deze maakt het voorwerp uit van het laatste lid van artikel 13 zoals het door de Commissie werd geamendeerd.

Een lid heeft gevraagd welke de rechten zijn der vrouw, die gescheiden leeft van de man ?

*Antwoord :* De voorwaarden gesteld aan de vrouw die het echtelijk dak verlaten heeft, of die door haar man werd verlaten, zijn wat de beroepsactiviteit betreft, dezelfde als voor de vrouw die met haar man samenwoont.

Haar rechten worden bepaald in toepassing van artikel 3, en 22bis. Wij verwijzen naar de uitleg van deze artikels in het verslag.

*Amendement van de heer Hicquet* (Stuk n° 320 — 1951-1952) : stelt voor dat het pensioen 75 of 60 % zou bedragen, in plaats van 60 en 45 % der gemiddelde bezoldiging. Om de zware financiële gevolgen van dit amendement, verklaart de heer Minister zich tegenstander van dit voorstel.

Dit amendement wordt verworpen met 9 stemmen tegen 6 en 1 onthouding.

*Amendement van de heer D'haeseleer* (Stuk n° 385 — 1951-1952) : werd ingetrokken gezien de wijze waarop de toestand van de feitelijk gescheiden vrouw zal geregeld worden.

*Amendement van de heer Glineur* (Stuk n° 445 — 1951-1952) :

*1<sup>re</sup> deel :* heeft zijn betekenis verloren daar een voorgaand amendement bij artikel 12 niet werd aangenomen. Het wordt verworpen met algemene stemmen.

*2<sup>de</sup> deel :* stelt voor het pensioenbedrag te bepalen op 75 % der gemiddelde jaarwedde. Het werd met algemene stemmen verworpen.

Voor het antwoord op de in de Commissie gestelde vraag wat onder gelegenheidswerk moet verstaan worden, verwijzen we naar het commentaar op artikel 8.

La question suivante a été posée à la Commission :  
Quand l'épouse du travailleur est-elle à sa charge ?

La Commission estime qu'il ne peut être question de procéder à une enquête sur les ressources pour déterminer si l'épouse est ou non à charge.

L'épouse n'est pas à charge quand elle exerce une activité professionnelle lucrative autre qu'un travail occasionnel.

La Commission estime qu'il doit en être de même :

1) si l'épouse bénéficie d'un salaire de remplacement — allocations de chômage — indemnités d'incapacité primaire ou d'invalidité, etc.;

2) si l'épouse bénéficie d'une pension ou de tout autre avantage tenant lieu de pension, soit en vertu du régime organisé par le projet, soit en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux.

La Commission a modifié l'article 13 dans ce sens.

L'application de la règle ci-dessus, pouvant avoir pour effet que le montant cumulé de la pension du mari et des avantages dont la femme serait bénéficiaire, soit inférieur à la pension que le mari aurait obtenue s'il avait eu son épouse à charge, il faut donner une garantie au ménage.

Celle-ci fait l'objet du dernier alinéa de l'article 13 tel qu'il a été amendé par la Commission.

Un membre de la Commission a demandé quels étaient les droits de l'épouse vivant séparée de son mari ?

*Réponse :* Les conditions que l'épouse ayant quitté le toit conjugal ou étant abandonnée par son mari doit réunir, sont en ce qui concerne l'activité professionnelle, identiques à celle de l'épouse vivant avec son conjoint.

Ses droits sont déterminés en application des articles 3 et 22bis. Nous nous référons au rapport pour le commentaire de ces articles.

*Amendement de M. Hicquet* (document n° 320 — 1951-1952) : propose la pension de 75 ou 60 % au lieu de 60 et 45 % de la rémunération moyenne. Etant donné les lourdes conséquences financières qu'entraînerait cet amendement, M. le Ministre se déclare adversaire de cette proposition.

Cet amendement est rejeté par 9 voix contre 6 et 1 abstention.

*Amendement de M. D'haeseleer* (document n° 385 — 1951-1952) : est retiré en raison de la situation qui sera faite à l'épouse séparée de fait.

*Amendement de M. Glineur* (document n° 445 — 1951-1952) :

*1<sup>re</sup> partie :* est devenue sans objet, un amendement antérieur à l'article 12 n'ayant pas été adopté. Elle est rejetée à l'unanimité.

*2<sup>me</sup> partie :* propose de fixer le montant de la pension aux 75 % de la rémunération annuelle moyenne. Elle est rejetée à l'unanimité des voix.

Pour la réponse à la question, posée en Commission, de savoir ce qu'il faut entendre par « travail occasionnel », nous renvoyons au commentaire de l'article 8.

Op de vraag waarom de nieuwe tekst van artikel 13 niet opgesteld is zoals deze van artikel 15, wanneer de echtgenote gerechtigd is op een rente wegens een arbeidsongeval, antwoordt de heer Minister dat artikel 15 slechts toepasselijk is, wanneer de vrouw zelve als loontrekkende, haar rechten op persoonlijk pensioen kan laten gelden, terwijl in artikel 13 de voorwaarden onderzocht worden, gesteld opdat de man aanspraak zou kunnen maken op het « gezinspensioen ».

#### Art. 14.

Dit artikel bevat 2 delen :

1) Het beschrijft de wijze van vaststelling van de beroepsloopbaan. Indien deze langer is dan 45 of 40 jaar, zullen de voordeligste jaren ambtshalve in aanmerking komen, om het gemiddeld loon vast te stellen.

2) Het kent aan de pensioengerechtigde, in alle omstandigheden een pensioen toe, dat nooit minder mag bedragen dan de rente die zou kunnen gevestigd geweest zijn in een stelsel van individuele kapitalisatie voor stortingen, gelijk aan 5,5 % van de bruto- en fictieve bezoldigingen van de werknemer, mits de voorwaarden omtrent de beroepsactiviteit vervuld zijn.

Er is uitdrukkelijk voorzien dat deze rente niet aan de levensduurte wordt aangepast.

Dit laatste lid werd grondig besproken; we vatten als volgt samen :

a) deze bepaling is in tegenstrijd met de economie van het ontwerp, dat gesteund is op het omslagstelsel, gemilderd door het aanleggen van conjonctuurreserves waarin men thans een bepaling wil inlassen, die betrekking heeft op de individuele kapitalisatie;

b) andere leden zijn van mening dat deze bepaling voor de storters wettelijke waarborgen biedt, doch onder voorwaarde dat de verkregen rente aan de levensduurte wordt aangepast.

Het standpunt van de Heer Minister kunnen we samenvatten als volgt :

a) Een rente verzekeren met aanpassing aan de levensduurte is :

1) het principe der revalorisatie der renten aanvaarden. De Regering kan onmogelijk de financiële lasten dragen van deze en andere gelijkaardige revalorisaties.

2) het kapitalisatiesysteem terug invoeren met werking van het grote nadeel, n. l. de onzekerheid in geval van muntontwaarding, doch zonder aanduiding van de lastdrager.

b) De reden om het lid te behouden is de bijkomende verzekering die het geeft aan de arbeiders, die een loopbaan hebben, waarvan de bezoldiging zeer vroeg het maximum heeft bereikt en die in een omslagstelsel tegenover de andere arbeiders met steeds stijgende bezoldiging enigszins benadeeld zijn. Ingeval er zich geen muntontwaarding voordoet, zal de rente van die arbeiders hoger zijn dan het pensioen.

*Amendement van de heer D'haeseleer (Stuk n° 385 — 1951-1952) :*

*1<sup>ste</sup> deel :* Daar, voor de arbeiders, die geen volledige beroepsloopbaan hebben op de normale pensioenleeftijd, rekening zal gehouden worden met hun werkprestaties na die leeftijd, is het amendement overbodig en wordt het ingetrokken.

A la question pourquoi le nouveau texte de l'article 13 n'est pas libellé comme celui de l'article 15 lorsque l'épouse bénéficie d'une rente pour accident du travail, M. le Ministre répond que l'article 15 n'est applicable que si la femme elle-même, en tant que salariée, peut faire valoir des droits à une pension personnelle, tandis que l'article 13 examine les conditions requises pour que le mari puisse revendiquer la « pension de ménage ».

#### Art. 14.

Cet article comprend deux parties :

1) Il décrit de quelle façon la carrière est établie. Si la durée de cette carrière est supérieure à 45 ou 40 ans, il est tenu compte d'office des années les plus avantageuses, pour calculer la rémunération moyenne.

2) Il accorde au bénéficiaire, en toutes circonstances, une pension qui ne peut jamais être inférieure à la rente qui aurait pu être constituée dans un système de capitalisation individuelle de cotisations égales à 5,5 % des rémunérations brutes et fictives du travailleur, à condition que les conditions au point de vue des activités professionnelles soient remplies.

Il est prévu expressément que cette rente ne sera pas adaptée au coût de la vie.

Ce dernier alinéa a fait l'objet d'une discussion approfondie; nous la résumons comme suit :

a) en voulant insérer une disposition basée sur la capitalisation individuelle on va à l'encontre de l'économie du projet, qui est basé sur le système de la répartition, tempéré par la constitution de réserves de conjoncture.

b) d'autres membres estiment que cette disposition offre aux cotisants des garanties légales, à condition toutefois que la rente acquise soit adaptée au coût de la vie.

Le point de vue de M. le Ministre peut être résumé comme suit :

a) Vouloir assurer une rente avec adaptation au coût de la vie revient à :

1) adopter le principe de la revalorisation des rentes. Il n'est pas possible au Gouvernement d'assumer les charges financières de revalorisations de l'espèce;

2) réintroduire le système de capitalisation individuelle, tout en éliminant le grand désavantage, l'incertitude notamment en cas de dévaluation monétaire, mais sans indiquer qui supportera les charges.

b) Ce qui milite en faveur du maintien de l'alinéa, c'est la garantie supplémentaire qu'il donne aux travailleurs ayant une carrière dont la rémunération atteint très tôt le maximum, et qui, dans le système de répartition, sont lésés dans une certaine mesure par rapport aux autres travailleurs ayant une rémunération toujours croissante. S'il n'intervient pas de dévaluation monétaire, la rente pour ces travailleurs sera plus élevée que la pension.

*Amendement de M. D'haeseleer (document n° 385 — 1951-1952) :*

*1<sup>re</sup> partie :* Etant donné que, pour les ouvriers n'ayant pas une carrière complète à l'âge normal de la pension, il sera tenu compte de leurs prestations de travail effectuées après cet âge, l'amendement est sans objet et il est retiré.

2<sup>e</sup> deel : der amendementen van de heren D'haeseleer en Glineur :

Deze amendementen hebben voor doel de aanpassing aan de levensduur te voorzien van de in lid 3 beoogde rente. Deze amendementen worden verworpen met 9 stemmen tegen 6 en 1 onthouding.

1<sup>ste</sup> Deel van het amendement van de heer Glineur is verbonden met het amendement voorgesteld bij artikel 12 en wordt met eenparigheid van stemmen verworpen.

#### Art. 15.

Dit artikel wordt met eenparigheid van stemmen aangenomen. De Commissie heeft nochtans de wens geuit in het verslag nadere inlichtingen op te nemen :

- 1) Omtrent de toelagen voor arbeidsongevallen, gebeurd voor 1 Juli 1905;
- 2) omtrent de bijkomende toelagen aan sommige gerechtigden op de wet van 24 Juli 1927.

De gerechtigden op renten, vergoedingen en toelagen toegekend krachtens de wetgevingen betreffende het herstel der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen of beroepsziekten, kunnen in de huidige stand van de wetgeving, zonder vermindering aanspraak maken op ouderdomsrentetoeslag zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen.

Wat de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen betreft, stelt artikel 9, § 2, van het besluit van de Regent van 10 Mei 1948 gewijzigd bij dit van 29 Maart 1949 een plafond vast voor de aan de werknemers toegekende voordelen, in geval van cumul van een aanvullend ouderdoms- of overlevingspensioen met renten, vergoedingen of toelagen toegekend krachtens bovenvernoemde wetgevingen.

Het bedrag van de aanvullende pensioenen wordt verminderd in de mate waarin de renten, toelagen of vergoedingen meer belopen dan het maximumbedrag van de toelage waarop de belanghebbende, rekening houdend met de graad van arbeidsongeschiktheid aanspraak zou kunnen maken bij toepassing van de reglementering betreffende het verlenen van bijkomende toelagen aan sommige slachtoffers van arbeidsongevallen of van beroepsziekten.

Het verlenen van deze toelagen, noodzakelijk ingevolge de waardeschommelingen van de valuta en de daaruit voortvloeiende waardevermindering van de renten die op een gedeprimeerd basisloon werden gevestigd is geregeld :

- 1) Voor de slachtoffers van arbeidsongevallen door het besluit van de Regent van 19 October 1944, gewijzigd bij de besluiten van de Regent van 16 October 1945, 10 Augustus 1948 en 14 December 1949 en bij de Koninklijke besluiten van 15 Mei 1951 en 26 Maart 1952.
- 2) Voor de slachtoffers van beroepsziekten door het besluit van de Regent van 23 Mei 1949 gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 15 Mei 1951 en 26 Maart 1952.

Het maximumbedrag der toelagen is vastgesteld als volgt :

#### A. — Tijdelijke of permanente arbeidsongeschiktheid.

Het maximumbedrag van de toelage is gelijk aan een forfaitaire som, berekend volgens de graad van arbeidsongeschiktheid, hetzij :

2<sup>me</sup> partie : amendements de MM. D'haeseleer et Glineur :

Ces amendements prévoient l'adaptation au coût de la vie de la rente prévue à l'alinéa 3. Ces amendements sont rejetés par 9 voix contre 6 et 1 abstention.

Première partie de l'amendement de M. Glineur : se rattache à l'amendement présenté à l'article 12 et est rejeté à l'unanimité.

#### Art. 15.

Cet article est approuvé à l'unanimité. Toutefois, la Commission aimerait trouver quelques précisions dans le rapport :

- 1) au sujet des allocations pour les accidents du travail survenus avant le 1<sup>er</sup> juillet 1905;
- 2) au sujet des allocations supplémentaires à certains bénéficiaires de la loi du 24 juillet 1927.

Les bénéficiaires de rentes, allocations ou indemnités accordées en application de la législation relative à la réparation des dommages résultant d'accidents du travail ou de maladies professionnelles, peuvent, dans l'état actuel de la législation, prétendre intégralement à la majoration de rente de vieillesse sans enquête sur les ressources.

En ce qui concerne le complément de pension de vieillesse et de survie, l'article 9, § 2, de l'arrêté du Régent du 10 mai 1948 modifié par celui du 29 mars 1949 fixe un plafond pour les avantages accordés aux travailleurs en cas de cumul d'un complément de pension de vieillesse ou de survie et de rentes, indemnités ou allocations accordées en vertu des législations visées ci-dessus.

Le montant des compléments de pension est réduit dans la mesure où les rentes, indemnités ou allocations sont supérieures au montant maximum de l'allocation à laquelle, compte tenu du degré d'incapacité de travail, l'intéressé pourrait prétendre en application de la réglementation relative à l'octroi des allocations supplémentaires à certaines victimes d'accidents du travail ou de maladies professionnelles.

L'octroi de ces allocations, devenu nécessaire en raison des fluctuations de la monnaie et de la dépréciation qui en résulte pour les rentes constituées sur la base d'un salaire déprécié, est régi :

- 1) Pour les victimes d'accidents du travail par l'arrêté du Régent du 19 octobre 1944, modifié par les arrêtés du Régent des 16 octobre 1945, 10 août 1948 et 14 décembre 1949 et par les arrêtés royaux des 15 mai 1951 et 26 mars 1952.
- 2) Pour les victimes de maladies professionnelles, par l'arrêté du Régent du 23 mai 1949, modifié par les arrêtés royaux des 15 mai 1951 et 26 mars 1952.

Le montant maximum des allocations est fixé comme suit :

#### A. — Incapacité temporaire ou permanente.

Le montant maximum des allocations est égal à une somme forfaitaire calculée suivant le degré d'incapacité de travail, soit :

— 240 frank per % arbeidsongeschiktheid als deze minder dan 60 % belooft,  
 — 270 frank per % arbeidsongeschiktheid wanneer deze van 60 tot 79 % belooft,  
 — 300 frank per % arbeidsongeschiktheid wanneer deze 80 % of meer belooft.

Daarenboven wordt aan dit bedrag een jaarlijkse som van 75 frank per % arbeidsongeschiktheid gevoegd wanneer de bijstand van een ander persoon noodzakelijk werd bevonden hetzij na accoord der partijen hetzij uit kracht van een vonnis.

B. — *Niet hertrouwde weduwe* — 9.000 frank.

Dit bedrag wordt teruggebracht op 7.800 frank wanneer de weduwe die minstens 55 jaar oud is op een aanvullend ouderdoms- of overlevingspensioenen gerechtigd is.

\* \* \*

De aanvullende ouderdoms- of overlevingspensioenen worden verminderd in de mate waarin de rente, vergoedingen of toelagen, die de aanvrager geniet hoger zijn dan het maximumbedrag van de hierboven aangegeven toelage.

Artikel 15 neemt hetzelfde principe over.

Het ouderdomspensioen en het weduwenpensioen (zie art. 27) zal in dezelfde mate verminderd worden.

*Practisch voorbeeld.*

Een aanvrager om ouderdomspensioen is slachtoffer geweest van een arbeidsongeval. Hij is 65 % werkonbekwaam, en geniet uit dien hoofde een rente van 20.000 fr. 's jaars.

De maximumtoelage waarop hij aanspraak zou kunnen maken indien het ongeval zich vóór 1 Juli 1905 had voorgedaan belooft :

$$270 \text{ fr.} \times 65 = 17.550 \text{ frank.}$$

Het ouderdomspensioen (bij veronderstelling 26.000 fr.) zal verminderd worden met 20.000 frank — 17.550 frank = 2.450 frank en zal dus belopen

$$26.000 - 2.450 \text{ fr.} = 23.550 \text{ frank.}$$

*Nota.* — De tekst van artikel 15 werd geamendeerd onder meer door toevoeging van « renten vastgesteld vóór iedere uitbetaling in kapitaal ».

De gerechtigden op een rente kunnen onder sommige voorwaarden deze rente geheel of gedeeltelijk in kapitaal doen omzetten.

Het is logisch dat bij de berekening van de eventuele vermindering van het pensioen rekening wordt gehouden met de rente die de belanghebbende zou genieten indien hij geen kapitaalsuitkering had bekomen.

Art. 16.

Dit en de onmiddellijk volgende artikelen hebben betrekking op de overgangperiode. Inderdaad, om aanspraak te kunnen maken op het volledig pensioen, berekend overeenkomstig de artikelen 13 en 14, moet de man 45 en de vrouw 40 dienstjaren hebben.

In de veronderstelling dat deze wet van toepassing zou zijn op 1 Januari 1954, zal zij haar volledige uitwerking hebben vanaf 1999 voor de mannen en vanaf 1994 voor de vrouwen.

— 240 francs par % d'incapacité lorsque celle-ci est inférieure à 60 %,

— 270 francs par % d'incapacité lorsque celle-ci est de 60 à 79 %,

— 300 francs par % d'incapacité lorsque celle-ci est de 80 % ou supérieure à ce pourcentage.

En outre, ce montant subit une majoration annuelle de 75 francs par % d'incapacité lorsque l'aide d'une tierce personne est reconnue nécessaire, soit après accord entre parties, soit en vertu d'un jugement.

B. — *Veuve non remariée* — 9.000 francs.

Cette somme est ramenée à 7.800 francs lorsque la veuve âgée de 55 ans au moins peut prétendre à un complément de pension de vieillesse ou de survie.

\* \* \*

Le complément de pension de vieillesse ou de survie est réduit dans la mesure où les rentes, indemnités ou allocations dont le requérant est bénéficiaire sont supérieures au montant maximum de l'allocation ci-dessus.

L'article 15 reprend le même principe.

La pension de vieillesse et la pension de veuve (cf. art. 27) seront diminuées dans la même mesure.

*Exemple pratique.*

Le demandeur d'une pension de vieillesse a été victime d'un accident du travail. Il a une incapacité de travail de 65 % et reçoit de ce chef une rente annuelle de 20.000 fr.

Le montant maximum de l'allocation à laquelle il pourrait prétendre si l'accident s'était produit avant le 1<sup>er</sup> juillet 1905 est de :

$$270 \text{ fr.} \times 65 = 17.550 \text{ francs.}$$

La pension de vieillesse (par hypothèse, de 26.000 francs) sera diminuée de 20.000 fr. — 17.550 fr. = 2.450 francs, et elle sera donc de

$$26.000 \text{ fr.} - 2.450 \text{ fr.} = 23.550 \text{ francs.}$$

*Note.* — Le texte de l'article 15 a été amendé notamment par la substitution aux mots « indemnités et allocations » des mots « rentes établies avant tout paiement en capital, des allocations et des indemnités ».

Sous certaines conditions, les bénéficiaires d'une rente peuvent faire transformer cette rente, en tout ou en partie, en capital.

Il est logique que le calcul de l'éventuelle diminution de la pension tienne compte de la rente qu'aurait reçue l'intéressé s'il n'avait pas obtenu de paiement du capital.

Art. 16.

Cet article et les articles suivants concernent la période transitoire. En effet, pour pouvoir bénéficier de la pension complète, calculée suivant les articles 13 et 14, l'homme doit compter 45 années de service, la femme 40.

Dans l'hypothèse où la présente loi serait appliquée le 1<sup>er</sup> janvier 1954, elle sortira ses pleins effets à partir de 1999 pour les hommes et de 1994 pour les femmes.

Ondertussen moeten echter maatregelen getroffen worden voor de huidige gepensioneerden en voor de arbeiders, die meer dan 20 jaar oud zijn, bij de inwerkingtreding van deze wet.

De voorwaarden om gerechtigd te zijn worden beschreven in de artikelen 17, 18 en 19; de berekening van hun pensioen geschiedt volgens de artikelen 20, 21 en 22.

Het genot van het aanvullend ouderdomspensioen op de datum van inwerkingtreding van de wet is een vermoeden « juris et de jure » dat de gewezen werknemer de gestelde voorwaarden vervult voor de opening van het recht op het minimum gewaarborgd pensioen.

#### Art. 17.

Artikel 17 beoogt de opening van het recht op het minimum gewaarborgd pensioen tijdens de overgangsperiode.

Het recht op het minimum gewaarborgd pensioen zal geopend zijn indien de werknemer gewoonlijk en hoofdzakelijk tewerkgesteld is geweest tijdens de 4/5 van een in dit artikel vastgestelde referentieperiode.

I. — Opening van het recht op pensioen op basis van een eenvormige loopbaan als arbeider.

Om het recht op pensioen krachtens artikel 17, § 1, te openen dient de werknemer er uitsluitelijk van te doen blijken dat hij tewerkgesteld is geweest overeenkomstig artikel 1 of de uitvoeringsbesluiten ervan, d. i. in hoedanigheid van arbeider.

Verschillende toestanden kunnen zich voordoen :

1) voor de werknemer die geen aanvullend ouderdomspensioen geniet en de leeftijd van 65 jaar (60 jaar voor de vrouwen) heeft bereikt vóór de inwerkingtreding van de wet omvat de referentieperiode de 15 opeenvolgende jaren die onmiddellijk de leeftijd van 65 of 60 jaar voorafgaan;

2) voor de werknemer die op de datum van inwerkingtreding van de wet de leeftijd van 65 of van 60 jaar nog niet heeft bereikt, strekt de referentieperiode zich uit van de datum van inwerkingtreding van de wet tot de datum van zijn pensioenaanvraag.

Indien deze periode minder beloopt dan 15 jaar dienen de jaren die de datum van inwerkingtreding van de wet voorafgaan daaraan toegevoegd voor zover zij nodig zijn om 15 opeenvolgende jaren te bekomen.

Hieruit volgt dus dat de referentieperiode minstens 15 jaar omvat en dat na 15 jaar toepassing van de wet deze periode ieder jaar met een eenheid zal vermeerderd worden.

II. — Opening van het recht op het minimum gewaarborgd pensioen op basis van een gemengde loopbaan.

Artikel 17, § 2, geeft aan de werknemers een andere mogelijkheid om het recht op het minimum gewaarborgd pensioen te openen indien zij niet voldoen aan de in § 1 gestelde voorwaarden.

Het laat toe aan de werknemer die een gemengde loopbaan heeft gehad binnen het kader van het stelsel der arbeidspensioenen een pensioen te bekomen in verhouding tot zijn tewerkstelling in hoedanigheid van arbeider.

Komen in aanmerking :

1) de tewerkstelling overeenkomstig artikel 1 of de uitvoeringsbesluiten ervan;

2) een tewerkstelling krachtens dewelke de werknemer onderworpen is geweest aan een der in artikel 2 bedoelde pensioenstelsels of aan het pensioenstelsel der koloniale werknemers;

Entretemps, il y a lieu toutefois de prendre des mesures en faveur des pensionnés actuels et des travailleurs âgés de plus de 20 ans au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Les conditions d'octroi de la pension sont exposées aux articles 17, 18 et 19; le calcul s'opère conformément aux articles 20, 21 et 22.

Le bénéfice du complément de pension de vieillesse à la date d'entrée en vigueur de la loi est une présomption « juris et de jure » que l'ancien travailleur réunit les conditions fixées pour l'ouverture du droit à la pension minimum garantie.

#### Art. 17.

L'article 17 vise l'ouverture du droit à la pension minimum garantie pendant la période transitoire.

Le droit à la pension minimum garantie sera ouvert si le travailleur a été occupé habituellement et en ordre principal pendant les quatre cinquièmes d'une période de référence fixée par cet article.

I. — Ouverture du droit à la pension sur la base d'une carrière plane comme ouvrier.

Pour ouvrir le droit à la pension en vertu de l'article 17, § 1<sup>er</sup>, le travailleur doit justifier *exclusivement* d'une occupation conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution, soit donc en qualité d'ouvrier.

Diverses situations peuvent se présenter :

1) Pour le travailleur qui, sans bénéficier d'un complément de pension de vieillesse, a atteint l'âge de 65 ans (60 ans pour les femmes) avant l'entrée en vigueur de la loi, la période de référence comporte les quinze années consécutives précédant immédiatement l'âge de 65 ans ou de 60 ans.

2) Pour le travailleur qui n'a pas encore 65 ans ou 60 ans à la date d'entrée en vigueur de la loi, la période de référence s'étend de la date d'entrée en vigueur de la loi à la date de sa demande de pension.

Si cette période est inférieure à 15 ans, il faut y ajouter les années antérieures à la date d'entrée en vigueur de la loi nécessaires pour obtenir 15 années consécutives.

Il s'ensuit donc que la période de référence comprend au minimum 15 années, et qu'après 15 années d'application de la loi, cette période sera augmentée chaque année d'une unité.

II. — Ouverture du droit à la pension minimum garantie sur la base d'une carrière mixte.

L'article 17, § 2, donne aux travailleurs une autre possibilité d'obtenir l'ouverture du droit à la pension minimum garantie, s'ils ne réunissent pas les conditions visées au § 1<sup>er</sup>.

Il permet au travailleur qui a eu une carrière mixte, d'obtenir, dans le cadre du régime des pensions pour ouvriers, une pension au prorata de son occupation en qualité d'ouvrier.

Entrent en ligne de compte :

1) l'occupation conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution;

2) une occupation en vertu de laquelle le travailleur a été assujéti à l'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou au régime de pensions des employés coloniaux;

## 3) een tewerkstelling als zelfstandig arbeider.

De werknemer die beurtelings of achtereenvolgens tewerkgesteld is geweest enerzijds als bediende, Staatsbeambte, gemeente- of provinciebeambte, mijnwerker, enz., en anderzijds als arbeider in de zin dezer wet, zal, indien hij de in artikel 17, § 2, gestelde voorwaarde vervult, op een gewaarborgd pensioen aanspraak kunnen maken.

De Commissie heeft de aanvangsdatum op 1 Januari 1926 vastgesteld gelet op het feit dat deze datum samen valt met de verplichte verzekering voor de arbeiders.

De werknemer dient te bewijzen dat hij gewoonlijk en hoofdzakelijk tewerkgesteld is geweest tijdens de 4/5 van een periode die aanvangt ten vroegste op 1 Januari 1926 en die ten hoogste de 45 of 40 achtereenvolgende jaren omvat die de pensioenaanvraag onmiddellijk voorafgaan.

## Art. 18.

De commissie drukt de wens uit dat dezelfde perioden van inactiviteit, voor de overgangperiode, zouden voorzien worden als voor het definitief stelsel, waarvan sprake in artikel 4. (St. n° 445 — 1951-1952.)

Het amendement van de heer Glineur werd verworpen daar de commissie van oordeel is, dat het vaststellen van de perioden van inactiviteit aan de uitvoerende macht moet overgelaten worden.

1<sup>ste</sup> deel van het amendement van de heer De Paepe op artikel 17, verschoven naar artikel 18.

Dit amendement heeft voor doel een bepaling uit de huidige wet over te nemen. Inderdaad, artikel 40, § 1, c), 1<sup>o</sup> lid, luidt als volgt : « De handarbeiders onverschillig hun kunne alsmede de mannelijke bedienden, die ten vroegste op de leeftijd van 60 jaar alle winstgevende bedrijvigheid staken, moeten van dit ogenblik af, ten einde hun rechten op de rentetoeslag zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen te vrijwaren, storting als vrijwillig verzekerden verrichten ».

Er zijn ongetwijfeld arbeiders die van deze bepaling gebruik gemaakt hebben. Indien deze in de nieuwe wet niet wordt opgenomen zouden deze arbeiders het slachtoffer zijn van het vertrouwen in de vroegere wetgeving. Het amendement strekt er toe deze periode als beroepsloopbaan te beschouwen.

De heer Minister verklaart zich met dit amendement akkoord, en belooft bij de vaststelling van de perioden van inactiviteit, waarvan sprake in artikel 18, hiermede te zullen rekening houden.

Daar het amendement hierdoor overbodig wordt, wordt het ingetrokken.

Er weze aan de bespreking van dit artikel toegevoegd, dat de verworven rechten der arbeiders, die reeds in pensioen zijn geëerbiedigd blijven; hun bundel wordt niet herzien op grond van de nieuwe bepalingen. Zelfs niet wanneer een gepensioneerde het werk hervat en later stopzet. Bij de hervatting van het werk blijft het recht op pensioen behouden, alleen de betaling wordt geschorst.

## Art. 19.

Dit artikel bepaalt op welke wijze de aanvrager het bewijs van tewerkstelling, waarvan sprake in artikel 17, moet leveren.

Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt voor de gerechtigden die de voordelen genieten van artikel 17, § 1, en deze die aanspraak kunnen maken op de voordelen voorzien bij artikel 17, § 2.

## 3) une occupation comme travailleur indépendant.

Le travailleur qui a exercé alternativement ou successivement une occupation comme employé, agent de l'État, agent communal ou provincial, ouvrier mineur, etc., d'une part, et comme ouvrier au sens de la loi, d'autre part, pourra, s'il réunit la condition visée à l'article 17, § 2, prétendre à une pension garantie.

La Commission a fixé comme date de départ le 1<sup>er</sup> janvier 1926, étant donné que cette date coïncide avec l'instauration de l'assurance obligatoire pour les ouvriers.

Le travailleur doit prouver qu'il a été occupé habituellement et en ordre principal pendant les 4/5<sup>mes</sup> d'une période commençant au plus tôt le 1<sup>er</sup> janvier 1926 et comprenant les 45 ou 40 années consécutives au maximum précédant immédiatement la date de la demande de pension.

## Art. 18.

La Commission exprime le vœu que soient prévues les mêmes périodes d'inactivité pour la période transitoire que pour le régime définitif dont il est question à l'article 4. (Doc. n° 445 — 1951-1952.)

L'amendement de M. Glineur est rejeté, la Commission estimant qu'il faut laisser à l'exécutif le soin de déterminer les périodes d'inactivité.

Première partie de l'amendement de M. De Paepe à l'article 17, renvoyée à l'article 18.

Cet amendement tend à reprendre une disposition de la loi actuelle. En effet, l'article 40, § 1, c), 1<sup>er</sup> alinéa, est conçu comme suit : « Les ouvriers et les ouvrières ainsi que les employés du sexe masculin, qui cessent toute activité lucrative au plus tôt à l'âge de 60 ans, doivent, à partir de ce moment, pour sauvegarder leurs droits au bénéfice de la majoration de rente sans enquête sur les ressources, effectuer des versements d'assuré libre ».

Il y a sans aucun doute des travailleurs qui ont fait usage de cette disposition. Si elle n'est pas reprise dans la nouvelle loi, ces travailleurs seraient victimes de leur confiance en la législation antérieure. L'amendement tend à considérer cette période comme carrière professionnelle.

M. le Ministre se rallie à cet amendement et promet d'en tenir compte pour la fixation des périodes d'activité au sens de l'article 18.

L'amendement, devenant ainsi sans objet, est retiré.

Ajoutons encore, à l'occasion de l'examen de cet article, que seront respectés les droits acquis des travailleurs déjà pensionnés; leur dossier ne sera pas revu sur la base des dispositions nouvelles, même pas si un pensionné reprend le travail et le cesse par après. A la reprise du travail, le droit à la pension reste acquis, seul le paiement est interrompu.

## Art. 19.

Cet article détermine de quelle manière le requérant doit fournir la preuve de l'occupation, visée à l'article 17.

Il est fait une nette distinction entre les bénéficiaires de l'article 17, § 1, et ceux qui peuvent prétendre au bénéfice de l'article 17, § 2.

*Art. 17. § 1 : Arbeiders die steeds tewerkgesteld geweest zijn overeenkomstig artikel 1 :*

De periode van tewerkstelling wordt onderverdeeld in 3 delen :

1) *Voor de jaren die 1945 voorafgaan :* Het bewijs mag worden geleverd door alle rechtsmiddelen, o. m. :

- bewijs van stortingen;
- bewijs van gewezen werkgever;
- bewijs van getuigen;
- bewijs van aansluiting bij een syndikale organisatie, enz.

Geen enkele van deze bewijsmiddelen heeft een absoluut karakter.

Het behoort aan de overheid die moet beslissen over de pensioenaanvraag deze te verifiëren en in voorkomend geval te doen overgaan tot een onderzoek met het oog op de verzameling van andere beoordelingselementen.

In de huidige wetgeving is echter een bepaling opgenomen, die een regeling voorziet voor die arbeiders, die tijdens de oorlogsperiode de hoedanigheid van loontrekkende niet bezaten, of de bewijzen ervan niet kunnen leveren.

Artikel 4, 4<sup>e</sup> lid der wet van 30 December 1950 tot wijziging van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, luidt als volgt :

« In alle geval wordt het gedeelte van bedoelde periode dat op 10 Mei 1940 begint, in aanmerking genomen, welke ook de bezigheden van de verzekerde sedert die dag waren, voor zover zijn gemiddeld jaarlijks inkomen, voor dit periode-gedeelte 36.000 frank niet overschrijdt. Deze uitzondering wordt niet toegepast, ingeval de verzekerde deel heeft uitgemaakt van een vijandelijke militaire, paramilitaire- of politieformatie, of ingeval hij uit hoofde van zijn gedrag tijdens de vijandelijke bezetting strafrechtelijk veroordeeld werd. »

Het is de wens van de Commissie dat deze bepaling in de wet zou opgenomen worden. De heer Minister verzoekt echter de tekst niet uit te breiden. Hij verklaart zich akkoord met de huidige wetgeving; in het Koninklijk besluit dat de perioden van inactiviteit zal bepalen (art. 18) zal hiermede rekening gehouden worden.

2) *De periode gelegen tussen 1 Januari 1945 en de datum van de inwerkingtreding van deze wet :*

De tewerkstelling zal moet bewezen worden door documenten waaruit blijkt dat de arbeider, met het oog op zijn pensioen, bijgedragen heeft.

2 gevallen kunnen zich voordoen :

a) de arbeider heeft regelmatig gestort en de stortingen werden regelmatig aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas overgemaakt; in dit geval volstaat het uittreksel der gedane stortingen.

b) de arbeider heeft regelmatig een afhouding ondergaan op zijn loon — heeft dus bijgedragen met het oog op zijn pensioen — doch de werkgever heeft verzuimd pensioenkaarten op te maken, ofwel werden deze kaarten opgemaakt, doch niet — of niet tijdig — overgemaakt aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Indien de arbeider het bewijs levert dat « hij voor zijn pensioen heeft bijgedragen » beantwoordt hij aan de gestelde voorwaarden.

N. B. — Onder werkgever weze ook verstaan het

*Art. 17. § 1 : Travailleurs ayant été constamment occupés conformément à l'article premier :*

La période d'occupation se subdivise en trois parties :

1) *Pour les années antérieures à 1945 :* La preuve peut être fournie par toutes voies de droit, notamment :

- récépissé de versements;
- attestation d'ancien employeur;
- témoins;
- l'affiliation à une organisation syndicale, etc.

Aucun de ces moyens de preuve n'a un caractère absolu.

Il appartiendra à l'autorité appelée à statuer sur la demande de pension de les faire vérifier et de faire procéder éventuellement à une enquête en vue de rassembler d'autres éléments d'appréciation.

La législation actuelle comprend toutefois une disposition en faveur des travailleurs qui, pendant la période de guerre, ne possédaient pas la qualité de salarié ou ne sont pas à même d'en fournir les preuves.

L'article 4, 4<sup>e</sup>, de la loi du 30 décembre 1950, modifiant les lois relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, est libellé comme suit :

« En tout cas, la partie de cette période commençant le 19 mai 1940 est prise en considération quelles qu'aient été les occupations de l'assuré depuis cette date, pour autant que son revenu annuel moyen n'ait pas dépassé 36.000 francs pour cette partie de période. Cette exception ne s'applique pas si l'assuré a fait partie d'une formation ennemie, militaire, paramilitaire ou de police ou si, du fait de son comportement pendant l'occupation ennemie, il a encouru des sanctions pénales. »

La Commission émet le vœu de voir inclure cette disposition dans la loi. Mais M. le Ministre demande de ne pas élargir le texte. Il se déclare d'accord avec la présente législation; l'arrêté royal qui déterminera les périodes d'inactivité (art. 18) en tiendra compte.

2) *La période se situant entre le 1<sup>er</sup> janvier 1945 et la date d'entrée en vigueur de la présente loi :*

L'occupation devra être prouvée par des documents attestant que l'ouvrier a versé des cotisations en vue de sa pension.

2 cas peuvent se présenter :

a) l'ouvrier a fait régulièrement des versements, et ceux-ci ont été transférés régulièrement à la Caisse Générale d'Épargne et de Retraite; dans ce cas, un extrait des versements effectués suffit.

b) L'ouvrier a vu effectuer régulièrement des retenues sur son salaire — il a par conséquent versé des cotisations en vue de sa pension — mais l'employeur a négligé d'établir des cartes de pension ou bien ces cartes n'ont pas été transmises — ou ne l'ont pas été en temps utile — à la Caisse Générale d'Épargne et de Retraite.

Si le travailleur fournit la preuve « qu'il a versé des cotisations en vue de sa pension », il satisfait aux conditions requises.

N. B. — Il y a lieu d'entendre, également par employeur

organisme, dat de afhoudingen deed, gedurende de perioden van inactiviteit.

*Art. 17, § 2 : De arbeiders die verschillende beroepsbezigheden hebben uitgeoefend :*

De periode van tewerkstelling wordt onderverdeeld in 2 delen :

1) de periode(n) gedurende welke de arbeider gewerkt heeft in toepassing van het eerste artikel :

— voor de periode die de inwerkingtreding van deze wet voorafgaat : dezelfde bewijzen als voor de periode gelegen tussen 1 Januari 1945 en de datum van de inwerkingtreding van deze wet waarvan sprake in § 1 van dit artikel.

— voor de periode vanaf de inwerkingtreding van deze wet : zelfde bewijzen als voor de gelijkaardige periode voorzien in § 1 van dit artikel.

2) de periode(n) gedurende welke de arbeider gewerkt heeft onder het stelsel van een speciale wet, of als zelfstandige arbeider : door het bewijs dat de stortingen gedaan werden overeenkomstig het speciaal pensioenstelsel of als vrijwillig verzekerde.

*Amendement van de heer Verbaanderd (St. n° 379 — 1951-1952) :*

Dit amendement kunnen we splitsen in 2 delen :

Het eerste lid wijzigen als volgt : Het bewijs van tewerkstelling bedoeld in artikel 17 of van gedwongen inactiviteit, bedoeld in artikel 18, wordt geleverd...

De Commissie is van mening dat dit amendement overbodig is aangezien de perioden van inactiviteit krachtens artikel 18 met perioden van activiteit gelijk gesteld worden.

Het 2° gedeelte wil de « bewijsvoering door alle rechtsmiddelen » uitbreiden tot de inwerkingtreding van deze wet, in plaats van 1 Januari 1945.

Dit amendement is ingegeven door de spijtige vaststelling dat de Besluitwet van 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid, niet altijd op voorbeeldige wijze, door alle werkgevers werd toegepast.

Daarenboven zijn er een groot aantal werklozen, die, omdat het betalingsorganisme niet verplicht was de afhoudingen te doen, geen stortingen deden, gedurende de werkloosheidsperioden.

Om dit te herstellen zijn er 2 mogelijkheden :

— ofwel het amendement van de heer Verbaanderd aanvaarden;

— ofwel de wettelijke maatregelen treffen, waardoor het mogelijk wordt gemaakt de achterstallige stortingen te doen.

De voorkeur van de Commissie gaat naar de 2° mogelijkheid. Zij verzoekt de heer Minister een oplossing voor te stellen.

Het amendement werd ingetrokken.

#### Art. 20.

Dit en de 2 volgende artikelen bepalen het bedrag van het gewaarborgd pensioen.

Het basispensioen waarop de belanghebbenden recht hebben, wordt vastgesteld als volgt :

— 26.000 frank voor de gehuwde mannen die hun echtgenote ten laste hebben;

l'organisme qui a effectué les retenues au cours des périodes d'inactivité.

*Art. 17, § 2 : Les travailleurs ayant exercé des activités professionnelles différentes :*

La période de l'occupation est divisée en deux parties :

1) la (les) période(s) au cours de laquelle (desquelles) le travailleur a travaillé en application de l'article 1<sup>er</sup> :

— pour la période antérieure à l'entrée en vigueur de la présente loi : des preuves identiques à celles pour la période s'étendant entre le 1<sup>er</sup> janvier 1945 et la date de l'entrée en vigueur de la présente loi dont il est question au § 1<sup>er</sup> de cet article;

— pour la période postérieure à l'entrée en vigueur de la présente loi : des preuves identiques à celles pour la période analogue prévue au § 1<sup>er</sup> du présent article.

2) La (les) période(s) au cours de laquelle (desquelles) le travailleur a travaillé sous le régime d'une loi particulière comme travailleur indépendant : par la preuve que les versements ont été effectués, conformément au régime spécial de pensions ou comme assuré libre.

*Amendement de M. Verbaanderd (Doc. n° 379 — 1951-1952) :*

Nous pouvons scinder cet amendement en deux parties :

Modifier comme suit le premier alinéa : La preuve de l'occupation visée à l'article 17, ou de l'inactivité forcée visée à l'article 18, est faite...

La Commission estime que cet amendement est sans objet, les périodes d'inactivité étant assimilées aux périodes d'activité en vertu de l'article 18.

La seconde partie veut étendre la « preuve par toutes voies de droit » jusqu'à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, au lieu du 1<sup>er</sup> janvier 1945.

Cet amendement est inspiré par la constatation regrettable que l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 sur la sécurité sociale n'a pas toujours été appliqué de façon exemplaire par tous les employeurs.

En outre, un grand nombre de chômeurs n'ont pas versé de cotisation pendant les périodes de chômage, l'organisme payeur n'étant pas tenu d'opérer les retenues.

Pour y remédier, deux possibilités se présentent :

— ou bien, adopter l'amendement de M. Verbaanderd;

— ou bien, prendre les mesures légales qui permettront de verser les cotisations arriérées.

La Commission opte pour la 2<sup>me</sup> possibilité. Elle prie M. le Ministre de proposer une solution.

L'amendement est retiré.

#### Art. 20.

Le présent article, ainsi que les deux articles suivants, fixent le montant de la pension garantie.

La pension de base, à laquelle les intéressés ont droit, est fixée comme suit :

— 26.000 francs pour les hommes mariés ayant leur épouse à charge;

- 17.300 frank voor de alleenstaanden;
- 13.000 frank voor elk der beide echtgenoten indien ze elk afzonderlijk gerechtigd zijn.

De Commissie heeft vooreerst nader willen bepalen zoals zij het heeft gedaan in artikel 13 wanneer de echtgenote van de werknemer dient beschouwd als zijnde te zijnen laste.

Een waarborg gelijkaardig aan deze voorzien in artikel 13 maakt het voorwerp uit van het laatste lid van de door de Commissie voorgestelde tekst.

Gelet enerzijds op het feit dat de ongehuwde man en de ongehuwde vrouw op 17.300 frank aanspraak kunnen maken en dat anderzijds twee echtgenoten die de gestelde voorwaarden vervullen ieder slechts 13.000 frank ontvangen, heeft de Commissie willen vermijden dat dit het voorwerp uitmaakt van speculaties.

Daarom heeft de Commissie het « vormen van een huishouden » gelijkgesteld met het huwelijk.

Op dit artikel werden volgende amendementen ingediend:

*Amendement van de heer Leburton (Stuk n° 512 — 1951-1952)*: stelt voor de toepassingsdatum van de wet vast te stellen op 1 Januari 1952 en in ondergeschikte orde op 1 April 1952; er wordt daarenboven een verhoging voorgesteld ten voordele van de echtgenoten die elk afzonderlijk begunstigd zijn.

Het eerste gedeelte van het amendement is gesteund op het laattijdig neerleggen van het ontwerp. In de vergadering van de algemene paritaire raad werd beloofd dat het ontwerp zou neergelegd geweest zijn op het bureau van de Kamer der Volksvertegenwoordigers vóór 31 December 1951.

De heer Minister verklaart dat zijn administratie en hij zelf een buitengewone inspanning hebben gedaan om zo spoedig mogelijk klaar te zijn met het opstellen van dit zeer omvangrijk ontwerp. Reeds op 2 Januari 1952 werd het advies gevraagd aan de Raad van State. De Raad stelde verscheidene wijzigingen voor die door de Regering werden aangenomen. Het aldus gewijzigde ontwerp werd een tweede maal aan de Raad van State overgemaakt op 9 Februari 1952. Het werd bij het bureau van de Kamer der Volksvertegenwoordigers ingediend op 22 Februari 1952.

De Regering kan in geen geval van lamlendigheid beschuldigd worden, er werd ten andere nooit verklaard in de Algemene Paritaire Raad, dat de nieuwe wet zou toegepast worden vanaf 1 Januari 1952.

Het is trouwens financieel onmogelijk deze wet met terugwerkende kracht toe te passen. Immers de verhoging van het pensioen die voorzien is, is slechts mogelijk dank zij een verhoging der inkomsten.

In het eerste gedeelte van het verslag wordt duidelijk aangetoond dat voor het jaar 1952 opnieuw een tekort vastgesteld wordt. De toepassing met terugwerkende kracht zou de reserve nog meer aantasten, daar het amendement een jaarlijkse uitgave zou veroorzaken van 201,5 miljoen frank.

Het eerste gedeelte van het amendement werd verworpen met 8 stemmen tegen 6; het tweede en het derde deel met 8 stemmen tegen 7.

De Minister verklaart zich echter bereid de toepassingsdatum der wet vast te stellen op 1 Januari 1953, doch op voorwaarde dat:

- ofwel de wet in de beide Kamers gestemd is vóór 31 December 1952;
- ofwel de Kamers bereid gevonden worden in « spoedtempo » een wetontwerp te stemmen waardoor de verhoogde bijdrage vanaf 1 Januari 1953 kan geïnd worden.

- 17.300 francs pour les bénéficiaires vivant seuls;
- 13.000 francs pour chacun des deux époux, si chacun d'eux est bénéficiaire individuellement.

La Commission a d'abord voulu préciser, comme elle l'a fait à l'article 13, quand l'épouse du travailleur doit être considérée comme étant à sa charge.

Une garantie analogue à celle prévue à l'article 13 fait l'objet du dernier alinéa du texte proposé par la commission.

Étant donné d'une part que l'homme célibataire et la femme célibataire peuvent prétendre à 17.300 francs et, d'autre part, que deux conjoints, réunissant les conditions requises ne reçoivent chacun que 13.000 francs, la Commission veut éviter que ceci fasse l'objet de spéculations.

C'est pourquoi, la Commission a assimilé au mariage, « l'établissement en ménage ».

A cet article, les amendements suivants ont été proposés:

*Amendement de M. Leburton (document n° 512 — 1951-1952)*: propose de fixer la date d'application de la loi au 1<sup>er</sup> janvier 1952 et, subsidiairement, au 1<sup>er</sup> avril 1952; il est, en outre, proposé une augmentation en faveur des époux qui sont individuellement bénéficiaires.

La première partie de l'amendement est basée sur le dépôt tardif du projet. A la réunion du Conseil général paritaire, il avait été promis que le projet serait déposé sur le bureau de la Chambre des Représentants avant le 31 décembre 1951.

M. le Ministre déclare que son administration et lui-même ont fait un effort extraordinaire pour terminer le plus tôt possible la rédaction de ce vaste projet. Déjà le 2 janvier 1952, le Conseil d'Etat a été prié d'émettre son avis. Le Conseil a proposé plusieurs modifications que le Gouvernement a adoptées. Le projet ainsi modifié a été transmis une deuxième fois, le 9 février 1952, au Conseil d'Etat. Il a été déposé sur le bureau de la Chambre des Représentants le 22 février 1952.

Le Gouvernement ne peut, en aucun cas, être accusé d'inertie, et il n'a d'ailleurs jamais été déclaré au Conseil paritaire général que la loi nouvelle serait appliquée à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1952.

Il est d'ailleurs financièrement impossible d'appliquer cette loi avec effet rétroactif. En effet, l'augmentation prévue de la pension n'est rendue possible que grâce à une augmentation des recettes.

Dans la première partie du rapport, il a été indiqué clairement qu'un déficit était à nouveau constaté pour l'année 1952. L'application de la rétroactivité entamerait encore davantage la réserve, l'amendement devant entraîner une dépense annuelle de 201,5 millions.

La première partie de l'amendement a été rejetée par 8 voix contre 6; les deuxième et troisième parties, par 8 voix contre 7.

Le Ministre se déclare cependant disposé à fixer la date d'application de la loi au 1<sup>er</sup> janvier 1953, à condition toutefois:

- ou bien que la loi soit votée par les deux Chambres avant le 31 décembre 1952;
- ou bien que les Chambres soient disposées à voter au plus vite un projet de loi permettant la perception de la cotisation majorée à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1953.

Dit laatste voorstel werd reeds verwezenlijkt. (1)  
Het amendement van de heer Heyman wordt ingetrokken.

*Amendementen van de heren Hicquet-D'haeseleer en Glineur, en 2<sup>e</sup> deel van het amendement van de heer Leburton (St. n<sup>o</sup> 320, 385, 445 en 512 — 1951-1952) :* stellen voor een verhoging van het pensioen voor de alleenstaanden en voor de echtgenoten, die elk afzonderlijk begunstigd zijn.

Door deze amendementen, willen de indieners ervan het pensioen, waarop man en vrouw afzonderlijk recht hebben, indien beiden de gestelde voorwaarden vervullen, gelijkstellen met het bedrag van de alleenstaanden.

De heer Minister kan deze zienswijze niet aanvaarden. Het is tegenstrijdig met het principe dat de man in eerste instantie zorgt voor het onderhoud van het gezin; daarom wordt aan de man alleen het « gezinspensioen » toegekend. Wenst de vrouw, die eveneens aan de gestelde voorwaarden beantwoordt, aanspraak te maken op een pensioen, dan wordt aan beide echtgenoten elk de helft uitbetaald.

De ingediende amendementen zouden daarenboven de uitgaven verhogen terwijl dit ontwerp reeds een merkelijke verbetering is op de bestaande toestand.

In verband met de toepassing van dit artikel worden volgende vragen gesteld :

1) Wanneer niet ieder der echtgenoten de gestelde voorwaarden vervult, doch de man heeft een niet-loontrekkend beroep en de vrouw een loontrekkend beroep uitoefend, welk pensioen wordt toegekend ?

*Antwoord :* De arbeidster bekomt het bedrag voorzien voor een alleenstaande, n.l. 17.300 frank.

De rechten van de man worden vastgesteld in toepassing der wetgeving voor de niet-loontrekkenden.

2) Idem als de vrouw gehuwd is met een ambtenaar ?

*Antwoord :* zelfde toestand als voor 1).

3) Indien beide echtgenoten de gestelde voorwaarden vervullen, doch het gezinspensioen is hoger dan de afzonderlijke pensioenen voor man en vrouw, mag dan de vrouw verzaken aan haar gedeelte, teneinde de man in de mogelijkheid te stellen het gezinspensioen te genieten ?

Teneinde aan een dergelijke onregelmatige toestand te verhelpen werd een tekstwijziging voorgesteld, waarin voorzien is, dat, in dergelijke omstandigheden het pensioen van de man wordt aangevuld tot wanneer het gezinsbedrag bereikt wordt.

#### Art. 21.

Het bedrag waarvan sprake in artikel 20 wordt aangevuld als volgt :

1) *De rente verworven bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, ingevolge vroeger gedane stortingen, en vermindert met de door de Koning vastgestelde theoretische rente.*

In de huidige stand van de wetgeving is de theoretische rente gelijk aan het verschil tussen het absoluut maximum bedrag van de ouderdomsrentetoeslag en het bedrag van de toeslag, dat betrekking heeft op het geboortjaar van de verzekerde.

Om dit duidelijk te maken hebben we onderstaande tabel uit de oude wet overgenomen.

(1) Wet van 29 December 1952 tot wijziging van de Besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Cette dernière proposition a déjà été réalisée (1).  
L'amendement de M. Heyman est retiré.

*Amendements de MM. Hicquet, D'haeseleer et Glineur et 2<sup>me</sup> partie de l'amendement de M. Leburton (documents n<sup>os</sup> 320, 385, 445 et 512 — 1951-1952) :* proposent de majorer la pension en faveur des isolés et des époux qui sont bénéficiaires chacun séparément.

Par ces amendements, leurs auteurs prétendent assimiler la pension, à laquelle le mari et son épouse ont droit séparément s'ils réunissent tous deux les conditions requises, au montant prévu en faveur des isolés.

M. le Ministre ne peut accepter cette façon de voir. Elle est en contradiction avec le principe selon lequel c'est le mari qui, en premier lieu, pourvoit à l'entretien de la famille; c'est pourquoi c'est au mari seul qu'est attribuée la « pension de ménage ». Si l'épouse réunissant également les conditions requises désire bénéficier de la pension, il est servi la moitié à chacun des époux.

Les amendements déposés augmenteraient en outre les dépenses alors que le présent projet de loi constitue déjà une notable amélioration de la situation existante.

Les questions suivantes ont été posées au sujet de l'application de cet article :

1) Lorsque chacun des époux ne remplit pas les conditions requises : l'époux ayant exercé une profession non-salariée et l'épouse une profession salariée, quelle pension sera attribuée ?

*Réponse :* La femme ouvrière obtient le montant prévu en faveur d'une isolée, soit 17.300 francs.

Les droits de l'époux sont fixés en application de la législation relative aux non-salariés.

2) En est-il de même si la femme a épousé un fonctionnaire ?

*Réponse :* situation identique à celle prévue au 1).

3) Si les deux époux réunissent les conditions requises, mais que la pension de ménage est supérieure aux pensions distinctes accordées à l'époux et à l'épouse, celle-ci peut renoncer à sa part afin de permettre à son mari de bénéficier de la pension de ménage.

En vue de remédier à cette situation irrégulière, il a été proposé une modification de texte prévoyant que dans ces circonstances la pension de l'époux sera complétée jusqu'à atteindre le montant de la pension de ménage.

#### Art. 21.

Le montant visé à l'article 20 est complété comme suit :

1) *La rente acquise à la Caisse générale d'Epargne et de Retraite en raison de versements antérieurs et diminuée de la rente théorique fixée par le Roi.*

Dans l'état actuel de la législation la rente théorique est égale à la différence entre le montant maximum absolu de la majoration de rente de vieillesse et le montant de la majoration afférent à l'année de naissance de l'assuré.

Pour rendre les choses plus claires, nous avons repris de l'ancienne loi le tableau ci-après :

(1) Loi du 29 décembre 1952 modifiant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

| Geboortejaar | Gehuwde mannel.<br>Verzekerden | Andere<br>verzekerden |
|--------------|--------------------------------|-----------------------|
| 1867         | 3,200                          | 2.100                 |
| 1868         | 3.200                          | 2.100                 |
| 1869         | 3.200                          | 2.100                 |
| 1870         | 3.100                          | 2.000                 |
| 1871         | 3.100                          | 2.000                 |
| 1872         | 3.000                          | 1.900                 |
| 1873         | 3.000                          | 1.900                 |
| 1874         | 2.900                          | 1.800                 |
| 1875         | 2.900                          | 1.800                 |
| 1876         | 2.800                          | 1.700                 |
| 1877         | 2.700                          | 1.600                 |
| 1878         | 2.600                          | 1.500                 |
| 1879         | 2.600                          | 1.500                 |
| 1880         | 2.600                          | 1.500                 |
| 1881         | 2.500                          | 1.400                 |
| 1882         | 2.400                          | 1.300                 |
| 1883         | 2.400                          | 1.300                 |
| 1884         | 2.300                          | 1.200                 |
| 1885         | 2.300                          | 1.200                 |
| 1886         | 2.200                          | 1.100                 |
| 1887         | 2.100                          | 1.000                 |
| 1888         | 2.000                          | 900                   |
| 1889         | 1.900                          | 800                   |
| 1890         | 1.800                          | 700                   |

Uit deze tabel blijkt dat een gehuwd mannelijk verzekerde, geboren in 1880, een vermindering ondergaat van 600 frank per jaar.

De bedragen die echter in deze tabel voorkomen houden rekening met een volledige loopbaan. Zij geldt dus slechts voor de belanghebbenden die minstens 65 jaar oud zijn bij de toepassing van deze wet.

Voor de overigen moet de berekening herzien worden, omdat van af de toepassing der nieuwe wet, de verworven rente niet meer verhoogd.

2) *Zij wordt daarenboven verhoogd in verhouding tot het verdiende loon en de duur van de beroepsloopbaan vanaf de toepassing der nieuwe wet.*

Hoe wordt deze verhoging bepaald ?

Naarmate een arbeider gewerkt heeft, onder het stelsel van deze wet, in dezelfde verhouding stijgt de verhoging die berekend wordt als volgt :

a) Eerst wordt het aantal kalenderjaren vastgesteld tijdens dewelke de aanvrager gewerkt heeft onder het stelsel van deze wet, v. b. 10;

b) Vervolgens moet het gemiddelde jaarloon vastgesteld worden — v. b. 50.000 fr.

(Indien dit gemiddeld jaarloon algemene aanpassingen ondergaan heeft moeten deze in aanmerking genomen worden, bij toepassing van art. 4.)

De aanvulling wordt als volgt berekend :

$$\frac{10}{45} \left[ \left( 50.000 \times \frac{60}{100} \right) - 26.000 \text{ fr.} \right] = 888 \text{ fr.}$$

Indien de begunstigde een alleenstaande is, geeft de berekening volgende uitslag :

$$\frac{10}{45} \left[ \left( 50.000 \times \frac{45}{100} \right) - 17.300 \text{ fr.} \right] = 1.155 \text{ fr.}$$

| Année<br>de naissance | Assurés<br>mariés | Autres<br>assurés |
|-----------------------|-------------------|-------------------|
| 1867                  | 3,200             | 2.100             |
| 1868                  | 3.200             | 2.100             |
| 1869                  | 3.200             | 2.100             |
| 1870                  | 3.100             | 2.000             |
| 1871                  | 3.100             | 2.000             |
| 1872                  | 3.000             | 1.900             |
| 1873                  | 3.000             | 1.900             |
| 1874                  | 2.900             | 1.800             |
| 1875                  | 2.900             | 1.800             |
| 1876                  | 2.800             | 1.700             |
| 1877                  | 2.700             | 1.600             |
| 1878                  | 2.600             | 1.500             |
| 1879                  | 2.600             | 1.500             |
| 1880                  | 2.600             | 1.500             |
| 1881                  | 2.500             | 1.400             |
| 1882                  | 2.400             | 1.300             |
| 1883                  | 2.400             | 1.300             |
| 1884                  | 2.300             | 1.200             |
| 1885                  | 2.300             | 1.200             |
| 1886                  | 2.200             | 1.100             |
| 1887                  | 2.100             | 1.000             |
| 1888                  | 2.000             | 900               |
| 1889                  | 1.900             | 800               |
| 1890                  | 1.800             | 700               |

Ce tableau fait apparaître qu'un assuré marié, né en 1880, se voit appliquer une réduction de 600 francs par an.

Toutefois, les sommes qui figurent à ce tableau tiennent compte d'une carrière complète. Elles ne concernent donc que les intéressés âgés de 65 ans au moins à l'entrée en vigueur de la présente loi.

Pour les autres, le calcul doit être revu parce qu'à partir de l'application de la nouvelle loi, la rente acquise n'augmente plus.

2) *Elle est en outre majorée en proportion du salaire promérité et de la durée de la carrière professionnelle depuis l'application de la nouvelle loi.*

Comment est fixée cette majoration ?

Dans la mesure où un assuré a travaillé sous le régime de la présente loi, la majoration augmente dans la même mesure et le calcul se fait comme suit :

a) Tout d'abord, on détermine le nombre d'années civiles au cours desquelles le demandeur a travaillé sous le régime de la présente loi, par exemple 10.

b) Ensuite, le salaire annuel moyen doit être déterminé, par exemple 50.000 francs.

(Si ce salaire annuel moyen a subi des péréquations générales, il y a lieu d'en tenir compte en application de l'article 4.)

Le complément est calculé comme suit :

$$\frac{10}{45} \left[ \left( 50.000 \times \frac{60}{100} \right) - 26.000 \text{ fr.} \right] = 888 \text{ fr.}$$

Si le bénéficiaire vit seul, le calcul donne le résultat suivant :

$$\frac{10}{45} \left[ \left( 50.000 \times \frac{45}{100} \right) - 17.300 \text{ fr.} \right] = 1.155 \text{ fr.}$$

Hoe kan dergelijk verschil worden uitgelegd?

Thans is het pensioen van een alleenstaande gelijk aan 66 % van het gezinspensioen. Dergelijke verhouding wordt behouden voor de bepaling van het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen. Vanaf de inwerking-treding van de wet geeft echter elk jaar beroepsloopbaan recht op 1/45 van 60 % van de gemiddelde bezoldiging van de werknemer die zijn echtgenote ten laste heeft, en op 1/45 van 45 % van de gemiddelde bezoldiging voor de andere werknemers. De ongehuwde verkrijgt dus 75 % van het gezinspensioen.

In die omstandigheden zullen de ongehuwden de gevolgen van de wet merklijker gevoelen dan de gehuwden.

*Amendement van de heer De Saeger (Stuk n° 512 — 1951-1952) :* wil de verhoging mogelijk maken vanaf 1 Januari 1945 in plaats van vanaf de toepassingsdatum der wet.

Om de financiële gevolgen verbonden aan de toepassing van dit amendement, werd het ingetrokken.

*Amendement van de heer Glineur (Stuk n° 445 — 1951-1952) :* werd verworpen op grond van een beslissing, genomen bij de bespreking van artikel 13.

*Amendement van de heer De Paepe (Stuk n° 512 — 1951-1952) :* werd ingetrokken.

#### Art. 22.

Artikel 22 is nauw verbonden met artikel 17. Het beoogt sommige verminderingen van het gewaarborgd pensioen.

Dit artikel regelt de toestand van de werknemers die een gemengde loopbaan hebben gehad.

De Commissie heeft deze kwestie aandachtig onderzocht. Zij stelt een hervormde tekst voor die haar vollediger en soepeler blijkt te zijn dan de tekst van het ontwerp.

§ 1. — De werknemer die op de datum van inwerking-treding van deze wet op een aanvullend ouderdomspensioen gerechtigd is, of waarvan het recht op pensioen geopend werd overeenkomstig artikel 17, § 1, wordt geacht uitsluitend als arbeider tewerkgesteld te zijn geweest tijdens een loopbaan van 45 of van 40 jaar, naargelang het een man of een vrouw betreft, en hij bekomt te dien titel het in artikel 20 gewaarborgd pensioen.

Indien deze werknemer gerechtigd is op een pensioen of op enig andere als pensioen geldende uitkering toegekend krachtens een der pensioenstelsels bedoeld in artikel 2 of krachtens het pensioenstelsel der koloniale werknemers, dan staat het vast dat hij gedurende een gedeelte van zijn loopbaan een andere hoedanigheid heeft gehad en het is normaal dat het gewaarborgd pensioen verminderd wordt.

#### Voorbeeld :

1) Een gehuwd werknemer kan, daar hij het bewijs heeft geleverd dat hij *uitsluitelijk als arbeider* tewerkgesteld is geweest tijdens de 4/5 van de referentieperiode, bij toepassing van artikel 17, § 1, op het gewaarborgd pensioen aanspraak maken. Alvorens arbeider te worden in het algemeen stelsel is hij gedurende 25 jaar beroepsmilitair geweest en geniet uit dien hoofde een rustpensioen.

#### Berekening van de vermindering.

Het gewaarborgd pensioen wordt geacht toegekend te zijn voor een volledige loopbaan van 45 jaar. Er dient dus van afgetrokken een som die overeenkomt met de jaren van de loopbaan die gedekt zijn door een in een ander stelsel bekomen pensioen.

Comment expliquer cette différence ?

Actuellement la pension de l'isolé est égale à 66 % de la pension de ménage. Cette proportion est maintenue pour la fixation du montant de la pension minimum garantie. Mais, dès l'entrée en vigueur de la loi, chaque année de carrière donne droit à 1/45<sup>e</sup> de 60 % de la rémunération moyenne pour le travailleur ayant son épouse à charge et à 1/45<sup>e</sup> de 45 % de la rémunération moyenne pour les autres travailleurs. Le célibataire reçoit donc 75 % de la pension de ménage.

Dans ces conditions les effets de la loi se feront sentir plus fortement pour les célibataires que pour les mariés.

*Amendement de M. De Saeger (Doc. n° 512 — 1951-1951) :* Il tend à rendre la majoration applicable à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1945 au lieu de la date d'entrée en vigueur de la loi.

En raison des répercussions financières qu'entraînerait son application, cet amendement est retiré.

*Amendement de M. Glineur (Doc. n° 445 — 1951-1952) :* Il est rejeté en vertu d'une décision prise à l'occasion de l'examen de l'article 13.

*Amendement de M. De Paepe (Doc. n° 512 — 1951-1952) :* Il est retiré.

#### Art. 22.

L'article 22 est en liaison étroite avec l'article 17. Il vise certaines réductions à apporter au montant de la pension garantie.

Cet article règle la situation des travailleurs ayant eu une carrière mixte.

La Commission a examiné attentivement cette question. Elle propose un texte remanié, qui lui semble plus complet et plus souple que le texte du projet.

§ 1<sup>er</sup>. — Le travailleur qui bénéficie d'un complément de pension de vieillesse à la date d'entrée en vigueur de la présente loi ou dont le droit à la pension s'est ouvert conformément à l'article 17, § 1<sup>er</sup>, est censé avoir été occupé exclusivement comme ouvrier pendant une carrière de 45 ou de 40 ans selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme et obtient à ce titre la pension garantie par l'article 20.

Si ce travailleur bénéficie d'une pension ou de tout autre avantage tenant lieu de pension accordé en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux, c'est donc qu'il a été occupé pendant une partie de la carrière en une autre qualité et il est normal que la pension garantie soit diminuée.

#### Exemple :

1) Un travailleur marié peut prétendre à la pension garantie en application de l'article 17, § 1<sup>er</sup>, parce qu'il a fourni la preuve qu'il a été occupé *exclusivement comme ouvrier* pendant les 4/5<sup>mes</sup> de la période de référence. Avant de devenir ouvrier dans le régime général, le travailleur a été militaire de carrière pendant 25 ans et touche de ce chef une pension de retraite.

#### Calcul de la réduction.

La pension garantie est censée être accordée pour une carrière complète de 45 ans. Il y a donc lieu d'en déduire une somme correspondant aux années de carrière couvertes par une pension obtenue dans un autre régime.

In bovenvermeld geval zal het minimum gewaarborgd pensioen verminderd worden met 25/45 en de belanghebbende zal dus 20/45 van 26.000 frank bekomen.

2) Indien de werknemer op geen enkel pensioen gerechtigd is uit hoofde van zijn tewerkstelling in een ander stelsel, dan zal geen enkele vermindering worden toegepast. Er dient opgemerkt dat deze bepalingen soepeler zijn dan deze die thans in voege zijn. Inderdaad, in bovenvermeld voorbeeld dient de werknemer te kiezen tussen het ouderdomspensioen en het rustpensioen.

Er dient anderzijds op gewezen dat er zal rekening gehouden worden niet alleen met een pensioen in enge zin, maar eveneens met ieder gelijkaardig voordeel, bv. een wachtwedde ingeval van terbeschikkingstelling.

§ 2. — De werknemer, waarvan het recht op pensioen geopend werd krachtens artikel 17, § 2, heeft periodes van tewerkstelling moeten doen gelden in een andere hoedanigheid dan arbeider en hij is dus onderworpen geweest aan een ander pensioenstelsel dan dit van de arbeiders.

In dat geval zal het gewaarborgd pensioen verminderd worden met zoveel 45<sup>e</sup> als er jaren zijn tijdens dewelke de werknemer een andere beroepsactiviteit heeft uitgeoefend dan deze bedoeld in artikel 1, zonder een onderscheid te maken naargelang deze jaren zich plaatsenvóór of tijdens de referentieperiode.

Deze vermindering wordt toegepast zelfs indien de werknemer, uit hoofde van zijn tewerkstelling onder dit stelsel, niet gerechtigd is op een pensioen of op enig ander voordeel dat als pensioen geldt of dat een der samenstellende elementen van het pensioen uitmaakt.

Nochtans laat § 3 van de door de Commissie voorgestelde tekst aan de werknemer toe deze vermindering te vermijden.

Het volstaat hem aan het bestuur of aan de instelling belast met het beheer van het pensioenstelsel waaraan hij verplicht is onderworpen geweest te vragen, voor de duur van de tewerkstelling onder dit stelsel, de persoonlijke en werkgeversbijdragen te storten die hadden moeten gestort geweest zijn indien het algemeen stelsel der arbeidspensioenen op hem van toepassing was geweest.

Ten einde praktische moeilijkheden te voorkomen, zowel voor de Rijksdienst voor arbeidspensioenen als voor het organisme belast met het beheer van het ander stelsel kan de arbeider die gebruik heeft gemaakt van de in § 3 van artikel 22 voorziene mogelijkheid op deze regularisatie niet terugkomen zelfs indien een wijziging in het speciaal regime hem in die sector rechten zou openen.

#### Voorbeeld :

Een gehuwd arbeider geboren in 1893 is tewerkgesteld geweest in de metaalnijverheid van 1910 tot 1933 en in een steenkolenmijn (bovengrond) van 1934 tot 1953.

Hij wordt gepensionneerd begin 1954 als mijnwerker met 20 jaren dienst.

Tijdens zijn loopbaan werden de stortingen vereist door de algemene wet en door de speciale wet verricht.

Het recht op pensioen van deze arbeider wordt niet geopend krachtens artikel 17, § 1, maar wel overeenkomstig artikel 17, § 2, aangezien de gevestigde stortingen als arbeider en als mijnwerker verricht werden tijdens de 4/5 van de periode 1926-1958.

Hij heeft recht op het gewaarborgd pensioen, maar aangezien hij zijn recht put in artikel 17, § 2, zal het bedrag van zijn pensioen verminderd worden voor de duur van zijn tewerkstelling als mijnwerker en hij zal ten slotte bekomen : 26.000 frank —  $(20/45 \times 26.000 \text{ fr.}) = 25/45$  van 26.000 frank.

La pension minimum garantie sera dans le cas ci-dessus réduite de 25/45 et l'intéressé obtiendra donc 20/45 de 26.000 francs.

2) Si le travailleur ne bénéficie d'aucune pension du chef de son occupation dans un autre régime, aucune réduction ne sera opérée. Il y a lieu de remarquer que ces dispositions sont plus souples que celles qui sont actuellement en vigueur. En effet dans l'exemple ci-dessus le travailleur doit choisir entre la pension de vieillesse et la pension de retraite.

A remarquer, d'autre part, qu'il sera tenu compte non seulement d'une pension proprement dite, mais également de tout avantage en tenant lieu, par exemple un traitement d'attente en cas de mise en disponibilité.

§ 2. — Le travailleur dont le droit à la pension s'est ouvert en vertu de l'article 17, § 2, a dû faire état de périodes d'occupation en une autre qualité que celle d'ouvrier et il a donc été soumis à un autre régime de pensions que celui qui concerne les ouvriers.

Dans ce cas la pension garantie sera réduite d'autant de 45<sup>mes</sup> que le travailleur compte d'années au cours desquelles il a exercé une occupation autre que celle visée à l'article 1<sup>er</sup>, sans distinguer si ces années se situent avant ou pendant la période de référence.

Cette réduction est opérée même si le travailleur, du chef de son occupation sous ce régime, ne peut prétendre à une pension ou à un autre avantage en tenant lieu ou qui constitue un des éléments de la pension.

Toutefois, le § 3 du texte proposé par la Commission permet à ce travailleur d'éviter la réduction.

Il lui suffit de demander à l'administration ou à l'institution chargée de la gestion du régime de pensions auquel il a été soumis obligatoirement, de verser pour la période d'occupation sous ce régime, les cotisations personnelles et patronales qui auraient dû être versées si le régime général des pensions pour ouvriers lui avait été applicable.

Afin d'éviter des difficultés pratiques aussi bien pour l'Office national des pensions pour ouvriers que pour l'organisme chargé de la gestion de l'autre régime de pension, l'ouvrier qui a fait usage de la faculté prévue par le § 3 de l'article 22, ne peut plus revenir sur cette régularisation, même si une modification dans le régime spécial lui ouvrirait des droits dans ce secteur.

#### Exemple :

Un travailleur marié né en 1893 a été occupé dans la métallurgie de 1910 à 1933 et dans un charbonnage (surface) de 1934 à 1953. Il est pensionné au début de 1954 comme ouvrier mineur pour 20 années de travail.

Pendant sa carrière les versements requis par la loi générale et par la loi spéciale ont été effectués.

Le droit à pension de cet ouvrier ne s'ouvre pas en vertu de l'article 17, § 1<sup>er</sup>, mais bien conformément à l'article 17, § 2, puisque les versements requis comme ouvrier et comme ouvrier mineur ont été effectués pendant les 4/5<sup>mes</sup> de la période 1926-1958.

Il a droit à la pension garantie mais comme il puise son droit dans l'article 17, § 2, le montant de sa pension sera diminué pour la durée de son occupation comme ouvrier mineur et il recevra finalement 26.000 —  $(20/45 \times 26.000) = 25/45$  de 26.000 francs.

## Art. 22bis.

De heer D'Haeseleer stelt, onder vorm van amendement (Stuk n° 385 — 1951-1952), een nieuw artikel 22bis voor, waardoor de rechten der gescheiden vrouw in de wet vastgelegd worden, terwijl artikel 3 toelaat, de verschillende gevallen die zich kunnen voordoen, bij Koninklijk besluit te regelen.

1) Ter gelegenheid van de bespreking van dit artikel werd de heer Minister ondervraagd over de oplossingen die hij voorstelt, voor de gescheiden vrouw.

Aan de Commissie werden, in dit verband, volgende gegevens verstrekt :

Om deze kwesties op te lossen, moet men uitgaan van de algemene beginselen van het burgerlijk recht, inzonderheid van dat van de hulp die de echtgenoten elkaar wederkerig verschuldigd zijn :

a) leven de echtgenoten samen, dan zijn de artikelen 212 en 214 van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk;

b) de feitelijke scheiding doet niets af van de verplichting tot hulpverlening;

c) de scheiding van tafel en bed ontbindt het huwelijk niet : zij ontslaat van de verplichting tot samenwonen en tot het verlenen van bijstand. De verplichting tot hulpverlening blijft bestaan;

d) de echtscheiding ontbindt het huwelijk en ontslaat van de verplichtingen die er uit voortvloeien, o. m. ook van de verplichting tot hulpverlening.

Bij artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek wordt bepaald :

« Indien de echtgenoten elkander geen enkel voordeel » verleend hadden, of indien de bedongen voordelen niet » voldoende bleken om het levensonderhoud van de echt- » genoot die de echtscheiding bekomen heeft, te verzeke- » ren, kan hem de rechtbank, uit de goederen van de » andere echtgenoot, een uitkering tot onderhoud toeken- » nen die het derde gedeelte van de inkomsten van die » andere echtgenoot niet mag te boven gaan. Deze uit- » kering kan ingetrokken worden ingeval zij niet verder » noodzakelijk mocht zijn. »

Artikel 301 is geen toepassing van artikelen 212 en 214 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de verplichting tot het verschaffen van levensonderhoud, die tussen de echtgenoten bestaat. De echtscheiding maakt een einde aan het huwelijk. Er bestaan dus voor de toekomst geen verplichtingen meer tussen echtgenoten, om de eenvoudige reden dat er geen echtgenoten meer zijn, en een verplichting tot het verschaffen van onderhoud na de echtscheiding dus ondenkbaar is.

In feite maakt de uitkering tot onderhoud na de echtscheiding, spijt de weinig passende termen waarmee ze door de wet wordt aangeduid, deel uit van de burgerlijke sancties en straffen, waarmee de wetgever de schuldige echtgenoot heeft willen treffen. Zij vormt een bijzondere toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Zij kan trouwens niet verhoogd worden indien de staat van behoefte verergert of indien de inkomsten van de echtgenoot, die het onderhoud moet verstrekken, vermeerderen (Henri De Page : « Traité élémentaire de Droit civil », Deel I, blz. 1015, n° 977 en vv., 2<sup>de</sup> uitgave).

2) bij het onderzoek van de toestand van de vrouw die ingevolge echtscheiding alle rechten zou verliezen op een pensioen uit hoofde van haar man, heeft de Commissie zich speciaal bezig gehouden met de toestand van de vrouw indien de echtscheiding uitsluitend ten laste van de man werd uitgesproken.

## Art. 22bis.

M. D'Haeseleer propose, sous forme d'amendement (Doc. n° 385 — 1951-1952), un article 22bis, consignant dans la loi le droit de la femme séparée, tandis que l'article 3 permet de régler par arrêté royal les différents cas qui pourraient se produire.

1) A l'occasion de la discussion de cet article, M. le Ministre a été questionné sur les solutions qu'il propose en ce qui concerne la femme divorcée.

La Commission a reçu, à ce propos, les renseignements suivants :

Pour résoudre ces questions, il faut partir des principes généraux du droit civil, en matière de devoir de secours des conjoints :

a) quand les époux cohabitent, les articles 212 et 214 du Code civil sont applicables;

b) la séparation de fait laisse subsister entièrement le devoir de secours;

c) la séparation de corps ne dissout pas le mariage; elle supprime les devoirs de cohabitation et d'assistance. Le devoir de secours subsiste.

d) le divorce dissout le mariage et supprime les devoirs qui en découlent et, notamment, le devoir de secours.

L'article 301 du Code civil dit :

« Si les époux ne s'étaient fait aucun avantage ou si ceux » stipulés ne paraissaient pas suffisants pour assurer la » subsistance de l'époux qui a obtenu le divorce, le tribunal » pourra lui accorder sur les biens de l'autre époux, une » pension alimentaire qui ne pourra excéder le tiers des » revenus de cet autre époux. Cette pension sera révo- » cable dans le cas où elle cesserait d'être nécessaire. »

L'article 301 n'est pas une application des articles 212 et 214 du Code civil relatif à l'obligation alimentaire existant entre époux. Le divorce met fin au mariage. Il n'existe donc plus pour l'avenir d'obligations entre époux pour le simple motif qu'il n'y a plus d'époux et que, dès lors, une obligation alimentaire après divorce ne se conçoit pas.

En réalité, la pension alimentaire après divorce, malgré les termes peu appropriés par lesquels la loi l'a qualifiée, se rattache aux sanctions et aux pénalités civiles dont le législateur a voulu frapper l'époux coupable. Elle constitue une application particulière de l'article 1382 du Code civil. Elle ne peut d'ailleurs être majorée si cet état de besoin augmente ou si les ressources de l'époux débiteur s'améliorent. (Henri De Page : « Traité élémentaire de Droit civil », Tome I, page 1015, n° 977 et suivants, 2<sup>me</sup> édition.)

2) Examinant la situation de la femme qui, par suite du divorce, perdrait tous ses droits à une pension du chef de son mari, la Commission s'est occupée spécialement de la situation de la femme si le divorce a été prononcé aux torts exclusifs du mari.

Daarom heeft de Commissie geïnspireerd door wat bestaat in andere sectoren en o. m. in het stelsel der burgerlijke en militaire pensioenen, de tekst van artikel 3 van het ontwerp geamendeerd.

De Koning zal de toekenningsmodaliteiten bepalen van een pensioen uit hoofde van haar man aan de uit de echt gescheiden vrouw.

Om op een pensioen aanspraak te kunnen maken dient nochtans één der volgende voorwaarden vervuld te zijn :

- 1) de echtscheiding moet uitsluitend ten laste van de man uitgesproken zijn geweest, ofwel
- 2) de echtscheiding dient uitgesproken te zijn geweest bij toepassing van artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt : « Wanneer de scheiding van tafel en bed, uitgesproken om enige andere oorzaak dan die van overspel, drie jaren heeft geduurd, heeft de echtgenoot, die oorspronkelijk verweerder was, het recht een eis tot echtscheiding in te stellen bij de rechtbank en deze kan die toestaan, indien de oorspronkelijke eiser, aanwezig of behoorlijk opgeroepen, er niet onmiddellijk in toestemt de scheiding van tafel en bed te doen ophouden. »

Dit beoogt de vrouw die na de scheiding van tafel en bed te hebben bekomen uitsluitend ten nadele van haar man, haar man echtscheiding zou zien bekomen bij toepassing van vorenvermelde bepaling.

- 3) Wat de van tafel en bed of feitelijk gescheiden vrouw betreft, laat artikel 3 van het ontwerp aan de Koning de zorg over de toekenningsmodaliteiten te bepalen van een pensioen uit hoofde van haar man.

De Commissie uit de wens dat de maatregelen die in dit verband zullen getroffen worden soepelder zouden zijn dan deze van de huidige wetgeving.

Daarom heeft zij o. m. artikel 3 geamendeerd door er aan toe te voegen dat, wanneer de uit de echt gescheiden, van tafel en bed of feitelijk gescheiden vrouw, op een pensioen kan aanspraak maken uit hoofde van haar man, het pensioen van de man zal berekend worden als leefde hij samen met zijn echtgenote of als ware het huwelijk niet ontbonden geweest.

Wij menen anderzijds dat de Koning zich zou kunnen richten naar de bepalingen die in de wetgeving betreffende het rustpensioen der mijnwerkers bestaan in verband met de « onwaardigheid » van sommige echtgenoten, en dat eveneens rekening zou kunnen gehouden worden met de geldelijke toestand van de echtgenote.

Ten slotte kan het noodzakelijk blijken, zelfs wanneer de echtelingen in gemeenschap leven of door overmacht gescheiden zijn, aan de echtgenote de toelating te geven het volledige « gezinsouderdomspensioen » of een gedeelte er van persoonlijk en rechtstreeks op te halen.

Gelet op de verscheidenheid van de toestanden die zich kunnen voordoen en op de onmogelijkheid deze alle in de wet te voorzien, is de Commissie de mening toegedaan dat men zich dient te houden aan artikel 3 en dat aan de Koning de zorg moet overgelaten worden, de nodige uitvoeringsmaatregelen te treffen.

In die voorwaarden wordt het amendement ingetrokken.

#### Art. 23.

Dit en de volgende artikelen handelen over de rechten der weduwe. De artikelen 25 en 26 hebben betrekking op het definitief, de artikelen 28 en volgende, op het voorlopig regiem.

Het artikel 23 bepaalt dat de weduwe op het weduwenpensioen aanspraak kan maken vanaf de ouderdom van 60 jaar. Vervroegd weduwenpensioen tot maximum 5 jaar is mogelijk mits een vermindering van 7 % en per jaar. Deze vermindering is levenslang.

C'est pourquoi, s'inspirant de ce qui existe dans d'autres secteurs et notamment dans le régime des pensions civiles et militaires, la Commission a amendé le texte de l'article 3 du projet.

Le Roi déterminera les modalités d'octroi à la femme divorcée d'une pension du chef de son mari. Toutefois, pour pouvoir prétendre à une pension, une des conditions suivantes doit être réalisée :

- 1) le divorce doit avoir été prononcé aux torts exclusifs du mari, ou
- 2) le divorce doit avoir été prononcé par application de l'article 310 du Code civil.

L'article 310 du Code civil stipule : « Lorsque la séparation de corps prononcée pour toute autre cause que pour cause d'adultère aura duré trois ans, l'époux qui était originairement défendeur aura la faculté de demander le divorce au tribunal qui pourra l'admettre si le demandeur originaire présent ou dûment appelé, ne consent pas immédiatement à faire cesser la séparation. »

Ceci vise la femme qui après avoir obtenu la séparation de corps aux torts exclusifs du mari, verrait son mari obtenir le divorce par application de la disposition ci-dessus.

- 3) Pour ce qui concerne la femme séparée de corps ou séparée de fait, l'article 3 du projet laisse au Roi le soin de déterminer les modalités d'octroi d'une pension du chef de son mari.

La Commission émet le vœu que les dispositions qui seront prises à ce sujet soient plus souples que celles de la législation actuelle.

C'est pourquoi elle a notamment amendé l'article 3 en y ajoutant que si la femme divorcée, séparée de corps ou séparée de fait, peut prétendre à une pension du chef de son mari, la pension du mari sera calculée comme s'il cohabitait avec son épouse ou comme si le mariage n'avait pas été dissous.

Nous pensons, au surplus, que le Roi pourrait s'inspirer des dispositions qui existent dans la législation relative à la pension de retraite des ouvriers mineurs au sujet de « l'indignité » de certaines épouses et qu'il pourrait également être tenu compte de la situation matérielle de l'épouse.

Enfin, il pourrait être nécessaire, même lorsque les conjoints vivent en commun ou sont séparés par suite de force majeure, de permettre à l'épouse de toucher personnellement et directement tout ou partie de la pension de vieillesse « de ménage ».

Etant donné la diversité des situations qui peuvent se présenter et l'impossibilité de les prévoir toutes dans la loi, la Commission estime qu'il y a lieu de se tenir au texte de l'article 3 et de laisser au Roi le soin de prendre les mesures d'exécution qui s'imposent.

Dans ces conditions, l'amendement est retiré.

#### Art. 23.

Cet article et les suivants, se rapportent aux droits de la veuve. Les articles 25 et 26 concernent le régime définitif, les articles 28 et suivants le régime provisoire.

L'article 23 stipule que la veuve peut prétendre à la pension de veuve à partir de l'âge de 60 ans. La pension peut être anticipée de 5 ans au maximum moyennant une réduction de 7 % par an. Cette réduction est à vie.

In de artikelen 36 en volgende wordt voorzien dat, vooreer de weduwe 60 jaar oud is, haar, onder bepaalde voorwaarden, een weduwentolage of een aanpassingsvergoeding kan toegekend worden.

Onderstaand geven we een bondige samenvatting van de voornaamste bepalingen der nieuwe wet :

1) *Weduwenpensioen* : voorgeschreven ouderdom 60 jaar bedrag 50 % van het ouderdomspensioen.

N. B. De weduwe die bij de inwerkingtreding van deze wet reeds begunstigd is met het aanvullend overlevingspensioen, bekomt een jaarlijks bedrag van 13.000 frank.

2) *Weduwentolage* : voorgeschreven ouderdom : vanaf het overlijden van de man tot 60 jaar, mits het vervullen van zekere voorwaarden.

Bedrag : 25 % van het jaarlijks gemiddelde der bezoldiging.

3) *Aanpassingsvergoeding* : een vaste vergoeding, eenmaal te betalen aan de weduwe, die geen recht heeft op de weduwentolage.

*Amendementen van de heren Hicquet, D'haeseleer en Glineur* (St. n<sup>o</sup> 320, 385 en 445 — 1951-1952).

Al deze amendementen stellen voor de leeftijdsgrens voor het weduwnpensioen vast te stellen op 55 in plaats van op 60 jarige ouderdom.

Deze voorstellen werden ingegeven op grond van de thans van kracht zijnde wetgeving. Deze voorziet een aanvullend overlevingspensioen van 8.200 frank op 55 jarige ouderdom.

Het ontwerp voorziet een ouderdomspensioen voor de weduwe op dezelfde leeftijd als voor de arbeidsters (60 jaar) zonder haar te verplichten persoonlijke storting te doen om een gedeelte van het pensioen te bekomen.

Dit weduwnpensioen waarvan het bedrag eerst 13.000 frank is zal onmiddellijk en progressief vermeerderd worden, in verhouding tot de beroepsloopbaan en de lonen van de man.

Bovendien zal de weduwe die bij het overlijden van haar man minstens 45 jaar oud is of die voldoet aan andere voorwaarden (invaliditeit, gezinslast), vanaf het overlijden, in plaats van een onbenullig pensioen, een weduwentolage bekomen gelijk aan 25% van het gemiddeld jaarloon van haar overleden man.

*Voorbeeld* : Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging 50.000 fr.  
Bedrag der weduwentolage ... 12.500 fr.

De amendementen werden verworpen met 8 stemmen tegen 5 en één onthouding.

Het 2<sup>e</sup> gedeelte van het amendement van de heer Glineur werd met algemene stemmen verworpen.

Een lid vraagt welke rechten aan de weduwen, die reeds 55 jaar oud zijn en begunstigd zijn met het aanvullend overlevingspensioen, zullen toegekend worden, na de stemming van deze wet ?

*Antwoord* : Zij zullen minstens behouden wat ze hebben.

Art. 24.

Op het 2<sup>e</sup> lid van dit artikel werden 2 amendementen ingediend :

1) *Amendement van de heer De Paepe* (St. n<sup>o</sup> 335 — 1951-1952) : heeft voor doel, niet alleen het recht op het weduwnpensioen te schorsen, wanneer de weduwe hertrouwt, maar ook wanneer ze in concubinaat leeft.

Les articles 36 et suivants prévoient qu'avant l'âge de 60 ans, la veuve peut, sous certaines conditions, se voir attribuer une allocation de veuve ou une indemnité d'adaptation.

Nous donnons ci-après un bref aperçu des principales dispositions de la nouvelle loi :

1) *Pension de veuve* : âge prescrit : 60 ans; montant : 50 % de la pension de vieillesse.

N. B. La veuve bénéficiaire du complément de pension de survie au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi reçoit annuellement une somme de 13.000 francs.

2) *Allocation de veuve* : âge prescrit : à partir du décès du conjoint et jusqu'à 60 ans, à condition de remplir certaines conditions.

Montant : 25 % de la rémunération moyenne annuelle.

3) *Indemnité d'adaptation* : allocation forfaitaire, payable une seule fois à la veuve qui n'a pas droit à l'allocation de veuve.

*Amendements de MM. Hicquet, D'haeseleer et Glineur.* (Doc. n<sup>o</sup> 320, 385 et 445 — 1951-1952).

Tous ces amendements proposent de fixer à 55 ans au lieu de 60 la limite d'âge pour la pension de veuve.

Ces propositions s'inspirent de la législation actuellement en vigueur. Celle-ci prévoit un complément de pension de survie de 8.200 francs à 55 ans.

Le projet prévoit une pension de vieillesse pour la veuve au même âge que pour l'ouvrière (60 ans) sans l'obliger à effectuer des versements personnels pour obtenir une partie de la pension.

Cette pension de veuve dont le montant initial est de 13.000 francs augmentera immédiatement et progressivement en fonction de la carrière et des rémunérations du mari.

En outre dès le décès du mari, au lieu d'obtenir une pension dérisoire, la veuve âgée de 45 ans au moins au moment du décès ou qui satisfait à d'autres conditions (invalidité-charge d'enfants) obtiendra une allocation de veuve égale à 25 % de la rémunération annuelle moyenne de son mari défunt.

*Exemple* : Rémunération moyenne annuelle ... 50.000 fr.  
Montant de l'allocation de veuve... 12.500 fr.

Les amendements ont été repoussés par 8 voix contre 5 et une abstention.

La seconde partie de l'amendement de M. Glineur a été repoussée à l'unanimité.

Un membre demande quels droits ouvrira le vote de la présente loi à la veuve déjà âgée de 55 ans et bénéficiaire du complément de pension de survie.

*Réponse* : Elle conservera au moins ses droits actuels.

Art. 24.

Au second alinéa de cet article, 2 amendements ont été proposés :

1) *Amendement de M. De Paepe* (Doc. n<sup>o</sup> 335 — 1951-1952). Cet amendement a pour objet de suspendre le droit à la pension de veuve non seulement lorsque la veuve se remarie, mais aussi lorsqu'elle vit en concubinage.

Een gelijkaardige bepaling werd reeds opgenomen in de wet van 27 Maart 1951 tot wijziging van de wetgeving betreffende de kindertoeelagen voor loonarbeiders.

Dit amendement werd aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

2) *Amendement van Mevr. Fontaine-Borguet* (Stuk n° 335 — 1951-1952): Ten einde het afsluiten van een huwelijk aan te moedigen, en het samenhouden zoveel mogelijk tegen te gaan, wordt door dit amendement voorgesteld dat, in geval van een nieuw huwelijk, een som zou uitbetaald worden gelijk aan 2 annuïteiten van het weduwnpensioen.

Dit amendement werd aangenomen met 13 stemmen en één onthouding.

#### Art. 25.

Dit artikel bepaalt de wijze van berekening van het weduwnpensioen.

Dit zal, zoals het ouderdompensioen in verhouding staan tot :

- 1) de beroepsloopbaan van de overleden man
- 2) het gemiddeld jaarloon tijdens deze loopbaan verdiend.

De Commissie heeft de tekst lichtjes geamendeerd om te doen uitschijnen dat de perioden van tewerkstelling van de man niet samengesteld worden om volledige jaren te vormen, maar dat er zal rekening gehouden worden met alle kalenderjaren, tijdens dewelke zich een periode van tewerkstelling situeert overeenkomstig artikel 1 of de uitvoeringsbesluiten ervan, welke ook de duur ervan weze (Zie in dat verband het commentaar bij artikel 13).

Gelet op het feit dat het weduwnpensioen op 60-jarige leeftijd wordt toegekend, stelt de Commissie voor ieder jaar van de beroepsloopbaan van de man in rekening te nemen naar rata van  $1/40^{ste}$ , dit om aan de weduwe toe te laten op 60 jarige leeftijd het maximumpensioen te bekomen, in de veronderstelling dat de echtgenoten dezelfde leeftijd hebben en dat de man op 60-jarige leeftijd overlijdt.

Het loon van de man wordt bij de berekening van het weduwnpensioen, naar rata van 30 % in aanmerking genomen.

De Commissie heeft een langdurig onderzoek gewijd aan de toestand van de weduwen die hun man verliezen wanneer deze nog geen volledige beroepsloopbaan achter de rug heeft.

Princiepelijk komt het de weduwe toe haar plaats in de maatschappij in te nemen bij het overlijden van haar man.

Zulks kan geschieden, hetzij door een nieuw huwelijk van de weduwe, hetzij door de uitoefening van een beroepsactiviteit. In het eerste geval heeft zij recht op een weduwnpensioen op grond van de beroepsloopbaan van haar man; in het tweede geval, vestigt zij haar rechten op ouderdompensioen.

Talrijke weduwen verkeren in de onmogelijkheid om haar plaats in te nemen. De invaliditeit, waardoor zij zijn aangetast, of haar gezinslasten zijn van die aard dat zij geen beroepsactiviteit kunnen uitoefenen. Vóór de leeftijd van 60 jaar kunnen zij aanspraak maken op een weduwentoeelage. Maar welke zal de toestand zijn van de bedoelde weduwen wanneer zij 60 jaar oud zullen zijn? Zo de weduwe een weduwentoeelage heeft genoten gedurende ten minste vijftien jaar mag het weduwnpensioen op zestigjarige leeftijd niet minder bedragen dan de weduwentoeelage (door de Commissie geamendeerd artikel 39). Zulke waarborg volstaat nog niet. De weduwentoeelage bedraagt

Une disposition analogue figure déjà dans la loi du 27 mars 1951 modifiant la législation relative aux allocations familiales aux travailleurs salariés.

Cet amendement a été approuvé par 8 voix et 5 abstentions.

2) *Amendement de M<sup>me</sup> Fontaine-Borguet*. (Doc. n° 335 — 1951-1952). Afin d'encourager le remariage et d'éviter autant que possible des unions libres, cet amendement propose d'accorder en cas de remariage une somme égale à 2 annuités de la pension de veuve.

Cet amendement a été approuvé par 13 voix et une abstention.

#### Art. 25.

Cet article détermine le mode de calcul de la pension de veuve.

Celle-ci sera comme la pension de vieillesse proportionnelle,

- 1) à la carrière du mari défunt
- 2) à la rémunération annuelle moyenne proméritée pendant celle-ci.

La Commission a amendé légèrement le texte, pour faire ressortir que les périodes d'occupation du mari ne sont pas additionnées pour former des années entières, mais qu'il sera tenu compte de toutes les années civiles au cours desquelles se situe une période d'occupation conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution quelle qu'en soit la durée. (Voir à ce sujet le commentaire de l'article 13).

Etant donné que la pension de veuve est accordée à l'âge de 60 ans, la Commission propose de faire intervenir chaque année de carrière du mari à raison de  $1/40^{e}$ , ceci pour permettre à la veuve d'obtenir la pension maximum à l'âge de 60 ans dans l'hypothèse où les époux sont du même âge et que le mari est décédé à l'âge de 60 ans.

La rémunération moyenne annuelle du mari intervient à raison de 30 % dans le calcul de la pension de veuve.

La Commission a examiné longuement la situation des veuves qui perdent leur mari alors que celui-ci n'a pas encore faite une carrière complète.

Il appartient en principe à la veuve, en cas de décès de son mari, de se reclasser dans la société.

Ce reclassement pourra s'effectuer, soit par le remariage de la veuve, soit par l'exercice d'une activité professionnelle. Dans la première hypothèse, elle aura droit à une pension de veuve selon la carrière professionnelle de son nouveau mari; dans la deuxième hypothèse, elle se constituera des droits à une pension de vieillesse.

Bon nombre de veuves sont dans l'impossibilité de se reclasser. L'invalidité dont elles sont atteintes ou les charges familiales ne leur permettent pas d'exercer une activité professionnelle. Elles pourront avant d'avoir atteint l'âge de 60 ans, prétendre à une allocation de veuve. Mais quelle sera la situation de ces veuves à l'âge de 60 ans? Si la veuve a bénéficié d'une allocation de veuve pendant quinze ans au moins, la pension de veuve qui lui sera accordée à l'âge de 60 ans ne pourra être inférieure à l'allocation de veuve (article 39 — amendé par la commission). Cette garantie est encore insuffisante. En effet, l'allocation de veuve est égale à 25 % de la moyenne annuelle des rémunérations

immers 25 % van het gemiddeld jaarlijks loon van de man, terwijl het maximumpensioen van de weduwe 30 % bedraagt van hetzelfde gemiddeld jaarlijks loon.

Derhalve meent de Commissie dat de jaren, waarin de weduwe een weduwentoeelage heeft genoten, voor de berekening van het weduwnpensioen in aanmerking moet worden genomen en zij vervangt 1/45 door 1/40.

*Voorbeeld :* Een weduwe is 45 jaar oud wanneer haar man overlijdt. De beroepsloopbaan van de man als werknemer omvat 25 kalenderjaren.

De weduwe verkrijgt een weduwentoeelage die haar wordt uitbetaald totdat ze 60 jaar oud wordt.

#### Weduwnpensioen.

De weduwe kan 40 jaren in aanmerking laten nemen, zegge de 25 jaren van de beroepsloopbaan van haar overleden man en 15 jaren waarin zij de weduwentoeelage heeft genoten.

Het pensioen wordt berekend naar het jaarlijks gemiddeld loon van de overleden man, bij voorbeeld op 50.000 frank.

Het weduwnpensioen bedraagt dus :

$$\frac{40}{40} \times 50.000 \times \frac{30}{100} = 15.000 \text{ frank.}$$

*Amendement van de heer Hicquet (St. n° 320 — 1951-1952) :*

*1<sup>ste</sup> deel :* stelt een verhoging voor van het percentage van het weduwnpensioen.

Dit gedeelte werd verworpen met 11 stemmen tegen 8 en 1 onthouding.

*2<sup>de</sup> deel :* Dit heeft, evenals het amendement De Paep (St. n° 385 — 1951-1952) betrekking op het voorlopig regiem, en moeten hernomen worden bij de bespreking van artikel 28 en volgende.

*Amendement van de heer D'haeseleer (St. n° 385 — 1951-1952) :* stelt voor de als minimumpensioen voorziene rente eveneens aan te passen aan de levensduurte.

Hier gelden dezelfde bemerkingen als bij artikel 14. Om dezelfde redenen werd dit amendement niet aangenomen.

*Amendement van de heer Glineur (St. n° 445 — 1951-1952) :* Daar dit amendement het financieel evenwicht van het stelsel stoort, wordt het met eenparigheid van stemmen verworpen.

Art. 26.

Wordt eenparig aangenomen.

Art. 27.

Voor inlichtingen verwijzen wij naar het onderzoek van artikel 15. Dit artikel wordt met eenparigheid van stemmen aangenomen.

Art. 28.

In dit artikel wordt de toestand van de weduwen tijdens de zogezegde overgangsperiode geregeld.

Het geldt :

1° de weduwen die een aanvullend overlevingspensioen genieten bij de inwerkingtreding van de wet;

du mari, alors que le maximum de la pension de veuve est de 30 % de la moyenne annuelle de ces rémunérations.

C'est pourquoi la commission estime qu'il est nécessaire de valoriser, pour l'octroi de la pension de veuve, les années au cours desquelles la veuve a bénéficié d'une allocation de veuve, et elle substitue 1/40<sup>e</sup> à 1/45<sup>e</sup>.

*Exemple :* Une veuve a 45 ans au moment du décès de son mari. La carrière professionnelle du mari en qualité d'ouvrier comprend 25 années civiles.

La veuve obtient une allocation de veuve qui lui est payée jusqu'à l'âge de 60 ans.

#### Pension de veuve.

La veuve pourra faire valoir 40 années, soit 25 provenant de la carrière professionnelle de son mari défunt et 15 pendant lesquelles elle a bénéficié de l'allocation de veuve.

La pension sera calculée d'après la moyenne annuelle des rémunérations du mari défunt, par exemple 50.000 francs.

Le montant de la pension de veuve sera donc de :

$$\frac{40}{40} \times 50.000 \times \frac{30}{100} = 15.000 \text{ francs.}$$

*Amendement de M. Hicquet (doc. n° 320 — 1951-1952) :*

*1<sup>re</sup> partie :* propose une majoration du pourcentage de la pension de veuve.

Cette partie est rejetée par 11 voix contre 8 et une abstention.

*2<sup>me</sup> partie :* concerne la période transitoire, tout comme l'amendement De Paep (doc. n° 335 — 1951-1952). Les deux amendements devront être repris à l'occasion de l'examen des articles 28 et suivants.

*Amendement de M. D'haeseleer (doc. n° 385 — 1951-1952) :* propose d'adapter également aux variations du coût de la vie la rente prévue comme pension minimum.

Mêmes observations qu'à l'article 14. Pour les mêmes motifs, cet amendement n'est pas approuvé.

*Amendement de M. Glinzur (doc. n° 445 — 1951-1952) :* Cet amendement étant de nature à compromettre l'équilibre financier du régime, il est rejeté à l'unanimité.

Art. 26.

Approuvé à l'unanimité.

Art. 27.

Pour le commentaire, nous renvoyons à l'examen de l'article 15. Cet article est approuvé à l'unanimité.

Art. 28.

Cet article règle la situation des veuves pendant la période dite transitoire.

Sont visées :

1° les veuves qui bénéficient d'un complément de pension de survie à l'entrée en vigueur de la loi.

2° de weduwen die geen aanvullend overlevingspensioen genieten en wier man overleden is vóór de inwerkingtreding van de wet;

3° de weduwen wier man meer dan 20 jaar oud was op de dag van de inwerkingtreding van de wet.

Haar weduwenpensioen wordt vastgesteld als volgt :

1° De weduwe die een aanvullend overlevingspensioen geniet bij de inwerkingtreding van de wet kan aanspraak maken op het gewaarborgd pensioen.

2° De weduwen die geen aanvullend overlevingspensioen genieten en wier man overleden is vóór de inwerkingtreding van de wet kunnen principieel aanspraak maken op het gewaarborgd pensioen zo haar overleden echtgenoot voldeed aan de voorwaarden van artikel 17, § 1 of § 2.

De in dit artikel bedoelde tijdvakken verstrijken op de dag van zijn overlijden.

3° De weduwen, wier echtgenoot meer dan 20 jaar oud was bij de inwerkingtreding van de wet, kunnen principieel aanspraak maken op het gewaarborgd pensioen, zo haar overleden echtgenoot voldoet aan de vereisten van artikel 17, § 1 of § 2.

Nochtans zullen de uitwerkingen van de instelling van het weduwenpensioen in verhouding tot de beroepsloopbaan en de gemiddelde verdiende bezoldigingen geleidelijk merkbaar zijn.

Het weduwenpensioen zal verhoogd worden overeenkomstig artikel 33, 2°.

*Voorbeeld :* De man telt 10 jaren loopbaan als arbeider vóór de inwerkingtreding van de wet, en 5 jaren loopbaan als arbeider na de inwerkingtreding van de wet, met een gemiddelde bezoldiging van 50.000 frank.

De weduwe kan aanspraak maken op het gewaarborgd pensioen.

*Berekening van het weduwenpensioen.*

$$13.000 + \frac{5}{40} \left[ \left( \frac{30}{100} \times 50.000 \right) - 13.000 \right] =$$

$$13.000 + 250 \text{ fr.} = 13.250 \text{ frank.}$$

Indien dezelfde werknemer 10 jaren loopbaan zou tellen na de inwerkingtreding van de wet zou het weduwenpensioen worden berekend als volgt :

$$13.000 + \frac{10}{40} \left[ \left( \frac{30}{100} \times 50.000 \right) - 13.000 \right] =$$

$$13.000 + 500 \text{ fr.} = 13.500 \text{ frank.}$$

— De weduwe, wier man overleden is na de inwerkingtreding van de wet, en die geen aanspraak kan maken op het gewaarborgd pensioen verkrijgt in ieder geval een overeenkomstig artikel 25 berekend weduwenpensioen.

— Naar aanleiding van het onderzoek van de rechten van de in hogerstaande 2° en 3° bedoelde weduwen werd de heer Minister verzocht inlichtingen te verstrekken omtrent de toestand van een weduwe, wier man geen loopbaan van ten minste 15 jaren heeft gehad, omdat hij vóór de leeftijd van 35 jaar is overleden.

De heer Minister antwoordt dat de bedoelde weduwe aanspraak kan maken op een gewaarborgd pensioen, zo zij bewijst dat haar man aan de vereisten van artikel 17, § 1

2° les veuves qui ne bénéficient pas d'un complément de pension de survie et dont le mari est décédé avant l'entrée en vigueur de la loi;

3° les veuves dont le mari était âgé de plus de 20 ans à la date d'entrée en vigueur de la loi.

Leur pension de veuve est établie comme suit :

1° La veuve qui bénéficie d'un complément de pension de survie à la date d'entrée en vigueur de la loi, pourra bénéficier de la pension garantie.

2° Les veuves ne bénéficiant pas d'un complément de pension de survie et dont le mari est décédé avant l'entrée en vigueur de la loi peuvent, en principe, bénéficier de la pension garantie si leur mari défunt remplissait les conditions visées à l'article 17, § 1<sup>er</sup> ou § 2.

Les périodes visées à cet article expirent le jour de son décès.

3° Les veuves dont le mari avait plus de 20 ans à la date d'entrée en vigueur de la loi peuvent, en principe, bénéficier de la pension garantie si leur mari défunt remplissait les conditions visées à l'article 17, § 1<sup>er</sup> ou § 2.

Toutefois, les effets de l'instauration de la pension de veuve proportionnelle à la carrière professionnelle et à la moyenne des rémunérations proméritées se feront sentir progressivement.

La pension de veuve sera augmentée conformément à l'article 33, 2°.

*Exemple :* Le mari a 10 années de carrière comme ouvrier avant l'entrée en vigueur de la loi et 5 années de carrière comme ouvrier après l'entrée en vigueur de la loi avec une rémunération moyenne de 50.000 francs.

La veuve peut bénéficier de la pension garantie.

*Calcul de la pension de veuve.*

$$13.000 + \frac{5}{40} \left[ \left( \frac{30}{100} \times 50.000 \right) - 13.000 \right] =$$

$$13.000 + 250 \text{ fr.} = 13.250 \text{ francs.}$$

Si le même ouvrier avait eu dix années de carrière après l'entrée en vigueur de la loi, la pension de veuve serait calculée comme suit :

$$13.000 + \frac{10}{40} \left[ \left( \frac{30}{100} \times 50.000 \right) - 13.000 \right] =$$

$$13.000 + 500 \text{ fr.} = 13.500 \text{ francs.}$$

— La veuve dont le mari est décédé après l'entrée en vigueur de la loi et qui ne peut pas bénéficier de la pension garantie obtiendra, en tout cas, une pension de veuve calculée conformément à l'article 25.

— À l'occasion de l'examen des droits des veuves visées aux 2° et 3° ci-dessus, il a été demandé à M. le Ministre quelle sera la situation de la veuve dont le mari n'a pas eu une carrière d'au moins 15 années, étant décédé avant d'avoir atteint l'âge de 35 ans.

M. le Ministre a répondu que cette veuve pourra bénéficier de la pension garantie si elle établit que son mari réunissait pour la période comprise entre son 20<sup>me</sup> anni-

of § 2, voldeed voor het tijdperk tussen zijn 20<sup>ste</sup> verjaardag en de dag van zijn overlijden.

*Amendement van de heer Hicquet* (Stuk n° 320 — 1951-1952) :

Dit werd ingetrokken om dezelfde reden als de intrekking van een gelijkaardig amendement bij artikel 17.

*Amendement van de heer Geldof en 2<sup>e</sup> deel van het amendement van de heer Verbaanderd* (St. n° 364 en 379 — 1951-1952) :

Dit amendement staat in verband met een amendement ingediend bij artikel één, ten voordele van de vaste personeelsleden der Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Het wordt niet aangenomen.

*Eerste en derde deel van het amendement van de heer Verbaanderd* (Stuk n° 379 — 1951-1952) :

*1<sup>ste</sup> deel* : Zonder dat zulks ongetwijfeld in de bedoeling ligt van de indiener zou dit amendement zeer schadelijk kunnen zijn voor sommige weduwen; inderdaad, de periode van 15 jaar beroepsactiviteit wordt niet gewijzigd, doch deze zou slechts mogen aanvangen vanaf de ouderdom van 21 jaar.

Dit amendement wordt ingetrokken.

*3<sup>de</sup> deel* : Door het aanvaarden van dit amendement zou voor de berekening van het weduwnpensioen, de periode als zelfstandige arbeider doorgebracht, gelijkgesteld worden met beroepsactiviteit als arbeider.

Het wordt ingetrokken.

*Amendement van de heer D'haeseleer* (Stuk n° 385 — 1951-1952) : voorziet het recht op volledig pensioen voor de weduwen van overleden arbeiders, die minstens gedurende de 4/5<sup>de</sup> der periode tussen het 20<sup>e</sup> en het jaar van het overlijden gewerkt hebben, wanneer de man overleden is vóór zijn 35<sup>ste</sup> jaar.

Gezien bovenstaand antwoord van de Heer Minister wordt dit amendement ingetrokken.

*Amendement van de heer Delattre* (Stuk n° 445 — 1951-1952) : Hier passen dezelfde bemerkingen als bij een gelijkaardig amendement ingediend bij artikel 22.

Art. 29, 30, 31.

De Commissie acht het overbodig de bepalingen die identisch zijn met deze van de artikelen 17, 18, 19 over te nemen om het recht op weduwnpensioen tijdens de overgangperiode vast te stellen.

Zij stelt de weglating voor van de artikelen 29, 30 en 31, daar artikelen 17, 18 en 19 bedoeld worden in de geamendeerde tekst van artikel 28.

Een amendement van de heer Glineur (Stuk n° 445 — 1951-1952) op artikel 30 werd om dezelfde redenen verworpen als een gelijkaardig amendement op artikel 18.

Art. 32.

Voor de overgangperiode wordt het gewaarborgd weduwnpensioen vastgesteld op 13.000 frank.

*Amendement van de heer Hicquet* (Stuk n° 320 — 1951-1952) : stelt voor het bedrag te verhogen tot 17.330 frank.

Dit amendement werd verworpen met 8 stemmen tegen 6 en 1 onthouding.

versaire et le jour de son décès les conditions visées à l'article 17, § 1<sup>er</sup> ou § 2.

*Amendement de M. Hicquet* (Doc. n° 320 — 1951-1952) :

Il a été retiré pour les mêmes motifs qu'un amendement analogue à l'article 17.

*Amendement de M. Geldof et deuxième partie de l'amendement de M. Verbaanderd* (Doc. n° 364 et 379 — 1951-1952) :

Cet amendement se rapporte à un amendement présenté à l'article premier en faveur des agents définitifs de la Société nationale des Chemins de fer vicinaux. Il n'est pas adopté.

*Première et troisième parties de l'amendement de M. Verbaanderd* (Doc. n° 379 — 1951-1952) :

*1<sup>re</sup> partie* : sans que telle ait été l'intention de son auteur, l'amendement pourrait être très préjudiciable à certaines veuves; en effet, la période d'activité professionnelle de 15 années n'est pas modifiée, mais elle ne pourrait prendre cours qu'à l'âge de 21 ans.

Cet amendement est retiré.

*3<sup>me</sup> partie* : Si cet amendement était admis, la période passée comme travailleur indépendant serait assimilée à une activité professionnelle de travailleur pour le calcul de la pension de veuve.

Il est retiré.

*Amendement de M. D'haeseleer* (Doc. n° 385 — 1951-1952) : il prévoit le droit à la pension complète pour les veuves de travailleurs décédés ayant travaillé au moins pendant les 4/5 de la période qui s'étend de leur 20<sup>me</sup> année à la date de leur décès, si le mari est décédé avant l'âge de 35 ans.

Étant donné la réponse fournie ci-dessus par M. le Ministre, cet amendement est retiré.

*Amendement de M. Delattre* (Doc. n° 445 — 1951-1952) : Les mêmes observations qu'à propos de l'amendement analogue à l'article 22 s'appliquent en l'occurrence.

Art. 29, 30, 31.

La Commission estime qu'il est superflu de reprendre des dispositions identiques à celles des articles 17, 18 et 19, pour déterminer le droit à la pension de veuve pendant la période transitoire.

Elle propose la suppression des articles 29, 30 et 31, les articles 17, 18 et 19 étant visés dans le texte amendé de l'article 28.

Un amendement de M. Glineur (Doc. n° 445 — 1951-1952) à l'article 30 a été rejeté pour les mêmes motifs qu'un amendement analogue à l'article 18.

Art. 32.

Pour la période transitoire, la pension de veuve garantie est fixée à 13.000 francs.

*Amendement de M. Hicquet* (Doc. n° 320 — 1951-1952); propose de porter ce montant à 17.330 francs.

Cet amendement est rejeté par 8 voix contre 6 et une abstention.

*Amendement van de heer Glineur* (Stuk n° 445 — 1951-1952) : stelt voor het bedrag te verhogen tot 20.000 frank.

Dit amendement werd met eenparigheid van stemmen verworpen.

*Amendement van de heer Heyman* (Stuk n° 560 — 1951-1952) : werd ingetrokken.

### Art. 33.

Dit artikel bevat dezelfde bepalingen voor het weduwnenpensioen als het artikel 21 voor het ouderdompensioen. Het weduwnenpensioen wordt verhoogd :

1) Met de rente verworven bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, en verminderd met de door de Koning vastgestelde theoretische rente. Deze theoretische rente is gelijk aan het verschil tussen het absoluut maximumbedrag van de weduwnerentetoeslag (540 fr.) en het bedrag van de toeslag dat betrekking heeft op het geboortjaar van de overleden man.

Om dit duidelijk te maken hebben we onderstaande tabel uit de oude wet overgenomen :

#### *Bedrag van de Weduwnerentetoeslag.*

| Geboortjaar<br>van de verzekerde | Bedrag<br>van de toeslag |
|----------------------------------|--------------------------|
| 1867                             | 540                      |
| 1868                             | 540                      |
| 1869                             | 540                      |
| 1870                             | 540                      |
| 1871                             | 540                      |
| 1872                             | 540                      |
| 1873                             | 480                      |
| 1874                             | 480                      |
| 1875                             | 480                      |
| 1876                             | 480                      |
| 1877                             | 480                      |
| 1878                             | 420                      |
| 1879                             | 420                      |
| 1880                             | 420                      |
| 1881                             | 420                      |
| 1882                             | 420                      |
| 1883                             | 360                      |
| 1884                             | 360                      |
| 1885                             | 360                      |
| 1886                             | 360                      |
| 1887                             | 360                      |
| 1888                             | 300                      |
| 1889                             | 300                      |
| 1890                             | 300                      |

Deze tabel kan evenwel slechts van nut zijn voor de weduwen, wier man bij de inwerkingtreding van de wet ten minste 65 jaar is of zou geweest zijn.

Zie in dit verband de opmerking bij artikel 21.

2) Het wordt eveneens verhoogd in verhouding tot het aantal toepassingsjaren van de nieuwe wet op de overleden man.

*Voorbeeld* : De overleden echtgenoot heeft gedurende 15 jaar gewerkt onder het stelsel van de wet. Gemiddelde bezoldiging : 50.000 frank.

De verhoging voortspruitende uit de toepassing van lid 2 van artikel 33 wordt berekend als volgt :

$$\frac{15}{40} \left[ \left( 50.000 \times \frac{30}{100} \right) - 13.000 \right] = 750 \text{ fr.}$$

*Amendement de M. Glineur* (Doc. n° 445 — 1951-1952) : propose de porter le montant à 20.000 francs.

Cet amendement a été rejeté à l'unanimité des voix.

*Amendement de M. Heyman* (Doc. n° 560 — 1951-1952) : a été retiré.

### Art. 33.

Cet article prévoit pour la pension de veuve ce que l'article 21 prévoit pour la pension de vieillesse.

La pension de veuve est :

1) Augmentée de la rente acquise à la Caisse générale d'Épargne et de Retraite, et diminuée de la rente théorique établie par le Roi. Cette rente théorique est égale à la différence entre le montant maximum absolu (540 fr.) et le montant de la majoration afférente à l'année de naissance du mari défunt.

Pour préciser, nous avons repris de l'ancienne loi le tableau ci-dessous :

#### *Montant de la Majoration de Rente de Veuve.*

| Année de naissance<br>de l'assuré | Taux<br>de la majoration |
|-----------------------------------|--------------------------|
| 1867                              | 540                      |
| 1868                              | 540                      |
| 1869                              | 540                      |
| 1870                              | 540                      |
| 1871                              | 540                      |
| 1872                              | 540                      |
| 1873                              | 480                      |
| 1874                              | 480                      |
| 1875                              | 480                      |
| 1876                              | 480                      |
| 1877                              | 480                      |
| 1878                              | 420                      |
| 1879                              | 420                      |
| 1880                              | 420                      |
| 1881                              | 420                      |
| 1882                              | 420                      |
| 1883                              | 360                      |
| 1884                              | 360                      |
| 1885                              | 360                      |
| 1886                              | 360                      |
| 1887                              | 360                      |
| 1888                              | 300                      |
| 1889                              | 300                      |
| 1890                              | 300                      |

Toutefois, ce tableau ne pourrait servir que pour les veuves dont le mari a ou aurait atteint au moins l'âge de 65 ans au moment de l'entrée en vigueur de la loi.

Voir à ce sujet l'observation à l'article 21.

2) Augmentée aussi en rapport avec le nombre d'années d'application de la nouvelle loi au mari défunt.

*Exemple* : Le mari défunt a travaillé pendant 15 ans sous le régime de la loi. Rémunération moyenne : 50.000 francs.

L'augmentation résultant de l'application du 2<sup>me</sup> alinéa de l'article 33 est calculée comme suit :

$$\frac{15}{40} \left[ \left( 50.000 \times \frac{30}{100} \right) - 13.000 \right] = 750 \text{ fr.}$$

*Amendement van de heer Heyman* (Stuk n° 560 — 1951-1952) : wordt ingetrokken.

#### Art. 34.

Dit artikel is voor het weduwenpensioen wat artikel 22 inhoudt voor het ouderdomspensioen.

Voor uitleg en bemerkingen verwijzen wij naar de bespreking van dit artikel.

*Amendement van de heer Hicquet* (St. n° 320 — 1951-1952) : Hier gelden dezelfde bemerkingen als voor een gelijkaardig amendement bij artikel 22.

Dit amendement werd verworpen met 8 stemmen tegen 6 en 1 onthouding.

*Amendement van de heer Geldof en eerste deel van het amendement van de heer Verbaanderd* (St. n° 364 en 379 — 1951-1952) :

Deze amendementen betreffen evenals de voorgaande, de vaste personeelsleden van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

Zij werden, evenals de gelijkaardige voorgaande amendementen, verworpen.

*2<sup>de</sup> deel van het amendement van de heer Verbaanderd :*

Stelt voor een beroepsperiode van zelfstandige arbeider gelijk te stellen met een activiteit als loontrekkende.

Dit amendement werd verworpen met 14 stemmen tegen één.

#### Art. 35.

Dit artikel wil de cumulatie beletten van een gewaarborgd ouderdoms- met een gewaarborgd weduwenpensioen.

Het stelt daarenboven de rechten vast der weduwen, die opeenvolgende huwelijken hebben aangegaan met werknemers.

*1° Cumulatie van ouderdoms- en weduwenpensioen.*

Het amendement van de heer De Paepe (St. n° 335 — 1951-1952) wordt ingetrokken, daar dit ontwerp op 60-jarige ouderdom, een volledig weduwenpensioen waarborgt van 13.000 frank.

De aandacht wordt nochtans gevestigd op de voordelen der huidige reglementering :

In toepassing van artikel 40, § 2, der samengeordende wetten, kan de weduwe, die als vrijwillig verzekerde in regel is met haar storting, naast het aanvullend overlevingspensioen, nog aanspraak maken op het dubbel bedrag van de ouderdomsrentetoeslag.

*Voorbeeld :*

|                                                                              |        |
|------------------------------------------------------------------------------|--------|
| — aanvullend overlevingspensioen ... .. fr.                                  | 10.700 |
| — weduwe geboren in 1880 = dubbel bedrag van de ouderdomsrentetoeslag ... .. | 3.000  |

Totaal ... .. fr. 13.700

Volgende vragen worden gesteld :

- 1) Zal vanaf de toepassing van deze wet, de ouderdomsrentetoeslag van de weduwen afgenomen worden ?
- 2) of krijgen deze weduwen :

*Amendement de M. Heyman* (Doc. n° 560 — 1951-1952) : a été retiré.

#### Art. 34.

Cet article constitue pour la pension de veuve ce que représente l'article 22 pour la pension de vieillesse.

Pour le commentaire et les observations, nous renvoyons à l'examen dudit article.

*Amendement de M. Hicquet* (Doc. n° 320 — 1951-1952) : Les observations formulées à l'article 22 à propos d'un amendement analogue s'appliquent également en l'occurrence.

Cet amendement a été rejeté par 8 voix contre 6 et une abstention.

*Amendement de M. Geldof et première partie de l'amendement de M. Verbaanderd* (Doc. n° 364 et 379 — 1951-1952) :

Tout comme les précédents, ces amendements concernent les agents définitifs de la Société nationale des Chemins de Fer vicinaux.

Ils ont été rejetés comme les amendements analogues précédents.

*2<sup>me</sup> partie de l'amendement de M. Verbaanderd :*

Propose d'assimiler à une activité de salarié une période d'activité comme travailleur indépendant.

Cet amendement a été rejeté par 14 voix contre une.

#### Art. 35.

Cet article vise à empêcher le cumul de la pension de vieillesse garantie et de la pension de veuve garantie.

Il fixe en outre les droits de la veuve ayant contracté des mariages successifs avec des travailleurs.

*1° Cumul des pensions de vieillesse et de veuve.*

L'amendement de M. De Paepe (Doc. n° 335 — 1951-1952) est retiré, le présent projet garantissant à l'âge de 60 ans une pension complète de veuve de 13.000 francs.

Toutefois, l'attention de la Commission a été attirée sur les avantages de la réglementation actuelle :

En application de l'article 40, § 2, des lois coordonnées, la veuve, ayant effectué des versements au titre d'assurée libre, peut bénéficier, en plus du complément de pension de survie, de la double majoration de rente de vieillesse.

*Exemple :*

|                                                                       |        |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|
| — complément de pension de survie ... .. fr.                          | 10.700 |
| — veuve née en 1880 = double majoration de rente de vieillesse ... .. | 3.000  |

Total ... .. fr. 13.700

Les questions suivantes ont été posées :

- 1) la majoration de rente de vieillesse sera-t-elle retirée aux veuves dès l'entrée en vigueur de la présente loi ?
- 2) ou bien ces veuves recevront-elles :

- a) het nieuw weduwenpensioen ?  
b) en de verdubbelde ouderdomsrentetoeslag ?

*Antwoord van de heer Minister :* De toestand van deze weduwen zal in het kader van de nieuwe wet onderzocht worden. Zij zullen in ieder geval datgene behouden waarop ze bij de inwerkingtreding van de wet gerechtigd waren.

*2° Rechten der weduwen die opeenvolgende huwelijken hebben aangegaan :*

In de wet van 30 December 1950 werd een bepaling ingelast, ten voordele der weduwen die hertrouwen met een niet gerechtigd man, en nadien opnieuw weduwe worden.

De bepaling die we toen hebben aangenomen luidt als volgt :

*Art. 9. —* In artikel 57 derzelfde wetten, na het eerste lid, volgende bepaling inlassen :

« In geval van nieuw weduwschap, herkrijgt zij het recht op de weduwenrentetoeslag, welke zij vóór haar nieuw huwelijk genoot, tenzij zij, uit hoofde van haar laatste echtgenoot op een weduwenrentetoeslag van een hoger bedrag aanspraak kan maken. »

De vraag wordt gesteld of deze bepaling niet moet overgenomen worden in de nieuwe wet.

*Antwoord :* Dit is overbodig; immers artikel 24 zegt dat het weduwenpensioen wordt geschorst in geval van een nieuw huwelijk.

De weduwe kan dus haar rechten opnieuw laten gelden als ze terug weduwe wordt.

#### Art. 36.

Dit artikel kent aan de weduwe, die nog niet gerechtigd is op het weduwenpensioen onder zekere voorwaarden, het recht toe op een weduwentoelage.

Het volstaat voor de weduwe één der gestelde voorwaarden te vervullen om gerechtigd te zijn.

De door de Commissie gewijzigde tekst werd met eenparigheid van stemmen aangenomen.

#### Art. 37.

Het bedrag der weduwentoelage is vastgesteld op 25 % van het jaarlijks gemiddelde der in artikel 4 bedoelde lonen.

Er wordt geen rekening gehouden met de duur van de beroepsloopbaan.

*Amendement van de heer Hicquet, en eerste en derde deel van het amendement van de heer Glineur (St. n<sup>rs</sup> 320 en 445 — 1951-1952).*

Deze amendementen werden verworpen met 9 stemmen tegen 7 om hun financiële weerslag.

*Amendement van de heer D'haeseleer en 2<sup>de</sup> gedeelte van het amendement van de heer Glineur (St. n<sup>rs</sup> 385 en 445 — 1951-1952) :*

Deze amendementen gelijkaardig aan deze die bij artikel 14 werden voorgesteld, werden om dezelfde reden verworpen.

- a) la nouvelle pension de veuve ?  
b) et la double majoration de rente de vieillesse ?

*Réponse de M. le Ministre :* La situation de ces veuves sera examinée dans le cadre de la nouvelle loi. En tout cas, elles conserveront au moins ce dont elles bénéficiaient au moment de l'entrée en vigueur de la loi.

*2° Droits des veuves ayant contracté des mariages successifs :*

La loi du 30 décembre 1950 contient une disposition en faveur des veuves ayant épousé un mari non bénéficiaire, et sont redevenues veuves.

La disposition que nous avons alors adoptée est conçue comme suit :

*Art. 9. —* A l'article 57 des mêmes lois, après le premier alinéa, insérer la disposition suivante :

« En cas de nouveau veuvage, elle recouvre son droit à la majoration de rente de veuve dont elle bénéficiait avant son remariage, à moins que du chef de son dernier mari, elle puisse prétendre à une majoration de rente de veuve d'un montant plus élevé ».

Il est demandé s'il n'y pas lieu de reprendre cette disposition dans le texte de la nouvelle loi.

*Réponse :* Il n'y a aucune raison. En effet, l'article 24 stipule que la pension de veuve est *suspendue* en cas de remariage.

La veuve peut donc faire valoir à nouveau ses droits en cas de nouveau veuvage.

#### Art. 36.

Cet article reconnaît à la veuve, qui n'a pas encore droit à la pension de veuve, sous certaines conditions, le droit à une allocation de veuve.

Pour être bénéficiaire, il suffit que la veuve remplisse une des conditions prévues.

Le texte modifié par la Commission a été approuvé à l'unanimité des voix.

#### Art. 37.

Le montant de l'allocation de veuve est fixé à 25 % de la moyenne annuelle des salaires visés à l'article 4.

Il n'est pas tenu compte de la durée de la carrière professionnelle.

*Amendement de M. Hicquet et première et troisième parties de l'amendement de M. Glineur (Doc. n<sup>os</sup> 320 et 445 — 1951-1952) :*

En raison de leur incidence financière, ces amendements ont été rejetés par 9 voix contre 7.

*Amendement de M. D'haeseleer et 2<sup>me</sup> partie de l'amendement de M. Glineur (Doc. n<sup>os</sup> 385 et 445 — 1951-1952) :*

Ces amendements, analogues à ceux qui ont été présentés à l'article 14, sont rejetés pour les mêmes motifs.

## Art. 38.

*Amendement van Mevr. Fontaine-Borguet* (St. n° 464 — 1951-1952) : een gelijkaardig amendement werd ingediend bij artikel 24. Om dezelfde redenen werd het met algemene stemmen aangenomen.

*Amendement van de heer De Paepe* (St. n° 335 — 1951-1952) : werd met algemene stemmen aangenomen daar het aansluit bij de bepalingen aangenomen in artikel 24.

## Art. 39.

*Amendement van de heer D'haeseleer* (St. n° 385 — 1951-1952) : wordt ingetrokken.

*Amendement van de heer Glineur* (St. n° 443 — 1951-1952) : wordt met algemene stemmen verworpen.

## Art. 40.

Dit artikel voorziet dat elke weduwentolage zal vermindert worden met om het even welk ander pensioen dat de weduwe ontvangt.

De Commissie verlangt nadere inlichtingen over deze bepaling. De huidige wetgeving laat de cumulatie toe van zekere voordelen, met een ouderdoms- of weduwenpensioen ?

De commissie verlangt te weten of van de weduwentolage zullen afgetrokken worden :

- 1) de opbrengst van een levensverzekering;
- 2) militair pensioen — frontstreeprente;
- 3) burgerlijk oorlogspensioen;
- 4) toelage als gebrekkige of verminkte;
- 5) rente voortspuitend uit een arbeidsongeval.

De commissie wenst eveneens nadere uitleg over de bepaling : ten persoonlijken titel. Wordt de wezenvergoeding als dusdanig beschouwd ?

De heer Minister antwoordt dat hier geen sprake is van weduwenpensioen, doch van een toelage, met het enige doel, de weduwe waarvan verondersteld wordt dat ze in nood is, een geldelijke tegemoetkoming te verlenen. Het is redelijk, aldus de heer Minister, dat, indien deze weduwe andere bronnen van inkomsten heeft, die haar bij toepassing van andere wetten verleend worden, deze worden afgetrokken.

Op bovenstaande vragen werd volgend antwoord verstrekt :

- 1) Neen.
- 2) Ja.
- 3) Ja.
- 4) Ja.
- 5) Ja.

De wezenvergoedingen worden niet als « vergoeding ten persoonlijken titel » beschouwd en worden dan ook niet afgetrokken.

Een lid verklaart zich niet akkoord met deze uitleg en dient volgend amendement in :

Artikel 40 aanvullen als volgt :

« ... tenzij het een rente, een pensioen, vergoeding of toelage geldt die bij toepassing van de wetgeving op de vergoedingspensioenen of op de pensioenen tot schade-loosstelling van de burgerlijke slachtoffers van de oorlog en van hun rechthebbenden toegekend wordt.

## Art. 38.

*Amendement de M<sup>me</sup> Fontaine-Borguet* (doc. n° 464 — 1951-1952) : un amendement analogue a été déposé à l'article 24. Pour les mêmes motifs, il a été adopté à l'unanimité des voix.

*Amendement de M. De Paepe* (doc. n° 335 — 1951-1952) : a été adopté à l'unanimité parce que se rattachant aux dispositions adoptées à l'article 24.

## Art. 39.

*Amendement de M. D'haeseleer* (doc. n° 385 — 1951-1952) : a été retiré.

*Amendement de M. Glineur* (doc. n° 445 — 1951-1952) : a été rejeté à l'unanimité.

## Art. 40.

Cet article prévoit que toute allocation de veuve sera réduite du montant de toute autre pension reçue par la veuve.

La Commission désire des éclaircissements au sujet de cette disposition. La législation actuelle permet le cumul de certains avantages avec une pension de vieillesse ou une pension de veuve.

La commission désire savoir si de l'allocation de veuve peuvent être déduits :

- 1) le produit d'une assurance-vie;
- 2) la pension militaire — les chevrons de front;
- 3) la pension civile de la guerre;
- 4) l'allocation d'estropiée ou de mutilée;
- 5) la rente résultant d'un accident du travail.

La Commission désire également des renseignements complémentaires au sujet de l'expression « à titre personnel ». L'allocation d'orphelins est-elle considérée comme telle ?

M. le Ministre répond qu'il ne s'agit pas de la pension de veuve, mais bien de l'allocation ayant uniquement pour but d'accorder un secours matériel à la veuve supposée dans le besoin. Il est raisonnable, déclare M. le Ministre, que si la veuve dispose d'autres ressources qui lui sont attribuées en vertu d'autres lois, celles-ci soient portées en déduction.

Il a été répondu comme suit aux questions ci-dessus :

- 1) Non.
- 2) Oui.
- 3) Oui.
- 4) Oui.
- 5) Oui.

Les allocations d'orphelins ne sont pas considérées comme « allocations à titre personnel » et ne sont donc pas déduites.

Un membre de la Commission, non satisfait par ces explications, présente l'amendement ci-après :

Compléter l'article 40 comme suit :

« ... sauf s'il s'agit d'une rente, pension, indemnité ou allocation octroyée par application de la législation sur les pensions de réparation ou sur les pensions de dédommagement aux victimes civiles de la guerre, et à leurs ayants droit.

Dit amendement werd verworpen met 11 stemmen tegen 5 en 2 onthoudingen.

#### Art. 41.

Wegens uitbreiding van de voorwaarden tot het bekomen van de weduwentolage, waaruit een verhoging van de uitgaven voortspuit, stelt de heer Minister voor aan de weduwe, die bij het overlijden van de man geen aanspraak kan maken op het weduwenpensioen of op de weduwentolage, een aanpassingsvergoeding te geven gelijk aan één annuïteit van de weduwentolage.

Deze wijziging werd met eenparigheid aangenomen.

#### Art. 41bis.

Door de heer De Paepe werd volgend amendement ingediend (St. n° 106 — 1952-1953) :

*Een artikel 41bis inlassen dat luidt als volgt :*

#### AFDELING 4.

##### Wezentoelage.

*Art. 41bis :* De kinderen van een overleden arbeider kunnen, onder bepaalde voorwaarden, aanspraak maken op wezenvergoeding.

De toepassing van deze bepaling, alsmede het bedrag en de toekenningsvoorwaarden, zullen door de Koning vastgesteld worden.

In het verslag over de algemene bespreking werden de redenen uiteengezet, die aanleiding hebben gegeven tot het indienen van dit amendement.

Voor de financiële gevolgen die er zouden uit voortvloeien, verwijzen wij eveneens naar de algemene bespreking.

De indiener van het amendement, gesteund door verscheidene commissieleden, verklaart uitdrukkelijk niet het inzicht te hebben, de huidige voordelen, toegekend aan de wezen, in toepassing van de wetgeving op de kindertoelagen voor loonarbeiders, te verminderen.

De uitvoering van deze bepaling, wordt in de ruimste zin aan de Koning overgelaten; slechts het principe wordt in de wet ingeschreven.

Door uitvoering verstaan we o. m. :

1) de datum waarop deze bepaling zou worden toegepast; zolang de nodige uitvoeringsbesluiten niet getroffen worden blijven de artikelen die handelen over de gezinsvergoedingen voor wezen, in de wetgeving op de kindertoelagen voor loonarbeiders van kracht.

Eens de datum van de uitvoering van dit artikel vastgesteld, zal een wetsontwerp moeten gestemd worden, waardoor, vanaf dezelfde datum, een einde wordt gesteld aan de toepassing van bovengemelde artikelen uit de wetgeving op de kindertoelagen voor loonarbeiders.

2) Het vaststellen van het bedrag der wezenvergoedingen en de wijze van financiering.

3) Het bepalen van de voorwaarden waaraan de wezen moeten beantwoorden om van deze voordelen te genieten.

Voor wat betreft de thans van kracht zijnde bedragen en voorwaarden, verwijzen we naar de huidige wetgeving betreffende de kindertoelagen voor loonarbeiders.

Hoe zal de beoogde overdracht verwezenlijkt worden ? Verschillende oplossingen kunnen aangenomen worden :

1) De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen neemt de

Cet amendement est rejeté par 11 voix contre 5 et 2 abstentions.

#### Art. 41.

Etant donné que l'extension des conditions requises pour l'obtention de l'allocation de veuve entraînerait une augmentation de dépenses, M. le Ministre propose d'accorder à la veuve qui, au moment du décès du mari, ne peut prétendre à la pension de veuve ou à l'allocation de veuve, une indemnité d'adaptation égale à une annuité de l'allocation de veuve.

Cette modification est adoptée à l'unanimité.

#### Art. 41bis.

M. De Paepe a déposé l'amendement suivant (doc. n° 106 — 1952-1953) :

*Insérer un article 41bis rédigé comme suit :*

#### SECTION 4.

##### Allocation d'orphelins.

*Art. 41bis :* Les enfants d'un travailleur décédé peuvent, sous certaines conditions, prétendre à l'allocation d'orphelins.

L'application de cette disposition, ainsi que le montant et les conditions d'octroi, seront déterminés par le Roi.

Dans les considérations générales, nous avons exposé les raisons qui ont donné lieu à l'introduction de cet amendement.

En ce qui concerne les charges financières qu'il entraînerait, nous nous référons également aux considérations générales.

L'auteur de l'amendement, appuyé par plusieurs commissaires, déclare formellement qu'il n'a pas l'intention de réduire les avantages actuellement accordés aux orphelins en application de la législation sur les allocations familiales aux salariés.

L'exécution de cette disposition, dans le sens le plus large, est laissée au Roi; seul le principe est inscrit dans la loi.

Par exécution, nous entendons notamment :

1) fixer la date à laquelle cette disposition serait appliquée; aussi longtemps que les arrêtés d'exécution ne sont pas pris, les articles concernant les allocations familiales d'orphelins prévus dans la législation sur les allocations familiales restent en vigueur.

Dès que la date de l'exécution de cet article sera fixée, il y aura lieu de voter un projet de loi qui, à partir de la même date, mettra fin à l'application des articles précités de la législation concernant les allocations familiales aux travailleurs salariés.

2) Déterminer le montant des allocations d'orphelins et le mode de financement.

3) Fixer les conditions que les orphelins doivent remplir pour bénéficier de ces avantages.

En ce qui concerne les taux et conditions actuellement en vigueur, nous nous référons à la législation actuelle relative aux allocations familiales aux travailleurs salariés.

Comment s'opérera le transfert envisagé ?

Différentes solutions peuvent être envisagées :

1) L'Office national des Pensions pour ouvriers reprend

taak der compensatiekassen voor kindertoelagen over en neemt het volledig bedrag der wezenvergoedingen ten laste;

2) De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen neemt het volledig bedrag der wezenvergoedingen ten laste, doch het gewone bedrag der kindertoelagen, wordt uitbetaald door de compensatiekassen voor kindertoelagen, en het verschil tussen dit bedrag en de wezenvergoeding wordt uitbetaald op last van de Rijksdienst.

*Voorbeeld:* Wezenvergoeding voor het 1<sup>ste</sup> kind, voor een wees van vader en moeder, of van vader wanneer de moeder aan de haard blijft en geen winstgevend beroep uitoefent:

per maand ... .. 1.015 fr.

Deze som wordt volledig ten laste genomen van de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen, doch de betaling geschiedt als volgt:

— gewoon bedrag kindertoelagen — 1<sup>ste</sup> kind — uit te betalen door de compensatiekas voor kindertoelagen =  
per maand ... .. 315 fr.

— eigenlijke wezenvergoeding, uit te betalen door het uitbetalend organisme voor pensioenen (1.015 — 315 fr.)  
= 700 fr.

3) De wezen van overleden arbeiders kunnen aanspraak maken op een dubbel voordeel:

a) de gewone kindertoelagen: in toepassing der wet van 27 Maart 1951 tot wijziging van de wetten betreffende de kindertoelagen voor de loonarbeiders kunnen de kinderen van een overleden loontrekkende, na het overlijden, verder aanspraak maken op de uitbetaling der gewone kindertoelagen, mits de eenvoudige voorwaarde dat de overleden vader of moeder, loontrekkende was, op het ogenblik van het overlijden.

Aangezien de indiener van het amendement van oordeel is, dat niet zou mogen geraakt worden aan de huidige rechten der wezen, moet deze bepaling behouden blijven.

De uitbetaling van deze gewone kindertoelagen geschiedt door bemiddeling van de compensatiekas, en is te haren laste;

b) De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen onderzoekt de rechten op de eigenlijke wezenvergoeding, zijnde het verschil tussen het gewone bedrag der kindertoelagen en de totale som die thans per weeskind is toegekend.

De financiële last van deze uitgave wordt door de Rijksdienst gedragen.

*Voorbeeld:* Een vader van 4 rechthebbende kinderen overlijdt, de moeder heeft geen lonende bezigheid:

1) Bedrag der gewone kindertoelagen (per maand):

|                                                                 |           |
|-----------------------------------------------------------------|-----------|
| 1 <sup>ste</sup> en 2 <sup>de</sup> kind = 315 + 315 ... .. fr. | 630       |
| 3 <sup>de</sup> kind ... .. fr.                                 | 430       |
| 4 <sup>de</sup> kind ... .. fr.                                 | 525       |
|                                                                 | <hr/>     |
|                                                                 | fr. 1.585 |

Deze uitgave is ten laste der compensatiekas voor kindertoelagen.

2) Bedrag der eigenlijke wezenvergoeding (per maand):

le service des caisses de compensation pour allocations familiales et prend à sa charge le montant intégral des allocations d'orphelins;

2) L'Office national des Pensions pour ouvriers prend à sa charge l'intégralité des pensions d'orphelins, mais les allocations familiales ordinaires sont payées par les caisses de compensation pour allocations familiales, et la différence entre leur montant et celui des allocations d'orphelins est payée à charge de l'Office national.

*Exemple:* Allocation d'orphelins pour le premier enfant, orphelin de père et de mère, ou de père seulement si la mère reste au foyer sans exercer de profession lucrative:

par mois ... .. 1.015 fr.

Cette somme est intégralement prise en charge par l'Office national des Pensions pour ouvriers, mais le paiement s'effectue comme suit:

— allocations familiales ordinaires — premier enfant — à payer par la caisse de compensation pour allocations familiales, mensuellement ... .. 315 fr.

— allocations d'orphelins proprement dites, à payer par l'organisme qui paie les pensions (1.015 fr. — 315 fr.)  
= 700 fr.

3) Les orphelins de travailleurs décédés peuvent bénéficier d'un double avantage:

a) les allocations familiales ordinaires: en application de la loi du 27 mars 1951 modifiant les lois relatives aux allocations familiales aux travailleurs salariés, les enfants de travailleurs salariés décédés peuvent, après le décès de leur auteur, continuer à bénéficier des allocations familiales ordinaires à la simple condition que le père décédé ou la mère décédée ait eu la qualité de salarié(e) au moment de son décès.

L'auteur de l'amendement estimant qu'il ne faut pas toucher aux droits actuels des orphelins, il y a lieu de maintenir cette disposition.

Le paiement de ces allocations familiales ordinaires s'effectue à l'intervention de la caisse de compensation et à sa charge.

b) L'Office national des Pensions pour ouvriers examine les droits aux allocations d'orphelins proprement dites, soit la différence entre les allocations familiales ordinaires et la somme totale attribuée actuellement par orphelin.

La charge financière de cette dépense est supportée par l'Office national.

*Exemple:* Un père de 4 enfants bénéficiaires vient à décéder, la mère n'a pas d'occupation lucrative:

1) Montant des allocations familiales ordinaires (par mois):

|                                                                  |           |
|------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1 <sup>er</sup> et 2 <sup>me</sup> enfant = 315 + 315 ... .. fr. | 630       |
| 3 <sup>me</sup> enfant ... .. fr.                                | 430       |
| 4 <sup>me</sup> enfant ... .. fr.                                | 525       |
|                                                                  | <hr/>     |
|                                                                  | fr. 1.585 |

Cette dépense est à charge de la caisse de compensation pour allocations familiales.

2) Montant des allocations d'orphelins proprement dites (par mois):

Totaal bedrag waarop thans dit gezin recht heeft :

|                                                                 |           |
|-----------------------------------------------------------------|-----------|
| 1 <sup>ste</sup> en 2 <sup>de</sup> kind (1.015 + 1.015) ... .. | fr. 2.030 |
| 3 <sup>de</sup> kind ... ..                                     | 1.040     |
| 4 <sup>de</sup> kind ... ..                                     | 1.040     |

4.110

te verminderen met gewone kindertoelagen ... .. 1.585

Eigenlijke wezenvergoeding ... .. fr. 2.525

Deze uitgave is ten laste van de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen.

Dit systeem geeft de indruk de administratie aanzienlijk uit te breiden. Dit is nochtans onjuist; er zouden, in vergelijking met het huidig systeem 2 verschillende betalingen geschieden, door 2 verschillende organismen.

Dit geldt echter alleen voor de betalingen :

1) De compensatiekas, die de kindertoelagen uitbetaalde vóór het overlijden, zet na het overlijden, deze taak verder;

2) De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen onderzoekt de rechten op de wezenvergoedingen, en neemt dus de rol over die, voor wat deze activiteit betreft, door de compensatiekassen voor kindertoelagen wordt uitgeoefend.

Indien deze 3<sup>de</sup> oplossing wordt doorgevoerd dan zal het doel bereikt zijn dat door de indiener van het amendement wordt beoogd : Elke sector drage de volledige last van de voor hem bestemde uitgaven : dit zijn niet alleen de uitgaven voor het gezinshoofd, doch voor al de gezinsleden. Een stelsel van verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood moet beantwoorden aan een dubbel doel :

— verzekering tegen ouderdom voor de belanghebbende en eventueel zijn echtgenote;

— verzekering tegen vroegtijdige dood voor al de gezinsleden : echtgenote en kinderen.

Het is eveneens mogelijk al de nodige verrichtingen, zowel voor de gewone kindertoelagen als voor de wezenvergoedingen, te laten uitvoeren door de compensatiekassen, en de financiële last van de wezenvergoedingen te verrekenen tussen de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen en de sector kindertoelagen.

De tegenstanders van het amendement voeren aan dat er geen reden bestaat om de bestaande toestand te wijzigen :

1) De huidige reglementering, alsmede de uitvoering ervan schenken voldoening aan de belanghebbenden.

Elke wijziging aan de bestaande toestand kan schadelijk zijn zowel wat betreft de inhoud der reglementering als de toepassing ervan.

2) De huidige toestand is principieel in orde met de opvatting der maatschappelijke zekerheid : inderdaad, alle voordelen die bijdragen tot het onderhoud en de opvoeding der kinderen — wezen inbegrepen — moeten ten laste gelegd worden van de sector der kindertoelagen.

3) Indien deze wijziging wordt doorgevoerd, stelt zich het probleem van de verdeling van de bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid.

Door deze verschuiving van lasten is het niet denkbeeldig dat de sector « Kindertoelagen » over teveel — en de sector « Pensioenen » over te weinig inkomsten beschikt.

Montant total auquel cette famille a droit actuellement :

|                                                                  |           |
|------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1 <sup>er</sup> et 2 <sup>me</sup> enfant (1.015 + 1.015) ... .. | fr. 2.030 |
| 3 <sup>me</sup> enfant ... ..                                    | 1.040     |
| 4 <sup>me</sup> enfant ... ..                                    | 1.040     |

4.110

après déduction des allocations familiales ordinaires ... .. 1.585

Allocations d'orphelins proprement dites ... fr. 2.525

Cette dépense incombe à l'Office National des Pensions pour ouvriers.

Ce système donne l'impression d'étendre considérablement l'administration. Ceci est cependant inexact; il y aurait en comparaison avec le système actuel, 2 paiements différents à effectuer par 2 organismes différents.

Ceci ne concerne toutefois que les paiements :

1) La caisse de compensation qui payait les allocations familiales avant le décès, poursuit cette mission après celui-ci.

2) L'Office National des Pensions pour ouvriers examine les droits aux allocations d'orphelins et reprend ainsi le rôle qui, en ce qui concerne cette activité, est exercé par les caisses de compensation pour allocations familiales.

Si cette 3<sup>me</sup> solution est réalisée, le but poursuivi par l'auteur du présent amendement se trouvera ainsi réalisé : chaque secteur supportera la charge entière des dépenses lui incombant; il ne s'agit pas seulement des dépenses en faveur du chef de famille, mais également en faveur de tous les membres de la famille. Un système d'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré doit répondre à un double but :

— assurance en vue de la vieillesse pour l'intéressé et éventuellement pour son épouse;

— assurance en vue du décès prématuré pour tous les membres de la famille : épouse et enfants.

Il serait possible également de faire exécuter toutes les opérations nécessaires, tant en ce qui concerne les allocations familiales ordinaires qu'en ce qui concerne les allocations d'orphelins par les caisses de compensation et de répartir la charge financière des allocations d'orphelins entre l'Office National des Pensions pour ouvriers et le secteur « Allocations familiales ».

Les adversaires de l'amendement prétendent qu'il n'y a pas lieu de modifier la situation existante :

1) La réglementation actuelle ainsi que son exécution donnent satisfaction aux intéressés.

Toute modification à la situation existante peut être préjudiciable, tant en ce qui concerne la teneur de la réglementation que son application.

2) La situation actuelle concorde en principe avec la conception de la sécurité sociale : en effet, tous les avantages qui contribuent à l'entretien et à l'éducation des enfants — orphelins inclus — doivent être portés à charge du secteur allocations familiales.

3) Si cette modification était réalisée, se poserait le problème de la répartition des cotisations de sécurité sociale.

Du fait de ce déplacement des charges, il n'est pas exclu que le secteur « Allocations familiales » dispose de trop de revenus et le secteur « Pensions » de trop peu.

4) Indien de compensatiekassen elk contact met de wezen verliezen, dan zullen deze verstoken blijven van de belangrijke voordelen die thans door de sociale diensten — langs het kanaal der bijkomende werken — worden toegekend.

\* \* \*

De aandacht van de commissie werd eveneens gevestigd op het feit, dat ook in geval van overlijden van de moeder wezenvergoedingen uitbetaald worden.

Er werd geantwoord dat dit voordeel in het nieuwe stelsel gerust kan behouden blijven.

Dit amendement werd aangenomen met 10 stemmen tegen 6.

#### Art. 42.

Om de financiële lasten die uit de toepassing dezer wet voortvloeien te kunnen dekken, zal de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen beschikken over volgende inkomsten :

- 1) Een Rijkstoelage;
- 2) De bijdrage, welke voor de pensioenen opgelegd wordt in toepassing der wetgeving op de maatschappelijke zekerheid;
- 3) De verhoging van bijdrage, zoals ze door deze wet wordt voorgeschreven;
- 4) De bijdrage der loontrekkenden die niet vallen onder het regiem der maatschappelijke zekerheid;
- 5) De bijdragen die betrekking hebben op de fictieve lonen.

Een lid vraagt welk het bedrag is der bijdragen, die op dit ogenblik door de werklozen en door de zieke arbeiders moeten gestort worden.

*Antwoord :*

1) De werklozen moeten een storting doen van 15 frank per volledige maand werkloosheid (art. 6 der geordende wetten, gewijzigd bij de wet van 30 December 1950).

2) De zieken zijn onderverdeeld in 2 groepen :

a) deze die niet verplicht verzekerd zijn tegen ziekte en invaliditeit moeten een maandelijks bijdrage storten van 15 frank;

b) voor verplicht verzekerden tegen ziekte en invaliditeit moet het verzekeringsorganisme, dat de dagelijkse ondersteuning uitbetaalt, 25 frank afhouden en storten, per volledige maand ziekte.

#### Art. 43.

Bij gelegenheid van de bespreking van dit artikel vestigt een lid de aandacht op de noodzakelijkheid voor het Parlement steeds wijzigingen te moeten brengen aan het bijdragenstelsel der maatschappelijke zekerheid, telkenmale een of ander ontwerp op een der sectoren der maatschappelijke zekerheid wordt besproken, en drukt de wens uit de bijdragen bij een Koninklijk besluit te regelen.

De heer Minister antwoordt dat hier slechts sprake kan zijn van de bijdragen voor de pensioenen.

In toepassing van dit artikel wordt de bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid gesplitst : voor sommige sectoren wordt gestort op een begrensde, voor andere op een onbegrensde loon.

*Amendement van de heer Geldof* (St. n° 364 — 1951-1952) : Heeft, zoals de voorgaande, betrekking op het vast personeel van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

Om dezelfde redenen wordt dit amendement verworpen.

4) Si les Caisses de compensation perdent tout contact avec les orphelins, ces derniers ne bénéficieront pas des avantages importants que les services sociaux octroient actuellement par le truchement des œuvres annexes.

\* \* \*

En outre, l'attention de la Commission a été attirée sur le fait, que des allocations d'orphelins sont également payées en cas de décès de la mère.

Il a été répondu que cet avantage peut être maintenu sans inconvénient dans le nouveau régime.

Cet amendement a été adopté par 10 voix contre 6.

#### Art. 42.

Pour pouvoir supporter les charges financières résultant de l'application de la présente loi, l'Office national des Pensions pour ouvriers disposera des ressources ci-après :

- 1) Une subvention de l'Etat;
- 2) La cotisation imposée pour les pensions en application de la législation sur la sécurité sociale;
- 3) La majoration de cotisation prévue par la présente loi;
- 4) La cotisation des salariés qui ne sont pas soumis au régime de la sécurité sociale;
- 5) Les cotisations afférentes aux rémunérations fictives.

Un membre s'informe du montant des cotisations actuellement à verser par les chômeurs et les ouvriers malades.

*Réponse :*

1) Les chômeurs doivent effectuer un versement de 15 francs par mois complet de chômage (art. 6 des lois coordonnées modifiées par la loi du 30 décembre 1950);

2) Les malades se subdivisent en deux groupes :

a) ceux qui ne sont pas obligatoirement assurés contre la maladie et l'invalidité doivent verser une cotisation mensuelle de 15 francs.

b) pour ceux qui sont assujettis à l'assurance maladie-invalidité, l'organisme d'assurance qui liquide l'allocation journalière doit retenir et verser 25 francs par mois entier de maladie.

#### Art. 43.

A l'occasion de l'examen de cet article, un commissaire attire l'attention sur la nécessité pour le Parlement de devoir modifier constamment le système des cotisations de la sécurité sociale, chaque fois qu'il examine un projet se rapportant à un des secteurs de la sécurité sociale, et il exprime le vœu de voir régler les cotisations par arrêté royal.

M. le Ministre répond qu'il ne peut s'agir, ici, que des cotisations pour les pensions.

En application du présent article, la cotisation pour la sécurité sociale est scindée : pour certains secteurs, les versements s'effectuent sur un salaire limité, pour d'autres sur un salaire non limité.

*L'amendement de M. Geldof* (doc. n° 364 — 1951-1952) concerne, comme les précédents, le personnel définitif de la Société Nationale des Chemins de Fer vicinaux.

Cet amendement est rejeté pour les mêmes motifs.

Dit artikel werd aangepast aan de wet van 30 December 1952.

*Amendement van de heer Glineur* (St. n° 445 — 1951-1952) : heeft voor doel de totale bijdrage ten laste te leggen van de werkgever.

Dit amendement werd met eenparigheid van stemmen verworpen.

#### Art. 44.

Dit artikel stelt het gedeelte vast der bijdrage, die door de maatschappelijke zekerheid aan de Rijksdienst voor Ouderdomspensioenen moet gestort worden.

Dit artikel werd aangepast aan de wet van 30 December 1952.

*Amendement van de heer Glineur* (St. n° 445 — 1951-1952) : werd verworpen met eenparigheid van stemmen.

#### Art. 45.

Dit artikel stelt de bijdrage vast die moet gestort worden door de arbeiders, die niet vallen onder het regiem der maatschappelijke zekerheid. Hierdoor wordt bedoeld : het personeel in persoonlijke dienst van de werkgever (huispersoneel).

Volgende vragen werden gesteld :

1) Welke is de dagelijkse bijdrage die moet gestort worden door de *schoonmaaksters*?

Vermits het pensioen in verhouding staat tot de loopbaan en tot het loon, zouden de bijdragen principieel moeten betaald worden op grond van het verdiende brutoloon.

Er zouden echter bijzondere toepassingsmodaliteiten kunnen voorzien worden.

2) *Is de wet van toepassing op de leerjongens?*

In beginsel luidt het antwoord ontkennend, want de leerjongens zijn niet gebonden door een arbeidsovereenkomst.

Men zou echter kunnen overwegen de leertijdperioden gelijk te stellen met bedrijvigheidsperiodes.

3) *Is de wet toepasselijk op de arbeiders die in landbouwbedrijven tewerkgesteld zijn voor een toevallig werk?*

*Antwoord :*

Ja. — De wet is toepasselijk zodra er een arbeidsovereenkomst bestaat, welke de aard van het werk ook moge zijn.

*Amendement van de heer Glineur* (St. n° 445 — 1951-1952) : wil de bijdrage volledig ten laste leggen van de werkgever.

Dit amendement werd met algemene stemmen verworpen.

#### Art. 46.

Wij geven hieronder de tekst van de artikelen waarvan sprake.

*Besluitwet van 28 December 1944  
en uitvoeringsbesluiten.*

Art. 12, § 1 (B. W. 6 September 1946, art. 2) :

« De werkgevers die de voorgeschreven stortingen niet binnen de reglementaire termijnen verrichten, of die de

Cet article a été adapté à la loi du 30 décembre 1952.

*L'amendement de M. Glineur* (doc. n° 445 — 1951-1952) tend à mettre l'entièreté de la cotisation à charge de l'employeur.

Cet amendement est rejeté à l'unanimité.

#### Art. 44.

Cet article détermine la part de la cotisation à verser par la Sécurité sociale à l'Office national des Pensions de vieillesse.

Cet article a été adapté à la loi du 30 décembre 1952.

*L'amendement de M. Glineur* (Doc. n° 445 — 1951-1952) est rejeté à l'unanimité.

#### Art. 45.

Cet article fixe la cotisation à verser par les travailleurs qui ne sont pas soumis au régime de la sécurité sociale. Il s'agit, notamment, des travailleurs au service personnel de l'employeur (gens de maison).

Les questions ci-après ont été posées :

1) Quelle sera la cotisation journalière à payer par les *femmes de journée*?

En principe, la pension étant proportionnelle à la carrière et à la rémunération, les cotisations devraient être payées sur la base du salaire brut promérité.

Des modalités d'application spéciales pourraient toutefois être prévues.

2) *La loi s'applique-t-elle aux apprentis?*

La réponse est négative en principe, les apprentis n'étant pas liés par un contrat de louage de travail.

L'on pourrait toutefois envisager l'assimilation des périodes d'apprentissage à des périodes d'activité.

3) *La loi s'applique-t-elle aux travailleurs occupés dans les entreprises agricoles à un travail occasionnel?*

*Réponse :*

Oui. — La loi est applicable dès qu'il y a un contrat de louage de travail, quelle que soit la nature du travail.

*L'amendement de M. Glineur* (doc. n° 445 — 1951-1952) vise à mettre la cotisation entièrement à charge de l'employeur.

Cet amendement est rejeté à l'unanimité.

#### Art. 46.

Nous donnons ci-après le texte des articles en question :

*Arrêté-loi du 28 décembre 1944  
et arrêtés d'exécution.*

Art. 12, § 1. — (Arrêté-loi du 6 septembre 1946, art. 2) :

« Les employeurs qui n'effectuent pas dans les délais réglementaires les versements prescrits ou qui ne s'acquit-

verplichtingen, hun opgelegd bij de in uitvoering der onderhavige besluitwet genomen besluiten, niet naleven jegens de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, zijn aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid een bijdragevermeerdering en een interest van verwijl verschuldigd, waarvan het bedrag en de toepassingsvoorwaarden bij Koninklijk besluit vastgesteld worden.

» De vordering der aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid door deze werkgevers verschuldigde sommen kan geschieden door overdracht van het dossier aan het Bestuur der directe Belastingen, dat de inning van bedoelde sommen zal vervolgen als inzake rechtstreekse belastingen.

» De betwistingen tussen de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en de aan deze besluitwet onderworpen werkgevers, zelfs indien zij handelaar zijn, vallen binnen de bevoegdheid der burgerlijke rechtbanken. De vrederechter doet uitspraak in eerste aanleg, welke ook de waarde zij van het geding. De vordering waarover de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid voor de burgerlijke rechtbanken beschikt tegen de aan deze besluitwet onderworpen werkgevers, uit hoofde van nietbetaling der bijdragen binnen de voorgeschreven termijn, verjaren na drie jaar.

» Ongeacht de bij de eerste alinea van onderhavig artikel beoogde vermeerderingen en interesten van verwijl, zijn de lasthebbers der aan deze besluitwet onderworpen werkgevers, welke de op hen, in stede hunner lastgevers, rustende verplichtingen niet nakomen of die zich niet voegen naar de beschikkingen der in uitvoering van onderhavige besluitwet genomen besluiten, aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid een vergoeding verschuldigd, waarvan het bedrag en de toepassingsvoorwaarden bij Koninklijk besluit vastgesteld worden.

» § 2. — Onverminderd de beschikkingen van het Strafwetboek en de strafbepalingen voorzien bij de wetten betreffende de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood, wordt gestraft met een boete van 1 tot 25 frank en een gevangenisstraf van één tot zeven dagen of met één enkele dezer beide straffen :

» de werkgever of zijn aangestelde die de afhoudingen niet deed overeenkomstig artikel 3;

» de werkgever of zijn aangestelde die, de afhoudingen gedaan hebbende, ze binnen de reglementaire termijnen en voorwaarden niet overmaakte aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, samen met zijn eigen bijdragen;

» de werkgever of zijn aangestelde die zich niet voegde naar de voorschriften voorzien bij artikel 10 of naar de verplichtingen hem opgelegd bij de besluiten genomen in uitvoering van onderhavige besluitwet.

» De voorziene boete wordt zoveel maal toegepast als er arbeiders zijn nopens welke er overtreding is luidens de voorgaande alinea's zonder dat echter de som der boeten meer dan 200 frank moge bedragen.

» Wanneer het een maatschappij, een instelling of om het even welke groepering geldt, wordt de straf toegepast op de persoon of de personen belast met het dagelijks beheer der vereniging.

» De strafvordering wordt ingesteld op klacht van de Minister die de Sociale Voorzorg binnen zijn bevoegdheid heeft, of van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid; zij verjaart na een vol jaar te rekenen van de dag waarop de inbreuk werd gepleegd. Indien echter de werkgever de afhoudingen deed doch ze niet, samen met zijn bijdragen, overmaakte aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid binnen de reglementaire termijnen en voorwaarden, vangt de verjaringstermijn slechts aan op de

tent pas vis-à-vis de l'Office national de Sécurité sociale des obligations qui leur sont imposées par les arrêtés pris en exécution du présent arrêté-loi, sont redevables envers l'Office national de Sécurité sociale d'une majoration de cotisation et d'un intérêt de retard, dont le montant et les conditions d'application sont fixés par arrêté royal.

» Le recouvrement des sommes dues par ces employeurs à l'Office national de Sécurité sociale, peut s'effectuer par transmission du dossier à l'Administration des Contributions directes qui poursuivra la perception des dites sommes comme en matière de contributions directes.

» Les contestations entre l'Office national de Sécurité sociale et les employeurs assujettis, même commerçants, sont de la compétence des juridictions civiles. Le juge de paix statue en premier ressort quel que soit le montant de la demande. Les actions dont l'Office national de Sécurité sociale dispose devant les juridictions civiles, contre les employeurs assujettis, du chef de non-paiement de cotisations dans les délais requis, se prescrivent par trois ans.

» Indépendamment des majorations et intérêts de retard, visés au 1<sup>er</sup> alinéa du présent article, les mandataires des employeurs assujettis qui ne remplissent pas les obligations qui leur incombent en lieu et place de leurs mandants ou qui ne se conforment pas aux dispositions des arrêtés pris en exécution du présent arrêté-loi, sont redevables envers l'Office national de Sécurité sociale d'une indemnité dont le montant et les conditions d'application sont fixés par arrêté royal.

» § 2. — Sans préjudice des dispositions du Code pénal et des dispositions pénales prévues par les lois relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, est puni d'une amende de 1 à 25 francs et d'un emprisonnement de 1 à 7 jours ou d'une de ces peines seulement :

» l'employeur ou son préposé qui n'a pas opéré les retenues, conformément à l'article 3;

» l'employeur ou son préposé qui, ayant opéré ces retenues, ne les a pas transférées à l'Office national de Sécurité sociale concurremment avec ses cotisations, dans les délais et conditions réglementaires;

» l'employeur ou son préposé qui ne s'est pas conformé aux prescriptions prévues par l'article 10 ou aux obligations qui lui sont imposées par les arrêtés pris en exécution du présent arrêté-loi.

» L'amende prévue est appliquée autant de fois qu'il y a eu de travailleurs au sujet desquels il y a infraction aux termes des alinéas précédents, sans que toutefois la somme des amendes puisse excéder 200 francs.

» Lorsqu'il s'agit d'une société, d'une institution ou tout autre groupement, la sanction s'applique à la ou les personnes chargées de la gestion journalière de la collectivité.

» L'action pénale est subordonnée au dépôt d'une plainte du Ministre qui a la Prévoyance sociale dans ses attributions ou de l'Office national de Sécurité sociale; elle se prescrit après une année révolue, à compter du jour où l'infraction a été commise. Toutefois, lorsque l'employeur a opéré les retenues mais ne les a pas transférées à l'Office national de Sécurité sociale concurremment avec ses cotisations dans les délais et conditions réglementaires, le délai pour la prescription ne prendra cours qu'à compter du jour du

dag der overmaking van de afhoudingen aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

» Het vonnis dat de straf toepast op de werkgever die de afhoudingen niet deed of ze niet, samen met zijn bijdragen, overmaakte aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid binnen de reglementaire termijnen en voorwaarden, veroordeelt ambtshalve de werkgever tot het storten aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid van de achterstallige bijdragen, alsmede van de bijdragevermeerdering en de interest van verwijl, en bepaalt tevens de termijn binnen welke hij gehouden is zijn verplichtingen na te komen.

» De uitvoering van dit gedeelte van het vonnis wordt vervolgd op initiatief van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, en de invordering der verschuldigde sommen mag geschieden zoals voorzien onder § 1, lid 2, van onderhavig artikel.

» De werkgever mag niet op de arbeider de afhoudingen verhalen welke hij heeft nagelaten te gepasten tijde te verrichten, en is er toe gehouden elk nadeel te herstellen dat volgt uit de nalatigheid of de vertraging in de overmaking der bijdragen.

» De werkgevers zijn burgerlijk aansprakelijk voor de betaling der ten laste hunner aangestelden uitgesproken boeten. »

Art. 12bis (B. W. 6 September 1946, art. 3) :

« De betaling der onder artikel 3, lid 6, voorziene bijdragen alsmede de onder artikel 12, § 1, voorziene bijdragenvermeerdering en interest van verwijl is gewaarborgd door een voorrecht dat rang neemt onmiddellijk na n° 4<sup>quater</sup> en onder n° 4<sup>quinqües</sup> van artikel 19 der wet dd. 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken. »

Art. 47.

Het artikel 5 waarvan sprake luidt als volgt :

« Art. 5 : Het gedeelte der voor de ouderdomspensioenen bestemde bijdrage, dat het door de pensioenwetten opgelegde bedrag der bijdragen overtreft, moet dienen om pensioenaanvullingen te verlenen.

Het bedrag der pensioenaanvulling evenals de verbeteringen die zullen worden aangebracht aan het stelsel der kindertoeslagen zullen bij Koninklijk besluit bepaald worden. »

Art. 48.

Door dit artikel wordt de jaarlijkse Staatstussenkomst bepaald.

*Amendementen van de heren Hicquet en Glineur :*

Stellen voor de Staatstoelage vast te stellen op de helft van de totale som der gestorte bijdragen.

Deze amendementen werden verworpen met 10 stemmen tegen 3.

Art. 49.

Dit artikel richt een Rijksdienst voor arbeiderspensioenen op en stelt er de samenstelling en de opdracht van vast. De volgende wijzigingen werden aangebracht aan de tekst van het ontwerp :

1) om de redenen die uiteengezet werden in het gedeelte van het verslag handelend over de algemene bespreking heeft de Commissie de benaming van de Rijksdienst gewijzigd.

transfert des retenues à l'Office national de Sécurité sociale.

» Le jugement qui applique la sanction pénale à l'employeur qui n'a pas opéré les retenues ou qui ne les a pas transférées à l'Office national de Sécurité sociale concurremment avec ses cotisations dans les délais et conditions réglementaires, condamne d'office l'employeur à verser à l'Office national de Sécurité sociale les cotisations arriérées ainsi que la majoration de cotisation et l'intérêt de retard et fixe en même temps le délai endéans lequel il est tenu d'exécuter ces obligations.

» L'exécution de cette partie du jugement est poursuivie à l'initiative de l'Office national de Sécurité sociale et le recouvrement des sommes dues peut s'effectuer comme il est prévu au § 1, al. 2, du présent article.

» L'employeur ne peut récupérer, à charge du travailleur, les retenues qu'il a omis d'effectuer en temps utile et est tenu de réparer tout préjudice résultant de l'omission ou du retard dans le transfert des cotisations.

» Les employeurs sont civilement responsables du paiement des amendes prononcées à charge de leurs préposés, »

Art. 12bis (Arrêté-loi du 6 septembre 1946, art. 3) :

« Le paiement des cotisations prévues à l'article 3, al. 6, ainsi que de la majoration de cotisation et de l'intérêt de retard visés à l'article 12, § 1, est garanti par un privilège qui prend rang immédiatement après le n° 4<sup>quater</sup> et sous le n° 4<sup>quinqües</sup> de l'article 19 de la loi du 16 décembre 1851 sur les privilèges et hypothèques. »

Art. 47.

L'article 5 en question est conçu en ces termes :

« Art. 5. La part du produit global des cotisations affectées aux pensions de vieillesse, qui excède le produit des cotisations imposées par les lois de pension doit servir à accorder des compléments de pension.

Les taux des compléments de pension seront fixés par arrêté royal. Il en sera de même des améliorations qui seront apportées au régime des allocations familiales. »

Art. 48.

Cet article fixe l'intervention annuelle de l'Etat.

*Amendements de MM. Hicquet et Glineur :*

Ces amendements proposent de fixer la subvention de l'Etat à la moitié du total des cotisations versées.

Ils ont été rejetés par 10 voix contre 3.

Art. 49.

Cet article crée un Office national des Pensions pour ouvriers et il en fixe la composition et les attributions. Les modifications suivantes ont été apportées au texte du projet :

1) Pour les raisons exposées dans les considérations générales du rapport, la Commission a modifié la dénomination de l'Office national.

2) De Commissie heeft een amendement van de heer Humblet (Stuk n° 93 — 1952-1953) dat er toe strekt in het ontwerp een artikel 50bis in te lassen verworpen. Zij heeft het principe weerhouden volgens hetwelk al de beslissingen die door de Rijksdienst zullen getroffen worden wanneer deze de pensioenrechten vaststelt, met redenen zullen omkleed zijn. Het tweede lid van artikel 49 werd in die zin aangevuld.

3) De Commissie heeft vastgesteld dat de tekst van artikel 49 aan het beheerscomité niet toeliet zijn bevoegdheden over te dragen. Het behoud van de tekst van het ontwerp zou dus voor gevolg hebben dat het beheerscomité dat in de geest van de Regering zeker niet geroepen is om zich met het dagelijks bestuur bezig te houden, over alle pensioenaanvragen zou dienen te beslissen.

Het spreekt vanzelf dat dit praktisch onmogelijk is.

Anderzijds zou bij de afwezigheid van wettelijke bepalingen *ad hoc*, een Koninklijk besluit dat de overdracht van bevoegdheid zou bewerkstelligen of hiertoe aan het beheerscomité de mogelijkheid zou geven, onwettelijk zijn.

De Commissie heeft de tekst van artikel 49 gewijzigd daar zij de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen wil behoeden voor de moeilijkheden die de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid heeft gekend en die de Regering ertoe gebracht hebben een wetsontwerp neer te leggen dat de wet van 30 December 1952 geworden is.

De door de Commissie aangenomen tekst voorziet :

a) dat het beheerscomité zijn bevoegdheden kan overdragen binnen de perken en volgens modaliteiten door de Koning vastgesteld;

b) dat de Rijksdienst bestuurd wordt door een algemeen beheerder bijgestaan door een adjunct-algemeen bestuurder.

*Amendement van de heer De Paepe* (Stuk n° 335 — 1951-1952).

*1<sup>ste</sup> deel* : Stelt voor de Rijksdienst toe te laten advies uit te brengen omtrent de voorstellen tot wijziging aan de wet, en de uitvoeringsbesluiten.

De Commissie aanvaardt het eerste deel van dit amendement en schrapt de woorden « evenals de uitvoeringsbesluiten die moeten genomen worden in toepassing van deze en der toekomstige wetgeving ».

*2<sup>de</sup> deel* : verplicht de Rijksdienst elk jaar de rekening der inkomsten en uitgaven aan het Rekenhof ter goedkeuring voor te leggen.

Dit gedeelte wordt met algemene stemmen aangenomen.

*Amendement van de heer Glineur* (St. n° 445 — 1951-1952) :

Stelt voor het beheer van de Rijksdienst derwijze te veranderen, dat de 2/3<sup>de</sup> der mandaten aan de werknemers worden toevertrouwd.

Dit amendement wordt met algemene stemmen verworpen.

#### Art. 50.

In verband met het beheer worden meerdere vragen gesteld :

1) Welke zullen praktisch de bevoegdheden zijn van de Rijksdienst?

2) Welke zullen de bevoegdheden zijn van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas?

2) La Commission a rejeté l'amendement de M. Humblet (Doc. n° 93 — 1952-1953) tendant à insérer dans le projet un article 50bis. Elle en a retenu le principe qui veut que toutes les décisions qui seront prises par l'Office national, lorsqu'il fixe les droits à la pension, seront motivés. Le deuxième alinéa de l'article 49 a été complété dans ce sens.

3) La Commission a constaté que le texte de l'article 49 ne permettait pas au Comité de gestion de déléguer ses pouvoirs. Le maintien du texte du projet aurait donc pour effet que le Comité de gestion qui, dans l'esprit du Gouvernement n'est certainement pas appelé à s'occuper de la gestion journalière, devrait statuer sur toutes les demandes de pension.

Il va sans dire que cela est pratiquement impossible.

D'autre part, en l'absence de dispositions légales *ad hoc*, un arrêté royal réalisant une délégation de pouvoir ou en donnant la faculté au Comité de gestion serait illégal.

La Commission, voulant éviter à l'Office national des Pensions pour ouvriers, les difficultés qu'a connues l'Office national de sécurité sociale et qui ont amené le Gouvernement à déposer un projet de loi devenu la loi du 30 décembre 1952, entend amender le texte de l'article 49.

Le texte adopté par la Commission prévoit :

a) que le Comité de gestion peut déléguer ses pouvoirs dans les limites et suivant les modalités fixées par le Roi;

b) que l'Office national est dirigé par un administrateur général assisté d'un administrateur général adjoint.

*Amendement de M. De Paepe* (Doc. n° 335 — 1951-1952).

*1<sup>re</sup> partie* : Elle propose d'autoriser l'Office national à donner son avis sur les propositions de modification de la présente loi et sur les arrêtés d'exécution.

La Commission accepte la première partie de cet amendement et supprime les mots « ainsi que les arrêtés d'exécution à prendre en application de la présente législation et de la législation ultérieure. »

*2<sup>e</sup> partie* : Elle impose à l'Office national l'obligation de soumettre chaque année à la Cour des Comptes le compte des recettes et des dépenses.

Cette partie est approuvée à l'unanimité.

*Amendement de M. Glineur* (Doc. n° 445 — 1951-1952) :

Cette proposition tend à modifier la gestion de l'Office National de telle manière que les 2/3 des mandats soient aux mains des travailleurs.

Cet amendement est rejeté à l'unanimité.

#### Art. 50.

Au sujet de la gestion plusieurs questions ont été posées :

1) Quelles seront, en pratique, les attributions de l'Office National?

2) Quelles seront les attributions de la Caisse Générale d'Épargne et de Retraite?

3) Welke instelling zal er mede belast worden toezicht te houden op de uitvoering van de wet door de werkgevers?

4) Wat gewordt er van de Dienst voor Ouderdomspensioenen? Wordt hij overbodig voor het op de arbeiders toegepaste stelsel?

5) Door wie zullen de pensioenen aan bedienden en vrij verzekerden na de goedkeuring van de wet toegekend en uitgekeerd worden?

6) Wat gewordt er van het personeel der parastatale instellingen, die afgeschaft worden? ( $\pm$  120 personeelsleden in de Nationale Kas voor ouderdomsrentetoeslagen).

Een deel van deze vragen werden reeds beantwoord bij de algemene bespreking.

Sommige Commissieleden drukken de wens uit dat, bij de bespreking in de openbare vergadering, de heer Minister omtrent deze aangelegenheden meer inlichtingen zou verschaffen.

*Amendement van de heer Glineur* (St. n° 445 — 1951-1952): werd verworpen met algemene stemmen.

#### Art. 50bis.

*Amendement van de heer Humblet* (St. n° 93 — 1952-1953): Dit artikel verplicht de Rijksdienst voor Ouderdomspensioenen elke beslissing, waardoor het pensioen geheel of gedeeltelijk verworpen wordt, met redenen te omkleden.

Het wordt met algemene stemmen verworpen daar de Commissie er de voorkeur aan hechtte artikel 49 te amenderen door te voorzien dat alle beslissingen moeten gemotiveerd zijn.

#### Art. 51.

De Commissie heeft de wens uitgedrukt dat in het verslag een nota zou opgenomen worden waarin dit artikel verduidelijkt wordt.

De heer Minister verschaft ons volgende uitleg:

Het Koninklijk besluit van 31 Mei 1933 werd genomen krachtens de wet van 17 Mei 1933, waarbij aan de Regering bevoegdheid wordt toegekend om haar toe te laten zekere maatregelen te treffen met het oog op het financieel herstel en het verwezenlijken van het begrotingsevenwicht.

Hier volgt de tekst van dit Koninklijk besluit:

« *Eerste artikel.* — Elke verklaring gedaan in verband met een aanvraag tot het bekomen of behouden van een subsidie, vergoeding of toelage, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat is, moet eindigen met de woorden: « Ik bevestig op mijn eer dat deze verklaring oprecht en volledig is. »

» Indien de verklaarder niet kan of niet bij machte is te tekenen, drukt hij bedoelde bevestiging mondeling uit, hetzij vóór de ambtenaar die de verklaring ontvangt, hetzij vóór de burgemeester of diens afgevaardigde.

» Met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar wordt gestraft hij die wetens een valse of onvolledige verklaring doet.

» Indien hij, ten gevolge van dergelijke verklaring, een subsidie, vergoeding of toelage ontvangt, waarop hij geen recht heeft of waarop hij slechts gedeeltelijk recht heeft, wordt hij gestraft met de door artikel 496 van het Strafwetboek voorziene straffen.

» *Art. 2.* — Hij die weet dat hij geen recht meer heeft op het gehele bedrag van een subsidie, vergoeding of toelage zoals in artikel 1 voorzien, is verplicht dit te verklaren.

3) Quel organisme sera chargé de contrôler l'exécution de la loi par les employeurs?

4) Que devient le Service des Pensions de Vieillesse? Devient-il superflu pour le régime appliqué aux salariés?

5) Par qui seront accordées et payées les pensions aux employés et aux assurés libres après le vote de la loi?

6) Qu'advient-il du personnel des organismes parétatiques supprimés? ( $\pm$  120 agents à la Caisse nationale des Majorations de Rente de Vieillesse).

La discussion générale a déjà fourni l'occasion de répondre à quelques-unes de ces questions.

Certains membres de la Commission émettent le vœu qu'à l'occasion de la discussion en séance publique, M. le Ministre donne plus de détails sur ces questions.

*Amendement de M. Glineur* (Doc. n° 445 — 1951-1952): Cet amendement a été rejeté à l'unanimité.

#### Art. 50bis.

*Amendement de M. Humblet* (Doc. n° 93 — 1952-1953): Cet article impose à l'Office national des pensions de vieillesse l'obligation de motiver toute décision de rejet intégral ou partiel.

Cet amendement a été rejeté à l'unanimité, la Commission préférant amender l'article 49, prévoyant que toutes les décisions doivent être motivées.

#### Art. 51.

La Commission a exprimé le désir de voir insérer dans le rapport une note explicative de cet article.

M. le Ministre nous donne les explications suivantes:

L'arrêté royal du 31 mai 1933 a été pris en vertu de la loi du 17 mai 1933 attribuant compétence au Gouvernement pour lui permettre de prendre certaines mesures en vue du redressement financier et de la réalisation de l'équilibre budgétaire.

Voici le texte de cet arrêté royal:

« *Article premier.* — Toute déclaration faite à l'occasion d'une demande tendant à obtenir ou à conserver une subvention, indemnité ou allocation qui est en tout ou en partie, à charge de l'Etat, doit être terminée par les mots: « J'affirme sur l'honneur que la présente déclaration est sincère et complète. »

» Si le déclarant ne sait ou ne peut signer, l'affirmation est faite par lui verbalement, soit devant le fonctionnaire qui reçoit la déclaration, soit devant le bourgmestre ou son délégué.

» Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un an, celui qui fait sciemment une déclaration fausse ou incomplète.

» Si en suite d'une telle déclaration, il reçoit une subvention, indemnité ou allocation à laquelle il n'a pas droit ou à laquelle il n'a droit que partiellement, il est puni des peines prévues à l'article 496 du Code pénal.

» *Art. 2.* — Toute personne qui sait n'avoir plus droit à l'intégralité d'une subvention, indemnité ou allocation prévue à l'article 1<sup>er</sup> est tenue d'en faire la déclaration.

» Hij die dat niet verklaarde, en die een subsidie, vergoeding of toelage, of een gedeelte van een subsidie, vergoeding of toelage aanvaardt, wetende dat hij daarop geen recht meer heeft, wordt gestraft met de door artikel 508 van het Strafwetboek voorziene straffen.

» Art. 3. — De teruggave van de ten onrechte betaalde sommen wordt ambtshalve gelast door de rechtbank bij welke de vervolging aanhangig is gemaakt.

» Art. 4. — Al de bepalingen van boek I van het Strafwetboek zijn op de door de vorige artikelen voorziene misdrijven toepasselijk. »

#### Art. 52.

Ter gelegenheid van de bespreking van dit artikel, dat sancties voorziet voor de gepensioneerden, die nog een beroepsbedrijvigheid uitoefenen, wordt door verschillende leden kritiek uitgeoefend op het verbod om elke beroepsbedrijvigheid uit te oefenen.

Er wordt voorgesteld dat eenzelfde regeling zou getroffen worden als voor de mijnwerkers, aan wie het toegelaten is, naast hun pensioen, nog een maandelijks inkomen te genieten van 1.000 frank en het artikel 8 in die zin te wijzigen.

Anderzijds wordt gewezen op het gevaar dat vele gepensioneerde arbeiders aan te lage lonen zouden gaan werken en een oorzaak zouden zijn van werkloosheid.

De Commissie aanvaardt de tekst, zoals hij in artikel 52 voorgesteld wordt en drukt de wens uit, dat, te gepasten tijde, het Parlement zich zal verzetten tegen het uitoefenen van een beroepsactiviteit door de gepensioneerde ambtenaren.

#### Art. 53.

Dit artikel wordt aangenomen.

#### Art. 53bis.

*Amendement van de heer Humblet (St. n° 93 — 1952-1953) :*

De artikelen 52 en 53 voorzien sancties in geval van overtredingen. Door het artikel 53bis wordt de verplichting opgelegd, elke getroffen sanctie met redenen te omkleden.

Het wordt met algemene stemmen verworpen daar het de rechtscolleges in betwiste zaken zijn die de in de artikelen 52 en 53 voorziene sancties toepassen.

#### Art. 54.

Met het doel eenmaking tot stand te brengen, verleent het ontwerp aan de Koning het recht om, onder de controle van de Raad van State, rechtscolleges voor betwiste zaken in te stellen die tot taak hebben uitspraak te doen in geschillen voortvloeiend uit de hoofdstukken I, II en III, en de door de artikelen 52 en 53 (Memorie van toelichting, blz. 13 en 14) bepaalde sancties toe te passen.

In een amendement (stuk n° 93) wordt voorgesteld aan de vrederechter de taak toe te vertrouwen in die geschillen uitspraak te doen, mits de mogelijkheid te voorzien ze voor te leggen aan de bij Koninklijk besluit ingestelde scheidsgerichten.

De indieners van dit amendement kunnen de oprichting van rechtscolleges van bestuurlijke aard niet aanvaarden. Zij zijn van mening dat het recht op pensioen een burgerlijk recht is; bijgevolg hoort het aan de rechtbanken toe, krachtens artikel 92 van de Grondwet, uitspraak te doen

» Celui qui, n'ayant pas fait cette déclaration, accepte une subvention, indemnité ou allocation, ou partie d'une subvention, indemnité ou allocation, sachant qu'il n'y a plus droit, est puni des peines prévues à l'article 508 du Code pénal.

» Art. 3. — La restitution des sommes indûment payées est ordonnée d'office par le tribunal saisi de la poursuite.

» Art. 4. — Toutes les dispositions du livre I<sup>er</sup> du Code pénal sont applicables aux infractions prévues par les articles précédents. »

#### Art. 52.

Lors de l'examen de cet article, qui prévoit des sanctions contre les pensionnés exerçant encore une activité professionnelle, plusieurs membres ont critiqué l'interdiction de toute activité professionnelle.

Il est proposé de prévoir le même régime que pour les ouvriers mineurs, auxquels il est permis d'avoir un revenu mensuel de 1.000 francs en dehors de leur pension, et de modifier l'article 8 dans ce sens.

D'autre part, on signale le danger que beaucoup d'ouvriers pensionnés travailleraient à des salaires trop bas, et provoqueraient ainsi une extension du chômage.

La Commission adopte le texte, tel que proposé à l'article 52, et exprime le vœu de voir le Parlement s'opposer, en temps opportun, à l'exercice d'une activité professionnelle par les fonctionnaires pensionnés.

#### Art. 53.

Cet article est adopté.

#### Art. 53bis.

*Amendement de M. Humblet (Doc. n° 93 — 1952-1953) :*

Les articles 52 et 53 prévoient des sanctions en cas d'infraction. L'article 53bis prévoit que toute sanction devra être motivée.

Cet article est rejeté à l'unanimité parce que ce sont les juridictions contentieuses qui appliquent les sanctions prévues par les articles 52 et 53.

#### Art. 54.

Dans un but d'unification le projet donne au Roi le pouvoir d'instituer des juridictions contentieuses, sous contrôle du Conseil d'Etat, et chargées de juger des contestations résultant des chapitres I, II et III, et d'appliquer les sanctions prévues par les articles 52 et 53 (Exposé des motifs, pp. 13 et 14).

Un amendement (doc. n° 93) propose de confier la mission de juger de ces contestations au juge de paix, tout en prévoyant la faculté de les porter devant les juridictions arbitrales instituées par arrêt royal.

Les auteurs de cet amendement ne peuvent admettre la création de juridictions administratives. Le droit à la pension, considèrent-ils, est un droit civil; par conséquent, les contestations en la matière sont, en vertu de l'article 92 de la Constitution, du ressort des tribunaux. Le système

over de geschillen ter zake. Het door het ontwerp ingevoerde stelsel komt daarop neer, dat het recht op pensioen beschouwd wordt als een bestuurlijke titel zonder meer, die het Bestuur verleent of weigert, onder de uitsluitende controle van de rechtscolleges die het in zijn schoot opricht. Het is een achteruitgang ten opzichte van de vorige wetten die, wat de rente en de bijdrage van de Staat betreft, steeds in die zin werden beschouwd, dat zij burgerlijke rechten verwekken. Het is eveneens een achteruitgang ten aanzien van de maatschappelijke vooruitgang, die de zelfstandigheid van de arbeider moet tot stand brengen.

Andere leden van de Commissie delen die mening niet.

De voorstanders van de tweede zienswijze menen dat het onderscheid tussen de bepaling van burgerlijke en administratieve rechten reeds toelaat te besluiten dat het recht op pensioen een administratief recht is.

#### I. — Onderscheid tussen burgerlijk recht en administratief recht.

Volgens de rechtsleer en de rechtspraak, kunnen de burgerlijke en administratieve rechten als volgt bepaald worden :

a) *Burgerlijke rechten* zijn private rechten welke bekrachtigd en ingericht worden door het Burgerlijk Wetboek en de aanvullingswetten er van. (Cassatie, 5 November 1920, *Pas.* 1920, I, 239).

b) *Administratieve rechten* zijn die welke een belanghebbende toelaten de wettelijke werking van een openbare dienst te zijnen bate te eisen of nog die een particulier in staat stellen, na een onregelmatige werking van de openbare dienst, de vernietiging van de hem schadelijke administratieve beslissing te vragen, maar niet de schadeloosstelling, zoals de houder van een burgerlijk recht. (Wigny : *Principes généraux du droit administratif belge*, uitg. 1948, n° 156, blz. 228 — Advies van de heer Advokaat Generaal Van den Branden de Reeth vóór Beroep Brussel, 7 December 1949, *Pas.* 1950, II, blz. 27).

#### II. — Het recht op pensioen is een administratief recht.

##### a) Het is geen burgerlijk recht.

Zij die beweren dat het recht op pensioen een burgerlijk recht is gaan doorgaans uit van het bestaan van een zogenaamde contractuele band tussen de pensioengerechtigde en het organisme dat het pensioen toekent.

Welnu, er bestaat geen contract ter zake, want er is geen vrije daad. De verplichte verzekering heeft niets vrijwilligs; zij wordt de arbeiders opgelegd en stelt verplichtingen vast ten laste van werkgever en van verzekerde (Wigny, *op. cit.*, n° 116, blz. 153. — Nota van de heer Procureur-Generaal Leclercq onder arrest van Cassatie van juni 1937, *Pas.* 1937, I, 167).

De enige verbintenissen die de naam contractueel verdienen zijn die welke door de personen gewild worden en die geen andere grond hebben dan hun vrije wil; omgekeerd heeft elke verplichting die niet wederkerig overeengekomen werd niets contractueels. (Durkheim : *La division du travail social* — 2<sup>e</sup> uitgave, blz. 189 — In die zin : Paul Durand : *La contrainte légale dans la formation des rapports contractuels*. *Revue trimestrielle de droit civil* 1944, blz. 274, n° 1. — De Page : *Traite élémentaire de droit civil belge* — D. II, blz. 462 — Brussel — 2<sup>e</sup> uitgave).

Het recht van de gerechtigden op een ouderdomspensioen is bijgevolg geen burgerlijk recht vermits het niet voortvloeit uit een wilsovereenstemming.

introduit par le projet revient à considérer le droit à la pension comme un simple titre administratif que l'Administration accorde ou refuse sous le contrôle exclusif des juridictions qu'elle institue en son sein. C'est un recul au regard des lois antérieures qui, en ce qui concerne la rente et la contribution de l'Etat, ont toujours été considérées comme donnant naissance à des droits civils. C'est également un recul au regard du progrès social qui doit assurer l'indépendance du travailleur.

D'autres membres de la Commission ne partagent pas cet avis.

Ceux qui sont partisans de cette deuxième manière de voir estiment que la différence entre la définition des droits civils et droits administratifs permet déjà de conclure que le droit à la pension est un droit administratif.

#### I. — Distinction entre droits civils et droits administratifs.

D'après la doctrine et la jurisprudence, les droits civils et administratifs peuvent être définis comme suit :

a) les *droits civils* sont les droits privés consacrés et organisés par le Code civil et les lois qui le complètent (Cassation 5 nov. 1920, *Pas.* 1920, I, 239);

b) les *droits administratifs* sont ceux qui permettent à un intéressé de réclamer à son profit le fonctionnement légal d'un service public ou qui permettent à un particulier après un fonctionnement irrégulier du service public, de demander non pas des dommages et intérêts, comme le bénéficiaire d'un droit civil, mais l'annulation de la décision administrative qui lui est préjudiciable. (Wigny, *Principes généraux du droit administratif belge*, Ed. 1948, n° 156, p. 228 — Avis de M. l'Avocat général Van den Branden de Reeth précédant arrêt Cour d'appel de Bruxelles, 7 décembre 1949, *Pas.* 1950, II, 27.)

#### II. — Le droit à la pension est un droit administratif.

##### a) Ce n'est pas un droit civil.

Ceux qui prétendent que le droit à la pension est un droit civil s'appuient généralement sur l'existence d'un prétendu lien contractuel entre le bénéficiaire de la pension et l'organisme qui l'octroie.

Or, il n'existe pas de contrat en cette matière parce qu'il n'y a pas d'acte volontaire. L'assurance obligatoire n'a rien de volontaire; elle est imposée aux travailleurs et fixe des obligations tant à charge de l'assujéti qu'à charge de l'employeur. (Wigny, *op. cit.*, n° 116, p. 153. — Note de M. le Procureur général Leclercq sous arrêt de Cassation, 3 juin 1937, *Pas.* 1937, I, 167.)

Les seuls engagements qui méritent le nom de contractuels sont ceux voulus par les individus et n'ayant pas d'autre cause que leur libre volonté; inversement, toute obligation qui n'a pas été mutuellement consentie n'a rien de contractuel. (Durkheim. *La division du travail social*, 2<sup>me</sup> édition, p. 189 — En ce sens : Paul Durand : *La contrainte légale dans la formation des rapports contractuels*. *Revue trimestrielle de droit civil*, 1944, p. 274, n° 1. — De Page : *Traite élémentaire de droit civil belge* — T. II, blz. 462 — Brussel — 2<sup>me</sup> édition).

Le droit des bénéficiaires d'une pension de vieillesse n'est donc pas un droit civil, puisqu'il ne résulte pas d'un accord de volontés.

b) *Het recht is een administratief recht.*

Zolang particulieren een uitkering welke hun contractueel beloofd werd, of een vergoeding wegens ondergang schade, eisen, steunen zij zich op het Burgerlijk Wetboek. Zodra het er om gaat te hunnen bate de reglementaire werking van een openbare dienst te bekomen, en zij dus rechtstreeks dit voordeel opeisen, is het de wet van de openbare dienst die aan hun recht ten grondslag ligt. (Wigny, *op. cit.*, n° 156, blz. 228.)

Welnu, de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van overlijden en vroegtijdige dood is uiteraard een openbare dienst. (Cassatie, 3 Juli 1937, *Pasicrisie* 1937, I, blz. 167).

De rechten van de personen op de werking van een openbare dienst, zijn geen burgerlijke rechten doch wel administratieve rechten (Lenaerts — De geschillen inzake maatschappelijke zekerheid — *Annales voor rechtsgeleerdheid en staatswetenschappen* 1952, D. XII, n° 50, blz. 462), welke niet gevrijwaard zijn door artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, daar zij uit dit laatste niet voortvloeien (Wigny, *op. cit.*, n° 133, blz. 184 en volgende).

Dezen die van mening zijn dat het recht op pensioen een administratief recht is, roepen daarenboven volgende argumenten in :

1) de bijdragen voor maatschappelijke zekerheid dienen eerder beschouwd als een voor de werking van een openbare dienst gestorte bijdrage. Zij worden in een gemeenschappelijk fonds gestort om onder alle gerechtigden te worden verdeeld en het recht van de verzekerde op de uitkeringen wordt vastgesteld volgens andere criteria dan het criterium van het bedrag der voor hem gestorte bijdragen.

Men mag dus niet zeggen dat het pensioen en de uitkeringen van de maatschappelijke zekerheid in het algemeen de opbrengst van het vroeger verdiend loon zijn;

2) de juridische aard van het recht op pensioen geeft vaak aanleiding tot verwarring. Oorzaak daarvan is het feit dat men verwaarloost onderscheid te maken tussen het recht op het bekomen en het recht op de uitkering van het pensioen. In het eerste geval gaat het om het recht op de werking van een openbare dienst en bijgevolg, om een werkelijk administratief recht. In het tweede geval daarentegen gaat het om het bekomen der betaling van een schuldvordering, recht dat in het Burgerlijk Wetboek voorkomt;

3) doorgaans wordt gedacht dat de administratieve rechten aan de willekeur van de administratie zijn overgelaten. Deze opinie is verkeerd. Het is, inderdaad, niet de administratie welke de geschillen betreffende de administratieve rechten moet berechten, maar de rechtscolleges voor betwiste zaken, welke in navolging van de gewone rechtbanken ingesteld zijn. De grondwettelijke waarborgen van rechtspleging zijn eveneens op deze rechtscolleges welke trouwens bij de Grondwet zelf voorzien zijn (art. 94 van de Grondwet), van toepassing. (In die zin : Wigny : *op. cit.*, n° 142, blz. 203.)

Deze rechtscolleges, welke niet mogen verward worden met de administratie zelf, werden ingesteld om aan de betrokkenen faciliteiten te verlenen, welke door de gewone rechtscolleges niet verleend worden. De rechtspleging bij de administratieve rechtscolleges gaat sneller en kost minder dan bij de gewone rechtscolleges.

De heer Minister meent dat de kwestie kan betwist worden. Weliswaar bestaan er redenen om het gedeelte van het pensioen dat wordt samengesteld door de bijdragen als een burgerlijk recht te beschouwen; doch hetzelfde geldt niet voor het gedeelte dat wordt uitgemaakt door de Staatsbijdrage. De heer Minister is, anderzijds, van mening dat de bestaande gemeenschappelijke rechtscolleges niet voorbereid

b) *Ce droit est un droit administratif.*

Tant que les particuliers réclament une prestation qui leur a été contractuellement promise ou des dommages et intérêts réparant une lésion, ils s'appuient sur le Code civil. Dès qu'il s'agit d'obtenir le fonctionnement réglementaire d'un service public à leur profit, et qu'ils réclament directement ce bénéfice, c'est la loi du service public qui est le fondement de leur droit. (Wigny, *op. cit.*, n° 156, p. 228.)

Or, l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré est essentiellement un service public. (Cass. 3 juin 1937, *Pas.* 1937, I, p. 167.)

Les droits qu'ont les individus au fonctionnement d'un service public ne sont pas des droits civils, mais des droits administratifs. (Lenaert — De geschillen in zake maatschappelijke zekerheid — *Annales de droit et sciences politiques*, 1952, T. 12, n° 50, p. 462), qui ne découlant pas du Code civil ne sont pas protégés par l'article 1382 du Code civil. (Wigny, *op. cit.*, n° 133, p. 184 et suivantes.)

Ceux qui estiment que le droit à la pension est un droit administratif font en outre valoir les arguments suivants :

1) les cotisations de sécurité sociale doivent être considérées plutôt comme une contribution versée pour le fonctionnement d'un service public. Elles sont versées dans un fonds commun pour être réparties entre tous les bénéficiaires. Le droit de l'assuré aux prestations est fixé suivant des critères autres que celui du montant des cotisations versées pour lui.

On ne peut donc dire que la pension et les prestations de sécurité sociale en général constituent le produit des salaires promérités;

2) la nature juridique du droit à la pension donne couramment lieu à confusion. Ceci provient du fait que l'on néglige de faire la distinction entre le droit à l'obtention de la pension et le droit au paiement de la pension. Dans le premier cas, il s'agit du droit au fonctionnement d'un service public et par conséquent d'un véritable droit administratif. Dans le second cas, au contraire, il s'agit de l'obtention du paiement d'une créance, droit inscrit dans le Code civil;

3) on croit généralement que les droits administratifs sont abandonnés à l'arbitraire de l'administration. Cette opinion est erronée. En effet, la connaissance des litiges relatifs aux droits administratifs n'appartient pas à l'administration, mais à des juridictions contentieuses, instituées à l'instar des juridictions ordinaires. Les garanties constitutionnelles de procédure s'appliquent également à ces juridictions prévues d'ailleurs par la Constitution elle-même (art. 94 de la Constitution), (Dans ce sens : Wigny : *op. cit.*, n° 142, p. 203).

Ces juridictions qu'il ne faut pas confondre avec l'administration elle-même, ont été instituées pour donner aux intéressés des facilités que ne leur donnent pas les juridictions ordinaires. Ainsi, la procédure devant les juridictions administratives est plus expéditive et moins coûteuse que devant les juridictions ordinaires.

M. le Ministre estime que ce point ne peut être contesté. Sans doute y a-t-il des raisons de considérer comme droit civil la partie de la pension constituée par les cotisations; mais il n'en est pas de même pour la partie qui est assurée par la contribution de l'Etat. M. le Ministre estime d'autre part que les juridictions de droit commun existantes manquent de préparation en vue de statuer sur ces contes-

zijn om in dergelijke geschillen uitspraak te doen. Hij bekommert zich om het technisch aspect van het vraagstuk en vreest het gelijktijdig bestaan van beroep bij de gewone rechtsmachten en bij scheidsgerechten. De heer Minister verklaart dat het vraagstuk der arbeidsgerechten zijn aandacht gaande houdt. Er werden hem dienaangaande voorstellen gedaan. Wanneer die rechtscolleges zullen opgericht zijn voor geheel het maatschappelijk recht, dan zal het normaal zijn dat hun de taak wordt toevertrouwd, uitspraak te doen in de geschillen in zake pensioenen.

De indiener van het amendement antwoordt dat wanneer een wet, zoals in dit geval, een recht waarborgt aan burgers die de door die wet bepaalde voorwaarden vervullen, zonder enige mogelijkheid tot beoordeling aan de openbare besturen te laten, zij een werkelijk burgerlijk recht tot stand brengt, en dat de rechtbanken bevoegd zijn voor de geschillen in verband met een dergelijk recht. Hij haalt in die zin auteurs en rechterlijke beslissingen aan.

De meerderheid van de Commissie is gevoelig voor de technische argumenten van de heer Minister en wil daarmee rekening houden; zij wenst echter dat de vooruitgang van het maatschappelijk recht eerlang een nieuwe bekrachtiging zou krijgen door de oprichting van werkelijke arbeidsrechtbanken en dat een einde zou worden gemaakt aan de vermenigvuldiging van de administratieve commissies, die alleen denkbaar zijn in een etatisch regime, waarvan niemand in ons land wil weten.

Om bovenstaande bekommernissen in de tekst te concretiseren, beslist de Commissie, met de instemming van de heer Minister, de technische aspecten van het ontwerp te eerbiedigen, doch het te wijzigen als volgt:

- 1) de rechtscolleges bepaald in artikel 54 zullen, overeenkomstig artikel 94 van de Grondwet, door de wet zelf worden ingesteld en niet door de Uitvoerende Macht.
- 2) de beslissingen van de rechtscolleges van beroep zullen worden voorgelegd, niet aan de Raad van State, zoals in bestuurlijke aangelegenheden, maar aan het Hof van verbreking, zoals in zake burgerlijke rechten.

Door die wijzigingen zal aan de rechtscolleges het karakter worden verleend van instanties, die kunnen vergeleken worden met de Werkrechtersraden, in de aangelegenheden die onder hun bevoegdheid vallen. Ieder beroep dat aan die rechtscolleges wordt voorgelegd zal dus het karakter vertonen van een rechtsvordering. Bij de oprichting van de arbeidsrechtbanken, die thans ter studie ligt, zal de bijzondere bevoegdheid, die aan de in artikel 54 vermelde rechtscolleges wordt toegekend, op die rechtbanken worden overgedragen.

Het aldus gewijzigde artikel wordt eenparig aangenomen en de in stuk n° 93 voorgestelde amendementen worden ingetrokken door de indieners er van, die verklaren dat zij voldoening bekomen hebben over het beginsel.

Art. 55.

Werd aangenomen.

Art. 56.

Werd aangenomen na wijziging.

Art. 57.

Door dit artikel werden de verworven rechten erkend. Het wordt aangenomen.

Art. 58.

Dit artikel bepaalt, in nuttige orde, de rechten op de achterstallige aan de overleden gepensioneerden niet-uitbetaalde termijnen.

tations. Il se préoccupe de l'aspect technique du problème et redoute la co-existence de recours aux juridictions ordinaires et à des juridictions arbitrales. M. le Ministre déclare que le problème des conseils de prud'hommes retient toute son attention. Des propositions lui ont été soumises à ce sujet. Lorsque ces juridictions auront été créées pour l'ensemble du droit social, il sera normal de leur confier le jugement des contestations en matière de pensions.

L'auteur de l'amendement réplique que quand une loi garantit, comme en l'espèce, un droit à des citoyens qui réunissent les conditions qu'elle indique, sans laisser aucune faculté d'appréciation aux pouvoirs publics, elle crée un véritable droit civil et les tribunaux sont compétents pour les contestations concernant pareil droit. Il cite des auteurs et des décisions judiciaires en ce sens.

La Commission est sensible aux arguments techniques de M. le Ministre et désire en tenir compte; mais elle souhaite que le progrès du droit social reçoive, à brève échéance, une nouvelle consécration par l'institution de véritables tribunaux du travail, et qu'il soit mis fin à la prolifération des commissions administratives, seulement concevables dans un régime étatiste que tout le monde s'accorde, chez nous, à écarter.

Pour concrétiser ces préoccupations dans le texte, la Commission décide, avec l'accord de M. le Ministre, de respecter les aspects techniques du projet, mais d'amender celui-ci comme suit:

- 1) ce sera la loi elle-même, conformément à l'article 94 de la Constitution, et non le pouvoir exécutif, qui instituera les juridictions prévues à l'article 54;
- 2) les décisions des juridictions d'appel seront déférées non au Conseil d'Etat comme en matière administrative, mais à la Cour de cassation comme en matière de droits civils.

Ces modifications conféreront ainsi aux juridictions le caractère de juridictions comparables aux conseils de Prud'hommes dans les matières de leur compétence. Le recours porté devant ces juridictions aura donc le caractère d'une action en justice. Lors de la création des tribunaux du travail actuellement à l'étude, la compétence particulière attribuée aux juridictions prévues à l'article 54 sera déléguée à ces tribunaux.

L'article ainsi amendé est adopté à l'unanimité et les amendements proposés au document n° 93 sont retirés par leurs auteurs qui déclarent avoir obtenu satisfaction quant au principe.

Art. 55.

Adopté.

Art. 56.

Adopté après modification.

Art. 57.

Cet article consacre les droits acquis. Il est adopté.

Art. 58.

Cet article détermine en ordre utile les droits aux arrérages échus et non-liquidés aux pensionnés décédés.

Een lid merkt aan, dat, volgens het Burgerlijk Wetboek, de persoon die de begrafenis-kosten gedragen heeft, voorrang moet hebben.

De Commissie is echter van mening, dat het standpunt, dat werd ingenomen, bij gelegenheid van de bespreking der wet van 30 December 1950, tot wijziging van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van overlijden en vroegtijdige dood, moet behouden blijven, daar de voorrang voor personen, die de begrafenis-kosten gedragen hebben, aanleiding kan geven tot onrechtvaardige toestanden.

De tekst wordt aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

#### Art. 59.

Een lid vraagt welke de bedoelingen zijn der Regering, in verband met het deel van het pensioen, dat mag geëist worden door de C. O. O.

De huidige wetgeving bevat volgende bepaling :

« De Commissies van Openbare Onderstand, mogen, als tegemoetkoming in de verplegingskosten, vanwege de door hun toedoen ter verpleging opgenomen lieden, die de voordelen van deze wet genieten, geen som eisen die meer beloopt dan de twee derden van het pensioen, samengesteld door de ouderdomsrente en de ouderdomsrentetoeslag door de belanghebbende getrokken. »

(Artikel 86 der samengeordende wetten.)

De heer Minister antwoordt dat hij geen enkele reden ziet om hieraan verandering te brengen.

#### Art. 59bis.

De Commissie heeft dit artikel aangevuld om het ook van toepassing te maken op het Gemeen Fonds.

Een amendement van Mevr. Fontaine-Borguet (St. n° 464 — 1951-1952), waardoor een verlofgeld voor de gepensioneerden voorzien wordt, dat gelijk is aan 1/24<sup>e</sup> van het pensioen; wordt verworpen met 11 stemmen tegen 6.

#### Art. 60.

Dit artikel verleent aan de Koning de macht om alle bijkomende maatregelen te treffen, nodig om de uitvoering van de bepalingen van deze wet te verzekeren.

Dit artikel wordt aangenomen.

#### Art. 61.

Door dit artikel wordt de toepassingsdatum van deze wet vastgesteld op de eerste dag van het kalenderkwartaal, volgend op de bekendmaking er van.

Amendementen van de heren Hicguet en Glineur (St. n°s 320 en 445 — 1951-1952), die de toepassingsdatum vaststellen op 1 Januari 1952 worden verworpen met 9 stemmen tegen 5.

\* \* \*

De tekst voorgesteld door de Commissie werd aangenomen met eenparigheid van stemmen. Een deel der commissieleden hebben geen deelgenomen aan de laatste vergaderingen der Commissie, daar zij niet akkoord waren met zekere beslissingen genomen door de meerderheid.

Dit verslag werd aangenomen met 13 stemmen en 4 onthoudingen. De onthoudingen zijn niet het gevolg van de inhoud van het verslag doch vinden hun oorsprong in het feit dat een deel der commissieleden niet hebben deelgenomen aan al de vergaderingen der Commissie.

De Verslaggever,  
P. DE PAEPE.

De Voorzitter,  
H. HEYMAN.

Un commissaire fait observer que, conformément au Code Civil, c'est la personne ayant supporté les frais des funérailles qui doit avoir la priorité.

La Commission estime toutefois que le point de vue qui a été adopté à l'occasion de la discussion de la loi du 30 décembre 1950 modifiant les lois relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, doit être maintenu, la priorité accordée à des personnes ayant supporté les frais de funérailles pouvant donner lieu à des situations injustes.

Le texte est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

#### Art. 59.

Un commissaire demande quelles sont les intentions du gouvernement en ce qui concerne la part de la pension pouvant être exigée par les C. A. P.

La législation actuelle contient la disposition suivante :

« Les Commissions d'assistance publique ne peuvent exiger, de la part de leurs hospitalisés, qui bénéficient des avantages de la présente loi, comme paiement des frais d'hospitalisation, une somme dépassant les deux tiers de la pension constituée par la rente de vieillesse et la majoration de rente de vieillesse touchée par l'intéressé. »

(Article 86 des lois coordonnées.)

M. le Ministre répond qu'il ne voit aucun motif pouvant justifier une modification.

#### Art. 59bis.

La Commission a complété cet article en vue de le rendre applicable également au Fonds commun.

Un amendement émanant de M<sup>me</sup> Fontaine-Borguet (doc. n° 464 — 1951-1952) prévoyant un pécule de vacances en faveur des pensionnés, égal à 1/24<sup>me</sup> de la pension, est rejeté par 11 voix contre 6.

#### Art. 60.

Cet article accorde au Roi le pouvoir de prendre toutes les mesures complémentaires nécessaires pour assurer l'exécution des dispositions de la présente loi.

Cet article est approuvé.

#### Art. 61.

Cet article fixe la date d'application de la présente loi au premier jour du trimestre civil postérieur à sa publication.

Des amendements par lesquels MM. Hicguet et Glineur (Doc. n°s 320 et 445 — 1951-1952) proposent de fixer au 1<sup>er</sup> janvier 1952 la date d'entrée en vigueur, sont rejetés par 9 voix contre 5.

\* \* \*

Le texte proposé par la Commission a été adopté à l'unanimité. Une partie des membres de la Commission n'étant pas d'accord avec certaines décisions approuvées par la majorité, n'ont pas assisté aux dernières séances.

Le rapport a été adopté par 13 voix et 4 abstentions. Les abstentions ne concernent pas le contenu du rapport, mais sont l'expression des réserves faites par certains des commissaires qui n'ont pas assisté à toutes les séances de la Commission.

Le Rapporteur,  
P. DE PAEPE.

Le Président,  
H. HEYMAN.

## TEKST VOORGESTELD DOOR DE COMMISSIE.

WETSONTWERP  
BETREFFENDE DE ARBEIDERSPENSIOENEN.

## HOOFDSTUK EEN.

## Algemene bepalingen.

## Eerste artikel.

Deze wet strekt er toe een stelsel in zake ouderdomspensioenen en uitkeringen bij overlijden in te richten ten voordele van :

1° de werknemers in België tewerkgesteld ter uitvoering van een arbeiderscontract, een dienstbodencontract, een huisarbeiderscontract, een zeevisserscontract, een binnenschipperscontract of enig andere arbeidsovereenkomst met uitsluiting van contracten waardoor de werknemer in aanmerking komt voor een pensioenstelsel bedoeld in artikel 2;

2° de weduwen der in 1° bedoelde werknemers en de weduwen der werknemers die vóór de inwerkingtreding van deze wet zijn overleden en die in België tewerkgesteld zijn geweest ter uitvoering van een der in 1° opgesomde contracten.

Voor de toepassing van deze wet wordt vermoed dat de arbeidsverhoudingen van dienstbode tussen bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad geen dienstbodencontract doen ontstaan.

De Koning kan, volgens door Hem te bepalen modaliteiten, het bij deze wet ingevoerd stelsel van toepassing verklaren op andere werknemers en hun weduwen, met uitzondering van de in artikel 2 bedoelde personen.

## Art. 2.

Deze wet is niet van toepassing op de werknemers die vallen onder de wetgeving op het pensioenstelsel van de bedienden, van de mijnwerkers, van de zeelieden varende onder Belgische vlag, of onder enig ander pensioenstelsel vastgesteld door of krachtens een wet, door een provinciaal reglement of door de Nationale Maatschappij der Belgische spoorwegen; hetzelfde geldt voor de weduwen van deze werknemers.

## Art. 3.

Deze wet bepaalt de bijdragen welke de werknemers en hun werkgevers ter uitvoering van haar voorschriften moeten storten.

Zij handhaaft het recht op de gevestigde rente of op de rente welke tot de datum van de inwerkingtreding van deze wet gevestigd wordt, overeenkomstig de geordende wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood.

Zij waarborgt :

1° aan de werknemer, die overeenkomstig haar voorschriften bijgedragen heeft, een recht op een ouderdomspensioen;

2° aan de weduwe van de werknemer een recht op een weduwenpensioen, op een weduwentoeelage of op een aanpassingsvergoeding;

3° aan zijn kinderen een recht op een wezentoeelage.

## TEXTE PROPOSE PAR LA COMMISSION.

PROJET DE LOI  
RELATIF AUX PENSIONS DES OUVRIERS.

## CHAPITRE PREMIER.

## Dispositions générales.

## Article premier.

La présente loi a pour objet d'organiser un régime de pensions de vieillesse et de prestations en cas de décès au profit :

1° des travailleurs occupés en Belgique en exécution d'un contrat de travail, d'un contrat de service domestique, d'un contrat de travail à domicile, d'un contrat d'engagement pour la pêche maritime, d'un contrat d'engagement pour le service de bâtiments de navigation intérieure ou de tous autres contrats de louage de travail, à l'exception de ceux qui permettent au travailleur de bénéficier de l'un des régimes de retraite prévus à l'article 2;

2° des veuves des travailleurs dont il est question au 1° ainsi que des veuves des travailleurs décédés avant l'entrée en vigueur de la présente loi et qui ont été occupés en Belgique en exécution de l'un des contrats énumérés au 1°.

Pour l'application de la présente loi, les relations de travail domestique entre parents ou alliés jusqu'au troisième degré inclusivement sont présumées ne pas donner lieu à un contrat de service domestique.

Le Roi, suivant des modalités qu'il détermine, peut étendre le bénéfice du régime instauré par la présente loi à d'autres travailleurs et à leurs veuves à l'exception des personnes visées à l'article 2.

## Art. 2.

Ne tombent pas sous l'application de la présente loi, les travailleurs qui sont soumis au régime de pensions des employés, des ouvriers mineurs, des marins naviguant sous pavillon belge ou à tout autre régime de pensions établi par ou en vertu d'une loi, par un règlement provincial ou par la Société nationale des chemins de fer belges; il en est de même des veuves de ces travailleurs.

## Art. 3.

La présente loi détermine les cotisations que les travailleurs et leurs employeurs doivent verser en exécution de ses prescriptions.

Elle maintient le droit à la rente constituée ou en cours de constitution jusqu'à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, conformément aux lois coordonnées relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré.

Elle garantit :

1° au travailleur qui a cotisé conformément à ses prescriptions un droit à une pension de vieillesse;

2° à la veuve du travailleur, un droit à une pension de veuve, à une allocation de veuve ou à une indemnité d'adaptation;

3° à ses enfants un droit à une allocation d'orphelins.

De gevallen waarin de echtgenote van de werknemer recht heeft op een ouderdomspensioen uit hoofde van haar echtgenoot worden bepaald door de Koning, die de modaliteiten van toekenning van dit pensioen vaststelt.

De Koning bepaalt de toekenningsmodaliteiten van een pensioen uit hoofde van hun man, aan de feitelijk of van tafel en bed gescheiden echtgenote, aan de uitsluitend ten nadele van de man uit de echt gescheiden vrouw en aan de vrouw tegen wie de echtscheiding bij toepassing van artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek werd uitgesproken.

In de in het vorig lid bedoelde gevallen wordt het ouderdomspensioen van de man vastgesteld alsof hij samenleefde met zijn echtgenote, of alsof het huwelijk niet was ontbonden geweest.

De Koning bepaalt het gedeelte van het aldus vastgesteld ouderdomspensioen of van het weduwnpensioen dat aan deze personen kan worden toegekend.

#### Art. 4.

Het ouderdomspensioen en het weduwnpensioen worden berekend in verhouding tot :

1° de beroepsloopbaan van de werknemer. De loopbaan omvat de arbeidsperioden en de perioden van inactiviteit welke de Koning met de vorige gelijkstelt;

2° de bruto-lonen door de werknemer verdiend en de fictieve lonen welke betrekking hebben op de perioden van inactiviteit welke de Koning bepaalt. Deze lonen worden aangepast in verhouding tot de schommelingen van het algemeen gemiddelde der lonen, volgens modaliteiten welke de Koning bepaalt.

#### Art. 5.

Bij de vaststelling van de weduwentoelage en van de aanpassingsuitkering wordt uitsluitend rekening gehouden met artikel 4, 2°.

#### Art. 6.

Het ouderdomspensioen, het weduwnpensioen en de weduwentoelage veranderen volgens de schommelingen van de levensduurte; de Koning bepaalt de modaliteiten van deze veranderingen.

#### Art. 7.

Voor elke werknemer die voor deze wet in aanmerking komt wordt bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas een individuele rekening gehouden waarop de bijdragen worden aangetekend alsook de gegevens betreffende de loopbaan en de lonen bedoeld in artikel 4 en het bedrag gelijkwaardig aan de rente bedoeld in artikel 14, lid 3.

De werknemer ontvangt jaarlijks een uittreksel uit zijn individuele rekening.

#### Art. 8.

De in artikel 3, lid 3 bedoelde uitkeringen gaan slechts in zo de gerechtigde alle beroepsbedrijvigheid behalve gelegenheidswerk heeft stopgezet, en zo hij geen vergoeding geniet wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid, bij toepassing van een wetgeving inzake maatschappelijke zekerheid.

Het hervatten van een beroepsbedrijvigheid schorst het genot der uitkeringen.

De Koning bepaalt wat dient verstaan onder gelegenheidswerk.

Les cas dans lesquels l'épouse du travailleur a droit à une pension de vieillesse du chef de son mari sont déterminés par le Roi, qui fixe les modalités d'octroi de cette pension.

Le Roi détermine les modalités d'octroi d'une pension, du chef de leur mari, à l'épouse séparée de fait ou séparée de corps et à la femme divorcée aux torts exclusifs de son mari ou contre laquelle le divorce a été prononcé par application de l'article 310 du Code civil.

Dans les cas visés à l'alinéa précédent, la pension de vieillesse du mari est établie comme s'il vivait en commun avec son épouse ou comme si le mariage n'avait pas été dissous.

Le Roi détermine le quotité de la pension de vieillesse ainsi établie ou de la pension de veuve qui peut être accordée à ces personnes.

#### Art. 4.

La pension de vieillesse et la pension de veuve sont calculées en fonction :

1° de la carrière professionnelle du travailleur. La carrière comprend les périodes d'activité et celles d'inactivité que le Roi assimile aux précédentes;

2° des rémunérations brutes proméritées par le travailleur et des rémunérations fictives qui sont afférentes aux périodes d'inactivité et que le Roi détermine. Ces rémunérations sont adaptées en fonction des fluctuations de la moyenne générale des rémunérations selon des modalités que le Roi détermine.

#### Art. 5.

L'allocation de veuve et l'indemnité d'adaptation sont établies en tenant compte uniquement de l'article 4, 2°.

#### Art. 6.

La pension de vieillesse, la pension de veuve et l'allocation de veuve varient suivant les fluctuations du coût de la vie; le Roi détermine les modalités de ces variations.

#### Art. 7.

Il est tenu à la Caisse générale d'épargne et de retraite, pour chaque travailleur appelé à bénéficier de la présente loi, un compte individuel auquel sont inscrits les cotisations ainsi que les renseignements relatifs à la carrière et aux rémunérations visées à l'article 4, et le montant équivalant à la rente visée à l'article 14, alinéa 3.

Le travailleur reçoit chaque année un extrait de son compte individuel.

#### Art. 8.

Les prestations visées à l'article 3, alinéa 3 ne prennent cours que si leur bénéficiaire a cessé toute activité professionnelle autre qu'un travail occasionnel et s'il ne jouit pas d'indemnité pour cause de maladie, d'invalidité ou de chômage involontaire, par application d'une législation de sécurité sociale.

La reprise d'une activité professionnelle suspend le bénéfice des prestations.

Le Roi détermine ce qu'il faut entendre par travail occasionnel.

## Art. 9.

Deze uitkeringen kunnen verminderd worden, in een door de Koning bepaalde verhouding, indien de gerechtigde een onderdaan is van een land waarmede België geen overeenkomst van maatschappelijke zekerheid heeft gesloten in zake ouderdomspensioen en pensioen bij vroegtijdige dood.

## Art. 10.

Deze uitkeringen worden slechts verstrekt aan de gerechtigden die werkelijk in België, in Belgisch-Congo of in de gebieden Ruanda-Urundi verblijven, onverminderd de bepalingen van de internationale overeenkomsten over maatschappelijke zekerheid in zake ouderdomspensioen en pensioen bij vroegtijdige dood.

## Art. 11.

De betalingen worden maandelijks gedaan bij postassignatie in handen en ter woonplaats van de gerechtigde, onverminderd de schikkingen krachtens internationale overeenkomsten te treffen. De Koning stelt de andere modaliteiten van deze betalingen vast.

## HOOFDSTUK II.

## Ouderdomspensioen.

## Art. 12.

Het ouderdomspensioen gaat in vanaf 65 jaar voor een man en 60 jaar voor een vrouw.

Naar keuze en op verzoek van de betrokkene kan het evenwel ingaan in de loop van het tijdperk van 5 jaar dat voormelde leeftijden voorafgaat; in dit geval wordt het met 7 t. h. per jaar vervroeging verminderd.

Niettemin, wanneer het een werknemer geldt die in een bijzonder ongezond beroep was tewerkgesteld, worden de in lid 1 vermelde cijfers 65 en 60 onderscheidenlijk teruggebracht op 60 en 55.

De Koning bepaalt de als bijzonder ongezond te beschouwen beroepen en de andere toepassingsvoorwaarden van het voorgaand lid.

## Art. 13.

Het pensioen wordt berekend in verhouding tot :

1° het aantal kalenderjaren welke volgen op de inwerkingtreding van de wet en waarover de in artikel 4 bedoelde beroepsloopbaan zich uitstrekt.

Elk jaar wordt in aanmerking genomen naar rata van 1/45<sup>ste</sup> voor een mannelijke werknemer en naar rata van 1/40<sup>ste</sup> voor de vrouwelijke werknemer.

2° het jaarlijks gemiddelde van de in hetzelfde artikel bedoelde lonen.

Dit gemiddelde wordt in aanmerking genomen naar rata van 60 t.h. voor de werknemer wiens echtgenote :

a) geen beroepsbedrijvigheid, behalve gelegenheidswerk, uitoefent in de zin van artikel 8,

b) geen rente, pensioen, vergoeding of toelage geniet, toegekend krachtens de wetgevingen betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ziekte of invaliditeit, de werkloosheidstoelagen, de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, en

## Art. 9.

Ces prestations peuvent être réduites, dans une proportion déterminée par le Roi, lorsque leur bénéficiaire est un ressortissant d'un pays avec lequel la Belgique n'a pas conclu de convention de sécurité sociale en matière de pension de vieillesse et de pension en cas de décès prématuré.

## Art. 10.

Ces prestations ne sont fournies qu'aux bénéficiaires résidant effectivement en Belgique, au Congo Belge ou dans les territoires du Ruanda-Urundi, sans préjudice des dispositions des conventions internationales de sécurité sociale en matière de pension de vieillesse et de pension en cas de décès prématuré.

## Art. 11.

Les paiements sont effectués mensuellement au moyen d'une assignation postale entre les mains et au domicile de leur bénéficiaire, sans préjudice des dispositions à prendre en vertu d'accords internationaux. Le Roi détermine les autres modalités de ces paiements.

## CHAPITRE II.

## De la pension de vieillesse.

## Art. 12.

La pension de vieillesse prend cours à partir de 65 ans pour un homme et de 60 ans pour une femme.

Toutefois, au choix et à la demande de l'intéressé, elle peut prendre cours dans la période de 5 années qui précède les âges susvisés; dans ce cas, elle est réduite de 7 p. c. par année d'anticipation.

Néanmoins, s'il s'agit d'un travailleur qui a été occupé dans un métier particulièrement insalubre, les nombres 65 et 60 indiqués à l'alinéa 1<sup>er</sup> sont ramenés respectivement à 60 et 55.

Le Roi détermine les métiers particulièrement insalubres et les autres conditions d'application de l'alinéa précédent.

## Art. 13.

La pension est calculée proportionnellement :

1° au nombre d'années civiles, postérieures à l'entrée en vigueur de la loi, au cours desquelles se situe la carrière professionnelle visée à l'article 4.

Chaque année intervient à raison de 1/45<sup>me</sup> pour le travailleur masculin et de 1/40<sup>me</sup> pour le travailleur féminin.

2° à la moyenne annuelle des rémunérations visées au même article.

Cette moyenne intervient à raison de 60 p. pour le travailleur dont l'épouse :

a) n'exerce aucune activité professionnelle autre qu'un travail occasionnel au sens de l'article 8,

b) ne bénéficie pas d'une rente, pension, indemnité ou allocation accordée en vertu des législations concernant l'assurance-maladie-invalidité, les allocations de chômage, les accidents du travail et les maladies professionnelles, et

c) geen pensioen of enig andere als pensioen geldende uitkering geniet, hetzij krachtens deze wet, hetzij krachtens een der pensioenstelsels bedoeld in artikel 2 of krachtens het pensioenstelsel der koloniale werknemers.

Dit gemiddelde wordt in aanmerking genomen naar rata van 45 t. h. voor de andere werknemers.

Het samengevoegd bedrag van het pensioen van de werknemer en van een der in b) en c) hierboven bedoelde uitkeringen, waarop zijn echtgenote gerechtigd is, mag niet minder belopen dan het bedrag van het pensioen dat aan de werknemer zou toegekend geweest zijn indien zijn echtgenote niet gerechtigd was op een der vorenbedoelde uitkeringen; in voorkomend geval, wordt het bedrag van het pensioen van de werknemer tot een zodanig bedrag als nodig is verhoogd.

#### Art. 14.

Het maximumbedrag van het pensioen wordt bereikt na een loopbaan welke zich uitstrekt over 45 jaar voor een man en over 40 jaar voor een vrouw.

Wanneer de loopbaan zich uitstrekt over een aantal jaren dat 45 jaar overtreft voor een man of 40 jaar voor een vrouw, wordt het jaarlijks gemiddelde van de lonen berekend op de 45 of op de 40 jaar welke voor de gerechtigde het voordeligst zijn.

Het pensioen mag niet minder belopen dan het bedrag gelijkwaardig aan de rente berekend volgens de door de Koning te bepalen tarieven, op basis van een bijdrage gelijk aan 5,5 t. h. van de bruto- en fictieve lonen van de werknemer, zonder de in artikel 4 bedoelde aanpassing toe te passen.

#### Art. 15.

Indien de gerechtigde door een arbeidsongeval of een beroepsziekte werd getroffen, wordt het bedrag van zijn ouderdomspensioen verminderd met de renten vastgesteld vóór iedere uitbetaling in kapitaal, de toelagen en de vergoedingen, toegekend krachtens de wetgevingen betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen of uit beroepsziekten.

Deze vermindering wordt echter alleen toegepast voor zover die renten, toelagen en vergoedingen hoger zijn dan de toelage welke hem zou zijn verleend indien het ongeval vóór 1 Juli 1905 was gebeurd of hoger dan het maximumbedrag van de toelage waarop hij aanspraak zou kunnen maken krachtens de reglementering betreffende de toekenning van bijkomende toelagen ten voordele van sommige gerechtigden op de wet van 24 Juli 1927 betreffende schade-loosstelling inzake beroepsziekten.

#### Art. 16.

In afwijking van artikel 13 is de werknemer, die bij de inwerkingtreding van de wet ten minste 20 jaar oud is en voldoet aan de bepalingen van de artikelen 17 tot en met 19 of het aanvullend ouderdomspensioen geniet, gerechtigd op een pensioen berekend overeenkomstig de artikelen 20 tot en met 22.

#### Art. 17.

§ 1. — De werknemer bedoeld in artikel 16 moet gewoonlijk en hoofdzakelijk tewerkgesteld geweest zijn overeenkomstig het eerste artikel of de uitvoeringsbesluiten er van, tijdens de vier vijfde van de periode lopende van de datum van de inwerkingtreding van deze wet tot de datum van zijn pensioenaanvraag.

c) ne bénéficie pas d'une pension ou de tout autre avantage tenant lieu de pension, soit en vertu de la présente loi, soit en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux.

Cette moyenne intervient à raison de 45 p. c. pour les autres travailleurs.

Le montant cumulé de la pension du travailleur et de l'un des avantages visés aux littéras b) et c) ci-dessus dont son épouse est bénéficiaire, ne peut être inférieur au montant de la pension qui aurait été accordée au travailleur si son épouse ne bénéficiait pas de l'un des avantages susvisés; le cas échéant, le montant de la pension du travailleur est augmenté à due concurrence.

#### Art. 14.

La pension atteint son montant maximum après une carrière s'échelonnant sur 45 années pour un homme ou 40 années pour une femme.

Lorsque la carrière s'échelonne sur un nombre d'années supérieur à 45 années pour un homme ou à 40 années pour une femme, la moyenne annuelle des rémunérations est calculée sur les 45 ou les 40 années les plus avantageuses pour le bénéficiaire.

La pension ne peut être inférieure au montant équivalent à la rente calculée d'après des tarifs que le Roi détermine en se basant sur une cotisation égale à 5,5 p. c. des rémunérations brutes et fictives du travailleur, sans que soit opérée l'adaptation prévue à l'article 4.

#### Art. 15.

Si le bénéficiaire a été victime d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle, le montant de sa pension de vieillesse est diminué des rentes établies avant tout paiement en capital, des allocations et des indemnités accordées en vertu des législations relatives à la réparation des dommages résultant d'accidents du travail ou de maladies professionnelles.

Toutefois, cette déduction n'est opérée que dans la mesure où lesdites rentes, allocations et indemnités excèdent soit l'allocation qui lui serait accordée si l'accident était survenu avant le 1<sup>er</sup> juillet 1905, soit le montant maximum de l'allocation à laquelle il pourrait prétendre en vertu de la réglementation relative à l'octroi d'allocations supplémentaires en faveur de certains bénéficiaires de la loi du 24 juillet 1927 sur la réparation des dommages causés par les maladies professionnelles.

#### Art. 16.

Par dérogation à l'article 13 le travailleur qui, à la date d'entrée en vigueur de la loi, est âgé de 20 ans au moins et satisfait aux prescriptions des articles 17 à 19 ou jouit d'un complément de pension de vieillesse, bénéficie d'une pension calculée conformément aux articles 20 à 22 inclus.

#### Art. 17.

§ 1<sup>er</sup>. — Le travailleur visé à l'article 16 doit avoir été occupé, habituellement et en ordre principal, conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution, pendant les quatre cinquièmes de la période allant de la date d'entrée en vigueur de la présente loi jusqu'à la date de sa demande de pension.

Indien de periode bedoeld in lid 1 echter niet ten minste vijftien jaar omvat, moeten de jaren vóór de datum van de inwerkingtreding van deze wet, nodig om vijftien opeenvolgende jaren te bekomen, daaraan worden toegevoegd.

Heeft de werknemer vóór de datum van de inwerkingtreding van deze wet de leeftijd bereikt van 65 jaar voor een man, of van 60 jaar voor een vrouw, dan omvat de periode vijftien opeenvolgende jaren welke aan de leeftijd van 65 jaar of van 60 jaar onmiddellijk voorafgaan.

§ 2. — De werknemer bedoeld in artikel 16 die zich niet bevindt in de in § 1 bedoelde voorwaarden dient gewoonlijk en hoofdzakelijk, hetzij achtereenvolgens, hetzij beurtelings een beroepsbedrijvigheid te hebben uitgeoefend overeenkomstig het eerste artikel of de uitvoeringsbesluiten ervan, een beroepsbedrijvigheid uit hoofde waarvan hij onderworpen is geweest aan een der pensioenstelsels bedoeld in artikel 2 of aan het pensioenstelsel der koloniale werknemers of een beroepsbedrijvigheid als zelfstandige arbeider, in totaal gedurende de vier vijfden van een periode die ten vroegste aanvangt op 1 Januari 1926 en ten hoogste, naargelang het een man of een vrouw betreft, de 45 of 40 opeenvolgende jaren omvat, die onmiddellijk de datum van de pensioenaanvraag voorafgaan.

#### Art. 18.

De Koning bepaalt de dagen van inactiviteit welke tijdens de in artikel 17 bedoelde periode, met arbeidsdagen kunnen worden gelijkgesteld.

#### Art. 19.

§ 1. — Het bewijs van tewerkstelling overeenkomstig het eerste artikel of de uitvoeringsbesluiten er van wordt geleverd :

1° ingeval artikel 17, § 1, wordt toegepast :

a) wat de jaren vóór 1945 betreft, door alle rechtsmiddelen;

b) van 1 Januari 1945 tot de datum van de inwerkingtreding van deze wet, door documenten waaruit blijkt dat de werknemer met het oog op zijn pensioen bijgedragen heeft;

c) vanaf de inwerkingtreding van deze wet, door de inschrijvingen op de individuele rekening bedoeld in artikel 7.

2° ingeval artikel 17, § 2, wordt toegepast :

a) wat de periode welke de inwerkingtreding van deze wet voorafgaat betreft, door documenten waaruit blijkt dat de werknemer met het oog op zijn pensioen bijgedragen heeft;

b) vanaf de inwerkingtreding van deze wet, door de inschrijvingen op de individuele rekening bedoeld in artikel 7.

§ 2. — Het bewijs van een in artikel 17, § 2, bedoelde tewerkstelling, andere dan deze waarvan sprake in § 1, wordt geleverd overeenkomstig de regels vastgesteld door het pensioenstelsel waaraan de werknemer onderworpen was.

#### Art. 20.

De werknemer bedoeld in artikel 16 is gerechtigd op een ouderdomspensioen waarvan het jaarlijks bedrag, onverminderd artikel 15, vastgesteld is op :

Si la période visée à l'alinéa 1<sup>er</sup> ne comprend pas quinze années au moins, il y a lieu d'ajouter les années antérieures à la date d'entrée en vigueur de la présente loi nécessaires pour obtenir quinze années consécutives.

Si le travailleur a atteint avant la date d'entrée en vigueur de la présente loi l'âge de 65 ans, s'il s'agit d'un homme, ou l'âge de 60 ans, s'il s'agit d'une femme, la période comprend les quinze années consécutives précédant immédiatement l'âge de 65 ans ou de 60 ans.

§ 2. — Le travailleur visé à l'article 16 qui ne se trouve pas dans les conditions prévues au § 1<sup>er</sup> doit avoir exercé habituellement et en ordre principal soit successivement soit alternativement une occupation conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution, une occupation en vertu de laquelle il a été assujéti à l'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou au régime de pensions des employés coloniaux ou une occupation comme travailleur indépendant, au total pendant les quatre cinquièmes d'une période commençant au plus tôt le 1<sup>er</sup> janvier 1926 et comprenant au plus les 45 ou 40 années consécutives précédant immédiatement la date de la demande de pension, selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme.

#### Art. 18.

Le Roi détermine les journées d'inactivité qui, au cours de la période visée à l'article 17, sont assimilables à des journées d'activité.

#### Art. 19.

§ 1<sup>er</sup>. — La preuve de l'occupation conformément à l'article 1<sup>er</sup> de la présente loi ou à ses arrêtés d'exécution est faite :

1° s'il est fait application de l'article 17, § 1<sup>er</sup> :

a) pour les années antérieures à 1945, par toutes voies de droit;

b) du 1<sup>er</sup> janvier 1945 à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, par des documents établissant que le travailleur a cotisé en vue de sa pension;

c) à partir de la date d'entrée en vigueur de la présente loi, par les inscriptions au compte individuel visé à l'article 7;

2° s'il est fait application de l'article 17, § 2 :

a) pour la période antérieure à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, par des documents établissant que le travailleur a cotisé en vue de sa pension;

b) à partir de la date d'entrée en vigueur de la présente loi, par les inscriptions au compte individuel, visé à l'article 7.

§ 2. — La preuve d'une occupation visée à l'article 17, § 2, autre que celle dont il est question au § 1<sup>er</sup>, est faite conformément aux règles fixées par le régime de pensions auquel le travailleur était soumis.

#### Art. 20.

Le travailleur visé à l'article 16 bénéficie d'une pension de vieillesse dont le montant annuel, sans préjudice de l'article 15, est fixé à :

1° 26.000 frank, wanneer het een werknemer betreft wiens echtgenote :

a) geen beroepsbedrijvigheid, behalve gelegenheidswerk, uitoefent in de zin van artikel 8;

b) geen rente, pensioen, vergoeding of toelage geniet, toegekend krachtens de wetgevingen betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ziekte of invaliditeit, de werkloosheidstoelagen, de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, en

c) geen pensioen of enig andere als pensioen geldende uitkering geniet, hetzij krachtens deze wet, hetzij krachtens een der pensioenstelsels, bedoeld in artikel 2 of krachtens het pensioenstelsel der koloniale werknemers.

2° 17.300 frank wanneer het een ander werknemer betreft.

Dit bedrag wordt nochtans gesteld op of verminderd tot 13.000 frank wanneer de werknemer gehuwd is of een huishouden heeft gevormd en ieder der echtgenoten of ieder lid van het huishouden voldoet aan de voorschriften van artikel 17. Wordt als huishouden beschouwd, elke samenwoning van de werknemer met een vrouw die noch bloed- noch aanverwante is tot en met de derde graad.

Het samengevoegd bedrag van het pensioen van de werknemer en van een der in b) en c) hierboven bedoelde uitkeringen, waarop zijn echtgenote gerechtigd is, mag niet minder belopen dan het bedrag van het pensioen dat aan de werknemer zou toegekend geweest zijn indien zijn echtgenote niet gerechtigd was op een der vorenbedoelde uitkeringen; in voorkomend geval, wordt het bedrag van het pensioen van de werknemer tot een zodanig bedrag als nodig is verhoogd.

#### Art. 21.

Het in artikel 20 gewaarborgd ouderdomspensioen wordt:

1° verhoogd met de rente bedoeld in artikel 3, lid 2, en verminderd met de door de Koning vastgestelde theoretische rente;

2° verhoogd met een bedrag gelijk aan het verschil tussen het overeenkomstig de artikelen 13 en 14, lid 1 en 2, vastgesteld pensioen en een gedeelte van het in artikel 20 gewaarborgd pensioen.

Dit gedeelte wordt verkregen door het bedrag bepaald in artikel 20 te vermenigvuldigen met een breuk waarvan de teller het aantal kalenderjaren vertegenwoordigt waarover de beroepsloopbaan zich, sedert de inwerkingtreding van deze wet, uitstrekt en waarvan de noemer 45 of 40 is naargelang het een man of een vrouw betreft.

#### Art. 22.

§ 1. — Het in artikel 20 gewaarborgd ouderdomspensioen wordt verminderd indien de in artikel 17, § 1, bedoelde werknemer of de werknemer die op de datum van inwerkingtreding van deze wet een aanvullend ouderdomspensioen genoot, gerechtigd is op een pensioen, of op enig andere als pensioen geldende uitkering, krachtens een der pensioenstelsels bedoeld in artikel 2, of krachtens het pensioenstelsel der koloniale werknemers.

Het bedrag van deze vermindering is gelijk aan de som welke bekomen wordt door het in artikel 20 vastgesteld bedrag te vermenigvuldigen met een breuk waarvan de noemer 45 of 40 is naargelang het een man of een vrouw betreft en waarvan de teller gelijk is aan het aantal jaren van de beroepsloopbaan, uit hoofde waarvan de werknemer onderworpen is geweest aan een van de in voorgaand lid bedoelde pensioenstelsels.

1° 26.000 francs, s'il s'agit d'un travailleur dont l'épouse :

a) n'exerce aucune activité professionnelle autre qu'un travail occasionnel au sens de l'article 8;

b) ne bénéficie pas d'une rente, pension, indemnité ou allocation accordée en vertu des législations concernant l'assurance-maladie-invalidité, les allocations de chômage, les accidents du travail et les maladies professionnelles, et

c) ne bénéficie pas d'une pension ou de tout autre avantage tenant lieu de pension, soit en vertu de la présente loi, soit en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux.

2° 17.300 francs s'il s'agit d'un autre travailleur.

Toutefois, ce montant est fixé ou ramené à 13.000 francs lorsque le travailleur est marié ou établi en ménage et que chacun des conjoints ou chacune des personnes du ménage satisfait aux prescriptions de l'article 17. Est considérée comme ménage, toute cohabitation du travailleur avec une femme qui n'est ni parente, ni alliée jusqu'au troisième degré inclusivement.

Le montant cumulé de la pension du travailleur et de l'un des avantages visés au 1°, b) et c) ci-dessus, dont son épouse bénéficie, ne peut être inférieur au montant de la pension qui aurait été accordée au travailleur si son épouse ne bénéficiait pas de l'un des avantages susvisés; le cas échéant, le montant de la pension du travailleur est augmenté à due concurrence.

#### Art. 21.

La pension de vieillesse garantie par l'article 20 est :

1° augmentée de la rente prévue à l'article 3, alinéa 2, et diminuée de la rente théorique établie par le Roi;

2° augmentée d'un montant égal à la différence entre la pension établie conformément aux articles 13 et 14, alinéas 1 et 2, et une quotité de la pension garantie par l'article 20.

Cette quotité s'obtient en multipliant le montant prévu à l'article 20 par une fraction dont le numérateur exprime le nombre d'année civiles au cours desquelles se situe la carrière professionnelle accomplie depuis l'entrée en vigueur de la présente loi et dont le dénominateur est 45 ou 40, selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme.

#### Art. 22.

§ 1<sup>er</sup>. — La pension de vieillesse garantie par l'article 20 est diminuée si le travailleur visé à l'article 17, § 1<sup>er</sup>, ou le travailleur qui bénéficiait d'un complément de pension de vieillesse à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, bénéficie d'une pension ou de tout autre avantage tenant lieu de pension en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux.

Le montant de cette diminution est égal à la somme obtenue en multipliant le montant fixé à l'article 20 par une fraction dont le dénominateur est 45 ou 40 selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme et dont le numérateur est égal au nombre d'années de carrière professionnelle en raison desquelles le travailleur a été soumis à l'un des régimes de pensions visés à l'alinéa précédent.

§ 2. — Het in artikel 20 gewaarborgd ouderdomspensioen toegekend aan de in artikel 17, § 2, bedoelde werknemer wordt verminderd met een bedrag gelijk aan de som welke bekomen wordt door het in artikel 20 vastgesteld bedrag te vermenigvuldigen met een breuk waarvan de noemer 45 of 40 is, naargelang het een man of een vrouw betreft en waarvan de teller gelijk is aan het aantal jaren van de beroepsloopbaan, uit hoofde waarvan de werknemer onderworpen is geweest aan een der in § 1, lid 1, bedoelde pensioenstelsels of tijdens welke hij een zelfstandig beroep heeft uitgeoefend.

§ 3. — Indien de in § 2 bedoelde werknemer niet gerechtigd is op het rustpensioen of op de uitkeringen die als pensioen gelden of die de samenstellende elementen van het rustpensioen uitmaken, voorzien door een der in § 1, lid 1, bedoelde pensioenstelsels, waaraan hij onderworpen is geweest, is het bestuur of de instelling, belast met het beheer van dit pensioenstelsel op verzoek van de werknemer, gehouden, aan het in artikel 49 bedoeld organisme een som te betalen gelijk aan het totaal bedrag van de persoonlijke- en werkgeversbijdragen, bepaald in zake de ouderdomspensioenen door de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, en door de vroegere wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, als ware de werknemer aan deze wetten onderworpen geweest en niet aan het hierboven bedoeld pensioenstelsel.

In dat geval wordt het bedrag van het ouderdomspensioen niet verminderd overeenkomstig § 1 en het bestuur of de instelling, waarvan hierboven sprake is, ontheven van iedere tegenwoordige of toekomstige verbintenis ten opzichte van de werknemer of diens rechthebbenden.

### HOOFDSTUK III.

#### Uitkeringen bij overlijden van de werknemer.

##### AFDELING I.

###### *Weduwenpensioen.*

###### Art. 23.

Het weduwnpensioen gaat in op 60 jarige leeftijd.

Het kan evenwel, naar keuze en op verzoek van de betrokkene, ingaan in de periode van 5 jaar welke aan deze leeftijd voorafgaat; in dit geval wordt het met 7 t. h. per jaar vervroeging verminderd.

###### Art. 24.

Het weduwnpensioen wordt eerst na ten minste één jaar huwelijk verleend.

De uitbetaling van het weduwnpensioen wordt geschorst:

1° wanneer de weduwe hertrouwt. In dit geval wordt haar een som uitbetaald gelijk aan twee annuïteiten van het weduwnpensioen;

2° wanneer de weduwe een nieuw huishouden vormt. Wordt als huishouden beschouwd, elke samenwoning van personen van verschillend geslacht, behalve wanneer die personen bloed- of aanverwanten zijn tot en met de derde graad.

§ 2. — La pension de vieillesse garantie par l'article 20 accordée au travailleur visé à l'article 17, § 2, est diminuée d'un montant égal à la somme obtenue en multipliant le montant fixé à l'article 20 par une fraction dont le dénominateur est égal à 45 ou 40 selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme et dont le numérateur est égal au nombre d'années de carrière professionnelle en raison desquelles le travailleur a été soumis à l'un des régimes de pensions visés au § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, ou pendant lesquelles il a exercé une profession indépendante.

§ 3. — Si le travailleur visé au § 2 n'est pas en droit de bénéficier de la pension de retraite ou de tous les avantages tenant lieu ou formant la pension de retraite prévue par l'un des régimes de pensions visés au § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, auquel il a été soumis, l'administration ou l'institution chargée de la gestion de ce régime de pensions est tenue, à la requête du travailleur, de verser à l'organisme prévu à l'article 49, une somme égale au montant total des cotisations personnelles et patronales prévues par l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, en ce qui concerne les pensions de vieillesse, et par les lois antérieures relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, comme si le travailleur avait été soumis à ces lois et non au régime de pensions visé ci-dessus.

Dans ce cas, le montant de la pension de vieillesse n'est pas diminué conformément au § 2 et l'administration ou l'institution susvisée est déchargée de toute obligation présente ou future à l'égard du travailleur ou de ses ayants droit.

### CHAPITRE III.

#### Des prestations en cas de décès du travailleur.

##### SECTION I.

###### *De la pension de veuve.*

###### Art. 23.

La pension de veuve prend cours à l'âge de 60 ans.

Toutefois, au choix et à la demande de l'intéressée, elle peut prendre cours pendant la période de 5 années qui précède cet âge; dans ce cas, elle est réduite de 7 p. c. par année d'anticipation.

###### Art. 24.

L'octroi de la pension de veuve est subordonné à un an de mariage au moins.

Le paiement de la pension de veuve est suspendu:

1° lorsque la veuve se remarie. Dans ce cas, il lui est payé une somme égale à deux annuités de la pension de veuve;

2° lorsque la veuve constitue un nouveau ménage. Est considérée comme ménage, toute cohabitation de personnes de sexe différent, sauf si ces personnes sont parentes ou alliées jusqu'au troisième degré inclus.

## Art. 25.

Het weduwenpensioen wordt berekend in verhouding tot :

1° het aantal kalenderjaren welke volgen op de inwerkingtreding van deze wet en waarover de beroepsloopbaan van de man zich uitstrekt, alsmede tot het aantal kalenderjaren tijdens welke de weduwe een weduwentoeelage genoten heeft.

Elk jaar wordt in aanmerking genomen naar rata van 1/40<sup>ste</sup>.

2° het jaarlijks gemiddelde van de in artikel 4 bedoelde lonen van de overleden man.

Dit gemiddelde wordt in aanmerking genomen naar rata van 30 t. h.

Het weduwenpensioen mag niet minder belopen dan het bedrag gelijkwaardig aan de weduwenrente, berekend volgens de door de Koning te bepalen tarieven op basis van een bijdrage gelijk aan 5,50 t. h. van de bruto- en fictieve lonen van de man, zonder de in artikel 4 bedoelde aanpassing toe te passen.

## Art. 26.

Het pensioen van de weduwe die opeenvolgende huwelijken heeft aangegaan met werknemers die voor deze wet in aanmerking komen, wordt berekend met inachtneming van de dienstjaren en de lonen van haar overleden echtgenoten; wanneer de duur van deze samengevoegde dienstjaren 40 jaar te boven gaat, worden alleen de 40 jaren, welke voor de gerechtigde weduwe het gunstigst zijn in aanmerking genomen.

## Art. 27.

Het weduwenpensioen wordt verminderd met de vóór iedere uitbetaling in kapitaal vastgestelde weduwenrente, welke krachtens de wetgevingen betreffende de vergoeding der schade voortspuitende uit arbeidsongevallen of beroepsziekten is toegekend alsmede met de krachtens dezelfde wetgevingen verleende toelagen.

Deze vermindering wordt echter alleen toegepast voor zover die renten en toelagen hoger zijn dan de toelage welke haar zou zijn verleend, indien het ongeval vóór 1 Juli 1905 had plaats gehad of hoger dan het maximumbedrag van de toelage waarop zij aanspraak zou kunnen maken krachtens de reglementering betreffende de toekenning van bijkomende toelagen ten voordele van sommige gerechtigden op de wet van 24 Juli 1927 betreffende schadeloosstelling inzake beroepsziekten.

## Art. 28.

In afwijking van artikel 25 bekommt de weduwe een pensioen berekend overeenkomstig de artikelen 32 tot en met 35 :

1° indien zij op de datum van de inwerkingtreding van deze wet op een aanvullend overlevingspensioen gerechtigd is, of

2° indien haar man, die ten minste 20 jaar oud was op de datum van de inwerkingtreding van deze wet, de in de artikelen 17 tot en met 19 gestelde voorwaarden vervulde; ingeval de man niet gepensionneerd was nemen de in artikel 17 bedoelde perioden een einde op de dag van zijn overlijden.

## Art. 25.

La pension de veuve est calculée proportionnellement :

1° au nombre d'années civiles postérieures à l'entrée en vigueur de la présente loi, au cours desquelles se situe la carrière professionnelle du mari défunt et au nombre d'années civiles pendant lesquelles la veuve a bénéficié de l'allocation de veuve.

Chaque année intervient à raison de 1/40<sup>me</sup>.

2° à la moyenne annuelle des rémunérations du mari défunt, visées à l'article 4.

Cette moyenne intervient à raison de 30 p. c.

La pension de veuve ne peut être inférieure à un montant équivalent à la rente de veuve calculée d'après des tarifs que le Roi détermine, en se basant sur une cotisation égale à 5,50 p. c. des rémunérations brutes et fictives du mari, sans que soit opérée l'adaptation prévue à l'article 4.

## Art. 26.

La pension de la veuve qui a été unie par des mariages successifs à des travailleurs appelés à bénéficier de la présente loi est calculée en tenant compte des carrières et des rémunérations de ses maris défunts; si la durée de ces carrières cumulées dépasse 40 années, seules les 40 années les plus avantageuses pour la bénéficiaire sont prises en considération.

## Art. 27.

La pension de veuve est diminuée de la rente de veuve accordée en vertu des législations concernant la réparation des dommages résultant d'accidents du travail ou de maladies professionnelles et établie avant tout paiement en capital, ainsi que des allocations accordées en vertu des mêmes législations.

Toutefois, cette déduction n'est opérée que dans la mesure où lesdites rentes et allocations excèdent soit l'allocation qui lui serait accordée si l'accident était survenu avant le 1<sup>er</sup> juillet 1905, soit le montant maximum de l'allocation à laquelle elle pourrait prétendre en vertu de la réglementation relative à l'octroi d'allocations supplémentaires en faveur de certains bénéficiaires de la loi du 24 juillet 1927 sur la réparation des dommages causés par les maladies professionnelles.

## Art. 28.

Par dérogation à l'article 25, la veuve bénéficie d'une pension de veuve calculée conformément aux articles 32 à 35 :

1° si elle est bénéficiaire d'un complément de pension de survie, à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, ou

2° si son mari, âgé de 20 ans au moins à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, remplissait les conditions prévues aux articles 17 à 19; dans le cas où le mari n'était pas pensionné, les périodes visées à l'article 17 se terminent au jour de son décès.

## Art. 32 (nieuw art. 29).

Onverminderd artikel 27, geniet de weduwe van wie sprake is in artikel 28 een weduwenpensioen, waarvan het jaarlijks bedrag vastgesteld is op 13.000 frank.

## Art. 33 (nieuw art. 30).

Het in artikel 32 gewaarborgd weduwenpensioen wordt :

1° verhoogd met de rente bedoeld in artikel 3, lid 2, en verminderd met de door de Koning vastgestelde theoretische rente;

2° verhoogd met een bedrag gelijk aan het verschil tussen het overeenkomstig de artikelen 25 en 26 vastgestelde pensioen en een gedeelte van het in artikel 32 gewaarborgde pensioen. Dit gedeelte wordt verkregen door het bedrag bepaald in artikel 32 te vermenigvuldigen met een breuk, waarvan de teller het aantal kalenderjaren vertegenwoordigt waarover de beroepsloopbaan van de man zich, sedert de inwerkingtreding van deze wet, uitstrekt en waarvan de noemer 40 is.

## Art. 34 (nieuw art. 31).

§ 1. — Het in artikel 32 gewaarborgd weduwenpensioen wordt verminderd indien de weduwe van een in artikel 17, § 1, bedoelde werknemer of de weduwe, die op de datum van de inwerkingtreding van deze wet een aanvullend overlevingspensioen genoot, gerechtigd is op een weduwenpensioen of een als weduwenpensioen geldende uitkering, krachtens een der pensioenstelsels bedoeld in artikel 2 of krachtens het pensioenstelsel der koloniale werknemers.

Het bedrag van deze vermindering is gelijk aan de som welke bekomen wordt door het in artikel 32 vastgesteld bedrag te vermenigvuldigen met een breuk waarvan de noemer 40 is en waarvan de teller gelijk is aan het aantal jaren van de beroepsloopbaan, uit hoofde waarvan de overleden man onderworpen is geweest aan een der in het vorig lid bedoelde pensioenstelsels.

§ 2. — Het in artikel 32 gewaarborgd weduwenpensioen toegekend aan de weduwe van een in artikel 17, § 2, bedoelde werknemer wordt verminderd met een bedrag gelijk aan de som welke bekomen wordt door het in artikel 32 vastgesteld bedrag te vermenigvuldigen met een breuk waarvan de noemer 40 is en waarvan de teller gelijk is aan het aantal jaren van de beroepsloopbaan, uit hoofde waarvan de overleden man onderworpen is geweest aan een der in § 1, lid 1, bedoelde pensioenstelsels of tijdens welke hij een zelfstandig beroep heeft uitgeoefend.

§ 3. — Indien de in § 2 bedoelde weduwe niet gerechtigd is op het weduwenpensioen of op de uitkeringen die als pensioen gelden of die de samenstellende elementen van het weduwenpensioen uitmaken, voorzien door een der in § 1, lid 1, bedoelde pensioenstelsels, waaraan de overleden man onderworpen is geweest, is het bestuur of de instelling, belast met het beheer van dit pensioenstelsel op verzoek van de weduwe gehouden, aan het in artikel 49 bedoeld organisme een som te betalen gelijk aan het totaal bedrag van de persoonlijke- en werkgeversbijdragen, voorzien in zake de ouderdomspensioenen door de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, en door de vroegere wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, als ware de overleden man aan deze wetten onderworpen geweest en niet aan het hierboven bedoeld pensioenstelsel.

## Art. 32 (art. 29, nouveau).

La veuve dont il est question à l'article 28 bénéficie d'une pension de veuve dont le montant annuel est fixé à 13.000 francs, sans préjudice de l'article 27.

## Art. 33 (art. 30, nouveau).

La pension de veuve garantie par l'article 32 est :

1° augmentée de la rente prévue à l'article 3, alinéa 2, et diminuée de la rente théorique établie par le Roi;

2° augmentée d'un montant égal à la différence entre la pension établie conformément aux articles 25 et 26 et une quotité de la pension garantie par l'article 32. Cette quotité s'obtient en multipliant le montant prévu à l'article 32 par une fraction dont le numérateur exprime le nombre d'années civiles au cours desquelles se situe la carrière professionnelle du mari, accomplie depuis l'entrée en vigueur de la présente loi et dont le dénominateur est 40.

## Art. 34 (art. 31, nouveau).

§ 1<sup>er</sup>. — La pension de veuve garantie par l'article 32 est diminuée si la veuve d'un travailleur visé à l'article 17, § 1<sup>er</sup>, ou la veuve qui jouissait d'un complément de pension de survie à la date d'entrée en vigueur de la présente loi bénéficie d'une pension de veuve ou de tout autre avantage tenant lieu de pension de veuve en vertu d'un des régimes de pension visés à l'article 2 ou du régime de pension des employés coloniaux.

Le montant de cette diminution est égal à la somme obtenue en multipliant le montant fixé à l'article 32 par une fraction dont le dénominateur est 40 et dont le numérateur est égal au nombre d'années de carrière professionnelle en raison desquelles le mari défunt a été soumis à l'un des régimes de pensions visés à l'alinéa précédent.

§ 2. — La pension de veuve garantie par l'article 32 accordée à la veuve d'un travailleur visé à l'article 17, § 2, est diminuée d'un montant égal à la somme obtenue en multipliant le montant fixé à l'article 32 par une fraction dont le dénominateur est égal à 40 et dont le numérateur est égal au nombre d'années de carrière professionnelle en raison desquelles le mari défunt a été soumis à l'un des régimes de pensions visés au § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, ou pendant lesquelles il a exercé une profession indépendante.

§ 3. — Si la veuve visée au § 2 ne bénéficie pas de la pension de veuve ou des avantages tenant lieu ou formant la pension de veuve prévue par l'un des régimes de pensions visés au § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, auquel son mari défunt a été soumis, l'administration ou l'institution chargée de la gestion de ce régime de pensions est tenue, à la requête de la veuve, de verser à l'organisme prévu à l'article 49, une somme égale au montant total des cotisations personnelles et patronales prévues par l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, en ce qui concerne les pensions de vieillesse et par les lois antérieures relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, comme si le mari défunt avait été soumis à ces lois et non au régime de pensions visé ci-dessus.

In dat geval wordt het bedrag van het weduwenpensioen niet verminderd overeenkomstig § 2 en het bestuur of de instelling, waarvan hierboven sprake, is ontheven van iedere tegenwoordige of toekomstige verbintenis ten opzichte van de weduwe.

De weduwe kan van de in deze paragraaf bedoelde mogelijkheid slechts gebruik maken indien haar man zijn rechten op ouderdomspensioen niet heeft doen gelden krachtens artikel 17, § 2.

#### Art. 35 (nieuw art. 32).

De in de artikelen 20 en 32 gewaarborgde pensioenen mogen niet worden samengevoegd.

Het in artikel 20 gewaarborgd weduwenpensioen mag niet worden samengevoegd met een weduwenpensioen of met ieder andere als weduwenpensioen geldende uitkering toegekend krachtens een der in artikel 2 bedoelde pensioenstelsels of krachtens het pensioenstelsel der koloniale bedienden.

Het in artikel 32 gewaarborgd weduwenpensioen mag niet worden samengevoegd met een rustpensioen of ieder andere als rustpensioen geldende uitkering toegekend krachtens een der in artikel 2 bedoelde pensioenstelsels of krachtens het pensioenstelsel der koloniale bedienden.

De weduwe van wie sprake in artikel 28, die opeenvolgende huwelijken heeft aangegaan met werknemers die voor deze wet in aanmerking komen, kan slechts één in artikel 32 gewaarborgd weduwenpensioen bekomen.

De weduwe van wie sprake in artikel 28, die opeenvolgende huwelijken heeft aangegaan met een werknemer die voor deze wet in aanmerking komt en met een werknemer die onderworpen is geweest aan de pensioenstelsels bedoeld in artikel 2 of aan het pensioenstelsel der koloniale bedienden, kan het in artikel 32 gewaarborgd weduwenpensioen slechts bekomen, indien zij afziet van het weduwenpensioen of aan iedere andere als weduwenpensioen geldende uitkering, die haar zou toegekend zijn krachtens een der vorenbedoelde pensioenstelsels.

### AFDELING 2.

#### *Weduwentoelage.*

#### Art. 36 (nieuw art. 33).

De weduwe van minder dan 60 jaar die ten minste één jaar huwelijk telt en die, overeenkomstig artikel 19, § 1, 1<sup>o</sup>, c) bewijst dat haar man, ten minste één jaar na de datum van inwerkingtreding van deze wet overleden, gewoonlijk en hoofdzakelijk, rekening houdend met artikel 18, tewerkgesteld is geweest overeenkomstig het eerste artikel of de uitvoeringsbesluiten ervan tijdens de periode van twaalf maanden die de dag van zijn overlijden voorafgaat, is gerechtigd op een weduwentoelage, mits zij aan een der volgende voorwaarden voldoet:

- 1) ten minste 45 jaar oud zijn op de dag van het overlijden van haar man;
- 2) een arbeidsongeschiktheid hebben van ten minste 66 t. h.;
- 3) ten minste een kind van minder dan 15 jaar grootbrengen.

Er wordt rekening gehouden met de wettige, natuurlijke of aangenomen kinderen van haar en van haar echtgenoten, alsmede met de kinderen die ten hoogste 300 dagen na de ontbinding van het huwelijk geboren zijn.

Dans ce cas, le montant de la pension de veuve n'est pas diminué conformément au § 2 et l'administration ou l'institution susvisée est déchargée de toute obligation présente ou future à l'égard de la veuve.

La veuve ne peut user de la faculté prévue par le présent paragraphe que si son mari n'a pas fait valoir ses droits à la pension de vieillesse en vertu de l'article 17, § 2.

#### Art. 35 (art. 32, nouveau).

Les pensions garanties par les articles 20 et 32 ne peuvent être cumulées.

La pension de vieillesse garantie par l'article 20 ne peut être cumulée avec une pension de veuve ou tout autre avantage tenant lieu de pension de veuve accordé en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux.

La pension de veuve garantie par l'article 32 ne peut être cumulée avec une pension de retraite ou tout autre avantage tenant lieu de pension de retraite accordé en vertu d'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou du régime de pensions des employés coloniaux.

La veuve dont il est question à l'article 28 qui a été unie par des mariages successifs à des travailleurs appelés à bénéficier de la présente loi ne peut obtenir qu'une seule pension de veuve garantie par l'article 32.

La veuve dont il est question à l'article 28 qui a été unie par des mariages successifs à un travailleur appelé à bénéficier de la présente loi et à un travailleur soumis à l'un des régimes de pensions visés à l'article 2 ou au régime de pension des employés coloniaux, ne peut obtenir la pension de veuve garantie par l'article 32 que si elle renonce à la pension de veuve ou à tout autre avantage tenant lieu de pension de veuve qui lui serait accordée en vertu de l'un des régimes de pensions susvisés.

### SECTION 2.

#### *De l'allocation de veuve.*

#### Art. 36 (art. 33, nouveau).

La veuve âgée de moins de 60 ans qui compte au moins une année de mariage et qui établit, conformément à l'article 19, § 1<sup>er</sup>, 1<sup>o</sup>, c) que son mari, décédé une année au moins après la date d'entrée en vigueur de la présente loi, a été occupé habituellement et en ordre principal, conformément à l'article 1<sup>er</sup> ou à ses arrêtés d'exécution et compte tenu de l'article 18, pendant la période de douze mois précédant le jour de son décès, bénéficie d'une allocation de veuve si elle remplit une des conditions suivantes:

- 1) être âgée de 45 ans au moins au jour du décès de son mari;
- 2) être atteinte d'une incapacité de travail de 66 p. c. au moins;
- 3) élever au moins un enfant âgé de moins de 15 ans.

Il est tenu compte des enfants légitimes, naturels ou adoptés de la veuve et de son ou de ses conjoints ainsi que des enfants nés trois cents jours au plus après la dissolution du mariage.

## Art. 37 (nieuw art. 34).

Het jaarlijks bedrag van de weduwentoelage is gelijk aan 25 t. h. van het jaarlijks gemiddelde der in artikel 4 bedoelde lonen. Dit bedrag mag niet lager zijn dan een bedrag gelijkwaardig aan de tijdelijke rente, berekend volgens de door de Koning te bepalen tarieven, op basis van een bijdrage van 5,5 t. h. van de bruto- en fictieve lonen van de man, zonder de in artikel 4 bedoelde aanpassing toe te passen.

## Art. 38 (nieuw art. 35).

De uitbetaling van de weduwentoelage wordt geschorst :

1° wanneer de weduwe hertrouwt. In dit geval wordt haar een som uitbetaald gelijk aan twee annuïteiten van het weduwenpensioen;

2° wanneer de weduwe een nieuw huishouden vormt. Wordt als huishouden beschouwd, elke samenwoning van personen van verschillend geslacht, behalve wanneer die personen bloed- of aanverwanten zijn tot en met de derde graad;

3° wanneer een der in artikel 36 gestelde voorwaarden wegvalt.

## Art. 39 (nieuw art. 36.)

Het pensioen toegekend aan een weduwe die gedurende ten minste vijftien jaar een weduwentoelage ontving, kan niet minder bedragen dan die toelage.

## Art. 40 (nieuw art. 37).

Van de weduwentoelage worden afgetrokken om het even welke rente, pensioen, vergoeding of toelage aan de gerechtigde ten persoonlijkken titel toegekend bij toepassing van een wettelijke of reglementaire bepaling.

## AFDELING 3.

*Aanpassingsvergoeding.*

## Art. 41 (nieuw art. 38).

De weduwe die, bij het overlijden van haar man, geen aanspraak kan maken op het weduwenpensioen of op de weduwentoelage, ontvangt een aanpassingsvergoeding gelijk aan één annuïteit van de bij artikel 37 bedoelde weduwentoelage.

De Koning bepaalt de betalingsvoorwaarden van deze vergoeding, die slechts éénmaal verschuldigd is.

## Art. 41bis (nieuw art. 39).

*Wezentoelagen.*

De kinderen van een overleden arbeider kunnen, onder bepaalde voorwaarden, aanspraak maken op wezenvergoeding.

De toepassing van deze bepaling, alsmede het bedrag en de toekenningsvoorwaarden, door de Koning vastgesteld.

## HOOFDSTUK IV.

*Geldmiddelen.*

## Art. 42 (nieuw art. 40).

De uitgaven voortvloeiend uit de toepassing van deze wet worden gedekt door :

## Art. 37 (art. 34, nouveau).

Le montant annuel de l'allocation de veuve est égal à 25 p. c. de la moyenne annuelle des rémunérations visées à l'article 4. Ce montant ne peut être inférieur à un montant équivalent à la rente temporaire calculée d'après les tarifs que le Roi détermine, en se basant sur une cotisation de 5,5 p. c. des rémunérations brutes et fictives du mari sans que soit opérée l'adaption prévue à l'article 4.

## Art. 38 (art. 35, nouveau).

Le paiement de l'allocation de veuve est suspendu :

1° lorsque la veuve se remarie. Dans ce cas, il lui est payé une somme égale à deux annuités de l'allocation de veuve;

2° lorsque la veuve constitue un nouveau ménage. Est considérée comme ménage, toute cohabitation de personnes de sexe différent, sauf si ces personnes sont parentes ou alliées jusqu'au troisième degré inclusivement;

3° lorsque disparaît une des conditions requises à l'article 36.

## Art. 39 (art. 36, nouveau).

La pension octroyée à une veuve qui a bénéficié d'une allocation de veuve pendant quinze ans au moins ne peut être inférieure à ladite allocation.

## Art. 40 (art. 37, nouveau).

L'allocation de veuve est diminuée de toute autre rente, pension, indemnité ou allocation accordée, à titre personnel, à la bénéficiaire, par application d'une disposition légale ou réglementaire.

## SECTION 3.

*De l'indemnité d'adaptation.*

## Art. 41 (art. 38, nouveau).

La veuve qui, au décès de son mari, ne peut bénéficier de la pension ou de l'allocation de veuve reçoit une indemnité d'adaptation égale à une annuité de l'allocation de veuve prévue à l'article 37.

Le Roi détermine les conditions de paiement de cette indemnité qui n'est due qu'une seule fois.

## Art. 41bis (art. 39, nouveau).

*Allocation d'orphelins.*

Les enfants d'un travailleur décédé peuvent, sous certaines conditions, bénéficier de l'allocation d'orphelins.

L'application de cette disposition ainsi que le montant et les conditions d'octroi seront déterminés par le Roi.

## CHAPITRE IV.

*Du financement.*

## Art. 42 (art. 40, nouveau).

Les dépenses résultant de l'application de la présente loi sont couvertes par :

1° de Rijkstoelage bepaald in artikel 48;

2° het gedeelte van de bijdragen van de werknemers en van de werkgevers dat bepaald is in artikel 3, lid 1, 2°, en lid 3, 2°, alsmede in artikel 4, lid 1, A, 1°, van de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij de artikelen 43 en 44 van deze wet;

3° de in artikel 45 van deze wet bepaalde werknemers- en werkgeversbijdragen;

4° de werknemersbijdragen, welke betrekking hebben op de in artikel 4, 2°, bedoelde fictieve lonen, en in geval van toepassing van artikel 1, lid 4, de bijdragen van de werknemers en van hun werkgever. De Koning bepaalt in welke gevallen en volgens welke modaliteiten deze bepaling wordt toegepast.

#### Art. 43 (nieuw art. 41).

§ 1. — Artikel 3, lid 1, van de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij de wetten van 27 Maart 1951 en 30 December 1952, wordt vervangen door volgende bepaling :

« De bijdrage van de werknemer omvat :

1° 4,50 t. h. of 8 t. h. van het bedrag van zijn loon, naargelang het een werkmán of een bediende betreft, zonder dat voor de berekening van deze bijdrage rekening wordt gehouden met het gedeelte van het loon dat 5.000 frank per maand overtreft;

2° 3,75 t. h. van het bedrag van zijn loon indien het een werkmán betreft.

Dit gedeelte van de bijdrage wordt gebracht op :

4,— t. h. vanaf 1 Januari 1954;

4,25 t. h. vanaf 1 Januari 1955;

4,50 t. h. vanaf 1 Januari 1956.

Dit deel is bestemd om gestort te worden overeenkomstig artikel 4, lid 1, littera A, 1°.

§ 2. — Artikel 3, lid 3 van dezelfde besluitwet, gewijzigd bij de wetten van 27 Maart 1951 en 30 December 1952, wordt vervangen door volgende bepaling :

« De bijdrage van de werkgever omvat :

1° 11 t. h. of 17,25 t. h. van het bedrag van het loon van de werknemer, naargelang het een werkmán of een bediende betreft, zonder dat voor de berekening van deze bijdrage rekening wordt gehouden met het gedeelte van het loon dat 5.000 frank per maand overtreft;

2° 3,75 t. h. van het bedrag van het loon van de werkmán.

Dit deel van de bijdrage wordt gebracht op :

4,— t. h. vanaf 1 Januari 1954;

4,25 t. h. vanaf 1 Januari 1955;

4,50 t. h. vanaf 1 Januari 1956.

Dit deel is bestemd om gestort te worden overeenkomstig artikel 4, lid 1, littera A, 1°;

3° 5 t. h. van het bedrag der bezoldiging van de werkmán. Dit deel der bijdrage is bestemd om gestort te worden overeenkomstig artikel 4, lid 1, littera A, 5°.

1° la subvention de l'Etat prévue à l'article 48;

2° la part des cotisations des travailleurs et des employeurs prévue à l'article 3, alinéa 1, 2°, et alinéa 3, 2°, ainsi qu'à l'article 4, alinéa 1, A, 1°, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, modifié par les articles 43 et 44 de la présente loi;

3° les cotisations des travailleurs et des employeurs visées à l'article 45 de la présente loi;

4° les cotisations des travailleurs afférentes aux rémunérations fictives visées à l'article 4, 2°, et s'il est fait application de l'article 1<sup>er</sup>, alinéa 4, les cotisations des travailleurs et de leurs employeurs. Le Roi détermine les cas et les modalités d'application de la présente disposition.

#### Art. 43 (art. 41, nouveau).

§ 1<sup>er</sup>. — L'article 3, alinéa 1<sup>er</sup>, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944, concernant la sécurité sociale des travailleurs, modifié par les lois des 27 mars 1951 et 30 décembre 1952, est remplacé par les dispositions suivantes :

« La cotisation du travailleur comprend :

1° 4,50 p. c. ou 8 p. c. du montant de sa rémunération, selon qu'il s'agit d'un ouvrier ou d'un employé, sans qu'il soit tenu compte, pour le calcul de cette cotisation, de la fraction de rémunération dépassant 5.000 francs par mois;

2° 3,75 p. c. du montant de sa rémunération, s'il s'agit d'un ouvrier.

Cette part de la cotisation est portée à :

4,— p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1954;

4,25 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1955;

4,50 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1956.

Cette part est destinée à être versée conformément à l'article 4, alinéa 1<sup>er</sup>, littéra A, 1°.

§ 2. — L'article 3, alinéa 3, du même arrêté-loi, modifié par les lois des 27 mars 1951 et 30 décembre 1952 est remplacé par la disposition suivante :

« La cotisation de l'employeur comprend :

1° 11 p. c. ou 17,25 p. c. du montant de la rémunération du travailleur selon qu'il s'agit d'un ouvrier ou d'un employé, sans qu'il soit tenu compte, pour le calcul de cette cotisation, de la fraction de rémunération dépassant 5.000 francs par mois;

2° 3,75 p. c. du montant de la rémunération de l'ouvrier.

Cette part de la cotisation est portée à :

4,— p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1954;

4,25 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1955;

4,50 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1956.

Cette part est destinée à être versée conformément à l'article 4, alinéa 1<sup>er</sup>, littéra A, 1°;

3° 5 p. c. du montant de la rémunération de l'ouvrier. Cette part de la cotisation est destinée à être versée conformément à l'article 4, alinéa 1<sup>er</sup>, littéra A, 5°.

## Art. 44 (nieuw art. 42).

Artikel 4, lid 1, littera A, 1°, van dezelfde besluitwet gewijzigd bij de wet van 30 December 1952 wordt door de volgende bepaling vervangen :

« 1° 7,50 t. h. van het bedrag der lonen aan de Rijksdienst voor arbeidspensioenen; dit bedrag wordt onderscheidenlijk op 8 t. h., 8,50 t. h. en 9 t. h. gebracht, vanaf 1 Januari van de jaren 1954, 1955 en 1956. »

## Art. 45 (nieuw art. 43).

De bijdrage verschuldigd door de werknemer die voor deze wet in aanmerking komt en op wie de Koning de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders nog niet toepasselijk heeft verklaard, belooft 3,75 t. h. van het bedrag van zijn loon.

Dit bedrag wordt gebracht op :

4,— t. h. vanaf 1 Januari 1954;  
4,25 t. h. vanaf 1 Januari 1955;  
4,50 t. h. vanaf 1 Januari 1956.

Deze bijdrage wordt bij iedere betaling van het loon ingehouden door de werkgever. Hij moet de bepalingen van de besluiten tot uitvoering van de wet van 26 Januari 1951, betreffende de vereenvoudiging der documenten waarvan het bijhouden door de sociale wetgeving opgelegd is, naleven.

De bijdrage van de werkgever die een in het eerste lid bedoelde werknemer tewerkstelt, is gelijk aan deze van de werknemer.

Deze bijdragen worden vastgesteld zonder rekening te houden met de deciemen en de centiemen, wanneer deze lager zijn dan of gelijk aan 50 centiemen, en afgerond op de naasthogere frank wanneer zij 50 centiemen overschrijden.

De werkgever is aansprakelijk voor de betaling van de bijdrage van de werknemer evenals voor die van zijn eigen bijdrage. Deze bijdragen worden om het kwartaal overgemaakt aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, die de opbrengst er van bij de Rijksdienst voor arbeidspensioenen stort.

## Art. 46 (nieuw art. 44).

De artikelen 12 en 12bis van de voormelde besluitwet van 28 December 1944 zijn van toepassing op de in artikel 45 bedoelde werkgevers.

## Art. 47 (nieuw art. 45).

Artikel 5 van voornoemde besluitwet van 28 December 1944 is niet langer van toepassing op de gerechtigden van deze wet.

## Art. 48 (nieuw art. 46).

Het Rijk verleent aan de Rijksdienst voor arbeidspensioenen een jaarlijkse toelage van 1.200 miljoen frank.

Vanaf 1 Januari welke volgt op de datum van de inwerkingtreding van deze wet, wordt deze toelage elk jaar met 40 miljoen frank verhoogd, en wel gedurende 20 jaar. Tot 1983 bevat zij een bedrag van 675 miljoen frank, afgenomen op de gelden bedoeld in artikel 61, paragraaf 4, 1° en 2°, van de samengeordende wetten betref-

## Art. 44 (art. 42, nouveau).

L'article 4, alinéa 1<sup>er</sup>, littéra A, 1° du même arrêté-loi modifié par la loi du 30 décembre 1952, est remplacé par la disposition suivante :

« 1° 7,50 p. c. du montant des salaires à l'Office national des pensions pour ouvriers; ce taux est porté respectivement à 8 p. c., 8,50 p. c. et 9 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier des années 1954, 1955 et 1956. »

## Art. 45 (art. 43, nouveau).

La cotisation due par le travailleur appelé à bénéficier des dispositions de la présente loi et auquel le Roi n'a pas encore étendu l'application de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, est égale à 3,75 p. c. du montant de sa rémunération.

Cette cotisation est portée à :

4,— p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1954;  
4,25 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1955;  
4,50 p. c. à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1956.

Cette cotisation est retenue à chaque paie par l'employeur. Il doit se conformer aux dispositions des arrêtés pris en exécution de la loi du 26 janvier 1951, relative à la simplification des documents dont la tenue est imposée par la législation sociale.

La cotisation de l'employeur occupant un travailleur visé à l'alinéa 1<sup>er</sup> est égale à celle du travailleur.

Ces cotisations sont établies en négligeant les décimes et les centimes lorsqu'ils sont inférieurs ou égaux à 50 centimes et en les arrondissant au franc supérieur lorsqu'ils dépassent 50 centimes.

L'employeur est responsable du paiement de la cotisation du travailleur comme de la sienne propre. Ces cotisations sont remises trimestriellement à l'Office national de sécurité sociale qui en verse le produit à l'Office national des pensions pour ouvriers.

## Art. 46 (art. 44, nouveau).

Les articles 12 et 12bis de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 précité sont applicables aux employeurs visés à l'article 45.

## Art. 47 (art. 45, nouveau).

L'article 5 de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 précité cesse d'être applicable aux bénéficiaires de la présente loi.

## Art. 48 (art. 46, nouveau).

L'Etat verse à l'Office national des pensions pour ouvriers une subvention annuelle de 1.200 millions de francs.

A partir du 1<sup>er</sup> janvier qui suit la date d'entrée en vigueur de la présente loi, cette subvention est augmentée de 40 millions de francs chaque année et pendant 20 ans. Jusqu'en 1983, elle comprend un montant de 675 millions de francs prélevé sur les fonds visés à l'article 61, paragraphe 4, 1° et 2°, des lois coordonnées relatives à l'as-

fende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, gewijzigd bij de wet van 30 December 1950.

## HOOFDSTUK V.

### Administratie.

#### Art. 49 (nieuw art. 47).

Bij het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg wordt een « Rijksdienst voor arbeiderspensioenen » opgericht.

Deze Rijksdienst is een openbare instelling met rechts-persoonlijkheid.

Hij heeft tot opdracht, onder waarborg van de Staat, de toepassing van deze wet en van haar uitvoeringsbesluiten te verzekeren en voornamelijk het bedrag van de uitkeringen te bepalen en dit aan de gerechtigden te betekenen.

Hij brengt advies uit omtrent de voorstellen tot wijziging van het bij deze wet ingericht pensioenstelsel uitgaande vanwege de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg.

De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen wordt beheerd door een beheerscomité door de Koning benoemd en samengesteld uit :

1° vertegenwoordigers, in gelijk aantal, der meest representatieve interprofessionele werkgeversorganisaties en der meest representatieve interprofessionele werknemersorganisaties, gekozen op dubbellijsten door deze organisaties voorgedragen;

2° een voorzitter gekozen onder personaliteiten die buiten de voornoemde interprofessionele organisaties staan.

Het beheerscomité kan zijn bevoegdheid overdragen binnen de perken en volgens de modaliteiten door de Koning vastgesteld.

De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen wordt bestuurd door een algemeen beheerder bijgestaan door een adjunct algemeen beheerder.

Deze worden benoemd door de Koning die hun statuut en hun wedde vaststelt.

Een vertegenwoordiger van de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg woont de vergaderingen van het beheerscomité bij; hij is niet stemgerechtigd.

Hij kan, onder de door de Koning te bepalen voorwaarden, alle kwesties op de agenda doen plaatsen welke hij nuttig acht, elke beslissing schorsen welke hij met de wetten of de reglementen strijdig acht, welke het algemeen belang schaadt of de bevoegdheid van de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen te buiten gaat; in dit geval brengt hij onmiddellijk verslag uit aan de Minister, die binnen de door de Koning vastgestelde termijnen uitspraak doet.

De vertegenwoordiger van de Minister heeft insgelijks een onbeperkt recht van toezicht en van controle over al de verrichtingen van de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen. Hij kan te allen tijde ter plaatse kennis nemen van de briefwisseling, boeken, comptabiliteitsbescheiden, notulen en van alle geschriften van de Rijksdienst voor ouderdomspensioenen.

De regelen in verband met de voorlegging en de goedkeuring van de begrotingen en met de comptabiliteit worden door de Koning vastgesteld op voorstel van de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg en van de Minister van Financiën.

Elk jaar zal, uiterlijk op 30 Juni, de rekening der inkomsten en uitgaven van het verlopen dienstjaar ter goedkeuring aan het Rekenhof voorgelegd worden.

surance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, modifiées par la loi du 30 décembre 1950.

## CHAPITRE V.

### Administration.

#### Art. 49 (art. 47, nouveau).

Il est institué auprès du Ministère du Travail et de la Prévoyance sociale un « Office national des pensions pour ouvriers ».

Cet Office est un établissement public doté de la personnalité civile.

Il a pour objet d'assurer, sous la garantie de l'Etat, l'application de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution et spécialement de fixer le montant des prestations et de le signifier aux bénéficiaires.

Il donne son avis sur les propositions de modification du régime de pensions organisé par la présente loi, émanant du Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale.

L'Office national des pensions pour ouvriers est administré par un comité de gestion nommé par le Roi et comprenant :

1° des représentants en nombre égal des organisations interprofessionnelles les plus représentatives de l'ensemble des employeurs et des organisations interprofessionnelles les plus représentatives de l'ensemble des travailleurs, choisis sur des listes doubles, présentées par ces organisations;

2° un président, choisi parmi des personnalités indépendantes des organisations interprofessionnelles précitées.

Le comité de gestion peut déléguer ses pouvoirs dans les limites et suivant les modalités fixées par le Roi.

L'Office national des pensions pour ouvriers est dirigé par un administrateur général, assisté d'un administrateur général adjoint.

Ceux-ci sont nommés par le Roi qui détermine leur statut et leur traitement.

Un représentant du Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale assiste aux séances du comité de gestion; il n'a pas voix délibérative.

Dans les conditions que le Roi détermine, il peut faire porter à l'ordre du jour toutes les questions qu'il juge utiles, suspendre toute décision qu'il juge contraire aux lois ou aux règlements, qui blesse l'intérêt général ou qui sort des attributions de l'Office national des pensions pour ouvriers; en ce cas, il fait immédiatement rapport au Ministre, qui statue dans les délais fixés par le Roi.

Le représentant du Ministre a également le droit illimité de surveillance et de contrôle sur toutes les opérations de l'Office national des pensions pour ouvriers. Il peut, en tout temps, prendre connaissance sans déplacement, de la correspondance, des livres, des pièces comptables, des procès-verbaux et de toute écriture de l'Office national des pensions pour ouvriers.

Les règles relatives à la présentation et à l'approbation des budgets et à la comptabilité sont fixées par le Roi, sur proposition du Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale et du Ministre des Finances.

Au plus tard au 30 juin de chaque année, le compte de recettes et dépenses de l'exercice écoulé sera soumis à l'approbation de la Cour des Comptes.

De Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg duidt bij de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen, één of meer revisoren aan, die gelast zijn op de geschriften controle te oefenen, en ze juist en echt te verklaren. De revisoren mogen zich niet met het eigenlijk beheer inlaten. Zij nemen ter plaatse kennis van de boeken en comptabiliteitsbescheiden, de briefwisseling, de notulen en, in het algemeen, van alle geschriften. Zij zien de omvang na van de goederen en waarden welke aan de Rijksdienst toebehoren of waarvan deze het gebruik heeft of waarover hij het beheer voert.

Zij sturen maandelijks een verslag aan de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, aan de Minister van Financiën en aan het beheerscomité. Zij wijzen hen daarenboven onverwijld op elk verzuim, elke onregelmatigheid, elke overtreding en, in het algemeen, elke toestand welke de belangen van de Rijksdienst in het gedrang kan brengen.

Inrichting en werking van de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen worden door de Koning geregeld.

#### Art. 50 (nieuw art. 48).

De Rijksdienst voor arbeiderspensioenen is gehouden zijn gelden te deponeren bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, met uitzondering van deze bestemd tot dekking van de beheerskosten, welke hij aan het Bestuur der Postchecks toevertrouwt.

De Algemene Spaar- en Lijfrentekas is gelast, in naam en voor rekening van de Rijksdienst, zijn financiële en technische verrichtingen te doen, met inbegrip van deze welke voortspruiten uit artikel 55. Zij is inzonderheid belast met de betaling der uitkeringen volgens de door de Koning te bepalen modaliteiten en voorwaarden.

### HOOFDSTUK VI.

#### Sancties.

#### Art. 51 (nieuw art. 49).

Op de af te leggen verklaringen wat betreft de uitkeringen bepaald in de hoofdstukken I, II en III van deze wet zijn van toepassing, de bepalingen van het Koninklijk besluit van 31 Mei 1933 betreffende de verklaringen te doen in verband met de tegemoetkomingen, vergoedingen en toelagen van elke aard, welke geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn.

#### Art. 52 (nieuw art. 50).

Aan ieder gerechtigde op één der in artikel 3 bedoelde uitkeringen, die een andere beroepsbedrijvigheid dan gelegenheidswerk voortzet of hervat wordt de uitkering ontnomen gedurende een termijn van één maand tot zes maanden, te rekenen van het tijdstip waarop hij opnieuw voldoet aan de voorwaarde in artikel 8 gesteld, zulks onverminderd de teruggave van de ten onrechte uitbetaalde sommen.

Bij herhaling kan de duur van de in het eerste lid bepaalde ontneming der uitkering op twaalf maanden worden gebracht.

De sancties in dit artikel bepaald mogen niet worden uitgesproken na verloop van een termijn van twee jaar, te rekenen van de dag waarop de inbreuk is gepleegd. Zij mogen niet meer worden toegepast na verloop van twee jaar, te rekenen van de dag waarop zij definitief zijn geworden.

Le Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale désigne auprès de l'Office national des pensions pour ouvriers un ou plusieurs réviseurs chargés de contrôler les écritures et d'en certifier l'exactitude et la sincérité. Les réviseurs ne peuvent s'immiscer dans la gestion proprement dite. Ils prennent connaissance, sans déplacement, des livres et documents comptables, de la correspondance, des procès-verbaux et généralement de toutes les écritures et ils vérifient la consistance des biens et des valeurs qui appartiennent à l'Office ou dont celui-ci a l'usage ou la gestion.

Ils adressent mensuellement un rapport au Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale, au Ministre des Finances et au comité de gestion. Ils leur signalent, en outre, sans délai, toute négligence, toute irrégularité, toute infraction et, en général, toute situation susceptible de compromettre les intérêts de l'Office.

L'organisation et le fonctionnement de l'Office national des pensions pour ouvriers sont réglés par le Roi.

#### Art. 50 (art. 48, nouveau).

L'Office national des pensions pour ouvriers est tenu de déposer ses fonds à la Caisse générale d'Épargne et de Retraite, à l'exception de ceux destinés à couvrir ses frais d'administration qu'il confie à l'Office des chèques-postaux.

La Caisse générale d'Épargne et de Retraite est chargée d'effectuer, au nom et pour compte de l'Office, les opérations financières et techniques de celui-ci, y compris celles qui découlent de l'article 55. Elle est notamment chargée du paiement des prestations selon les modalités et conditions que le Roi détermine.

### CHAPITRE VI.

#### Sanctions.

#### Art. 51 (art. 49, nouveau).

Les dispositions de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations de toute nature qui sont, en tout ou en partie, à charge de l'Etat, sont applicables aux déclarations à faire, en ce qui concerne les prestations prévues par les chapitres I<sup>er</sup>, II et III de la présente loi.

#### Art. 52 (art. 50, nouveau).

Tout bénéficiaire d'une des prestations visées à l'article 3 qui continue à exercer ou reprend une activité professionnelle autre qu'un travail occasionnel, sera privé de la prestation pendant une période d'un mois à six mois, à compter du moment où il satisfait, à nouveau, à la condition fixée par l'article 8 sans préjudice de la restitution des sommes indûment payées.

En cas de récidive, la durée de la privation de prestation prévue à l'alinéa 1<sup>er</sup> peut être portée à douze mois.

Les sanctions prévues par le présent article ne peuvent être prononcées lorsqu'il se sera écoulé un délai de deux années, à compter du jour où l'infraction a été commise. Elles ne pourront plus être appliquées lorsqu'il se sera écoulé deux années à compter du jour où elles sont devenues définitives.

## Art. 53 (nieuw art. 51).

Al wie wetens gebruik heeft gemaakt van valse of onvolledige verklaringen tot staving van zijn aanvraag om uitkering is gedurende een termijn van één maand tot zes maanden vervallen van het recht op de uitkeringen bij deze wet voorzien.

## HOOFDSTUK VII.

## Rechtscolleges voor betwiste zaken.

## Art. 54 (nieuw art. 52).

Er worden rechtscolleges voor betwiste zaken van eerste aanleg en van beroep ingesteld, die tot taak hebben uitspraak te doen in geschillen omtrent rechten voortvloeiend uit de hoofdstukken I, II en III van deze wet en op verzoek van de Rijksdienst voor Arbeiderspensioenen de in de artikelen 52 en 53 bepaalde sancties toe te passen.

De beslissingen van de rechtscolleges van beroep kunnen worden verwezen naar het Hof van verbreking, in de gevallen, in de vormen en met inachtneming van de termijnen bepaald in burgerlijke zaken.

De Koning regelt de inrichting en de werking van de rechtscolleges van eerste aanleg en van beroep en bepaalt de voor hen te volgen rechtspleging.

Het Koninklijk besluit ter uitvoering van dit artikel genomen waarborgt de tegenspraak bij de rechtspleging, de openbaarheid der terechtzittingen, de motivering der beslissingen en de vormen van de betekening er van. Het regelt de verwijzing, in geval van verbreking, naar een ander rechtscollege van beroep of, indien er slechts één bestaat, naar dit rechtscollege op een andere wijze samengesteld.

## HOOFDSTUK VIII.

## Versmelting van sommige instellingen.

## Art. 55 (nieuw art. 53).

De Nationale Kas voor de ouderdoms- en weduwenrenteslagen en de wezentoelagen alsmede het Fonds voor weduwen en wezen worden met de Rijksdienst voor arbeiderspensioenen versmolten. Deze laatste neemt hun bevoegdheden, hun actief en passief over en volgt ze in hun rechten en verplichtingen op.

## HOOFDSTUK IX.

## Slotbepalingen.

## Art. 56 (nieuw art. 54).

Op de gerechtigden van deze wet zijn niet langer van toepassing :

1° de samengeordende wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, gewijzigd bij de besluitwetten van 8 Januari en 25 Februari 1947 en bij de wetten van 1 Juli 1948, 30 December 1950 en 13 Juli 1951, met uitzondering van de artikelen 11 tot en met 20;

## Art. 53 (art. 51, nouveau).

Quiconque aura sciemment fait usage de déclarations fausses ou incomplètes à l'appui de sa demande de prestation sera déchu du droit au bénéfice des prestations prévues par la présente loi, pendant une période d'un mois à six mois.

## CHAPITRE VII.

## Juridictions contentieuses.

## Art. 54 (art. 52, nouveau).

Il est institué des juridictions contentieuses de première instance et d'appel, chargées de juger les contestations qui ont pour objet les droits résultant des chapitres I<sup>er</sup> II et III de la présente loi et d'appliquer à la requête de l'Office national des pensions pour ouvriers les sanctions prévues par les articles 52 et 53.

Les décisions des juridictions d'appel peuvent être déférées à la Cour de Cassation, dans les cas, formes et délais prévus en matière civile.

Le Roi règle l'organisation et le fonctionnement des juridictions de première instance et d'appel et détermine la procédure à suivre devant elles.

L'arrêté royal pris en exécution du présent article assure la contradiction de la procédure, la publicité des audiences, la motivation des décisions et les formes de leur notification. Il organise le renvoi, en cas de cassation, à une autre juridiction d'appel ou, s'il n'en existe qu'une, à cette juridiction autrement composée.

## CHAPITRE VIII.

## De la fusion de certains organismes.

## Art. 55 (art. 53, nouveau).

La Caisse nationale des majorations de rentes de vieillesse et de veuve et des allocations d'orphelins ainsi que le Fonds des veuves et des orphelins sont fusionnés avec l'Office national des pensions pour ouvriers. Ce dernier recueille leurs attributions, leur actif et leur passif et succède à leurs droits et obligations.

## CHAPITRE IX.

## Dispositions finales.

## Art. 56 (art. 54, nouveau).

Ne sont plus applicables aux bénéficiaires de la présente loi :

1° les lois coordonnées relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, modifiées par les arrêtés-lois des 8 janvier et 25 février 1947 et par les lois des 1<sup>er</sup> juillet 1948, 30 décembre 1950 et 13 juillet 1951, à l'exception des articles 11 à 20;

2° het besluit van de Regent van 10 Mei 1948, tot wijziging en samenordering van de besluiten van de Regent van 16 September 1946 en 21 Mei 1947, betreffende de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen, gewijzigd bij de besluiten van de Regent van 29 Maart, 23 April en 9 December 1949 en bij de Koninklijke besluiten van 27 November 1951 en 17 Januari 1953.

De bepalingen van vorenvermelde samengeordende wetten welke betrekking hebben op de ouderdomsrente- of weduwenrentetoeslag en de bepalingen betreffende de aanvullende pensioenen blijven echter van toepassing op de gerechtigden van deze wet die aan de in artikel 17, § 2, gestelde voorwaarden voldoen of waarvan de overleden man deze voorwaarden vervulde, onder voorbehoud van wat volgt :

1° Het bedrag van de ouderdomsrentetoeslag, van de verschillende daarbij horende bijslagen en van het aanvullend ouderdomspensioen wordt vermenigvuldigd met een breuk, waarvan de noemer 45 of 40 is, naargelang het een man of een vrouw betreft, en waarvan de teller gelijk is aan het aantal jaren van de in artikel 22, § 2, bedoelde beroepsloopbaan, uit hoofde waarvan de aanvrager onderworpen is geweest aan om 't even welk pensioenstelsel, met uitsluiting van dit ingesteld door deze wet, dat in aanmerking komt voor de toekenning van vorenvermelde voordelen;

2° Het bedrag van de ouderdomsrente- of weduwenrentetoeslag, van de verschillende daarbij horende bijslagen en van het aanvullend overlevingspensioen wordt vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 40 is en waarvan de teller gelijk is aan het aantal jaren van de in artikel 34, § 3, bedoelde beroepsloopbaan, uit hoofde waarvan de overleden man onderworpen is geweest aan om 't even welk pensioenstelsel, met uitsluiting van dit ingesteld door deze wet, dat in aanmerking komt voor de toekenning van vorenvermelde voordelen;

3° Het krachtens deze wet toegekend ouderdoms- of weduwenpensioen is vrijgesteld voor de toepassing van artikel 44 der samengeordende wetten.

#### Art. 57 (art. 55 nieuw).

De personen, die op de datum van de inwerkingtreding van deze wet, uitkeringen genieten welke hoger zijn dan die waarop zij bij toepassing van deze wet recht hebben, behouden alleen die uitkeringen.

De personen, die niet voldoen aan de vereisten om het bij deze wet voorziene ouderdoms- of weduwenpensioen te bekomen, behouden de uitkeringen welke zij hebben verkregen bij toepassing van de in artikel 56 bedoelde wettelijke en reglementaire bepalingen.

#### Art. 58 (art. 56 nieuw).

In geval van overlijden van de gerechtigde op een uitkering bepaald bij deze wet worden de vervallen en niet uitbetaalde termijnen slechts aan natuurlijke personen en wel in de hierna voorkomende orde, betaald :

1° aan de echtgenoot met wie de gerechtigde bij zijn overlijden samenwoonde;

2° aan de kinderen met wie de gerechtigde bij zijn overlijden samenleefde;

3° aan iedere persoon met wie de gerechtigde bij zijn overlijden samenleefde;

4° aan de persoon die bijgedragen heeft in de kosten van opnemings in een verplegingsgesticht;

5° aan de persoon die de begrafenis-kosten heeft betaald, tot het beloop van die kosten.

2° l'arrêté du Régent du 10 mai 1948, modifiant et coordonnant les arrêtés du Régent des 16 septembre 1946 et 21 mai 1947, relatifs aux compléments de pension de vieillesse et de survie, modifié par les arrêtés du Régent des 29 mars, 23 avril et 9 décembre 1949 et par les arrêtés royaux du 27 novembre 1951 et du 17 janvier 1953.

Toutefois, les dispositions des lois coordonnées susvisées ayant trait à la majoration de rente de vieillesse ou de veuve et les dispositions relatives aux compléments de pension restent d'application pour les bénéficiaires de la présente loi qui réunissent les conditions fixées par l'article 17, § 2, ou dont le mari défunt remplissait ces conditions et ce, sous les réserves suivantes :

1° Le montant de la majoration de rente de vieillesse, des divers suppléments à cette majoration et du complément de pension de vieillesse est multiplié par une fraction dont le dénominateur est 45 ou 40, selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme, et dont le numérateur est égal au nombre d'années de carrière professionnelle visé à l'article 22, § 2, en raison desquelles le demandeur a été soumis à tout régime de pensions autre que celui organisé par la présente loi, qui entre en ligne de compte pour l'octroi des avantages susmentionnés;

2° Le montant de la majoration de rente de vieillesse ou de veuve, des divers suppléments à ces majorations et du complément de pension de survie est multiplié par une fraction dont le dénominateur est 40 et dont le numérateur est égal au nombre d'années de carrière professionnelle visé à l'article 34, § 2, en raison desquelles le mari défunt a été soumis à tout régime de pensions, autre que celui visé par la présente loi, qui entre en ligne de compte pour l'octroi des avantages susmentionnés;

3° La pension de vieillesse ou de veuve accordée en vertu de la présente loi est immunisée pour l'application de l'article 44 des lois coordonnées.

#### Art. 57 (art. 55, nouveau).

Les personnes qui, à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, jouissent de prestations d'un montant supérieur à celui auquel elles peuvent prétendre en application de cette loi, continuent à bénéficier de ces seules prestations.

Les personnes qui ne se trouvent pas dans les conditions requises pour obtenir la pension de vieillesse ou de veuve prévue par la présente loi, conservent les avantages qu'elles ont acquis par application des dispositions légales et réglementaires visées à l'article 56.

#### Art. 58 (art. 56, nouveau).

En cas de décès du bénéficiaire d'une prestation prévue par la présente loi, les arrérages échus et non payés ne sont versés qu'aux personnes physiques et dans l'ordre repris ci-après :

1° au conjoint avec lequel le bénéficiaire habitait au moment de son décès;

2° aux enfants avec qui le bénéficiaire vivait au moment de son décès;

3° à toute personne avec qui le bénéficiaire vivait au moment de son décès;

4° à la personne qui est intervenue dans les frais d'hospitalisation;

5° à la personne qui a acquitté les frais de funérailles, à concurrence du montant de ces frais.

De Koning bepaalt de formaliteiten te vervullen tot het bekomen van bedoelde termijnen en het tijdsbestek waarin de aanvraag moet ingediend worden.

Art. 59 (nieuw art. 57).

De Koning bepaalt het gedeelte van het pensioen dat de commissies van openbare onderstand en het Gemeen Fonds mogen eisen van hun verpleegden als bijdrage in de kosten van opneming in een verplegingsgesticht.

Art. 60 (nieuw art. 58).

De Koning neemt alle bijkomende maatregelen nodig om in de uitvoering van de bepalingen dezer wet te voorzien.

Art. 61 (nieuw art. 59).

Deze wet treedt in werking de eerste dag van het kalenderkwartaal volgend op de bekendmaking er van in het *Belgisch Staatsblad*.

Le Roi détermine les formalités à remplir pour l'obtention desdits arrérages ainsi que le délai dans lequel la demande doit être introduite.

Art. 59 (art. 57, nouveau).

Le Roi détermine la quotité de la pension que les commissions d'assistance publique et le Fonds commun peuvent exiger de leurs hospitalisés comme part d'intervention dans les frais d'hospitalisation.

Art. 60 (art. 58, nouveau).

Le Roi prend toutes les mesures complémentaires nécessaires pour assurer l'exécution des dispositions de la présente loi.

Art. 61 (art. 59, nouveau).

La présente loi entre en vigueur le premier jour du trimestre civil postérieur à sa publication au *Moniteur belge*.

---